

2018

Urząd Statystyczny
w Katowicach

Rocznik Statystyczny województwa śląskiego

Statistical Yearbook of śląskie voivodship

Urząd Statystyczny w Katowicach Statistical Office in Katowice

Katowice 2018

Zespół Redakcyjny Urzędu Statystycznego w Katowicach
Editorial Board of Statistical Office in Katowice

Przewodniczący
President

Aurelia Hetmańska

Zastępca Przewodniczącego
Vice-President

Grażyna Witkowska

Członkowie
Members

Dorota Doniec, Mirosław Draszczyk, Alina Franczyk, Małgorzata Góralczyk, Dorota Gwóźdź, Andrzej Marks, Katarzyna Mynarek, Anna Owczarek (sekretarz secretary), Jolanta Sota, Waldemar Szubert, Małgorzata Widuch, Joanna Wieczorek, Barbara Żurek, Ilona Żurek

Prace merytoryczne

Content-related works

Zespół pracowników Urzędu Statystycznego w Katowicach
The team of employees of the Statistical Office in Katowice

pod kierunkiem
supervised by

Ilony Żurek

Tłumaczenie

Translation

Paulina Kozłowska

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Agnieszka Kaim, Monika Lichota-Czapla, Piotr Porwisz

Zdjęcie zamieszczone na okładce

Photograph on the cover

Biblioteka Śląska w Katowicach – fot. Piotr Porwisz

ISSN 1640-0097

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on the website

katowice.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data – please indicate the source

PRZEDMOWA

Przekazuję Państwu kolejne wydanie „**Rocznika Statystycznego województwa śląskiego**”. Publikacja zawiera bogaty zestaw informacji charakteryzujących poziom życia społeczeństwa i stan gospodarki województwa.

Układ tematyczny Rocznika pozostał niezmienny. Wprowadzenie do opracowania stanowią tablice przeglądowe przedstawiające ogólny obraz województwa na tle kraju w 2017 r. oraz ważniejsze dane za lata 2000, 2005, 2010, 2013–2017. Szczegółowe dane statystyczne zaprezentowano w 23 działach tematycznych poprzedzonych uwagami ogólnymi zawierającymi wyjaśnienia dotyczące terminologii, metodologii i zakresu publikowanych informacji. Całość wydawnictwa wzbogacono zestawem wykresów i map.

W bieżącej edycji Rocznika wprowadzono uzupełnienia dotyczące: nowego systemu edukacji, obowiązującego od roku szkolnego 2017/18, form pomocy dla rodzin z uwzględnieniem rządowego Programu „Rodzina 500+” oraz zmian w klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), ustanowionej w celu opracowywania porównywalnych danych dla statystyk regionalnych na obszarze Unii Europejskiej, obowiązujących od 1 I 2018 r. W dziale dotyczącym rachunków regionalnych wprowadzono zmiany, w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych, dokonaną stosownie do standardowej procedury dotyczącej nadmiernego deficytu (tzw. notyfikacja fiskalna).

Dwujęzyczna, polsko-angielska, wersja publikacji dostępna jest w wersji książkowej oraz w postaci elektronicznej na stronie internetowej Urzędu Statystycznego w Katowicach <http://katowice.stat.gov.pl>.

Wyrażam nadzieję, że opracowanie okaże się przydatnym źródłem informacji, pomocnym w podejmowaniu strategicznych decyzji, przygotowywaniu analiz i porównań dotyczących kierunków rozwoju województwa, a także przyczyni się do popularyzacji wiedzy statystycznej o naszym regionie. Wszystkim odbiorcom zainteresowanym danymi w ujęciu przestrzennym polecam wydawnictwo „Województwo śląskie 2018. Podregiony, powiaty, gminy”, stanowiące uzupełnienie „Rocznika Statystycznego województwa śląskiego 2018”.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Katowicach

AURELIA HETMAŃSKA

Katowice, grudzień 2018 r.

PREFACE

I would like to present the following edition of the “Statistical Yearbook of Śląskie Voivodship”. The publication contains a rich set of information characterizing living conditions of society and state of the economy of the voivodship.

The thematic layout of the Yearbook remained unchanged. Introduction to the publication is review tables presenting the picture of the voivodship against the background of the country in 2017 and major data for the years 2000, 2005, 2010, 2013–2017. Detailed statistical data are presented in 23 thematic chapters preceded by general notes containing explanations of the terminology, methodology and scope of published information. The entire publication has been enriched with a set of charts and maps.

In the current edition of the Yearbook supplements were introduced regarding: the new education system, in force from the 2017/18 school year, forms of assistance for families, including the governmental programme „Family 500+” and changes in the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS), established in order to compile comparable data for regional statistics in the European Union, in force from 1 I 2018. The regional accounts section has been revised, as a consequence of revision in the annual national accounts, due to the standard excessive deficit procedure (the so-called fiscal notification).

Bilingual publication in Polish and English is available in the form of a book and in an electronic form on the website of the Statistical Office in Katowice <http://katowice.stat.gov.pl>.

I hope the publication will prove to be a useful source of information, helpful in making strategic decisions, preparing analyses and comparisons concerning the development trends of the voivodship, and contribute to the popularization of statistical knowledge about our region. To all those interested in data in spatial terms, I would like to recommend the publication „Śląskie Voivodship 2018 – Subregions, Powiats, Gminas” being a supplement to the „Statistical Yearbook of Śląskie Voivodship 2018”.

Director
of the Statistical Office in Katowice

AURELIA HETMAŃSKA

SPIS TREŚCI

CONTENTS

	Strona Page
Przedmowa	Preface 3-4
Spis tablic i wykresów	List of tables and graphs 6-21
Objaśnienia znaków umownych. Skróty	Symbols. Abbreviations 22-23
Uwagi ogólne	General notes 24-29

TABLICE PRZEGLĄDOWE

REVIEW TABLES

I. Województwo na tle kraju w 2017 r.	Voivodship on the background of the country in 2017 30-35
Ważniejsze dane o województwie (2000, 2005, 2010, 2013, 2014, 2015, II. 2016, 2017)	Major data on the voivodship (2000, 2005, 2010, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017) 36-53

DZIAŁY

CHAPTERS

I. Geografia	Geography 54-58
II. Stan i ochrona środowiska	Environmental protection 59-80
Podział administracyjny i samorząd III. terytorialny	Administrative division and local government 81-86
Bezpieczeństwo publiczne. IV. Wymiar sprawiedliwości	Public safety. Justice 87-98
V. Ludność	Population 99-131
VI. Rynek pracy	Labour market 132-169
Wynagrodzenia. Świadczenia VII. z ubezpieczeń społecznych	Wages and salaries. Social security benefits 170-183
VIII. Budżety gospodarstw domowych	Households budgets 184-192
IX. Infrastruktura komunalna. Mieszkania	Municipal infrastructure. Dwellings 193-204
X. Edukacja i wychowanie	Education 205-242
XI. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	Health care and social welfare 243-260
XII. Kultura. Turystyka. Sport	Culture. Tourism. Sport 261-277
Nauka i technika. Społeczeństwo XIII. informacyjne	Science and technology. information society 278-295
XIV. Ceny	Prices 296-300
XV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Agriculture, hunting and forestry 301-330
XVI. Przemysł i budownictwo	Industry and construction 331-347
XVII. Transport. Telekomunikacja	Transport. Telecommunications 348-356
XVIII. Handel i gastronomia	Trade and catering 357-361
XIX. Finanse przedsiębiorstw	Finances of enterprises 362-378
XX. Finanse publiczne	Public finance 379-387
XXI. Inwestycje. Środki trwałe	Investments. Fixed assets 388-395
XXII. Rachunki regionalne	Regional accounts 396-400
XXIII. Podmioty gospodarki narodowej	Entities of the national economy 401-409

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ I	CHAPTER I		
GEOGRAFIA	GEOGRAPHY		
Położenie geograficzne	Geographic location	1	54
Powierzchnia i granice w 2017 r.	Area and borders in 2017	2	54
Układ pionowy powierzchni	Elevations	3	55
Najwyższe szczyty górskie	The highest mountain peaks	4	55
Najdłuższe jaskinie w regionie Wyżyny Krakow- sko-Częstochowskiej	The longest caves in the Polish Jura chain region	5	55
Ważniejsze przełęcze i kulminacje na drogach ..	Major passes and culminations on the roads	6	56
Większe sztuczne zbiorniki wodne	Major artificial reservoirs	7	56
Większe rzeki	Principal rivers	8	57
Temperatury powietrza	Air temperatures	9	58
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usło- necznienie i zachmurzenie	Atmospheric precipitation, wind velocity, insola- tion and cloudiness	10	58
DZIAŁ II	CHAPTER II		
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA	ENVIRONMENTAL PROTECTION		
Uwagi ogólne	General notes	x	59
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzy- staniu powierzchni województwa (2010, 2015, 2018)	Geodesic status, directions and changes of voivodship land use (2010, 2015, 2018)	1 (11)	66
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne (2010, 2015, 2016, 2017)	Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non- forest purposes (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (12)	67
Grunty zdewastowane i zdegradowane wyma- gające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane (2010, 2015, 2016, 2017)	Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (13)	67
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	Water withdrawal for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (14)	68
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodo- wej i ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	Water consumption for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (15)	68
Powierzchnia i pobór wody do napełniania stawów rybnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Area and water withdrawal for filling fish ponds (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (16)	69
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi (2010, 2015, 2016, 2017)	Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (17)	69
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczysz- czalnie ścieków (2010, 2015, 2016, 2017)	Plants discharging wastewater by place of discharge and wastewater treatment plants possessed (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (18)	70
Oczyszczalnie ścieków (2010, 2015, 2016, 2017)	Wastewater treatment plants (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (19)	70
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czy- stości powietrza (2010, 2015, 2016, 2017)	Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (20)	71
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powie- trza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2016, 2017)	Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (21)	72

		Tabl. Table	Str. Page
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (2010, 2015, 2016, 2017)	Area of special nature value under legal protection (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (22)	73
Rezerwy przyrody (2010, 2015, 2016, 2017) ..	Nature reserves (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (23)	74
Parki krajobrazowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Landscape parks (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (24)	74
Pomniki przyrody (2010, 2015, 2016, 2017)	Monuments of nature (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (25)	75
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania [2010, 2015, 2016, 2017]	Waste generated and landfilled up to now (accumulated) as well as its landfill areas [2010, 2015, 2016, 2017]	16 (26)	75
Odpady według rodzajów w 2017 r.	Waste by type in 2017	17 (27)	76
Nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	18 (28)	76
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2016, 2017)	Tangible effects of investments in environmental protection and water management (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (29)	77
Kierunki finansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2010, 2015, 2016, 2017)	Financing directions of the Voivodship Environmental Protection and Water Management Fund (2010, 2015, 2016, 2017)	20 (30)	79
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2016, 2017)	Receipts from fees and fines for environmental protection and water management funds (2010, 2015, 2016, 2017)	21 (31)	80
DZIAŁ III	CHAPTER III		
PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT		
Uwagi ogólne	General notes	x	81
Jednostki administracyjne województwa (2010, 2015, 2016, 2017)	Administrative units of the voivodship (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (32)	83
Gminy w 2017 r.	Gminas in 2017	2 (33)	83
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2017 r.	Powiats and cities with powiat status in 2017	3 (34)	84
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r.	Councillors of organs of local government units in 2017	4 (35)	84
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej (2010, 2015, 2016, 2017)	Paid employment, wages and salaries in the public administration (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (36)	86
DZIAŁ IV	CHAPTER IV		
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	PUBLIC SAFETY. JUSTICE		
Uwagi ogólne	General notes	x	87
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (2010, 2015, 2016, 2017)	Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (37)	90
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję (2010, 2015, 2016, 2017)	Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (38)	92
Wpływ spraw do sądów powszechnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Incoming cases in the common courts (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (39)	92
Wpływ spraw do sądów powszechnych w 2017 r.	Incoming cases in the common courts in 2017	3A (40)	93
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego (2010, 2015, 2016, 2017)	Adults validly sentenced by the common courts for crimes prosecuted by public accusation (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (41)	94
Załatwione sprawy rodzinne (2010, 2015, 2016, 2017)	Resolved family cases (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (42)	95
Sprawy rodzinne załatwione w 2017 r.	Family cases resolved in 2017	5A (43)	96
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities in the National Court Register (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (44)	96

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ V		
LUDNOŚĆ		
Uwagi ogólne	x	99
Ludność (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (45)	103
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (46)	103
Ludność według płci i wieku (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (47)	105
Miasta i ludność w miastach (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (48)	105
Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (49)	106
Mediana wieku według płci (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (50)	106
Ruch naturalny ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (51)	107
Małżeństwa zawarte i rozwiązane (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (52)	108
Małżeństwa zawarte według wieku nowożeńców w 2017 r.	9 (53)	108
Małżeństwa zawarte według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2017 r.	10 (54)	111
Małżeństwa wyznaniowe (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (55)	112
Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2017 r.	12 (56)	112
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (57)	114
Urodzenia (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (58)	115
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (59)	115
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (60)	116
Zgony według płci i wieku zmarłych (2010, 2015, 2016, 2017)	17 (61)	117
Zgony według wybranych przyczyn (2010, 2015, 2016)	18 (62)	119
Zgony niemowląt według płci i wieku (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (63)	120
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn (2010, 2015, 2016)	20 (64)	122
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez Policję (2016, 2017)	21 (65)	123
Przeciętne dalsze trwanie życia (2010, 2015, 2016, 2017)	22 (66)	123
Prognoza ludności (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	23 (67)	124
Prognoza gospodarstw domowych (2017, 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	24 (68)	125
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały (2010, 2015, 2016, 2017)	25 (69)	125
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków (2010, 2015, 2016, 2017) ...	26 (70)	126
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2015, 2016, 2017)	27 (71)	127
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2016, 2017)	28 (72)	128
Rezydenci (2010, 2015, 2016, 2017)	29 (73)	128
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2016, 2017)	30 (74)	129
Niektóre kościoły i związki wyznaniowe (2010, 2015, 2016, 2017)	31 (75)	130
CHAPTER V		
POPULATION		
General notes	x	99
Population (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (45)	103
Working and non-working age population (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (46)	103
Population by sex and age (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (47)	105
Towns and urban population (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (48)	105
Gminas and rural population (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (49)	106
Median age by sex (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (50)	106
Vital statistics of population (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (51)	107
Marriages contracted and dissolved (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (52)	108
Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2017	9 (53)	108
Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2017	10 (54)	111
Church or religious marriages (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (55)	112
Divorces by age of spouses at the moment of filling petition for divorce in 2017	12 (56)	112
Divorces by the number of underage children in the marriage (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (57)	114
Births (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (58)	115
Live births by birth order and age of mother (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (59)	115
Female fertility and reproduction rates of population (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (60)	116
Deaths by sex and age of deceased (2010, 2015, 2016, 2017)	17 (61)	117
Deaths by selected causes (2010, 2015, 2016)	18 (62)	119
Infant deaths by sex and age (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (63)	120
Infant deaths by selected causes (2010, 2015, 2016)	20 (64)	122
Suicides registered by the Police (2016, 2017) ..	21 (65)	123
Life expectancy (2010, 2015, 2016, 2017)	22 (66)	123
Population projection (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	23 (67)	124
Households projection (2017, 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	24 (68)	125
Internal and international migration of population for permanent residence (2010, 2015, 2016, 2017) ..	25 (69)	125
Internal migration of population for permanent residence by direction (2010, 2015, 2016, 2017) ..	26 (70)	126
Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2015, 2016, 2017)	27 (71)	127
International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2016, 2017)	28 (72)	128
Usual residence population (2010, 2015, 2016, 2017)	29 (73)	128
Working and non-working age usual residence population (2010, 2015, 2016, 2017)	30 (74)	129
Selected churches and religious associations (2010, 2015, 2016, 2017)	31 (75)	130

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ VI	CHAPTER VI		
RYNEK PRACY	LABOUR MARKET		
Uwagi ogólne	General notes	x	132
Aktywność ekonomiczna ludności	Economic activity of the population		
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL (2010, 2015, 2016, 2017)	Economic activity of the population aged 15 and more – on the LFS basis (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (76)	140
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2017 r. – na podstawie BAEL	Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2017 – on the LFS basis	2 (77)	141
Pracujący	Employment		
Pracujący (2010, 2015, 2016, 2017)	Employed persons (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (78)	142
Pracujący według statusu zatrudnienia (2010, 2015, 2016, 2017)	Employed persons by employment status (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (79)	143
Przeciętne zatrudnienie (2010, 2015, 2016, 2017)	Average paid employment (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (80)	144
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni (2010, 2015, 2016, 2017)	Full- and part-time paid employment (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (81)	145
Przyjęcia do pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Hires (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (82)	146
Zwolnienia z pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Terminations (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (83)	147
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy (2010, 2015, 2016, 2017)	Graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (84)	149
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2017 r.	Job vacancies, newly created and liquidated jobs in 2017	10 (85)	150
Bezrobocie	Unemployment		
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (86)	152
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani (2010, 2015, 2016, 2017)	Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (87)	153
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (88)	153
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered unemployed persons benefitting from labour market programme as well as job offers (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (89)	155
Wydatki Funduszu Pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Expenditures of the Labour Fund (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (90)	155
Warunki pracy	Work conditions		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2016, 2017]	Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2010, 2015, 2016, 2017]	16 (91)	156

		Tabl. Table	Str. Page
Wypadki i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2016, 2017]	Contact-mode of injury and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2010, 2015, 2016, 2017]	17 (92)	160
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture (2010, 2015, 2016, 2017)	18 (93)	162
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia (2010, 2015, 2016, 2017)	Persons working in hazardous conditions (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (94)	162
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2017 r.	Persons working at workstations assessed for occupational risk in 2017	20 (95)	165
Choroby zawodowe (2010, 2015, 2016, 2017) ...	Occupational diseases (2010, 2015, 2016, 2017)	21 (96)	166
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (2010, 2015, 2016, 2017)	Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions (2010, 2015, 2016, 2017)	22 (97)	167
Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Benefits for accidents at work and occupational diseases (2010, 2015, 2016, 2017)	23 (98)	169
DZIAŁ VII	CHAPTER VII		
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS		
Uwagi ogólne	General notes	x	170
Wynagrodzenia	Wages and salaries		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly gross wages and salaries (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (99)	173
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2016	2 (100)	174
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2016	2A (101)	175
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2016	3 (102)	176
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	Average gross wages and salaries for October 2016	4 (103)	179
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment) by great occupational groups for October 2016	5 (104)	181
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits		
Emeryci i renciści (2010, 2015, 2016, 2017)	Retirees and pensioners (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (105)	182
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto (2010, 2015, 2016, 2017)	Gross retirement and other pensions benefits (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (106)	182

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ VIII		
BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH		
Uwagi ogólne	General notes	x 184
Gospodarstwa domowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Households (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (107) 189
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly available income per capita in households (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (108) 189
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly expenditures per capita in households (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (109) 190
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly consumption of selected food-stuffs per capita in households (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (110) 191
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania (2010, 2015, 2016, 2017)	Households equipped with selected durable goods (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (111) 192
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017) ..	At-risk-of-poverty rates in households (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (112) 192
DZIAŁ IX		
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA		
Uwagi ogólne	General notes	x 193
Infrastruktura komunalna	Municipal infrastructure	
Wodociągi i kanalizacja (2010, 2015, 2016, 2017)	Water supply and sewage systems (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (113) 196
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Consumers and consumption of electricity in households (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (114) 196
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (115) 197
Ogrzewnictwo (2010, 2015, 2016, 2017)	House-heating (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (116) 197
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Population using water supply, sewage and gas supply systems (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (117) 198
Odpady komunalne (2010, 2015, 2016, 2017) ...	Municipal waste (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (118) 198
Nieczystości ciekłe (2010, 2015, 2016, 2017)	Liquid waste (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (119) 199
Składowiska odpadów komunalnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Landfill sites with municipal waste (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (120) 199
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Generally accessible and estate area green belts (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (121) 200
Mieszkania	Dwellings	
Zasoby mieszkaniowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwelling stocks (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (122) 201
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwellings in dwelling stocks fitted with installations (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (123) 201
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2017 r.	Housing allowances paid out in 2017	12 (124) 202

		Tabl. Table	Str. Page
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Administration of grounds for dwelling construction (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (125)	202
Mieszkania, których budowę rozpoczęto (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwellings in which construction has begun (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (126)	203
Mieszkania oddane do użytkowania (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwellings completed (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (127)	203
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwellings completed by number of rooms (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (128)	204
DZIAŁ X	CHAPTER X		
EDUKACJA I WYCHOWANIE	EDUCATION		
Uwagi ogólne	General notes	x	205
Edukacja według szczebli kształcenia (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Education by level (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	1 (129)	211
Szkoły według organów prowadzących (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Schools by school governing authority (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	2 (130)	214
Uczniowie według grup wieku (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Pupils and students by age groups (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	3 (131)	218
Współczynnik skolaryzacji (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Enrolment rate (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	4 (132)	219
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Pupils and students studying foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	5 (133)	220
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Pupils and students studying foreign languages in schools for adults (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	6 (134)	222
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Education for people with special educational needs (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	7 (135)	223
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze (2010, 2015, 2016, 2017)	Special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (136)	224
Wychowanie pozaszkolne (2010, 2015, 2016, 2017)	Extracurricular education (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (137)	225
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Boarding-schools and dormitories for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	10 (138)	226
Domy i stołówki studenckie (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Student dormitories and canteens (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	11 (139)	226
Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Students of higher education institutions receiving scholarships and grants (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	12 (140)	227
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Primary schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	13 (141)	228
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	14 (142)	230

		Tabl. Table	Str. Page
Branżowe szkoły I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	15 (143)	231
Uczniowie i absolwenci branżowych szkół I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia [2015/16, 2016/17, 2017/18]	Students and graduates of stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education [2015/16, 2016/17, 2017/18]	16 (144)	232
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	General secondary schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	17 (145)	232
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Technical secondary schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	18 (146)	233
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia [2015/16, 2016/17, 2017/18]	Students and graduates of technical secondary schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education [2015/16, 2016/17, 2017/18]	19 (147)	233
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Art schools for children and youth (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	20 (148)	234
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Post-secondary schools (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	21 (149)	235
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia [2015/16, 2016/17, 2017/18]	Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by narrow fields of education [2015/16, 2016/17, 2017/18]	22 (150)	235
Szkoły wyższe (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	23 (151)	236
Filie, zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne szkół wyższych według lokalizacji w roku akademickim 2017/18	Branches, branch basic organizational units of higher education institutions by location in the 2017/18 academic year	24 (152)	236
Studenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Students of higher education institutions by mode of study and type of schools (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	25 (153)	237
Absolwenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2010/11, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	Graduates of higher education institutions by mode of study and type of schools (2010/11, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	26 (154)	237
Nauczyciele akademicy w szkołach wyższych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Academic teachers in higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	27 (155)	238
Cudzoziemcy – studenci i absolwenci według form studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Foreigners – students and graduates by mode of study and type of schools (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	28 (156)	238
Studia podyplomowe i doktoranckie (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Postgraduate and doctoral programmes (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	29 (157)	239
Studia podyplomowe według podgrup kierunków kształcenia w roku akademickim 2017/18	Postgraduate programmes by narrow fields of education in the 2017/18 academic year	30 (158)	240
Szkoły dla dorosłych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Schools for adults (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	31 (159)	241
Wychowanie przedszkolne (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Pre-primary education (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	32 (160)	242

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XI	CHAPTER XI		
OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE		
Uwagi ogólne	General notes	x	243
Pracownicy medyczni (2015, 2016, 2017)	Medical personnel (2015, 2016, 2017)	1 (161)	249
Lekarze specjaliści (2015, 2016, 2017)	Doctors specialists (2015, 2016, 2017)	2 (162)	249
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (2015, 2016, 2017)	Out-patient health care (2015, 2016, 2017) ...	3 (163)	251
Stacjonarna opieka zdrowotna (2015, 2016, 2017).....	In-patient health care (2015, 2016, 2017)	4 (164)	251
Szpitala ogólne (2015, 2016, 2017)	General hospitals (2015, 2016, 2017)	5 (165)	253
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna (2010, 2015, 2016, 2017)	Emergency medical services and first aid (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (166)	254
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne (2010, 2015, 2016, 2017)	Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets (2010, 2015, 2016, 2017) ..	7 (167)	254
Krwiodawstwo (2010, 2015, 2016, 2017)	Blood donation (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (168)	255
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2010, 2015, 2016, 2017)	Incidence of infectious diseases and poisonings (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (169)	255
Żłobki i kluby dziecięce (2010, 2015, 2016, 2017)	Nurseries and children's clubs (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (170)	256
Wspieranie rodziny w 2017 r.	Family support in 2017	11 (171)	257
Placówki wsparcia dziennego (2010, 2015, 2016, 2017)	Day-support centres (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (172)	257
Rodzinną piecza zastępcza (2010, 2015, 2016, 2017)	Family foster care (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (173)	258
Institutionalna piecza zastępcza (2010, 2015, 2016, 2017)	Institutional foster care (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (174)	258
Pomoc społeczna stacjonarna (2010, 2015, 2016, 2017)	Stationary social welfare (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (175)	259
Placówki stacjonarne pomocy społecznej według grup mieszkańców (2010, 2015, 2016, 2017)	Stationary social welfare facilities by groups of residents (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (176)	259
Świadczenia pomocy społecznej (2010, 2015, 2016, 2017)	Social assistance benefits (2010, 2015, 2016, 2017)	17 (177)	260
DZIAŁ XII	CHAPTER XII		
KULTURA. TURYSTYKA. SPORT	CULTURE. TOURISM. SPORT		
Uwagi ogólne	General notes	x	261
Kultura	Culture		
Książki i broszury wydane (2010, 2015, 2016, 2017)	Books and pamphlets published (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (178)	265
Gazety i czasopisma wydane (2010, 2015, 2016, 2017)	Newspapers and magazines published (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (179)	265
Biblioteki publiczne (z filiami) [2010, 2015, 2016, 2017]	Public libraries (with branches) [2010, 2015, 2016, 2017]	3 (180)	266
Muzea (2010, 2015, 2016, 2017)	Museums (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (181)	266
Institucje paramuzealne (2010, 2015, 2016, 2017)	Museum-related institutions (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (182)	266
Galerie sztuki (2010, 2015, 2016, 2017)	Art galleries (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (183)	267
Teatry, instytucje muzyczne, przedsiębiorstwa estradowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Theatres, music institutions, entertainment enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (184)	267
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice (2009, 2015, 2016, 2017)	Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres (2009, 2015, 2016, 2017)	8 (185)	268

		Tabl. Table	Str. Page
Kina stałe (2010, 2015, 2016, 2017)	Fixed cinemas (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (186)	269
Abonenci telewizji kablowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Cable television subscribers (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (187)	269
Abonenci radiowi i telewizyjni (2010, 2015, 2016, 2017)	Radio and television subscribers (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (188)	269
Turystyka	Tourism		
Baza noclegowa turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (189)	270
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (190)	272
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Occupancy in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (191)	273
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Catering establishments in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (192)	273
Hotele według kategorii (2010, 2015, 2016, 2017)	Hotels by category (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (193)	274
Sport	Sport		
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe (2010, 2014, 2016)	Physical education organizations and sports clubs (2010, 2014, 2016)	17 (194)	275
Wybrane grupy i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2016 r.	Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2016	18 (195)	276
Wybrane obiekty sportowe w 2014 r.	Selected sports facilities in 2014	19 (196)	277
DZIAŁ XIII	CHAPTER XIII		
NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY		
Uwagi ogólne	General notes	x	278
Nauka i technika	Science and technology		
Podmioty oraz pracujący w działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities and employed persons in research and development (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (197)	283
Pracujący w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia (2010, 2015, 2016, 2017)	Employed persons in research and development by educational level (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (198)	284
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Expenditures on research and development (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017] ...	3 (199)	285
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według dziedzin B+R (2010, 2015, 2016, 2017)	Expenditures on research and development by fields of R&D (2010, 2015, 2016, 2017) .	4 (200)	286
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według sektorów instytucjonalnych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Expenditures on research and development by institutional sectors (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	5 (201)	286
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Current expenditures on research and development by types of research (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	6 (202)	287
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Degree of consumption of research equipment in research and development (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (203)	287

		Tabl. Table	Str. Page
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2017 r.	Share of net revenues from sales of new or significantly improved products in net revenues from sales in industry in 2017	8 (204)	288
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2015–2017	Innovative enterprises in industry by type of introduced innovation during 2015–2017	9 (205)	289
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017] ...	Expenditures on innovation activity in industry (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017] ...	10 (206)	290
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące) (2010, 2015, 2016, 2017)	Expenditures on innovation activity in industry by source of funds (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	11 (207)	293
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Resident inventions and utility models (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (208)	294
Spółeczeństwo informacyjne	Information society		
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne (2010, 2015, 2016, 2017)	Enterprises using selected information and communication technologies (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (209)	295
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2016, 2017)	Purpose of using the Internet by enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (210)	295
DZIAŁ XIV	CHAPTER XIV		
CENY	PRICES		
Uwagi ogólne	General notes	x	296
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Price indices of consumer goods and services (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (211)	297
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług (2010, 2015, 2016, 2017)	Retail prices of selected goods and services (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (212)	297
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average procurement prices of major agricultural products (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (213)	300
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2010, 2015, 2016, 2017)	Average marketplace prices received by farmers (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (214)	300
DZIAŁ XV	CHAPTER XV		
ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY		
Uwagi ogólne	General notes	x	301
Rolnictwo	Agriculture		
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Trends and major economic and production results in agriculture (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (215)	307
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków (2010, 2016, 2017)	Agricultural land area by land type (2010, 2016, 2017)	2 (216)	308
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych (2010, 2013, 2016)	Farms by area groups (2010, 2013, 2016)	3 (217)	308
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2010, 2015, 2016]	Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices) [2010, 2015, 2016]	4 (218)	309
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2010, 2015, 2016]	Structure of gross and market agricultural output (constant prices) [2010, 2015, 2016]	5 (219)	309

		Tabl. Table	Str. Page
Powierzchnia zasiewów (2010, 2015, 2016, 2017)	Sown area (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (220)	311
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów (2010, 2011-2015, 2015, 2016, 2017)	Selected crop production and yields (2010, 2011-2015, 2015, 2016, 2017)	7 (221)	312
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych (2015, 2016, 2017)	Area, production and yields of ground vegetables (2015, 2016, 2017)	8 (222)	313
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew w sadach (2015, 2016, 2017)	Area and production of fruit tree in orchards (2015, 2016, 2017)	9 (223)	314
Powierzchnia i zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w sadach (2015, 2016, 2017)	Area and production of fruit bushes and berry fruit in orchards (2015, 2016, 2017)	10 (224)	315
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie (2010, 2015, 2016, 2017)	Cattle, pigs, sheep and horses (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (225)	316
Drób (2010, 2015, 2016, 2017)	Poultry (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (226)	317
Produkcja żywca rzeźnego (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of animals for slaughter (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (227)	317
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of meat, fats and pluck (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (228)	318
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of cows' milk and hen eggs (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (229)	319
Ciągniki rolnicze (2010, 2013, 2016)	Agricultural tractors (2010, 2013, 2016)	16 (230)	319
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient (2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	17 (231)	320
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Value of agricultural products procurement (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017] ...	18 (232)	320
Skup ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Procurement of major agricultural products (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (233)	322
Ekologiczne gospodarstwa rolne (2010, 2015, 2016, 2017)	Organic farms (2010, 2015, 2016, 2017)	20 (234)	323
Lowiectwo	Hunting		
Ważniejsze zwierzęta łowne (2010, 2015, 2016, 2017)	Major game species (2010, 2015, 2016, 2017)	21 (235)	323
Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Shooting of main game species (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	22 (236)	324
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie (2010, 2015, 2016, 2017)	Clubs and members of the Polish Hunting Association and hunting districts (2010, 2015, 2016, 2017)	23 (237)	324
Leśnictwo	Forestry		
Powierzchnia gruntów leśnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Forest land area (2010, 2015, 2016, 2017)	24 (238)	325
Powierzchnia lasów	Forest areas	25 (239)	326
Zasoby drzewne na pniu	Growing stock of standing wood	26 (240)	327
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane (2010, 2015, 2016, 2017)	Renewals, afforestations and other forest breeding work (2010, 2015, 2016, 2017)	27 (241)	328
Pozyskanie drewna (2010, 2015, 2016, 2017) ...	Removals (2010, 2015, 2016, 2017)	28 (242)	329
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień (2010, 2015, 2016, 2017)	Trees and shrubs outside the forest and removals (2010, 2015, 2016, 2017)	29 (243)	330
Pożary w lasach (2010, 2015, 2016, 2017)	Forest fires (2010, 2015, 2016, 2017)	30 (244)	330

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XVI	CHAPTER XVI		
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	INDUSTRY AND CONSTRUCTION		
Uwagi ogólne	General notes	x	331
Przemysł	Industry		
Produkcja sprzedana przemysłu (2010, 2015, 2016, 2017)	Sold production of industry (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (245)	334
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017] ...	2 (246)	336
Produkcja wybranych wyrobów (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of selected products (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (247)	337
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle (2010, 2015, 2016, 2017)	Average paid employment in industry (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (248)	338
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly gross wages and salaries in industry (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (249)	339
Budownictwo	Construction		
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Construction and assembly production (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017] ...	6 (250)	342
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Construction and assembly production by types of construction (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	7 (251)	342
Budynki oddane do użytkowania (2010, 2015, 2016, 2017)	Buildings completed (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (252)	344
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków (2010, 2015, 2016, 2017)	Buildings completed by type of buildings (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (253)	345
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Average paid employment and average monthly gross wages and salaries in construction (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (254)	347
DZIAŁ XVII	CHAPTER XVII		
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA	TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS		
Uwagi ogólne	General notes	x	348
Transport	Transport		
Linie kolejowe eksploatowane (2010, 2015, 2016, 2017)	Railway lines operated (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (255)	351
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (2010, 2015, 2016, 2017)	Hard surface public roads (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (256)	351
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered road vehicles and tractors (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (257)	352
Linie regularnej komunikacji autobusowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Regular bus communication lines (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (258)	352
Transport samochodowy zarobkowy (2010, 2015, 2016, 2017)	Hire or reward road transport (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (259)	353
Komunikacja miejska (2010, 2015, 2016, 2017)	Urban transport (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (260)	353
Ruch pasażerów w portach lotniczych (2010, 2015, 2016, 2017)	Passenger traffic at airports (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (261)	354
Przeładunek ładunków w portach lotniczych (2010, 2015, 2016, 2017)	Freight loaded and unloaded at airports (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (262)	354

	Tabl. Table	Str. Page
Wypadki drogowe i ich ofiary (2010, 2015, 2016, 2017)	Road traffic accidents and their casualties (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (263) 354
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów (2015, 2016, 2017)	Road traffic accidents by culprits, major causes and types of vehicles (2015, 2016, 2017)	10 (264) 355
Telekomunikacja	Telecommunications	
Abonenci telefoniczni i aparaty telefoniczne (2010, 2015, 2016, 2017)	Telephone subscribers and telephone sets (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (265) 356
DZIAŁ XVIII	CHAPTER XVIII	
HANDEL I GASTRONOMIA	TRADE AND CATERING	
Uwagi ogólne	General notes	x 357
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Retail sales of goods (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	1 (266) 359
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Retail sales of goods by groups (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	2 (267) 359
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Wholesale of goods in trade enterprises (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017] ...	3 (268) 359
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw (2010, 2015, 2016, 2017)	Shops by organizational form and petrol stations (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (269) 360
Gastronomia (2010, 2015, 2016, 2017)	Catering (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (270) 360
Magazyny handlowe (2009, 2012, 2015)	Trade warehouses (2009, 2012, 2015)	6 (271) 361
Targowiska (2010, 2015, 2016, 2017)	Marketplaces (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (272) 361
DZIAŁ XIX	CHAPTER XIX	
FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	FINANCES OF ENTERPRISES	
Uwagi ogólne	General notes	x 362
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności (2010, 2015, 2016, 2017)	Revenues, costs and financial results of enterprises by ownership sectors (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (273) 366
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Revenues, costs and financial results of enterprises by sections (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (274) 368
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Enterprises by obtained financial results (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (275) 369
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2016, 2017)	Economic relations in enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (276) 371
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw (2010, 2015, 2016, 2017)	Current assets of enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (277) 372
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw (2010, 2015, 2016, 2017)	Share equity (funds) of enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (278) 374
Kapitał zakładowy spółek (2010, 2015, 2016, 2017)	Share capital of companies (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (279) 375
Zobowiązania przedsiębiorstw (2010, 2015, 2016, 2017)	Liabilities of enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (280) 377
DZIAŁ XX	CHAPTER XX	
FINANSE PUBLICZNE	PUBLIC FINANCE	
Uwagi ogólne	General notes	x 379
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2016, 2017)	Revenue of local government units budgets by types (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (281) 382
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2017 r.	Revenue of local government units budgets by divisions in 2017	2 (282) 384

		Tabl. Table	Str. Page
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2016, 2017)	Expenditure of local government units budgets by types (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (283)	385
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2017 r.	Expenditure of local government units budgets by divisions in 2017	4 (284)	386
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych (2015, 2016, 2017)	Revenue and costs of government budgetary establishments (2015, 2016, 2017)	5 (285)	387
DZIAŁ XXI	CHAPTER XXI		
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	INVESTMENTS. FIXED ASSETS		
Uwagi ogólne	General notes	x	388
Inwestycje	Investments		
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Investment outlays (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	1 (286)	391
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Investment outlays in enterprises (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	2 (287)	392
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Investment outlays in enterprises by group (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	3 (288)	393
Środki trwałe	Fixed assets		
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2015, 2016, 2017]	Gross value of fixed assets (current book-keeping prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	4 (289)	394
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2015, 2016, 2017]	Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	5 (290)	395
DZIAŁ XXII	CHAPTER XXII		
RACHUNKI REGIONALNE	REGIONAL ACCOUNTS		
Uwagi ogólne	General notes	x	396
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) [2014, 2015, 2016]	Gross domestic product (current prices) [2014, 2015, 2016]	1 (291)	399
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące) [2014, 2015, 2016]	Basic elements of production account and generation of income account (current prices) [2014, 2015, 2016]	2 (292)	400
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych (2014, 2015, 2016)	Nominal income in the households sector (2014, 2015, 2016)	3 (293)	400
DZIAŁ XXIII	CHAPTER XXIII		
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY		
Uwagi ogólne	General notes	x	401
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy in the REGON register (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (294)	402
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy in the REGON register by legal forms and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (295)	403
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Commercial companies by legal status and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (296)	405
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy newly registered by selected legal forms and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (297)	406
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy removed by selected legal forms and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (298)	408

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

	Strona Page
Podział administracyjny województwa śląskiego w 2017 r.	Administrative division of Śląskie Voivodship in 2017 58-59
Podział województwa śląskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2018 r.	Division of Śląskie Voivodship according to the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NUTS) in 2018 58-59
Ludność według płci i wieku w 2017 r.	Population by sex and age in 2017 58-59
Ruch naturalny ludności (2000-2017)	Vital statistics of population (2000-2017) 58-59
Przeciętna liczba lat trwania życia dla osób w wieku 0 lat (2000-2017)	Life expectancy at 0 age (2000-2017) 58-59
Struktura pracujących według sekcji (2010, 2015, 2017)	Structure of employed persons by sections (2010, 2015, 2017) 58-59
Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według wieku i poziomu wykształcenia (2010, 2015, 2017)	Structure of registered unemployed persons by age and educational level (2010, 2015, 2017) 58-59
Odchylenia względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (2010, 2015, 2017)	Relative deviations of average wages and salaries in selected sections from the average wages and salaries in the voivodship (2010, 2015, 2017) 58-59
Udział mieszkań wyposażonych w instalacje w mieszkaniach ogółem w 2017 r.	Share of dwellings fitted with installations in total dwellings in 2017 58-59
Mieszkania oddane do użytkowania (2010, 2015, 2017)	Dwellings completed (2010, 2015, 2017) 58-59
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2017/18	Education by educational level in the 2017/18 school year 58-59
Lekarze specjaliści w 2017 r.	Doctors specialists in 2017 58-59
Struktura mieszkańców placówek stacjonarnych pomocy społecznej według grup mieszkańców (2010, 2017)	Structure of residents of stationary social welfare facilities by groups of residents (2010, 2017) 58-59
Struktura czytelników bibliotek publicznych w 2017 r.	Structure of borrowers of public libraries in 2017 58-59
Turyści zagraniczni korzystający z noclegów według kraju stałego zamieszkania w 2017 r.	Foreign tourists using tourist accommodation establishments by country of their permanent residence in 2017 58-59
Użytkowanie gruntów ogółem w gospodarstwach rolnych w 2017 r.	Land use in agricultural farms in 2017 58-59
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2016 r. (ceny stałe 2015)	Structure of market agricultural output in 2016 (constant prices 2015) 58-59
Struktura produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017]	Structure of construction and assembly production (current prices) [2010, 2015, 2017] 58-59
Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca (2010, 2015, 2017)	Revenue and expenditure of local government units budgets per capita (2010, 2015, 2017) ... 58-59
Udział w tworzeniu produktu krajowego brutto (ceny bieżące) [2014, 2015, 2016]	Share in the generation of gross domestic product (current prices) [2014, 2015, 2016] 58-59
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) [2014, 2015, 2016]	Gross domestic product per capita (current prices) [2014, 2015, 2016] 58-59
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych na 1 mieszkańca (2014, 2015, 2016)	Gross nominal disposable income in the households sector per capita (2014, 2015, 2016) 58-59
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące) [2015, 2016] ..	Structure of gross value added by kind of activity (current prices) [2015, 2016] 58-59
Podmioty gospodarki narodowej w 2017 r.	Entities of the national economy in 2017 58-59
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2017 r.	Structure of entities of the national economy in 2017 58-59

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska	(-)	–	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero:	(0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;
	(0,0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
Kropka	(.)	–	zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych. data not available or not reliable.
Znak	x	–	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. not applicable.
Znak	Δ	–	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych na str. 28-29 categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes on page 28-29
Znak	*	–	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. data revised.
Znak	#	–	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.
„W tym” „Of which”		–	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.
Przecinek (,) Comma		–	oznacza liczby prezentujące liczby dziesiętne. used in figures represents the decimal point.

SKRÓTY ABBREVIATIONS

tys.	=	tysiąc	mm	=	milimetr
thous.	=	thousand		=	millimetre
mln	=	million	cm	=	centymetr
	=	million		=	centimetre
zł	=	złoty	m	=	metr
zł	=	złoty		=	metre
szt.	=	sztuka	km	=	kilometr
pcs	=	piece		=	kilometre
egz.	=	egzemplarz	m ²	=	metr kwadratowy
	=			=	square metre
kpl.	=	komplet	ha	=	hektar
	=			=	hectare
wol.	=	wolumin	km ²	=	kilometr kwadratowy
vol.	=	volume		=	square kilometre
µg	=	mikrogram	l	=	litr
	=	microgram		=	litre
g	=	gram	hl	=	hektolitr
	=	gram		=	hectolitre
kg	=	kilogram	m ³	=	metr sześcienny
	=	kilogram		=	cubic metre
dt	=	decytona	dam ³	=	decametr sześcienny
	=	deciton		=	cubic decametre
t	=	tona	ust.	=	ustęp
	=	tonne		=	

hm ³	= hektometr sześcienny cubic hectometre	tabl.	= tablica table
kWh	= kilowatogodzina kilowatt hour	Dz. U.	= Dziennik Ustaw
GWh	= gigawatogodzina gigawatt hour	Dz. Urz.	= Dziennik Urzędowy
TJ	= teradžul terajoule	i in.	= i inni
°C	= stopień Celsjusza centigrade	itp. etc.	= i tym podobne = and the like
h	= godzina hour	m.in. i.a.	= między innymi = among others
d 24h	= doba = 24 hours	np. e.g.	= na przykład = for example
r.	= rok	tj. i.e.	= to jest = that is
t/r t/y	= ton rocznie = tonnes per year	ozn. i.e.	= to znaczy = that is
art. Art.	= artykuł article	ozn.	= tak zwany
cd. cont.	= ciąg dalszy continued	ww.	= wyżej wymieniony
dok. cont.	= dokończenie continued	MEN	= Ministerstwo Edukacji Narodowej
Lp. No.	= liczba porządkowa number	ESA	= Europejski System Rachunków Narodowych i Regionalnych European System of National and Regional Accounts
kk	= Kodeks karny	PKP	= Polskie Koleje Państwowe
kks	= Kodeks karny skarbowy	S.A.	= Spółka Akcyjna Joint stock company
kl.	= klasa	NUTS	= Klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych Nomenclature of Territorial Units for Statistics
nr (Nr) No.	= numer number	EKG ECE	= Europejska Komisja Gospodarcza = Economic Commission for Europe
poz.	= pozycja	EU-RO-STAT	= Urząd Statystyczny Unii Europejskiej Statistical Office of the European Union
pkt	= punkt	ONZ UN	= Organizacja Narodów Zjednoczonych = United Nations

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzona z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885, z późniejszymi zmianami), zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności – PKD 2004.

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowych grupowań:

„**Przemysł**”, który obejmuje następujące sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”,

sekcje G, H, I, J – „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”, „Informacja i komunikacja”,

sekcje K, L – „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”, „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa”, „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby” oraz „Organizacje i zespoły eksterytorialne”.

2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności**:

– **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,

– **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**.

2. Data are presented:

1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885, with later amendments) replaced the formerly applied Polish Classification of Activities – PKD 2004/ NACE Rev.1.1.

In the PKD 2007 additional groupings were introduced:

„**Industry**” – including sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”,

sections G, H, I, J – “Wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles”, “Transportation and storage”, “Accommodation and food service activities”, “Information and communication”,

sections K, L – “Financial and insurance activities”, “Real estate activities”.

The item “**Other services**” was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation”, “Other service activities”, “Activities of households as employers; undifferentiated goods and services-producing activities of households for own use” and “Activities of extraterritorial organizations and bodies”.

2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors**:

– **public sector** – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local government entity ownership as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,

– **private sector** – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in the capital (property) of the entity.

„Własność mieszana” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

3. Dane prezentowane dla województwa, podregionów i powiatów odpowiadają poszczególnym poziomom obowiązującej w krajach Unii Europejskiej Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), wprowadzonej Rozporządzeniem (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. z późniejszymi zmianami. Od 1 I 2018 r. obowiązują zmiany wprowadzone Rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 XI 2016 r., zgodnie z którymi od 1 I 2018 r. Polskę podzielono na 3 poziomy NUTS:

- poziom 1 – **makroregiony** (7 jednostek) – grupujące województwa,
- poziom 2 – **regiony** (w kraju 17 jednostek, w województwie śląskim – 1 jednostka) – grupujące województwa lub ich części,
- poziom 3 – **podregiony** (w kraju 73 jednostki, w województwie śląskim – 8 jednostek) – grupujące powiaty.

4. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

5. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 oraz w podziale terytorialnym opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

7. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

8. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku – obok PKD 2007 – należy wymienić:

- 1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego oraz zatrudnionych i ich wynagrodzeń; klasyfikacja opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08) wprowadzona została z dniem 1 I 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (Dz. U. poz. 1145) w miejsce obowiązującej do dnia 31 XII 2014 r.;

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company's registration application.

3. Data presented for the voivodship, subregions and powiats correspond to individual levels of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in countries of the European Union, introduced by the Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council, dated 26 V 2003, with later amendments. Since 1 I 2018 the amendments introduced by Commission Regulation (EU) 2016/2066 dated 21 XI 2016 apply, according to which, since 1 I 2018, Poland is divided into 3 levels NUTS:

- level 1 – **macroregions** (7 units) – grouping voivodships,
- level 2 – **regions** (in the country 17 units; in Śląskie Voivodship – 1 unit) – grouping voivodships or their parts,
- level 3 – **subregions** (in the country 73 units; in Śląskie Voivodship – 8 units) – grouping powiats.

4. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, taking into account entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and (unless otherwise indicated) include entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- 50 persons and more.

5. Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with **the respective organizational status of units of the national economy**.

6. Data according to the NACE Rev. 2 sections and divisions as well as by territorial division are compiled, unless otherwise indicated, using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

7. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e. legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.

8. Other than the NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

- 1) the **Occupations and Specializations Classification (KZiS)**, on the basis of which councillors of organs of local government units as well as paid employees and their wages and salaries are grouped; the classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1 I 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy of 7 VIII 2014 (Journal of Laws item 1145) replacing the classification valid until 31 XII 2014;

- 2) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług PKWiU 2015**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2015, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 I 2016 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 IX 2015 r. (Dz. U. poz. 1676) w miejsce PKWiU 2008 obowiązującej do 31 XII 2015 r.,
- 3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen),
- 4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania obiektów budowlanych; PKOB, opracowana na podstawie Europejskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316, z późniejszymi zmianami),
- 5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT wprowadzona została z dniem 1 I 2011 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 XII 2010 r. (Dz. U. Nr 242, poz. 1622).

9. Informacje o województwie oraz w podziale na **miasta i wieś** – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „**miasta**” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „**wieś**” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

10. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach i wykresach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji i wartości dodanej brutto – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto kategorię **cen bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług – VAT (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych oraz do 2010 r. zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

- 2) the **Polish Classification of Products and Services PKWiU 2015**, on the basis of which products and goods are grouped; PKWiU 2015, compiled on the basis of international classifications and nomenclatures, was introduced on 1 I 2016 by the decree of the Council of Ministers, dated 4 IX 2015 (Journal of Laws item 1676) replacing the classifications PKWiU 2008 valid until 31 XII 2015,
- 3) the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped,
- 4) the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which products of construction are grouped; PKOB, compiled on the basis of the European Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1 I 2000 by the decree of the Council of Ministers, dated 30 XII 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316, with later amendments),
- 5) the **Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT was introduced on 1 I 2011 by the decree of the Council of Ministers, dated 10 XII 2010 (Journal of Laws No. 242, item 1622).

9. Information on the voivodship as well as by **urban areas** and **rural areas** – unless otherwise indicated – is presented according to administrative division in a given period. The term “**urban areas**” is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while the term “**rural areas**” is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.

10. Data at **current prices** correspond to obtained revenues, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables and graphs in which prices are not defined, data are expressed at current prices.

In order to evaluate production and gross value added, unless otherwise indicated, the **basic price** category was implemented.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Taxes on products comprise: VAT on goods and services (on domestic and imported products), taxes and customs duties on imports (including excise tax) as well as other taxes on products, such as excise tax on domestic products and taxes on certain services (e.g. on games of chance and mutual betting and until 2010 lump sum tax on goods and services from occasional transports of passengers in buses with foreign registration).

11. Jako ceny stałe przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej – średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
 - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) dla lat 2006–2010,
 - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) dla lat 2011–2015,
 - ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.) od 2016 r.;
- 3) produktu krajowego brutto – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

12. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki – w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach – obliczono w warunkach porównywalnych.

Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

13. Do przeliczeń danych według liczby ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto liczbę ludności według krajowej definicji zamieszkania, opracowaną metodą bilansową.

Przy przeliczaniu na **1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) – według stanu w dniu 30 VI.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną – dla lat 2000 i 2005 na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 (dla 2000 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2002 r.); od 2010 r. na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.).

14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

15. Niektóre dane liczbowe zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

16. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

17. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródłową podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

11. Constant prices were adopted in the case of:

- 1) agricultural output – average national current prices from the year preceding the surveyed year excluding potatoes, vegetables and fruit, in the case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;
- 2) sold production of industry:
 - 2005 constant prices (2005 average current prices) for 2006–2010,
 - 2010 constant prices (2010 average current prices) from 2011–2015,
 - 2015 constant prices (2015 average current prices) since 2016;
- 3) gross domestic product – current prices from the year preceding the surveyed year.

12. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices – in the case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods are calculated in comparable conditions.

Single base indices are calculated using the chain-base index method.

13. For the purpose of calculating data by population number, unless otherwise indicated, the population number according to the national definition of residence, compiled using the balance method, was adopted.

When **computing per capita data (1000 population, etc.)** as of the end of a year (e.g. beds in hospitals), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g. vital statistics, production) – as of 30 VI.

For calculations, it was assumed to use – unless otherwise indicated – the number of population for 2000 and 2005 on the basis of results of the National Population and Housing Census 2002 – for 2000 according to the administrative division obligatory as of 31 XII 2002; from 2010 on the basis of results of the National Population and Housing Census 2011 – for 2010 according to the administrative division obligatory as of 31 XII 2011.

14. Data, unless otherwise indicated, do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

15. Some data are given on the basis of preliminary data and may be revised in subsequent publications of the Statistical Office.

16. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”.

17. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information presented in the table for the last year given as the source.

18. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

18. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
MIEDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA CHOROÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja) INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD – 10 Revision)	
Wady rozwojowe wrodzone	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe
Congenital anomalies	Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities
Objawy i stany niedokładnie określone	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane
Symptoms and ill-defined conditions	Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD 2007) POLISH CLASSIFICATION OF ACTIVITIES (PKD 2007)	
sekcje sections	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Trade; repair of motor vehicles	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Accommodation and catering	Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
działy divisions	
Produkcja skór i wyrobów skórzanych	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker	Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej
Produkcja wyrobów farmaceutycznych	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych
Manufacture of pharmaceutical products	Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD 2007) [dok.] POLISH CLASSIFICATION OF ACTIVITIES (PKD 2007) [cont.] działy (dok.) divisions (cont.)	
Produkcja wyrobów z metali Manufacture of metal products	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

* * *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are presented in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series “Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” (Methodological Papers and Classifications).

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R.
 VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship	SPECIFICATION
	ogółem total		

POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY – STAN W DNIU 31 XII
 AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION – AS OF 31 XII

Powierzchnia w km ²	312695	12333	3,9	Area in km ²
Powiaty	314	17	5,4	Powiaty
Miasta na prawach powiatu	66	19	28,8	Cities with powiat status
Gminy	2478	167	6,7	Gminas
Miasta	923	71	7,7	Towns
Miejscowości wiejskie	52512	1294	2,5	Rural localities
Sołectwa	40725	1073	2,6	Village administrator's offices

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA
 ENVIRONMENTAL PROTECTION

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:
pyłowych	35,6	8,6	24,2	particulates
gazowych (łącznie z dwutlenkiem węgla)	213920,7	39662,9	18,5	gaseous (including carbon dioxide)
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII)	3258	201	6,2	Municipal wastewater treatment plants ^a (as of 31 XII)
w tym: biologiczne	2439	110	4,5	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	808	91	11,3	with increased biogene removal
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^b w tys. t	113792,8	31648,2	27,8	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) ^b thous. t
Odpady komunalne zebrane ^c (w ciągu roku) w tys. t	11968,7	1600,7	13,4	Municipal waste collected ^c (during the year) in thous. t
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące):				Outlays on fixed assets (current prices):
służące ochronie środowiska:				in environmental protection:
w milionach złotych	6825,4	1156,7	16,9	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	2,6	3,8	x	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:				in water management:
w milionach złotych	2065,7	485,3	23,5	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,8	1,6	x	in % of total investment outlays

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE^d
 PUBLIC SAFETY^d

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings:
w liczbach bezwzględnych	753963	111679	14,8	in absolute numbers
na 10 tys. ludności	196	246	x	per 10 thous. population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %	71,7	77,6	x	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 8 na str. 64. c Dane szacunkowe. d Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage network. b See general notes to the chapter “Environmental protection”, item 8 on page 64. c Estimated data. d Excluding punishable acts committed by juveniles.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship	SPECIFICATION
	ogółem total		

LUDNOŚĆ
POPULATION

Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	38433,6	4548,2	11,8	Population (as of 31 XII) in thous.
miasta	23109,3	3496,0	15,1	urban areas
wieś	15324,3	1052,1	6,9	rural areas
w tym kobiety	19840,4	2355,3	11,9	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	369	x	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	63,4	63,8	x	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,0	-1,4	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,0	-0,9	x	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population

RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA
LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES

Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	15380,7	1744,9	11,3	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thous.
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	4283,73	4247,44	99,2	Average monthly gross wages and salaries in zł
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	1081,7	94,7	8,8	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %	6,6	5,1	x	Registered unemployment rate ^b (as of 31 XII) in %

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Length of distribution network (as of 31 XII) in km:
wodociągowej rozdzielczej	303903,1	21550,0	7,1	water supply distribution
kanalizacyjnej rozdzielczej ^c	156780,5	16264,1	10,4	sewage distribution ^c
gazowej	131044,6	15964,9	12,2	gas supply
Zasoby mieszkaniowe ^d (stan w dniu 31 XII):				Dwelling stocks ^d (as of 31 XII):
mieszkania: w tysiącach	14439,8	1761,8	12,2	dwellings: in thousands
na 1000 ludności	375,7	387,4	x	per 1000 population
izby: w tysiącach	55205,6	6628,0	12,0	rooms: in thousands
na 1000 ludności	1436,4	1457,3	x	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań: w tysiącach m ²	1068557,5	125074,2	11,7	useful floor area of dwellings: in thousands m ²
na 1000 ludności w m ²	27802,7	27499,8	x	per 1000 population in m ²

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Łącznie z kolektorami. d Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Including collectors. d Based on balance of dwelling stocks.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)

Mieszkania oddane do użytkowania:				Dwellings completed:
w tysiącach	178342	12227	6,9	in thousands
na 1000 ludności:				per 1000 population:
mieszkania	4,6	2,7	x	dwellings
izby	18,1	12,1	x	rooms
powierzchnia użytkowa miesz- kań w m ²	430,5	302,4	x	useful floor area of dwellings in m ²

EDUKACJA^a I WYCHOWANIE – STAN NA POCZĄTKU ROKU SZKOLNEGO
EDUCATION^a – AS OF BEGINNING OF THE SCHOOL YEAR

Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				Pupils and students in schools ^b in thous.:
podstawowych	2657,0	298,3	11,2	primary
gimnazjach	703,9	75,9	10,8	lower secondary
branżowe I stopnia ^c	166,4	17,4	10,4	stage I sectoral vocational ^c
liceach ogólnokształcących	474,5	49,2	10,4	general secondary
technikach	503,2	57,9	11,5	technical secondary
artystycznych ogólnokształcących ^d	13,0	2,4	18,7	general art ^d
policealnych	235,6	32,5	13,8	post-secondary
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^e :				Children attending pre-primary education establishments ^e :
w tysiącach	1361,2	157459,0	11,7	in thousands
na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	864	876	x	per 1000 children aged 3–6

OCHRONA ZDROWIA^f I POMOC SPOŁECZNA – STAN W DNIU 31 XII
HEALTH CARE^f AND SOCIAL WELFARE – AS OF 31 XII

Pracownicy medyczni ^g :				Medical personnel ^g :
lekarze	90284	11361	12,6	doctors
lekarze dentyści	13331	1487	11,2	dentists
pielęgniarki ^h	193700	25116	13,0	nurses ^h
Przychodnie	21665	2849	13,2	Out-patient departments
Szpitale ogólne	951	155	16,3	General hospitals
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys.	185,3	25,1	13,5	Beds in general hospitals in thous.
Apteki ogólnodostępne ⁱ	13338	1526	11,4	Generally available pharmacies ⁱ

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1-2 na str. 205. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. c Łącznie z uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy oraz oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. d Dających uprawnienia zawodowe. e Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. f Łącznie z danymi resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji. g Łącznie z odbywającymi staż; łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest indywidualna praktyka lekarska i pielęgniarska zarejestrowana w Izbach Lekarskich, pielęgniarskich, która realizuje świadczenia zdrowotne w ramach środków publicznych; bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, opieka społeczna, jednostka administracji publicznej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. h Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. i Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”, ust. 10 na str. 245.

a See general notes to the chapter “Education”, items 1-2 on page 205. b Excluding schools for adults, except post-secondary schools. c Including pupils of special job-training schools as well as sections of basic vocational schools. d Leading to professional certification. e Including the children attending for all school year round establishments performing health care activities. f Including data of the Ministry of National Defence and the Ministry of the Interior and Administration. g Including interns; including persons for whom the primary workplace is an individual medical and nurse practice registered at Chamber of Physicians and Chamber of Nurses providing publicly funded medical services; excluding persons for whom the main workplace are: university, social welfare, public administration or local government units or National Health Fund. h Including master nurses. i See general notes to the chapter “Health care and social welfare”, item 10 on page 245.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

KULTURA. TURYSTYKA
CULTURE. TOURISM

Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	7953	784	9,9	Public libraries (including branches; as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	128357,1	16145,5	12,6	Public library collections (as of 31 XII) in thous. vol.
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	949	69	7,3	Museums with branches (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	37503	1616	4,3	Museum and exhibition visitors in thous.
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	491	52	10,6	Fixed cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys.	56718,9	7083,3	12,5	Audience in fixed cinemas in thous.
Baza noclegowa turystyki ^a w tys.: miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	774,0	47,2	6,1	Tourist accommodation establishments ^a in thous.: bed places (as of 31 VII)
korzystający z noclegów	31989,3	2596,6	8,1	tourists accommodated

ROLNICTWO I LEŚNICTWO
AGRICULTURE AND FORESTRY

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	14489,1	365,0	2,5	Agricultural land in good agricultural condition (as of June) ^b in thous. ha
pod zasiewami ^c	10757,0	270,0	2,5	sown area ^c
grunty ugorowane	150,4	7,7	5,1	fallow land
uprawy trwałe	384,3	2,9	0,7	permanent crops
ogrody przydomowe	27,7	0,8	3,0	kitchen gardens
łąki i pastwiska	3170,7	83,6	2,6	meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^c w tys. ha:				Sown area (as of June) ^c in thous. ha:
zboża	7602,0	210,3	2,8	cereals
ziemniaki	321,3	8,2	2,6	potatoes
warzywa gruntowe ^d	177,6	2,5	1,4	ground vegetables ^d
Zbiory w tys. t:				Production in thous. t:
zboża	31925,0	925,2	2,9	cereals
ziemniaki	8956,0	182,2	2,0	potatoes
warzywa gruntowe ^d	4583,3	69,2	1,5	ground vegetables ^d
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	42,0	44,0	104,8	cereals
ziemniaki	279	221	79,3	potatoes
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9242,4	394,8	4,3	Forest areas (as of 31 XII) in thous. ha

PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO
INDUSTRY AND CONSTRUCTION

Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): w milionach złotych	1417247,1	236435,9	16,7	Sold production of industry (current prices): in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	36886	51934	140,8	per capita in zł
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^e (ceny bieżące): w milionach złotych	186798	18737,1	10,0	Sales of construction and assembly production ^e (current prices): in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4862	4116	84,7	per capita in zł

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. c Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). d Łącznie z ogrodami przydomowymi, dane według szacunków. e Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places; data were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. b Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. c Excluding permanent crops, kitchen gardens and crops area intended for ploughing (green fertilizers). d Including kitchen gardens, data based on estimates. e Realized by construction entities – by work-site-location.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)
 VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship	SPECIFICATION
	ogółem total		

TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA – STAN W DNIU 31 XII
TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS – AS OF 31 XII

Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km	299645	21807	7,3	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w tym o nawierzchni ulepszonej w %	92,5	94,0	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^a w tys. szt:				Registered cars ^a in thous. units:
osobowe	22503,6	2559,0	11,4	passenger cars
ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	3639,0	358,0	9,8	lorries and road tractors ^b
Placówki dla usług pocztowych ^c	7564	787	10,4	Postal service offices ^c
Telefoniczne łącza główne ^d :				Telephone main line ^d :
w tysiącach	4081,8	488,8	12,0	in thousands
w tym standardowe łącza główne	3338,1	376,6	11,3	of which standard main line
na 1000 ludności	106,2	107,5	x	per 1000 population

HANDEL – STAN W DNIU 31 XII
TRADE – AS OF 31 XII

Sklepy	355043	40807	11,5	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	108	111	x	Population per 1 shop
Targowiska stałe	2173	179	8,2	Permanent marketplaces

FINANSE PUBLICZNE
PUBLIC FINANCE

Budżety gmin^a				Gminas budgets^a
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	111189,3	8155,7	7,3	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4307	4081	94,8	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	111984,4	8178,0	7,3	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4338	4092	94,3	per capita in zł
Budżety miast na prawach powiatu				Cities with powiat status budgets
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	78529,5	13580,6	17,3	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6229	5317	85,4	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	78504,1	13617,1	17,3	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6227	5331	85,6	per capita in zł
Budżety powiatów				Powiats budgets
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	25388,5	1745,7	6,9	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	983	874	88,8	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	25360,4	1729,3	6,8	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	982	865	88,1	per capita in zł
Budżety województw				Voivodships budgets
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	14771,4	1250,1	8,5	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	384	275	71,4	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	14317,4	1227,1	8,6	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	373	270	72,3	per capita in zł

a Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. c Dane dotyczą poczty publicznej (operator wyznaczony). d Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. e Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Including cars having temporary permissions given at the end of the year. b Including vans. c Data concern the public post office (appointed operator). d Data concern operators of the public telecommunication network. e Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (dok.)
 VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship	SPECIFICATION
	ogółem total		

INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE
INVESTMENTS. FIXED ASSETS

Nakłady inwestycyjne ^a (ceny bieżące):				Investment outlays ^a (current prices):
w milionach złotych	257880,7	30111,2	11,7	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6712	6614	98,5	per capita in zł
Wartość brutto środków trwałych ^b (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				Gross value of fixed assets ^b (as of 31 XII; current book-keeping prices):
w milionach złotych	3831949,8	438245,5	11,4	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	99703	96356	96,6	per capita in zł

RACHUNKI REGIONALNE W 2016 R.
REGIONAL ACCOUNTS IN 2016

Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current prices):
w milionach złotych	1861112	229060	12,3	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	48432	50184	103,6	per capita in zł
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w milionach złotych	1643981	202337	12,3	in million zlotys
na 1 pracującego w zł	113872	122175	107,3	per 1 employed person in zł
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				Gross nominal disposable income in the households sector:
w milionach złotych	1121369	148533	13,2	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	29182	32542	111,5	per capita in zł

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^c
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^c

Podmioty gospodarki narodowej za- rejestrowane w rejestrze REGON ^d (stan w dniu 31 XII)	4309800	469927	10,9	Entities of the national economy recorded in the REGON register ^d (as of 31 XII)
sektor publiczny	115075	15247	13,2	public sector
sektor prywatny	4140861	450659	10,9	private sector

a Według lokalizacji inwestycji. b Według siedziby jednostki lokalnej. c W podziale na sektory bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON. d Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a By localization of investments. b According to the seat of the local unit. c In the division by sectors excluding entities, for which information on the form of ownership does not occur in the REGON register. d Excluding persons tending private farms in agriculture.

U w a g a. Przeliczeń danych na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) za lata 2000, 2005 dokonano przy przyjęciu skorygowanej liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
POWIERZCHNIA					
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII)	12294	12331	12333	12333
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA					
Pobór wody – w % poboru ogółem – na cele:					
2	produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)	26,2	22,6	22,7	24,3
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	61,1	61,7	61,8	58,1
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności					
4	na 1 km ² w dam ³	43,5	34,9	32,5	31,4
5	w tym do produkcji przemysłowej	15,0	10,9	11,1	10,2
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi:					
6	oczyszczane w % wymagających oczyszczania	88,2	87,8	86,4	82,6
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	4,2	3,5	4,3	5,2
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c	62,9	67,5	72,0	76,9
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:					
9	pyłowych	38,5	22,4	13,4	10,6
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	610,6	713,8	689,8	714,5
Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:					
11	pyłowych	99,0	99,4	99,6	99,7
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	31,3	28,6	29,6	30,6
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII):					
13	w % powierzchni ogólnej	22,1	22,0	22,1	22,2
14	na 1 mieszkańca w m ²	570	579	589	595
15	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^d na 1 km ² w t	3810,4	3428,2	2879,1	3121,5
16	Odpady komunalne zebrane ^e (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg	334,2	278,4	297,6	292,6
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyjnych ogółem:					
17	służące ochronie środowiska	5,2	5,7	5,6	6,3
18	służące gospodarce wodnej	1,5	1,5	0,8	1,5
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE					
Przestępstwa stwierdzone przez Policję ^f w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:					
19	w liczbach bezwzględnych	165766	193415	169024	160932
20	na 10 tys. ludności	347	412	364	349
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^f w %	46,2	52,6	63,6	68,2

a Z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. c Dane szacunkowe, patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 5 na str. 60 ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 8 na str. 64. e Dane szacunkowe; w 2000 r. określane jako odpady stałe wywiezione; od 2003 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę katalogu odpadów. f Do 2012 r. – łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

Note. Calculations of data per capita (1000 population, etc.) for the years 2000, 2005 are based on the revised number of population, which considers the results of National Population and Housing Census 2002.

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
AREA					
12333	12333	12333	12333	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ENVIRONMENTAL PROTECTION					
23,3	23,1	23,3	23,5	Water withdrawal – in % of total withdrawal – for purposes of:	2
59,6	62,2	61,5	60,9	production ^a (excluding agriculture, forestry and fishing)	3
31,0	30,6	30,1	30,9	exploitation of water supply network ^b	4
9,4	9,7	9,4	10,0	Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ³	5
81,6	84,4	85,0	84,3	of which for industrial production	6
5,5	4,7	4,5	4,8	Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground:	7
78,8	80,2	80,7	80,8	treated in % of requiring treatment	8
10,3	10,2	9,1	8,6	untreated per 1 km ² in dam ³	9
724,0	774,7	747,8	720,1	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c	10
99,6	99,6	99,6	99,7	Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:	11
27,5	27,1	27,1	28,1	particulates	12
22,2	22,2	22,0	22,0	gases (excluding carbon dioxide)	13
597	599	596	598	Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	14
3182,2	2961,8	2739,0	2566,1	particulates	15
337,8	332,0	354,6	351,6	gases (excluding carbon dioxide)	16
7,8	6,8	3,9	3,8	Area of special nature value under legal protection (as of 31 XII):	17
1,3	1,5	1,0	1,6	in % of total area	18
				per capita in m ²	
				Generated waste (during the year; excluding municipal waste) ^d per 1 km ² in t	
				Municipal waste collected ^e (during the year) per capita in kg	
				Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	
				in environmental protection	
				in water management	
PUBLIC SAFETY					
131368	117163	105799	111679	Ascertained crimes by the Police ^f in completed preparatory proceedings:	19
286	256	232	245	in absolute numbers	20
68,7	68,4	70,6	77,6	per 10 thous. population	21
				Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^f in %	

PUBLIC SAFETY

131368	117163	105799	111679	Ascertained crimes by the Police ^f in completed preparatory proceedings:	19
286	256	232	245	in absolute numbers	20
68,7	68,4	70,6	77,6	per 10 thous. population	21
				Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^f in %	

a From own intakes. b Water withdrawal at intakes before entering the water network. c Estimated data, see general notes to the chapter "Environmental protection", item 5 on page 60, total population – based on balances. d See general notes to the chapter "Environmental protection", item 8 on page 64. e Estimated data; in 2000 defined as solid waste removed; since 2003 data are not comparable with data for previous years due to a change in the catalogue of waste. f Until 2012 – including prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
LUDNOŚĆ ^a					
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	4765657	4685775	4634935	4599447
2	miasta	3776228	3685324	3607496	3559972
3	wieś	989429	1000451	1027439	1039475
4	w tym kobiety	2456488	2421969	2396344	2379656
5	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	106,4	107,0	107,0	107,2
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	386	380	376	373
Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):					
7	przedprodukcyjnym	1082720	885181	799933	776393
8	produkcyjnym	3007552	3063102	3021163	2934496
9	poprodukcyjnym	675385	737492	813839	888558
10	Małżeństwa na 1000 ludności	5,3	5,4	6,1	4,8
11	Rozwody na 1000 ludności	1,1	2,0	1,8	1,9
12	Urodzenia żywe na 1000 ludności	8,9	8,7	10,3	9,3
13	Zgony ^b na 1000 ludności	9,7	9,9	10,3	10,7
14	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,8	-1,2	0,0	-1,4
15	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	10,2	7,4	5,7	5,1
16	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-2,6	-1,9	-1,1	-2,0
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:					
17	mężczyźni	69,55	70,52	71,62	72,40
18	kobiety	77,18	78,45	79,71	80,06
RYNEK PRACY					
Pracujący ^{de} (stan w dniu 31 XII):					
19	w tysiącach	1750,8	1504,9	1637,3	1638,7
20	w tym kobiety	793,2	671,2	728,6	745,0
21	na 1000 ludności	368	321	353	356
22	w sektorze prywatnym w %	64,9	66,3	71,5	73,4
według rodzajów działalności w %:					
23	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4,7	6,3	6,2
24	przemysł i budownictwo	38,0	36,7	35,8
25	sekcje G, H, I, J	26,7	25,7	25,6
26	sekcje K, L	3,7	3,8	4,0
27	pozostałe usługi	26,8	27,5	28,4

a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność” ust. 2 na str. 99. b Łącznie ze zgonami niemowląt. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. d Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.). e Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2005-2009 – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
POPULATION ^a					
4585924	4570849	4559164	4548180	Population (as of 31 XII)	1
3542874	3525289	3510034	3496038	urban areas	2
1043050	1045560	1049130	1052142	rural areas	3
2373207	2365877	2360308	2355267	of which females	4
107,3	107,3	107,3	107,4	Females per 100 males (as of 31 XII)	5
372	371	370	369	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	6
Population of age (as of 31 XII):					
771201	767533	767290	770744	pre-working	7
2898050	2858648	2818424	2776870	working	8
916673	944668	973450	1000566	post-working	9
5,0	4,9	5,0	4,9	Marriages per 1000 population	10
1,8	1,8	1,8	1,8	Divorces per 1000 population	11
9,3	9,1	9,4	9,9	Live births per 1000 population	12
10,4	11,0	10,7	11,3	Deaths ^b per 1000 population	13
-1,1	-1,9	-1,4	-1,4	Natural increase per 1000 population	14
4,9	4,7	4,4	4,0	Infant deaths per 1000 live births	15
-1,6	-1,5 ^c	-1,0	-0,9	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	16
Life expectancy at the moment of birth:					
73,24	72,98	73,50	73,41	males	17
80,40	80,31	80,87	80,79	females	18
LABOUR MARKET					
Employed persons ^{de} (as of 31 XII):					
1654,5	1672,0	1706,3	1744,9	in thousands	19
754,8	767,7	785,0	799,2	of which women	20
361	366	374	384	per 1000 population	21
74,1	75,2	75,9	76,5	in private sector in %	22
by kind of activities in %:					
6,2	6,1	6,0	5,9	agriculture, forestry and fishing	23
35,5	35,1	34,8	34,8	industry and construction	24
25,6	25,8	26,2	26,2	sections G, H, I, J	25
3,9	3,8	3,7	3,6	sections K, L	26
28,8	29,2	29,3	29,5	other services	27

a See general notes to the chapter "Population", item 2 on page 99. b Including infant deaths. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. d By actual workplace and kind of activity (since 2004). e Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005-2009 – of the National Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
RYNEK PRACY (dok.)					
	Przeciętne zatrudnienie:				
	w przemyśle:				
1	w tysiącach	449,6	466,1	456,3
2	na 1000 ludności	x	96	101	99
	w budownictwie:				
3	w tysiącach	76,6	88,8	82,5
4	na 1000 ludności	x	16	19	18
5	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	259,8	281,3	181,2	208,3
6	2000 = 100	100,0	108,3	69,7	80,2
	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):				
7	kobiety	57,9	56,7	54,2	53,4
8	w wieku 24 lat i mniej	32,2	21,2	19,8	16,1
9	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	39,2	49,3	23,6	35,2
10	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	309	104	44	37
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %	12,9	15,5	10,0	11,3

WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

12	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	1954,41	2433,95	3306,69	3786,14
13	2000 = 100	100,0	124,5	169,2	193,7
14	w tym w: przemyśle	2885,54	3910,15	4560,10
15	budownictwie	1899,32	2602,45	2914,58
16	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	1140,2	1150,2	1186,5	1153,3
17	pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	1066,6	1089,7	1138,7	1112,1
18	rolników indywidualnych	73,7	60,5	47,8	41,2
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:				
19	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	1072,00	1426,73	1978,16	2287,25
20	rolników indywidualnych ^b	761,00	954,89	1204,18	1367,05

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
21	wodociągowej	17268,2	18344,1	19786,6	20480,7
22	kanalizacyjnej ^c	5944,6	8231,9	11403,3	13539,8
	Zużycie w gospodarstwach domowych:				
	wody z wodociągów:				
23	w hektometrach sześciennych	185,4	147,3	140,7	135,6
24	na 1 mieszkańca w m ³	38,9	31,4	30,3	29,4
	energii elektrycznej w miastach ^d :				
25	w gigawatogodzinach	2567,2	2645,8	2861,8	2774,5
26	na 1 mieszkańca w kWh	679,5	716,2	792,1	777,4

a Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2005-2009 – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. Powszechnego Spisu Rolnego 2010.
b Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z funduszu Emerytalno-Rentowego. c Łącznie z kolektorami. d W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
------	------	------	------	---------------	-----

LABOUR MARKET (cont.)

				Average paid employment:	
				in industry:	
453,0	449,1	454,3	461,6	in thousands	1
99	98	100	101	per 1000 population	2
				in construction:	
76,9	76,1	76,0	75,3	in thousands	3
17	17	17	17	per 1000 population	4
175,7	148,5	120,0	94,7	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.	5
67,6	57,2	46,2	36,4	2000 = 100	6
				In % of registered unemployed persons (as of 31 XII):	
53,6	54,3	55,6	57,6	women	7
14,2	12,5	11,3	10,4	aged 24 years and less	8
39,1	37,6	37,9	36,9	out of work for longer than 1 year	9
24	17	11	8	Registered unemployed persons (as of 31 XII) per a job offer	10
9,6	8,2	6,6	5,1	Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII) in %	11

WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

3862,32	3969,67	4059,14	4247,44	Average monthly gross wages and salaries in zł	12
197,6	203,1	207,7	217,3	2000 = 100	13
4581,88	4648,07	4669,33	4878,75	of which: in industry	14
2980,63	3075,04	3249,93	3428,30	in construction	15
1146,7	1147,3	1149,3	1151,4	Average number of retirees and pensioners in thous.	16
				receiving retirement and other pension paid by the Social Insurance Institution	17
1107,3	1109,0	1112,0	1115,4	farmers	18
39,4	38,3	37,3	36,0		
				Average monthly gross retirement and other pension in zł:	
2365,90	2429,61	2477,08	2532,76	paid by the Social Insurance Institution	19
1383,76	1402,70	1389,86	1390,71	farmers ^b	20

MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

				Length of distribution network (as of 31 XII) in km:	
20841,8	21055,4	21368,6	21550,0	water supply	21
14785,7	15557,3	16082,9	16264,1	sewage ^c	22
				Consumption in households:	
				water from water supply systems:	
134,3	135,9	136,1	134,7	in cubic hectometres	23
29,2	29,7	29,8	29,6	per capita in m ³	24
				electricity in urban areas ^d :	
2680,3	2656,3	2655,4	2687,9	in gigawatt-hour	25
754,6	751,7	754,9	767,5	per capita in kWh	26

a The number of employed persons, including data on employed persons on private farms in agriculture used for calculation, was estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005-2009 – of the National Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. b Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund. c Including collectors. d In 2000 excluding households, whose main source of maintenance was income from a private farm in agriculture.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)					
	Zasoby mieszkaniowe ^a (w 2000 r. – zamieszkane; stan w dniu 31 XII):				
	mieszkania:				
1	w tysiącach	1594,2	1673,7	1696,6	1722,3
2	na 1000 ludności	335,0	357,2	366,0	374,5
3	izby na 1000 ludności	1150,4	1287,8	1362,2	1400,8
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
4	na 1000 ludności	20318,2	23650,0	25267,0	26177,3
5	przeciętna 1 mieszkania	60,7	66,2	69,0	69,9
	Mieszkania oddane do użytkowania:				
	mieszkania:				
6	w tysiącach	5,6	8,5	10,2	10,4
7	na 1000 ludności	1,2	1,8	2,2	2,3
8	izby na 1000 ludności	5,7	9,2	10,8	11,1
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
9	na 1000 ludności	136,4	233,3	279,5	282,8
10	przeciętna 1 mieszkania	115,2	128,3	127,1	125,5
EDUKACJA ^b I WYCHOWANIE					
	Uczniowie w szkołach ^c (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
11	podstawowych ^d	369,1	287,9	240,4	237,0
12	gimnazjach	140,0	180,7	137,9	122,5
13	branżowych I stopnia ^e	62,7	27,1	25,1	21,6
14	liceach ogólnokształcących ^f	101,3	81,2	67,0	55,8
15	liceach profilowanych	x	24,6	3,3	0,4
16	technikach ^f	131,4	67,5	67,4	61,1
17	artystycznych ogólnokształcących ^g	2,2	2,4	2,3	2,3
18	policealnych	29,1	44,4	42,9	40,4
	Absolwenci szkół ^h w tys.:				
19	podstawowych	142,8 ^h	55,8	42,8	39,4
20	gimnazjów	x	61,6	47,9	41,0
21	zasadniczych zawodowych ^e	19,8	8,1	7,8	7,4
22	liceów ogólnokształcących ^f	20,0	27,7	23,8	21,3
23	liceów profilowanych	x	9,0	1,9	0,6
24	techników ^f	26,8	20,3	15,2	14,5
25	artystycznych ogólnokształcących ^g	0,3	0,5	0,5	0,4
26	policealnych	11,0	14,0	11,1	13,5
27	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ⁱ (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	14	12	11	10

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych. b Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1-2 na str. 205. c Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. d Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. e Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy oraz oddziałami zasadniczych szkół zawodowych (do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe). f W latach szkolnych 2005/06-2013/14 łącznie ze szkołami uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikami. g Dające uprawnienia zawodowe. h Dane obejmują absolwentów klasy VIII i VI. i Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, a w latach 2005/06-2013/14 łącznie z liceami profilowanymi.

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
------	------	------	------	---------------	-----

MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)

				Dwelling stocks ^a (in 2000 - inhabited; as of 31 XII):	
				dwellings:	
1731,0	1740,3	1750,5	1761,8	in thousands	1
377,5	380,7	384,0	387,4	per 1000 population	2
1414,0	1428,4	1442,5	1457,3	rooms per 1000 population	3
				useful floor area of dwellings in m ² :	
26487,8	26820,9	27152,0	27499,8	per 1000 population	4
70,2	70,4	70,7	71,0	average per dwelling	5
				Dwellings completed:	
				dwellings:	
9,7	10,2	11,0	12,2	in thousands	6
2,1	2,2	2,4	2,7	per 1000 population	7
10,1	10,6	11,2	12,1	rooms per 1000 population	8
				useful floor area of dwellings in m ² :	
256,6	265,6	281,0	302,4	per 1000 population	9
120,9	119,8	116,4	112,6	average per dwelling	10

EDUCATION^b

				Pupils and students in schools ^c (as of beginning of the school year) in thous.:	
256,2	279,6	257,4	298,6	primary ^d	11
119,0	116,5	115,0	77,2	lower secondary	12
22,0	20,5	18,7	17,4	stage I sectoral vocational ^e	13
53,2	51,3	50,0	66,3	general secondary ^f	14
–	–	–	–	specialised secondary	15
60,1	58,8	58,6	57,9	technical secondary ^f	16
2,3	2,3	2,5	2,4	general art ^g	17
36,5	35,2	34,1	32,5	post-secondary	18
				Graduates in schools ^c in thous.:	
38,1	37,7	37,8	–	primary	19
39,0	38,0	37,6	36,9	lower secondary	20
4,8	6,2	6,2	5,1	basic vocational ^e	21
18,7	17,8	16,7	20,8	general secondary ^f	22
0,4	–	–	–	specialised secondary	23
13,4	13,3	13,4	13,7	technical secondary ^f	24
0,4	0,4	0,4	0,4	general art ^g	25
11,5	9,9	9,7	8,3	post-secondary	26
8	8	8	8	Graduates of basic vocational schools, general and technical secondary schools as well as general art schools leading to professional certification ^h (excluding schools for adults) per 1000 population	27

a Based on balances of dwelling stocks. b See general notes to the chapter "Education", item 1-2 on pages 205. c Excluding schools for adults except post-secondary schools. d Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. e Including special job-training schools and basic vocational school sections (until the 2016/17 school year, basic vocational schools). f In the 2005/06-2013/14 school years including supplementary schools: general secondary and technical secondary schools. g Leading to professional certification. h Data include graduates of 8th and 6th grade. i Including special job-training schools and in 2005/06-2013/14 school years including specialized secondary schools.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
EDUKACJA^a I WYCHOWANIE (dok.)					
1	Studenci szkół wyższych ^b (stan w dniu 30 XI) w tys.	178,8	207,7	181,3	144,6
2	Absolwenci szkół wyższych ^{bc} w tys.	29,4	44,9	48,8	44,7
3	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	36,3	35,8	38,3	32,1
4	Absolwenci szkół dla dorosłych w tys.	9,3	11,5	7,3	8,6
Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):					
5	miejsca w przedszkolach w tys.	109,8	104,1	117,7	136,9
6	dzieci ^d w tys.	111,6	107,2	128,3	151,0
7	w przedszkolach	103,7	98,6	115,8	133,2
8	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	7,8	8,6	12,0	16,7
9	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat ^e	525	588	673	692
OCHRONA ZDROWIA^f I POMOC SPOŁECZNA					
Pracownicy medyczni ^g (stan w dniu 31 XII):					
10	lekarze	11848	9753	10345	10686
11	lekarze dentyści	1560	1560	1499	1270
12	pielęgniarki ^h	25442	25140	25740	25375
Łóżka w szpitalach ogólnych ⁱ (stan w dniu 31 XII)					
13	na 10 tys. Ludności	61,0	57,1	56,1	56,3
14	Leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	1508,1	1804,9	1969,8	2047,6
15	Przychodnie ^k (stan w dniu 31 XII)	1692	1819	2437	2702
16	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	1044	1148	1294	1401
17	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę	4558	4082	3582	3283
Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:					
18	lekarskie	6,5	6,8	7,2	7,6
19	stomatologiczne	0,9	0,8	0,8	0,9
20	Dzieci w żłobkach ^l i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku do lat 3	19	17	23	42
KULTURA. TURYSTYKA					
21	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII) ...	858	840	814	800
22	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3536	3616	3610	3597
23	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	220,3	224,6	190,2	184,6
Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych ⁿ w wol.:					
24	na 1000 ludności	4573	4599	3744	3656
25	na 1 czytelnika	20,8	20,5	19,7	19,8
26	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	1,8	2,1	1,9	1,8
27	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^o na 1000 ludności	258,3	266,0	305,7	274,7
28	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	38	47	55	57
29	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	150,8	153,8	239,1	261,3

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1-2 na str. 205. b Łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi. c Z poprzedniego roku akademickiego, a w 2000 r. – z roku kalendarzowego. d Od 2008 r. łącznie z – nieuwzględnionymi w podziale według rodzaju placówek – zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi; od 2007 r. bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą. W latach szkolnych 2013/14-2015/16 łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. e W 2015/16 w wieku 3-5 lat. f Od 2012 r. łącznie z danymi resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji. g Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem; od 2006 r. łącznie z osobami dla których głównym miejscem pracy jest praktyka lekarska i pielęgnarska. h Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. i Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; od 2008 r. z łózkami i inkubatorami dla noworodków. k Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna” ust. 2 na str. 243. l Łącznie z oddziałami żłobkowymi. m Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. n Od 2015 r. łącznie z wypożyczeniami międzybibliotecznymi. o Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
------	------	------	------	---------------	-----

EDUCATION^a (cont.)

135,0	126,6	120,6	118,5	Students of tertiary education institutions ^b (as of 30 XI) in thous.	1
41,7	38,7	34,0	38,1	Graduates of tertiary education institutions ^{bc} in thous.	2
27,5	23,9	21,1	18,7	Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thous.	3
6,8	7,5	5,8	5,5	Graduates of schools for adults in thous.	4
138,9	136,2	146,5	153,1	Pre-primary education (as of the beginning of the school year): places in nursery schools in thous.	5
145,2	132,8	151,0	157,5	children ^d in thous.:	6
131,0	122,9	138,9	144,9	in nursery schools	7
13,0	8,9	11,0	11,4	in pre-primary sections in primary schools	8
774	817	757	807	Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3-6 ^e	9

HEALTH CARE^f AND SOCIAL WELFARE

10847	11077	11404	11361	Medical personnel ^g (as of 31 XII):	
1303	1483	1534	1487	doctors	10
25668	25674	25414	25116	dentists	11
				nurses ^h	12
56,2	55,8	55,8	55,2	Beds in general hospitals ⁱ (as of 31 XII) per 10 thous. population	13
2024,7	2046,6	2052,8	2050,5	In-patients in general hospitals per 10 thous. population	14
2806	2814	2873	2849	Out-patient departments ^k (as of 31 XII)	15
1456	1486	1508	1526	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	16
3150	3076	3023	2980	Population (as of 31 XII) per 1 generally available pharmacy	17
				Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	
7,7	7,8	8,0	7,8	medical	18
0,9	0,9	0,9	0,9	dental	19
51	61	72	81	Children in nurseries ^{lm} and children's clubs (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3	20

CULTURE, TOURISM

800	791	788	784	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	21
3599	3587	3569	3550	Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.	22
178,5	173,3	171,3	168,8	Public library borrowers per 1000 population	23
				Public library loans ⁿ in vol.:	
3507	3385	3336	3120	per 1000 population	24
19,6	19,5	19,5	18,5	per borrower	25
2,2	2,2	2,2	2,2	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population	26
290,8	329,6	338,8	320,9	Audience in theatres and music institutions ^o per 1000 population	27
62	68	67	69	Museums with branches (as of 31 XII)	28
309,9	351,5	316,4	355,7	Museum and exhibition visitors per 1000 population	29

a See general notes to the chapter "Education", item 1-2 on page 205. b Including branch sections, basic organizational units in another location as well as teaching centres in another location. c From the previous academic year, and in 2000 – the calendar year. d Since 2008 including entities excluded in the division according to type, pre-primary education groups and pre-primary points; since 2007 excluding pre-primary education in the establishments performing health care activities. In the 2013/14-2015/16 school years including children attending for all school year round establishments performing health care activities. e In the 2015/2016 – in the age 3-5. f Since 2012 including data of the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration. g Since 2005 working directly with a patient; since 2006 including persons for whom the primary workplace is a medical and nurse practice. h Including master nurses. i Excluding day places in hospital wards; since 2008 including beds and incubators for newborns. k See general notes to the chapter "Health care and social welfare" item 2 on page 243. l Including nursery wards. m Until 2010 excluding children's clubs. n In 2015 including interlibrary lending. o Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
KULTURA. TURYSTYKA (dok.)					
1	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	70	61	56	54
	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII)				
2	na 1000 ludności	5,5	7,0	8,5	8,8
3	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	481,8	664,9	1177,5	1002,3
	Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:				
4	radiowi	267	255	217	220
5	telewizyjni	260	248	210	212
6	Baza noclegowa turystyka (stan w dniu 31 VII)	518	441	511	621
7	w tym hotele	111	112	156	179
	Miejsca noclegowe ^a (stan w dniu 31 VII) na 10 tys.				
8	ludności	88,5	75,3	88,4	96,0
9	Korzystający z noclegów ^a na 1000 ludności	270,7	326,2	381,5	404,0
ROLNICTWO ^b I LEŚNICTWO					
10	Użytki rolne (stan w czerwcu) ^{cd} w tys. ha	550,8	485,9	391,2	382,6
11	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	95,0	96,6
12	Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^{de} w tys. ha	330,4	309,1	268,0	260,8
	w tym w %:				
13	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	66,5	69,1	72,8	71,0
14	w tym: pszenica	21,7	20,4	24,3	23,9
15	żyto	12,4	9,7	11,1	11,3
16	ziemniaki	12,6	7,7	4,2	3,3
17	buraki cukrowe	1,0	1,0	0,6	0,7
	Zbiory w tys. t:				
18	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	630,9	704,4	599,3	635,2
19	w tym: pszenica	235,6	232,8	236,2	256,7
20	żyto	95,4	86,1	70,6	76,7
21	ziemniaki ^f	818,6	483,7	207,5	154,3
22	buraki cukrowe	157,6	117,7	76,3	98,5
	Plony ^g z 1 ha w dt:				
23	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	28,7	33,0	30,7	34,3
24	w tym: pszenica	32,9	37,0	36,3	41,2
25	żyto	23,2	28,8	23,7	26,1
26	ziemniaki ^f	197	204	184	181
27	buraki cukrowe	496	390	454	561
	Zwierzęta gospodarskie (stan w czerwcu) ^h :				
	bydło:				
28	w tysiącach sztuk	169	130	127	122
29	na 100 ha użytków rolnych w szt.	30,6	26,7	32,6	31,9
	trzoda chlewna ⁱ :				
30	w tysiącach sztuk	370	423	349	245
31	na 100 ha użytków rolnych ^c w szt.	67,2	87,1	89,2	64,1
	Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^c :				
32	żywno rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^j w kg	180,6	234,5	341,8	332,1
33	mleka krowiego w l	609,8	552,0	584,1	630,3

a Do 2010 r. dane nie obejmują pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2011 r. dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; dane od 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. c Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. 301. d W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. e Od 2010 r. bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie (nawozy zielone). f Od 2010 bez ogrodów przydomowych. g W latach 2000–2009 oraz 2011–2013 stan w końcu lipca. h Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej.

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
CULTURE. TOURISM (cont.)					
52	48	49	52	Fixed cinemas (as of 31 XII)	1
8,4	8,3	8,4	8,6	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	2
1102,0	1308,4	1435,8	1555,9	Audience in fixed cinemas per 1000 population	3
219	219	218	218	Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	
211	211	210	210	radio	4
636	633	646	645	television	5
192	198	209	213	Tourist accommodation establishments ^a (as of 31 VII)	6
				of which hotels	7
98,0	100,2	103,5	103,6	Bed places ^a (as of 31 VII) per 10 thous. population	8
439,3	469,1	527,8	570,4	Tourists accommodated ^a per 1000 population	9
AGRICULTURE ^a AND FORESTRY					
366,3	356,7	368,8	371,4	Agricultural land (as of June) ^{cd} in thous. ha	10
98,5	98,2	98,3	98,3	of which in good agricultural condition in %	11
266,0	264,0	261,1	270,0	Sown area (as of June) ^{de} in thous. ha	12
				of which in %:	
70,2	67,8	68,3	70,5	basic cereals (including cereal mixed)	13
25,8	24,9	25,7	26,5	of which: wheat	14
8,8	6,4	7,4	7,3	rye	15
2,7	2,9	3,1	3,1	potatoes	16
0,6	0,4	0,8	0,7	sugar beets	17
				Crop production in thous. t:	
761,4	642,5	713,6	783,6	basic cereals (including cereal mixed)	18
331,8	285,6	320,5	344,9	of which: wheat	19
71,9	45,0	59,1	60,0	rye	20
218,3	123,5	229,8	182,2	potatoes ^f	21
146,6	68,2	127,0	125,3	sugar beets	22
				Yields ^e per 1 ha in dt:	
40,8	35,9	40,0	41,2	basis cereals (including cereal mixed)	23
48,4	43,5	47,8	48,2	of which: wheat	24
30,7	26,6	30,5	30,5	rye	25
300	163	285	221	potatoes ^f	26
938	585	635	640	sugar beets	27
				Livestock (as of June) ^g :	
				cattle:	
119	122	123	126	in thousand heads	28
32,4	34,3	33,3	34,0	per 100 ha of agricultural land in heads	29
				pigs ^g :	
252	252	248	235	in thousand heads	30
68,9	70,5	67,2	63,4	per 100 ha of agricultural land ^e in heads	31
				Production per 1 ha of agricultural land ^e :	
364,1	426,4	478,2	482,8	of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^h in kg	32
655,0	675,1	700,8	697,6	cows' milk in l	33

a Until 2010 data not include rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2011 concern establishments having 10 and more bed places; data since 2016 were compiled with consideration of imputation for units, which refused to participate in the survey. b Data are presented according to the official residence of land user. c Since 2010 excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter „Agriculture, hunting and forestry”, item 3 on page 301. d In 2010 data of the Agricultural Census. e Since 2010 excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). f Since 2010 excluding kitchen gardens. g In years 2000–2009 and 2011–2013 end of July. h Concern meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
ROLNICTWO ^a I LEŚNICTWO (dok.)					
	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^b :				
1	ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi) w kg	119	241	300	301
2	ziemniaki w kg	3	2	4	11
3	buraki cukrowe w kg	286	242	195	281
4	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w kg	112	177	286	289
5	mleko krowie w l	283	388	458	495
	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha				
	użytków rolnych ^{bde} w kg:				
	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi)	73,4	101,5	112,7	112,9
7	wapniowych	164,4	80,5	42,0	53,1
8	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. - stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych ^{be} w szt.	9,7	11,5	12,4	12,2
9	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	398,8	400,3	401,9	402,9
	Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):				
10	w tysiącach hektarów	390,1	391,1	392,1	393,0
11	na 1 mieszkańca w ha	0,1	0,1	0,1	0,1
12	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	31,7	31,7	31,8	31,9
13	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	298,7	392,4	519,0	420,9
PRZEMYSŁ					
	Produkcja sprzedana przemysłu:				
14	w milionach złotych (ceny bieżące)	125579,6	182501,4	190554,6
15	rok poprzedni = 100 (ceny stałe) ^f	x	x	113,5	97,8
16	2005 = 100 (ceny stałe) ^f	x	100,0	146,3	143,9
17	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące)	x	279318	391516	417565
18	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	x	26756	39353	41367
BUDOWNICTWO					
	Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^g (ceny bieżące):				
19	w milionach złotych	11343,2	16459,1	18638,9
20	na 1 mieszkańca w zł	x	2417	3549	4046
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA — STAN W DNIU 31 XII					
	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^h :				
21	w kilometrach	1918	2127	2155	1978
22	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	15,6	17,2	17,5	16,0
	Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):				
23	w kilometrach	19630	20183	21264	21544
24	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	159,7	163,7	172,4	174,7
	Samochody osobowe zarejestrowane:				
25	w tysiącach sztuk	1273,8	1511,4	2041,6	2273,9
26	na 1000 ludności	267,3	322,6	440,5	494,4

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy do 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność o małej skali; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. 301. c Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcogo, wieprzowego, baraniego, końskiego i drobiowego; w wadze poubojowej cieplej. d W roku gospodarczym. e W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. f Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 11 na str. 27. g Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. h Dane dotyczą sieci Polskich Kolei Państwowych, od 2005 r. również innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej. i Od 2011 r. łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
------	------	------	------	---------------	-----

AGRICULTURE^a AND FORESTRY (cont.)

				Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land ^b :	
417	507	447	429	basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	1
13	18	24	18	potatoes in kg	2
311	317	315	344	sugar beets in kg	3
316	339	327	327	animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in kg	4
548	578	600	631	cows' milk in l	5
				Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^{b,d,e} in kg:	
138,3	114,7	123,0	124,2	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	6
51,0	22,2	50,5	42,3	lime	7
.	.	12,4	.	Agricultural tractors (as of June; in 2000 - as of 31 XII) per 100 ha of agricultural land ^{b,e} in units	8
403,8	403,8	404,0	404,8	Forest land area (as of 31 XII) in thous. ha	9
393,8	393,9	394,0	394,8	Forest areas (as of 31 XII):	
0,1	0,1	0,1	0,1	in thousand hectares	10
31,9	31,9	31,9	32,0	per capita in ha	11
				Forest cover (as of 31 XII) in %	12
445,6	413,6	445,5	471,8	Removals (timber) per 100 ha of forest area in m ³	13

INDUSTRY

190957,5	205039,8	215659,2	236435,9	Sold production of industry:	
100,8	109,0	104,7*	105,6	in million zlotys (current prices)	14
145,1	158,2	165,6*	174,9	previous year = 100 (constant prices) ^f	15
421572	456509	474701	512235	2005 = 100 (constant prices) ^f	16
41573	44789	47248	51934	per 1 employee in zl (current prices)	17
				per capita in zl (current prices)	18

CONSTRUCTION

19309,6	18682,1	18991,8	18737,1	Sales of construction and assembly production ^g (current prices):	
4204	4081	4161	4116	in million zlotys	19
				per capita in zl	20

TRANSPORT, TELECOMMUNICATIONS — AS OF 31 XII

1977	1970	1964	1943	Railway lines operated - standard gauge ^h :	
16,0	16,0	15,9	15,8	in kilometres	21
				per 100 km ² of total area in km	22
21780	21649	21762	21807	Hard surface public roads (urban and non-urban):	
176,6	175,5	176,5	176,8	in kilometres	23
				per 100 km ² of total area in km	24
2330,1	2398,1	2487,3	2559,0	Registered passenger cars ⁱ :	
508,1	524,7	545,5	562,6	in thousand units	25
				per 1000 population	26

a Data are presented according to the official residence of land user. b Since 2010 excluding land owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter „Agriculture, hunting and forestry”, item 3 on page 301. c Concern meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. d In economic year. e In 2010 data of the Agricultural Census. f See general notes to the Yearbook, item 11 on page 27. g Realized by construction entities – by place of performing works. h Data concern rail network of the Polskie Koleje Państwowe, since 2005 also other entities managing railway network. i Since 2011 including cars having temporary permissions given at the end of the year.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
TRANSPORT, TELEKOMUNIKACJA — STAN W DNIU 31 XII (dok.)					
	Placówki dla usług pocztowych ^a :				
1	w liczbach bezwzględnych	790	839	794	794
2	na 100 tys. ludności	16,6	17,9	17,1	17,3
	Telefoniczne łącza główne ^b :				
3	w tysiącach	1363,3	1479,3	929,3	652,4
4	na 1000 ludności	286,1	315,7	200,5	141,8
HANDEL					
	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
5	w milionach złotych	44180,8	40097,5	45333,3	44482,8
6	na 1 mieszkańca w zł	9264	8543	9775	9657
7	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	52,4 ^c	48,3	43,1	42,6
8	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	90,9 ^c	97,0	107,6	108,1
FINANSE PUBLICZNE					
	Budżety gmin^d				
	Dochody:				
9	w milionach złotych	2296,7	3526,6	5382,3	5921,9
10	na 1 mieszkańca w zł	1174	1800	2709	2969
	Wydatki:				
11	w milionach złotych	2354,4	3499,9	5769,1	5982,1
12	na 1 mieszkańca w zł	1203	1787	2904	2999
	Budżety miast na prawach powiatu				
	Dochody:				
13	w milionach złotych	5160,6	6756,7	9827,4	11327,7
14	na 1 mieszkańca w zł	1835	2471	3707	4337
	Wydatki:				
15	w milionach złotych	5344,2	6743,3	10148,0	11607,8
16	na 1 mieszkańca w zł	1900	2466	3828	4445
	Budżety powiatów				
	Dochody:				
17	w milionach złotych	833,3	961,5	1524,5	1635,4
18	na 1 mieszkańca w zł	426	491	767	820
	Wydatki:				
19	w milionach złotych	827,7	951,9	1620,0	1627,2
20	na 1 mieszkańca w zł	423	486	815	816
	Budżet województwa				
	Dochody:				
21	w milionach złotych	603,5	920,8	1339,0	1592,9
22	na 1 mieszkańca w zł	127	196	289	346
	Wydatki:				
23	w milionach złotych	608,9	931,4	1410,0	1705,5
24	na 1 mieszkańca w zł	128	198	304	370

a Dane dotyczą operatora wyznaczonego (do 2012 r. operatora publicznego); w 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług telekomunikacyjnych. b Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. c Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania sklepów. d Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
------	------	------	------	---------------	-----

TRANSPORT, TELECOMMUNICATIONS — AS OF 31 XII (cont.)

783	788	792	787	Postal service offices ^a :	
17,1	17,2	17,4	17,3	in absolute numbers	1
				per 100 thous. population	2
615,4	570,3	551,6	488,8	Telephone main line ^b :	
134,2	124,8	121,0	107,5	in thousands	3
				per 1000 population	4

TRADE

48183,2	49215,2	50688,4	57877,8	Retail sales of commodities (current prices):	
10490	10751	11105	12713	in million zlotys	5
40,6	44,4	41,5	40,8	per capita in zł	6
112,9	103,0	109,9	111,5	Shops (as of 31 XII) in thous.	7
				Population (as of 31 XII) per 1 shop	8

PUBLIC FINANCE

				Gminas budgets^d	
6353,9	6540,2	7595,5	8155,7	Revenue:	
3183	3277	3804	4081	in million zlotys	9
				per capita in zł	10
6391,0	6502,4	7245,8	8178,0	Expenditure:	
3202	3258	3629	4092	in million zlotys	11
				per capita in zł	12
				Cities with powiat status budgets	
12206,5	12298,3	12916,9	13580,6	Revenue:	
4700	4763	5030	5317	in million zlotys	13
				per capita in zł	14
12902,7	12277,5	12694,0	13617,1	Expenditure:	
4968	4755	4944	5331	in million zlotys	15
				per capita in zł	16
				Powiats budgets	
1663,0	1684,2	1664,1	1745,7	Revenue:	
833	844	833	874	in million zlotys	17
				per capita in zł	18
1662,8	1644,8	1599,6	1729,3	Expenditure:	
833	824	801	865	in million zlotys	19
				per capita in zł	20
				Voivodship budget	
1641,4	1763,4	1228,2	1250,1	Revenue:	
357	385	269	275	in million zlotys	21
				per capita in zł	22
1772,2	1791,7	1206,7	1227,1	Expenditure:	
386	391	264	270	in million zlotys	23
				per capita in zł	24

a Data concern the appointed operator (until 2012 the public operator); in 2000 post office and telecommunication offices.
b Data concern operators of the public telecommunication network. c Data are not comparable due to change in 2004 of the method of shop survey. d Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE ^a					
	Nakłady inwestycyjne ^b (ceny bieżące):				
1	w milionach złotych	15343,4	15474,5	26304,5	27649,3
2	na 1 mieszkańca w zł	3217	3297	5672	6002
	Wartość brutto środków trwałych ^c (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				
3	w milionach złotych	190764,0	217221,9	304668,1	369978,3
4	na 1 mieszkańca w zł	40085	46358	65733	80440
RACHUNKI REGIONALNE ^d					
	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				
5	w milionach złotych
7	na 1 mieszkańca w zł
	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) rok poprzedni = 100
	Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				
9	w milionach złotych
10	na 1 mieszkańca w zł
	Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				
11	w milionach złotych
12	na 1 mieszkańca w zł
	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych rok poprzedni = 100
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWE ^e — STAN W DNIU 31 XII					
14	Ogółem: w tysiącach	385,4	426,3	451,6	460,4
15	na 10 tys. ludności	809,9	909,7	974,4	1000,9
	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:				
16	w tysiącach	84,4	99,4	108,7	122,0
17	1999 = 100	108,1	127,2	139,1	156,0
	w tym:				
18	spółdzielnie	1,3	1,2	1,2	1,1
19	spółki handlowe	17,6	25,7	32,8	40,8
20	w tym z udziałem kapitału zagranicznego	3,7	4,5	5,6	6,4
21	spółki cywilne	43,1	38,7	35,2	36,1
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:				
22	w tysiącach	301,0	326,9	342,9	338,3
23	1999 = 100	102,7	111,5	117,0	115,4
24	na 10 tys. ludności	632,4	697,6	739,9	735,5

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. b Według lokalizacji inwestycji. c Według siedziby jednostki lokalnej. d Patrz uwagi ogólne do działu „Rachunki regionalne” ust. 13 na str. 398. e Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
INVESTMENTS. FIXED ASSETS ^a					
28821,0	29502,9	29063,4	30111,2	Investment outlays ^b (current prices):	
6274	6445	6367	6614	in million zlotys	1
				per capita in zł	2
395849,5	417408,3	426376,3	438245,5	Gross value of fixed assets ^c (as of 31 XII; current book-keeping prices):	
86318	91320	93521	96356	in million zlotys	3
				per capita in zł	4
REGIONAL ACCOUNTS ^d					
213640	222880	229060	.	Gross domestic product (current prices):	
46511	48686	50184	.	in million zlotys	5
.	104,1	103,2	.	per capita in zł	7
				Gross domestic product (constant prices) previous year = 100	8
189429	197739	202337	.	Gross value added (current prices):	
41240	43194	44330	.	in million zlotys	9
				per capita in zł	10
140025	143758	148533	.	Gross nominal disposable income in the households sector:	
30484	31402	32542	.	in million zlotys	11
.	103,9	104,1	.	per capita in zł	12
				Gross real disposable income in the households sector previous year = 100	13
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY ^e — AS OF 31 XII					
461,9	465,8	467,1	469,9	Total: in thousands	14
1007,3	1019,0	1024,5	1033,2	per 10 thous. population	15
126,6	131,2	136,0	139,0	Legal persons and organizational entities without legal personality:	
161,8	167,8	173,9	177,7	in thousands	16
				1999 = 100	17
				of which:	
1,2	1,2	1,2	1,2	cooperatives	18
43,9	47,9	51,8	54,8	commercial companies	19
6,7	6,8	7,1	7,2	of which with foreign capital participation	20
36,0	35,9	35,7	35,6	civil law partnerships	21
335,3	334,5	331,1	330,9	Natural persons conducting economic activity:	
114,4	114,1	112,9	112,9	in thousands	22
				1999 = 100	23
731,3	731,9	726,2	727,5	per 10 thous. population	24

a Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Accounting Act. b By localization of investments. c According to the seat of local unit. d See general notes to the chapter "Regional accounts" item 13 on page 398. e Excluding persons tending private farms in agriculture.

**DZIAŁ I
GEOGRAFIA**

**CHAPTER I
GEOGRAPHY**

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE
GEOGRAPHIC LOCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	W stopniach, minutach i sekundach In degrees, minutes and seconds	W km In km	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				Extreme points of the voivodship border:
na północ (szerokość geograficzna północna)	Popów	51° 05' 58"	x	in the north (northern geographic latitude)
na południe (szerokość geograficzna północna)	Rajcza	49° 23' 38"	x	in the south (northern geographic latitude)
na zachód (długość geograficzna wschodnia)	Pietrowice Wielkie	18° 02' 05"	x	in the west (eastern geographic longitude)
na wschód (długość geograficzna wschodnia)	Żarnowiec	19° 58' 26"	x	in the east (eastern geographic longitude)
Rozciągłość: z południa na północ	x	1° 42' 20"	190	Extent: from south to north
z zachodu na wschód	x	1° 56' 21"	138	from west to east

Ź r ó ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE W 2017 R.
Stan w dniu 31 XII
AREA AND BORDERS IN 2017
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	W odsetkach In percent	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	12333	x	Area in km ²
Długość granicy w km	1029	100,0	Length of borders in km
z województwami:			with voivodships:
łódzkim	144	14,0	Łódzkie
małopolskim	291	28,3	Małopolskie
opolskim	240	23,3	Opolskie
świętokrzyskim	117	11,4	Świętokrzyskie
z Republiką Czeską	150	14,6	with Czech Republic
ze Słowacją	87	8,5	with Slovakia

Ź r ó ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii oraz Komendy Głównej Straży Granicznej.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography as well as the Headquarters of the Border Guard.

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above the sea level in m	SPECIFICATION
Najwyżej położony punkt – zbocza Piłska ..	Jeleśnia	1534,1	Highest point – Piłsko (mountain-side)
Najniżej położony punkt – Ruda	Kuźnia Raciborska	173,6	Lowest point – Ruda
Najwyżej położona miejscowość – Koniaków	Istebna	760,0	Highest locality – Koniaków
Najniżej położona miejscowość – Turze	Kuźnia Raciborska	178,0	Lowest locality – Turze

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 4. NAJWYŻSZE SZCZYTY GÓRSKIE
THE HIGHEST MOUNTAIN PEAKS

SZCZYTY GÓRSKIE MOUNTAIN PEAKS	Pasma górskie Mountain range	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above the sea level in m
Romanka	Beskid Żywiecki	1366
Skrzyczne	Beskid Śląski	1257
Mędralowa (Beskiddek)	Beskid Makowski	1169
Czupel	Beskid Mały	930

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 5. NAJDŁUŻSZE JASKINIE W REGIONIE WYŻYNY KRAKOWSKO-CZĘSTOCHOWSKIEJ
THE LONGEST CAVES IN THE POLISH JURA CHAIN REGION

JASKINIE CAVES	Długość Length	Głębokość Depth
	w metrach	in metres
Jaskinia Wierna	1027	30
Jaskinia Wierzchowska Górna	975	25
Jaskinia Szachownica	690	13
Jaskinia Brzozowa	645	18
Jaskinia Niedźwiedzia Górna	635	25
Jaskinia Sztolnia Galmanowa	564	18
Jaskinia Twardowskiego	500	17
Jaskinia pod Skipirzepą	450	9
Jaskinia Józefa	402	42
Jaskinia Piętrowa Szczelina	400	45
Jaskinia Korolowa	375	35

U w a g a. Zastosowano podział na regiony występowania jaskiń ze względu na ich genezę.

Ź r ó d ł o: dane Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk o Ziemi.

N o t e. Regional division of occurrences of caves was applied by their genesis.

S o u r c e: data of the Polish Society of Friends of Earth Sciences.

TABL. 6. WAŻNIEJSZE PRZEŁĘCZE I KULMINACJE NA DROGACH
MAJOR PASSES AND CULMINATIONS ON THE ROADS

PRZEŁĘCZ KULMINACJA PASS CULMINATION	Miejsce położenia Locality	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above the sea level in m	Droga Road
Salmopolska	Beskid Śląski	934	Wisła – Szczyrk
Koniakowska	Beskid Śląski	846	Istebna – Żywiec
Kubalonka	Beskid Śląski	761	Wisła – Istebna
Kocierska	Beskid Mały	718	Andrychów – Żywiec

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 7. WIĘKSZE SZTUCZNE ZBIORNIKI WODNE
MAJOR ARTIFICIAL RESERVOIRS

ZBIORNIKI WODNE ^a RESERVOIRS ^a	Rzeka River	Rok uruchomienia Year opened	Całkowita po- jemność przy maksymalnym piętrzeniu w hm ³ Total capacity at maximum accumulation in hm ³	Powierzchnia przy maksymalnym piętrzeniu w km ² Area at maximum accumulation in km ²	Wysokość piętrzenia w m Height of accu- mulation in m
Goczałkowice	Mała Wisła	1956	161,3	32,0	13,0
Tresna	Soła	1967	96,1	9,6	23,8
Dzierżno Duże ^b	Kłodnica	1964	94,0	6,2	11,2
Dzieńkowice ^b	woda z Soły	1976	52,5	7,1	14,5
Kuźnica Warężyńska ^b	Przemsza	2005	46,3	4,8	2,3
Plawniowice ^b	Potok Toszecki	1975	29,2	2,4	2,2
Porąbka	Soła	1936	27,2	3,3	21,2
Rybnik	Ruda	1972	23,5	4,6	11,8
Poraj	Warta	1978	20,8	5,1	12,0
Przeczyce	Przemsza	1963	20,4	4,7	12,5
Kozłowa Góra	Brynica	1939	17,6	5,8	6,5
Dzierżno Małe ^b	Drama	1938	12,6	1,7	13,1
Pogoria III ^b	Pogoria	1974	12,0	2,0	1,0

a Uszeregowane malejąco według pojemności całkowitej (przy maksymalnym piętrzeniu). b Zbiornik w wyrobisku.

a Listed according to decreasing total capacity (at maximum accumulation). b Excavation reservoir.

TABL. 7. WIĘKSZE SZTUCZNE ZBIORNIKI WODNE (dok.)
MAJOR ARTIFICIAL RESERVOIRS (cont.)

ZBIORNIKI WODNE ^a RESERVOIRS ^a	Rzeka River	Rok uruchomienia Year opened	Całkowita pojemność przy maksymalnym piętrzeniu w hm ³ Total capacity at maximum accumulation in hm ³	Powierzchnia przy maksymalnym piętrzeniu w km ² Area at maximum accumulation in km ²	Wysokość piętrzenia w m Height of accumulation in m
Łąka	Pszczynka	1986	11,2	3,5	6,9
Wisła-Czarne	Mała Wisła	1973	4,9	0,4	34,0
Pogoria I ^b	Pogoria	1943	3,4	0,7	8,0
Paprocany	Gostynka	1870	2,4	1,2	4,0
Porąbka-Żar	Soła	1979	2,2	0,2	–

a Uszeregowane malejąco według pojemności całkowitej (przy maksymalnym piętrzeniu). b Zbiornik w wyrobisku.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Środowiska oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

a Listed according to decreasing total capacity (at maximum accumulation). b Excavation reservoir.

S o u r c e: data of the Ministry of the Environment and the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 8. WIĘKSZE RZEKI^a
PRINCIPAL RIVERS^a

RZEKI ^b RIVERS ^b	Długość w km Length in km		Odbiornik ^c Recipient ^c	Powierzchnia zlewni w km ² Drainage basin area in km ²	
	ogółem total	w tym w województwie of which in voivodship		ogółem total	w tym w województwie ^d of which in voivodship ^d
Odra	840	51	M. Bałtyckie Baltic Sea	119074	1497
Mała Panew	129	59	Odra	2115	655
Warta	795	133	Odra	54520	4026
Wisła	1022	102	M. Bałtyckie Baltic Sea	193960	3912
Przemsza	87	87	Wisła	2125	2122
Pillica	333	47	Wisła	9258	1164

a O powierzchni zlewni w województwie śląskim powyżej 500 km². b Uszeregowane w porządku hydrograficznym. c Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ. d Powierzchnię zlewni w województwie śląskim obliczono według mapy w skali 1:500000 „Podział hydrograficzny Polski”.

Ź r ó ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

a Of drainage basin area in Śląskie Voivodship bigger than 500 km². b Listed according to hydrographic order. c River or reservoir into which the water flows. d Drainage basin area in Śląskie Voivodship was calculated according to 1:500000 of scale map “Hydrographic division of Poland”.

S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

TABL. 9. TEMPERATURY POWIETRZA
AIR TEMPERATURES

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Temperatury w °C Temperatures in °C						
		średnie ^a average ^a				skrajne extreme		amplitudy temperatur skrajnych amplitudes of extreme temperatures
		1971–2000	1991–2000	2001–2010	2017	maksimum maximum	minimum minimum	
		1971–2017						
Bielsko-Biała	398	8,1	8,4	8,8	9,2	36,4	-27,4	63,8
Częstochowa	293	8,0	8,2	8,7	9,0	36,9	-26,6	63,5
Katowice	284	8,2	8,6	8,8	9,2	37,2	-27,4	64,6

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

TABL. 10. OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIE NIE I ZACHMURZENIE
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm			Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłonecznienie w h Insolation in h	Średnie zachmurzenie w oktantach ^a Average cloudiness in octants ^a	
		1971–2000	1991–2000	2001–2010				
		średnie ^b average ^b			2017			
Bielsko-Biała ^c	398	942	879	1039	1115	3,1	.	5,5
Częstochowa ^d	293	617	660	673	670	2,4	1746	.
Katowice	284	729	728	770	717	2,6	1713	5,7

a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów. c Brak pełnego ciągu pomiarowego usłonecznienia. d Stacja nie prowadzi obserwacji zachmurzenia.

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). b Data for multi-year periods include annual averages from these periods. c Lack of a full measurement sequence of insolation. d Station does not observe cloudiness.

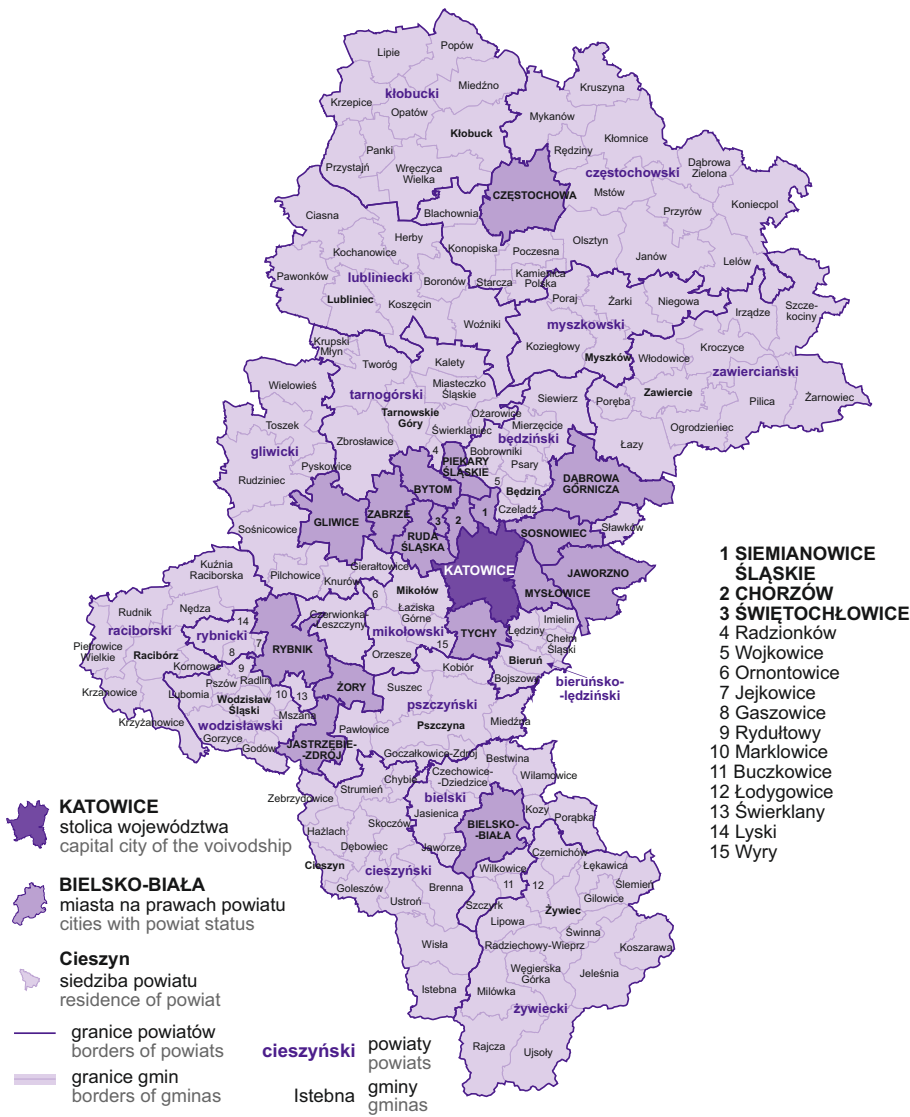
S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE DIVISION OF ŚLĄSKIE VOIVODSHIP IN 2017

As of 31 XII

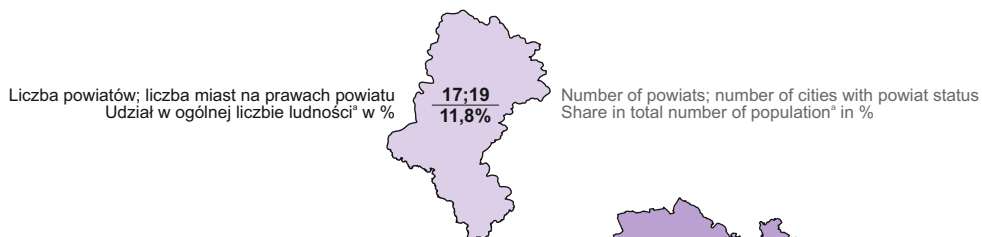

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO WEDŁUG KLASYFIKACJI JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CEŁÓW STATYSTYCZNYCH (NUTS) W 2018 R.

Stan w dniu 1 I

DIVISION OF ŚLĄSKIE VOIVODSHIP ACCORDING TO THE NOMENCLATURE OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICAL PURPOSES (NUTS) IN 2018

As of 1 I

**PODREGIONY (NUTS 3):
SUBREGIONS (NUTS 3):**

44 bielski

Powiaty Powiats:
bielski (10)
cieszyński (12)
żywiecki (15)
Miasto na prawach powiatu:
City with powiat status:
Bielsko-Biała (1)

45 bytomski

Powiaty Powiats:
lubliniecki (8)
tarnogórski (9)
Miasta na prawach powiatu:
Cities with powiat status:
Bytom (1)
Piekary Śląskie (1)

46 częstochowski

Powiaty Powiats:
częstochowski (16)
kłobucki (9)
myszkowski (5)
Miasto na prawach powiatu:
City with powiat status:
Częstochowa (1)

47 gliwicki

Powiat Powiat:
gliwicki (8)
Miasta na prawach powiatu:
Cities with powiat status:
Gliwice (1)
Zabrze (1)

48 katowicki

Miasta na prawach powiatu:
Cities with powiat status:
Chorzów (1)
Katowice (1)
Mysłowice (1)
Ruda Śląska (1)
Siemianowice Śląskie (1)
Świętochłowice (1)

49 rybnicki

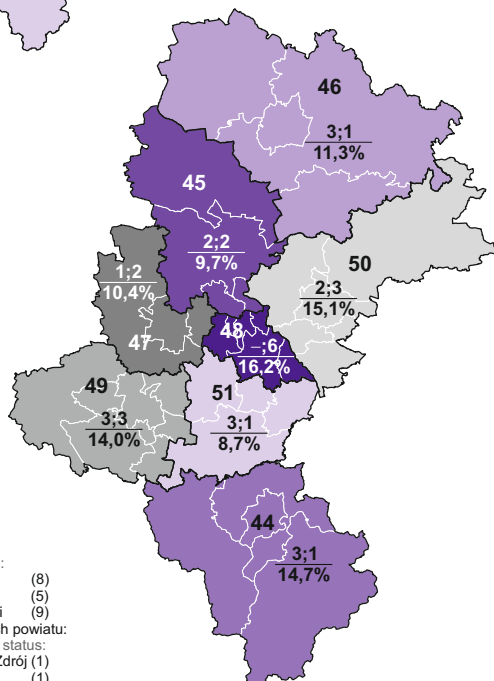
Powiaty Powiats:
raciborski (8)
rybnicki (5)
wodzisławski (9)
Miasta na prawach powiatu:
Cities with powiat status:
Jastrzębie-Zdrój (1)
Rybnik (1)
Żory (1)

50 sosnowiecki

Powiaty Powiats:
będziński (8)
zawierciański (10)
Miasta na prawach powiatu:
Cities with powiat status:
Dąbrowa Górnicza (1)
Jaworzno (1)
Sosnowiec (1)

51 tyski

Powiaty Powiats:
bieruńsko-lędziński (5)
mikołowski (5)
pszczyński (6)
Miasto na prawach powiatu:
City with powiat status:
Tychy (1)

W nawiasach podano liczbę gmin.
Number of gminas is given in parentheses.

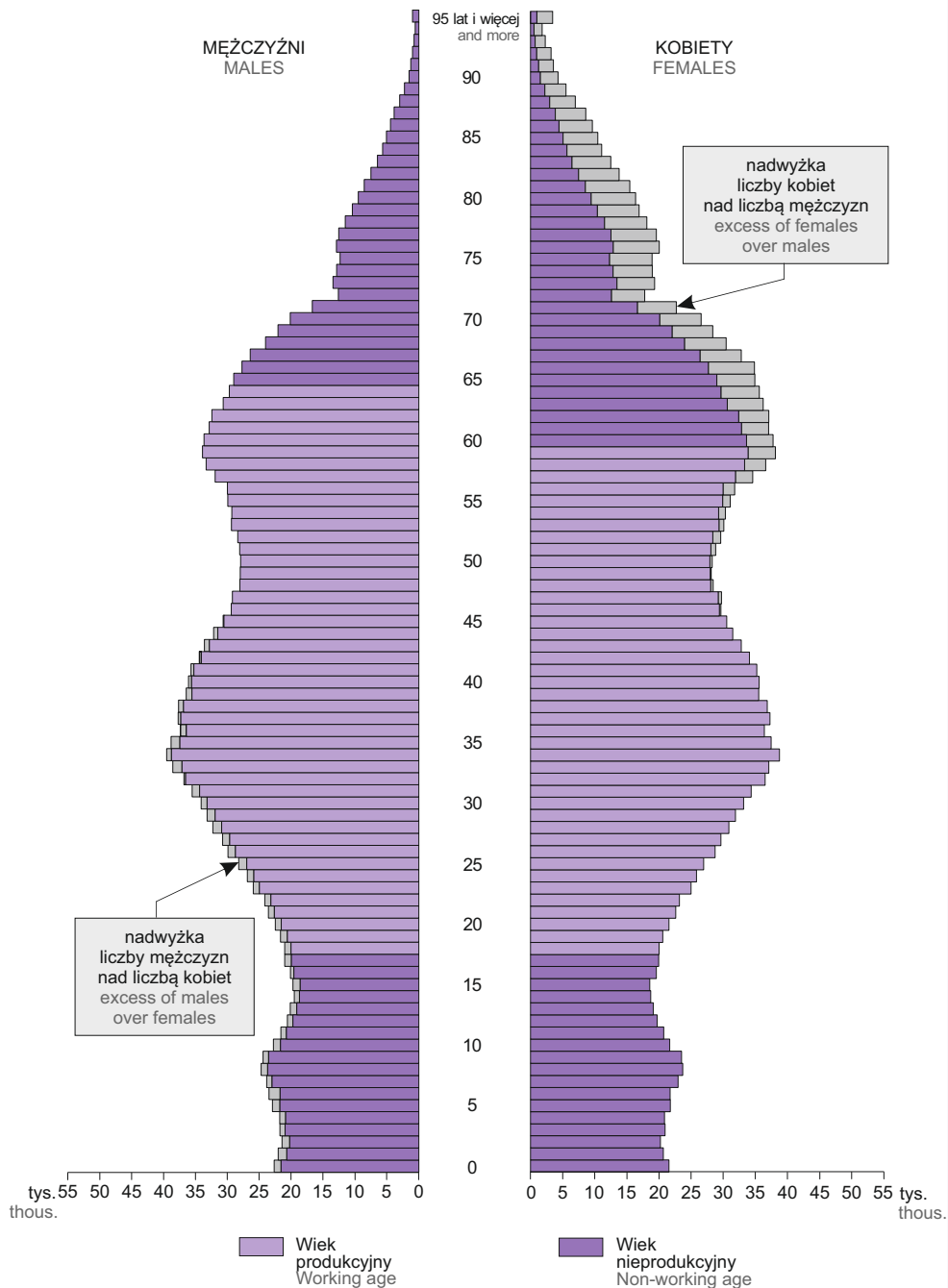
a Stan w dniu 31 XII 2017 r.; odpowiednio: dla województwa – udział w kraju, dla podregionów – udział w województwie.
a As of 31 XII 2017; respectively: for the voivodship – share in Poland, for subregions – share in the voivodship.

ŁUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

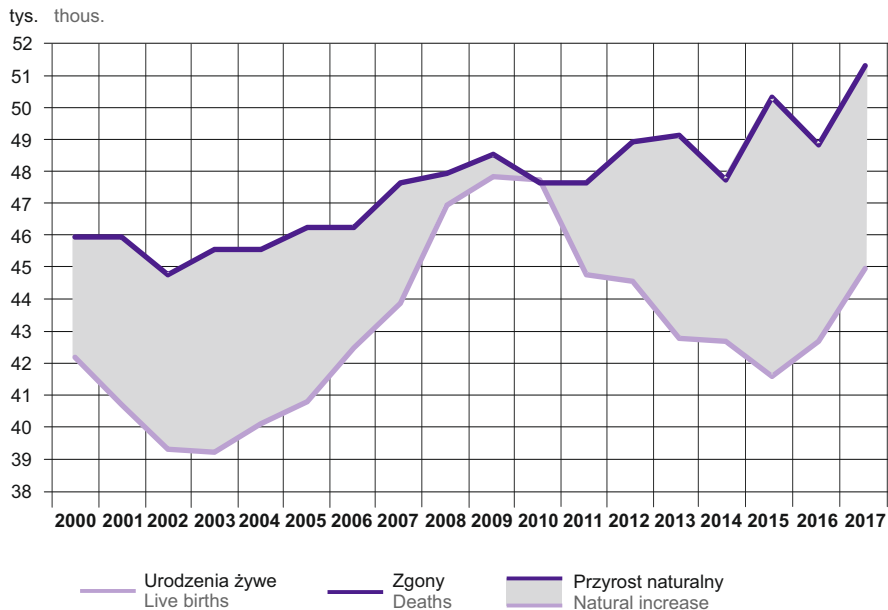
POPULATION BY SEX AND AGE IN 2017

As of 31 XII

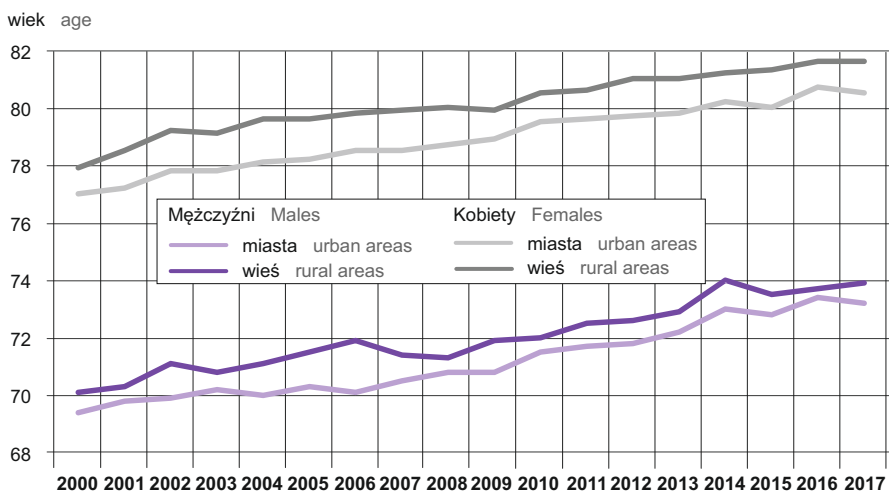
RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

VITAL STATISTICS OF POPULATION

PRZECIĘTNA LICZBA LAT TRWANIA ŻYCIA DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT

LIFE EXPECTANCY AT 0 AGE

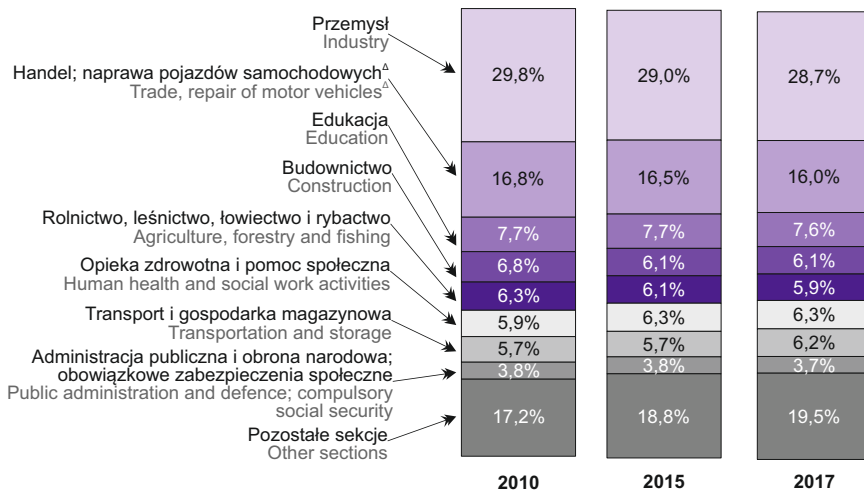

STRUKTURA PRACUJĄCYCH WEDŁUG SEKCJI

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS BY SECTIONS

As of 31 XII

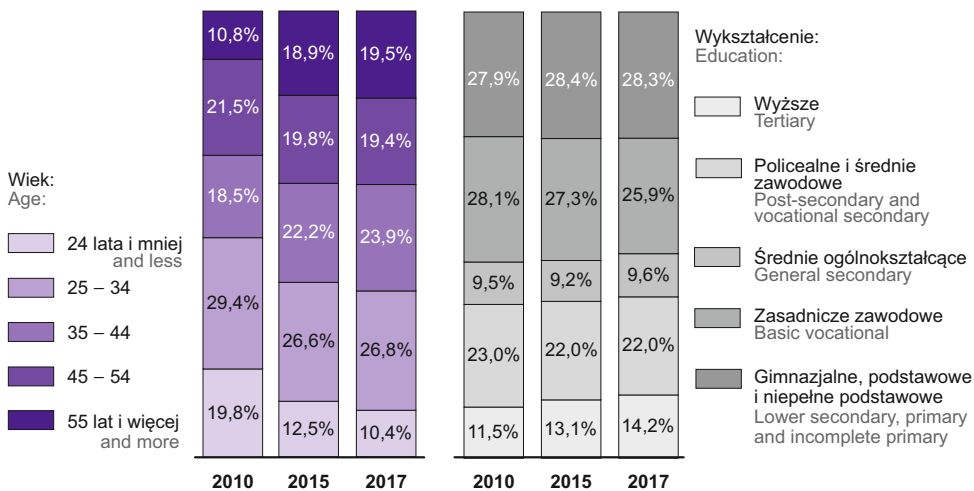

STRUKTURA ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH WEDŁUG WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Stan w dniu 31 XII

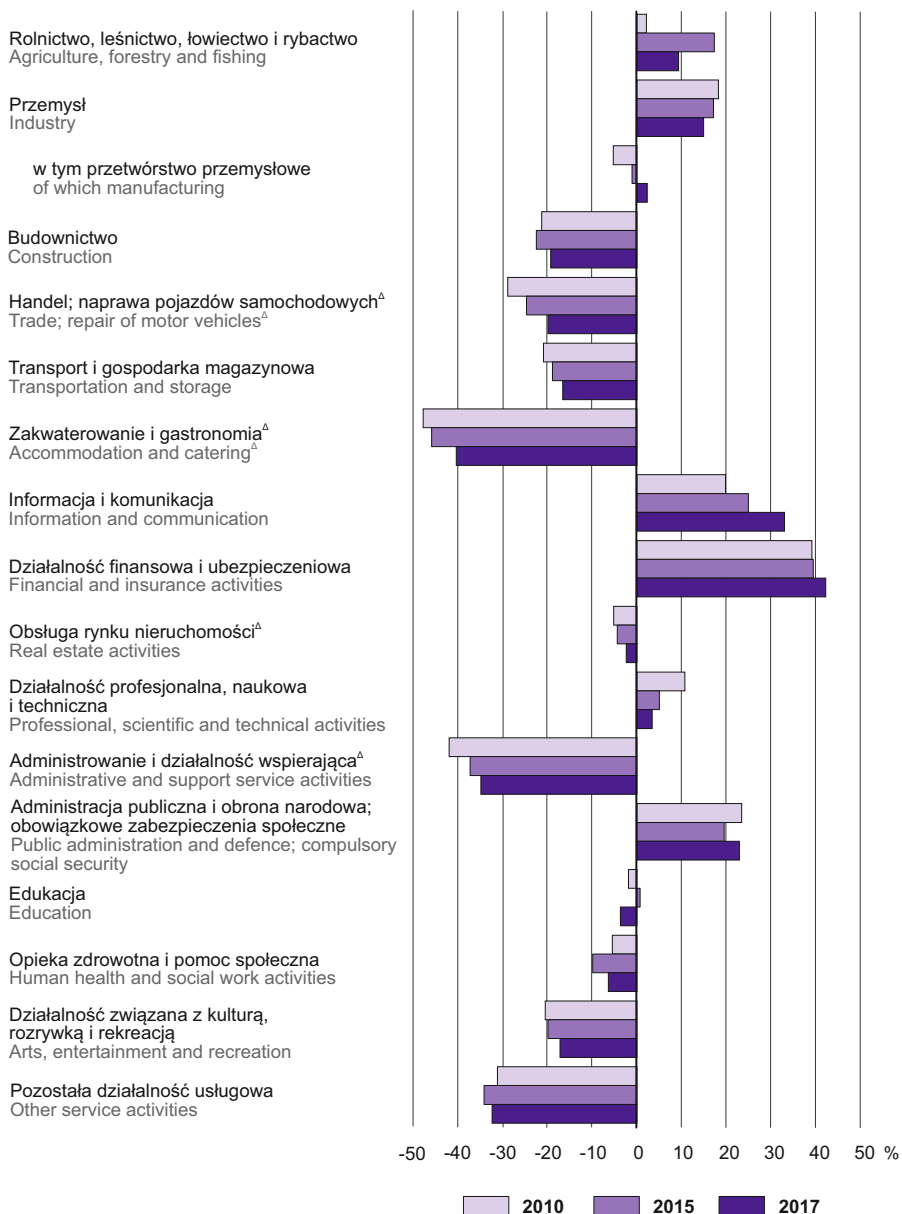
STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL

As of 31 XII

**ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ W WYBRANYCH SEKCJACH
OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA^a W WOJEWÓDZTWIE**

RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN SELECTED SECTIONS FROM
THE AVERAGE WAGES AND SALARIES^a IN THE VOIVODSHIP

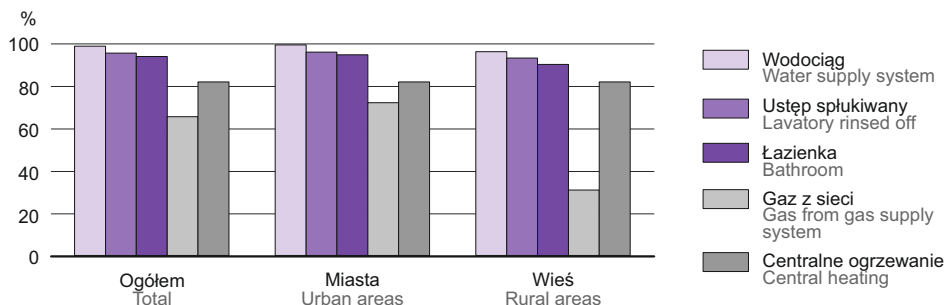
^a Dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto.
^a Concern monthly gross wages and salaries.

UDZIAŁ MIESZKAŃ WYPOSAŻONYCH W INSTALACJE W MIESZKANIACH OGÓŁEM W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

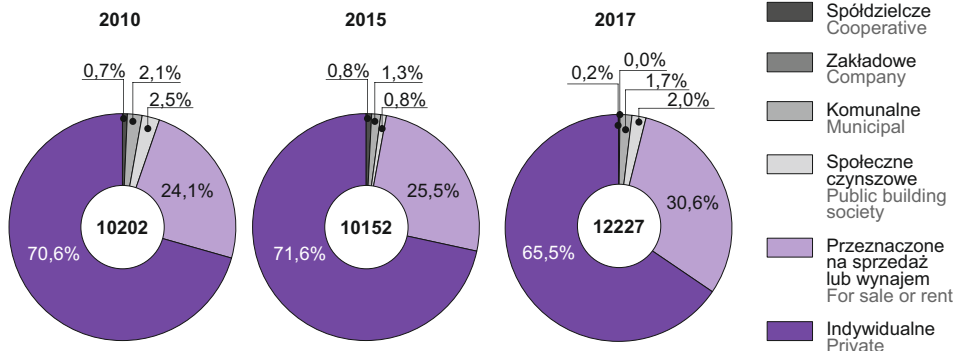
SHARE OF DWELLINGS FITTED WITH INSTALLATIONS IN TOTAL DWELLINGS IN 2017

As of 31 XII

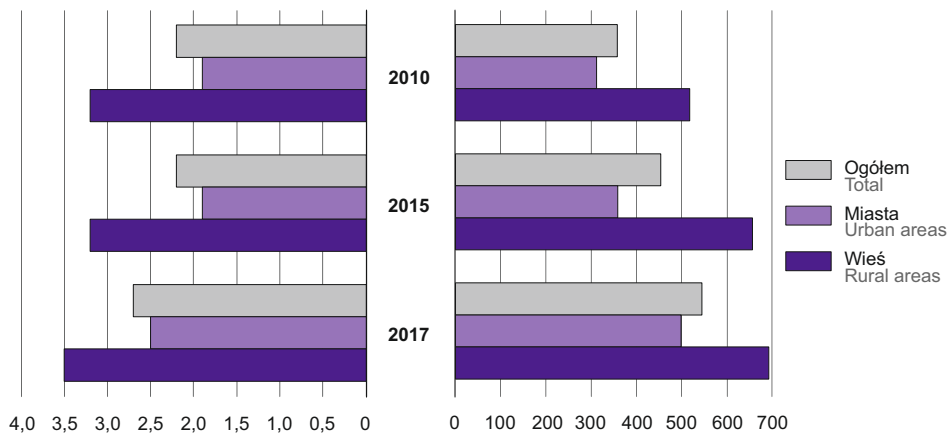
MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA

DWELLINGS COMPLETED

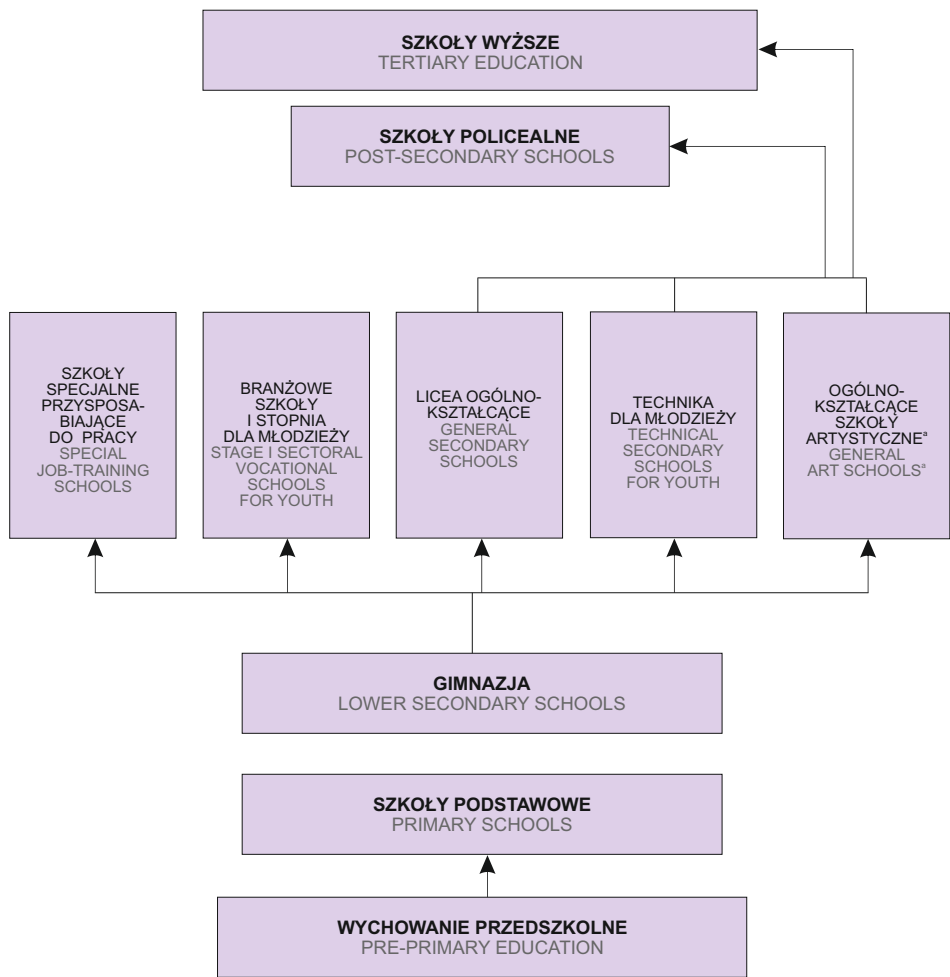

NA 1000 LUDNOŚCI
PER 1000 POPULATION

NA 1000 ZAWARTYCH MAŁŻEŃSTW
PER 1000 MARRIAGES CONTRACTED

EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2017/18
EDUCATION BY EDUCATIONAL LEVEL IN THE 2017/18 SCHOOL YEAR

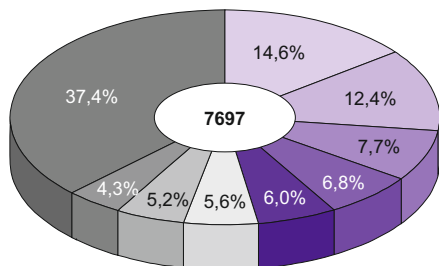
a Dające uprawnienia zawodowe.
a Leading to professional certification.

LEKARZE SPECJALIŚCI^a W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

DOCTORS SPECIALISTS^a IN 2017

As of 31 XII

Specjalizacje:
Specialization:

- Chirurgia
Surgery
- Choroby wewnętrzne
Internal diseases
- Medycyna rodzinna
General practitioners
- Anestezjologia i intensywne terapię
Anesthesiology and intensive therapy
- Położnictwo i ginekologia
Obstetrics and gynaecology
- Kardiologia^b
Cardiology^b
- Pediatria
Paediatrics
- Neurologia^b
Neurology^b
- Pozostałe
Others

a Lekarze ze specjalizacją II stopnia i z tytułem specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny.
b Łącznie ze specjalistami dziecięcymi.

a Doctors with II degree specialization and with the title of specialist in a given field of medicine.

b Including children's specialists.

STRUKTURA MIESZKAŃCÓW PLACÓWEK STACJONARNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW

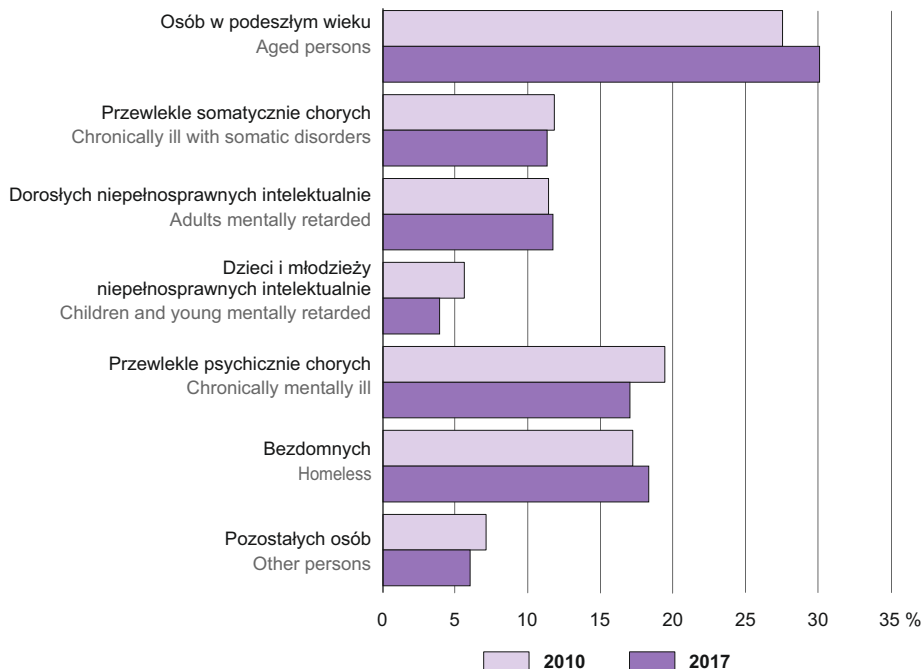
Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF RESIDENTS OF STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES BY GROUPS OF RESIDENTS

As of 31 XII

Mieszkańcy w domach i zakładach dla:

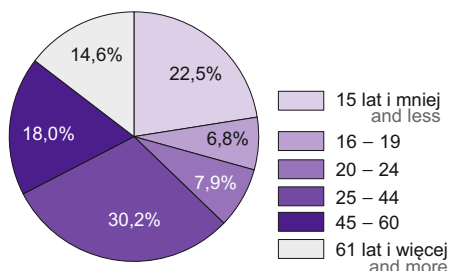
Residents in homes and facilities for:

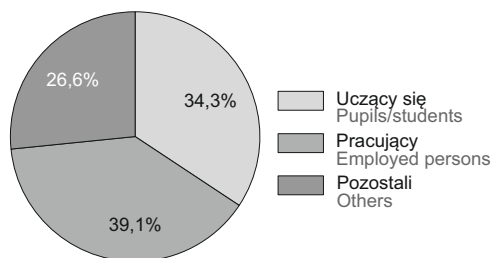
STRUKTURA CZYTELNIKÓW BIBLIOTEK PUBLICZNYCH^a W 2017 R.

STRUCTURE OF BORROWERS OF PUBLIC LIBRARIES^a IN 2017

WEDŁUG WIEKU
BY AGE

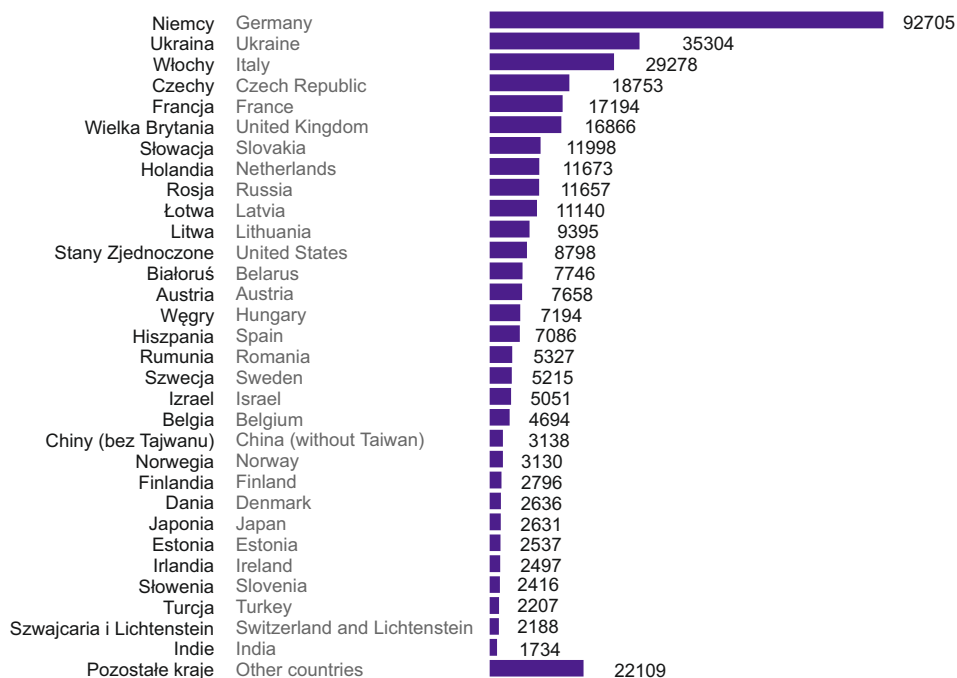
WEDŁUG ZAJĘCIA
BY OCCUPATION

a Łącznie z punktami bibliotecznymi.
a Including library service points.

TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW WEDŁUG KRAJU STAŁEGO ZAMIESZKANIA W 2017 R.

FOREIGN TOURISTS USING TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS BY COUNTRY OF THEIR PERMANENT RESIDENCE IN 2017

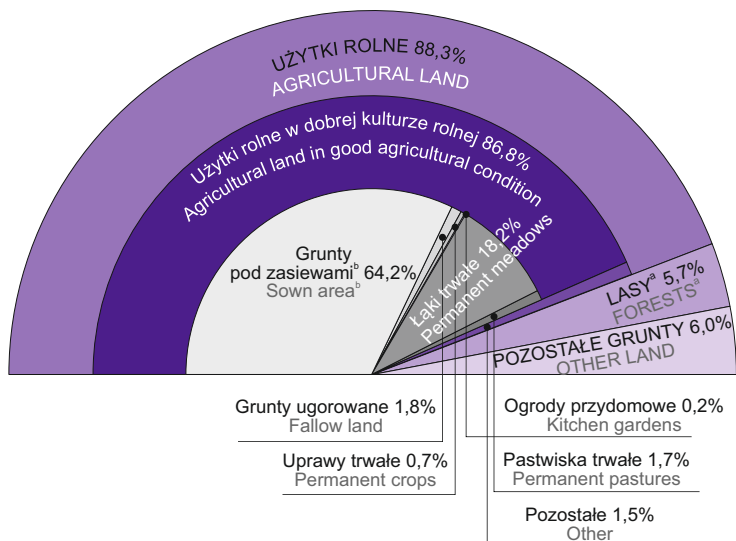
U w a g a. Dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.
N o t e. Data were compiled with the imputation for units, which refused to participate in the survey.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW OGÓLEM W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2017 R.

Stan w czerwcu

LAND USE IN AGRICULTURAL FARMS IN 2017

As of June

a Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną.

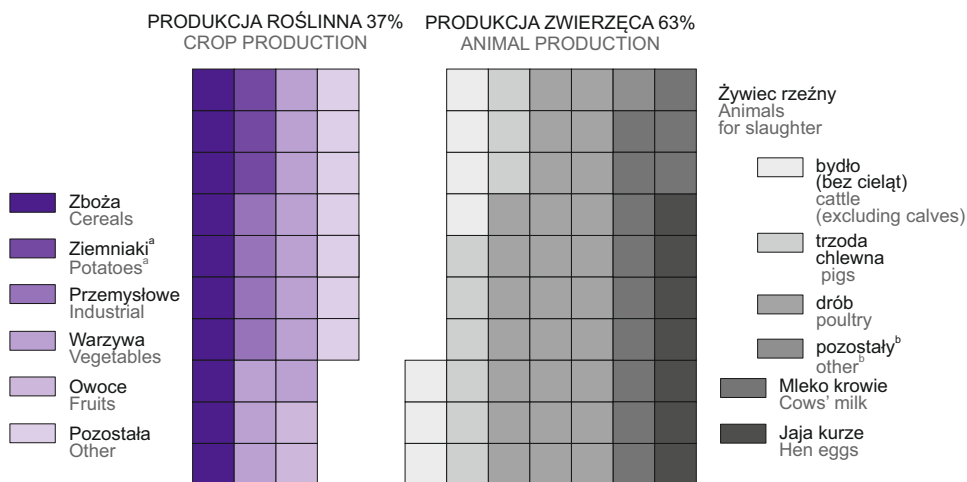
b Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone).

a Including land connected with silviculture.

b Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers).

STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2016 R. (ceny stałe 2015)

STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT IN 2016 (constant prices 2015)

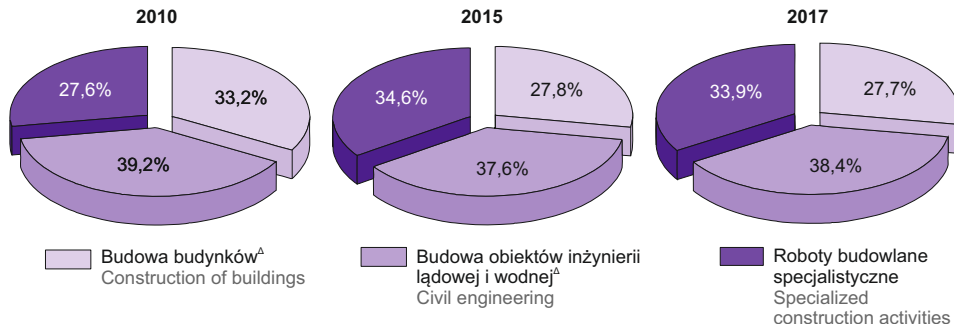
a Łącznie z produkcją w ogrodach przydomowych. b Cielęta, owce, konie, kozy i króliki.

a Including kitchen gardens production. b Calves, sheep, horses, goats and rabbits.

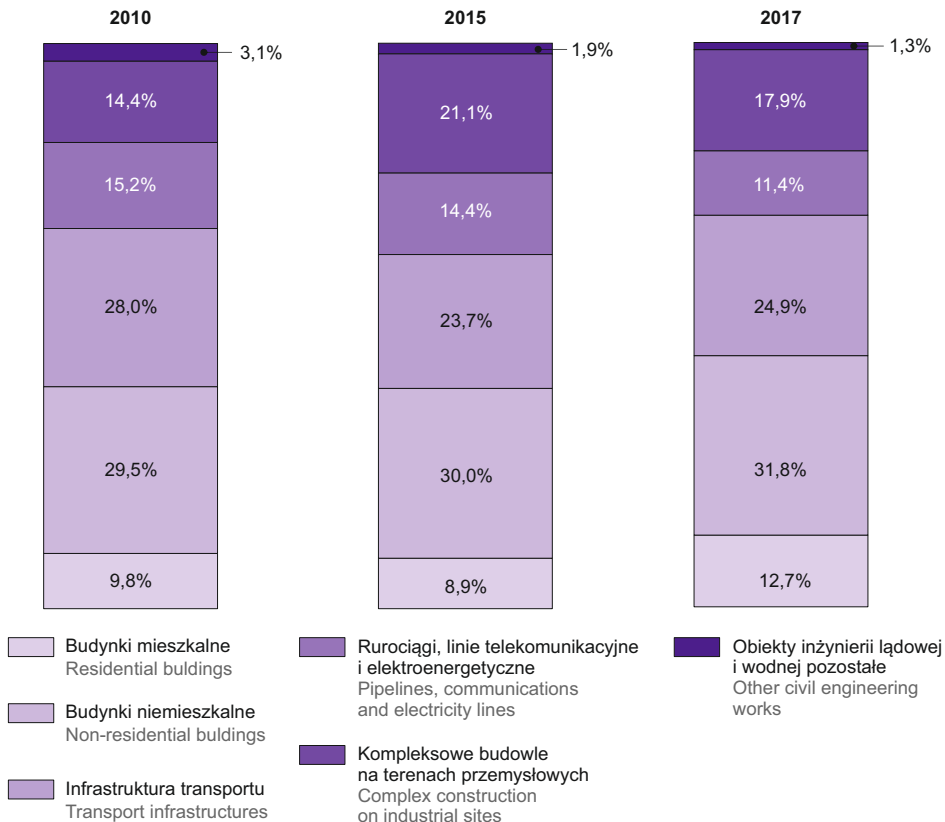
STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ^a (ceny bieżące)

STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WEDŁUG DZIAŁÓW BY DIVISION

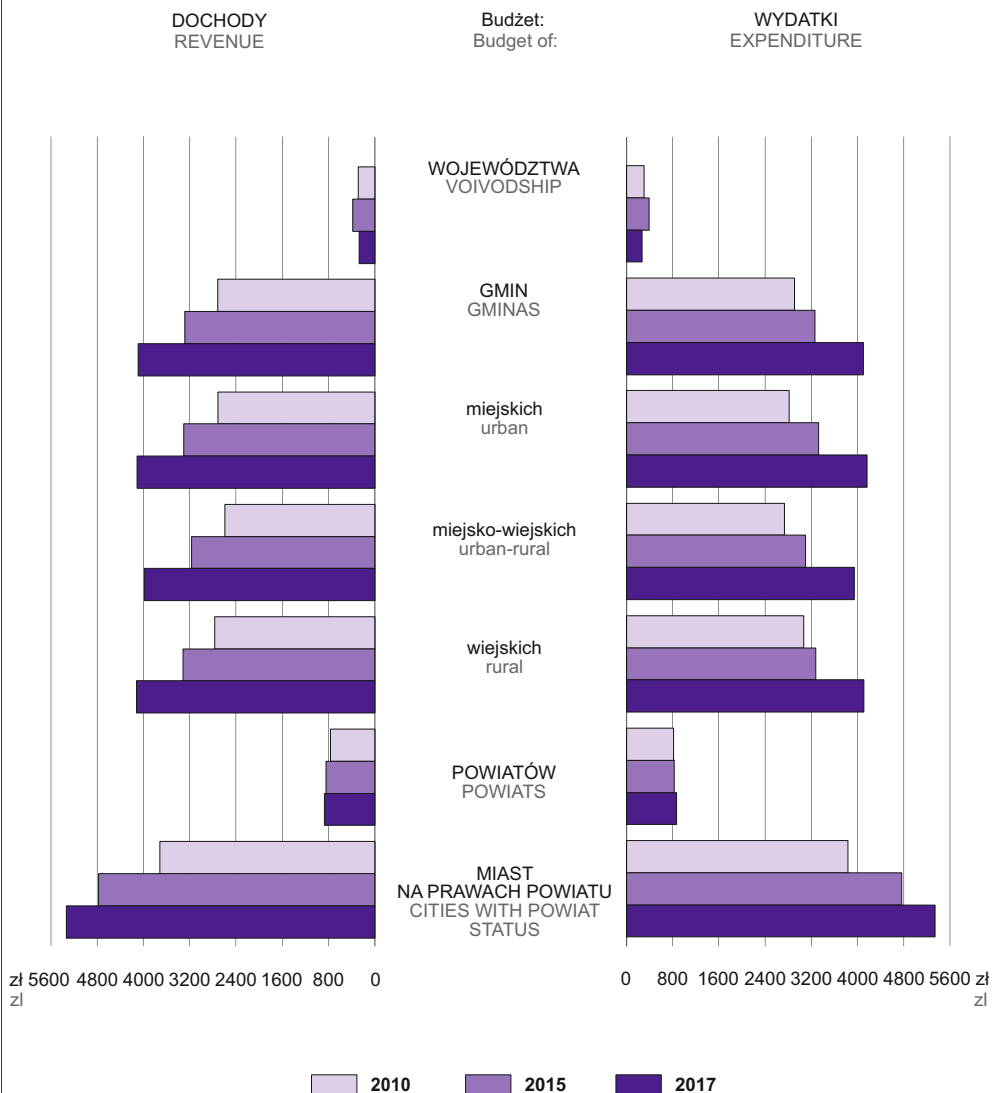
WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH BY TYPE OF CONSTRUCTION

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa śląskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Realized by enterprises which have a seat of board in Śląskie Voivodship, without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

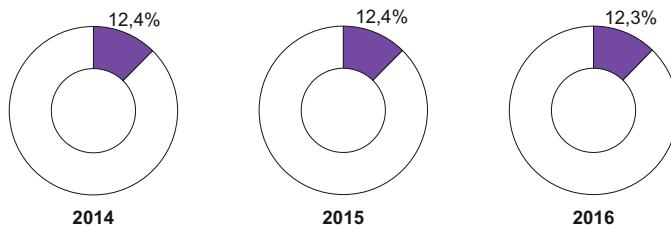
**DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
NA 1 MIESZKAŃCA**

REVENUE AND EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS PER CAPITA

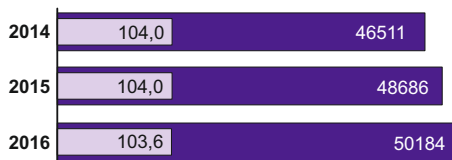
UDZIAŁ W TWORZENIU PRODUKTU KRAJOWEGO BRUTTO (ceny bieżące)

SHARE IN THE GENERATION OF GROSS DOMESTIC PRODUCT
(current prices)

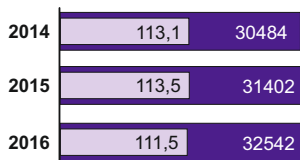
PRODUKT KRAJOWY BRUTTO NA 1 MIESZKAŃCA (ceny bieżące)

GROSS DOMESTIC PRODUCT PER CAPITA
(current prices)

NOMINALNE DOCHODY DO DYSPOZYCJI BRUTTO W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH NA 1 MIESZKAŃCA

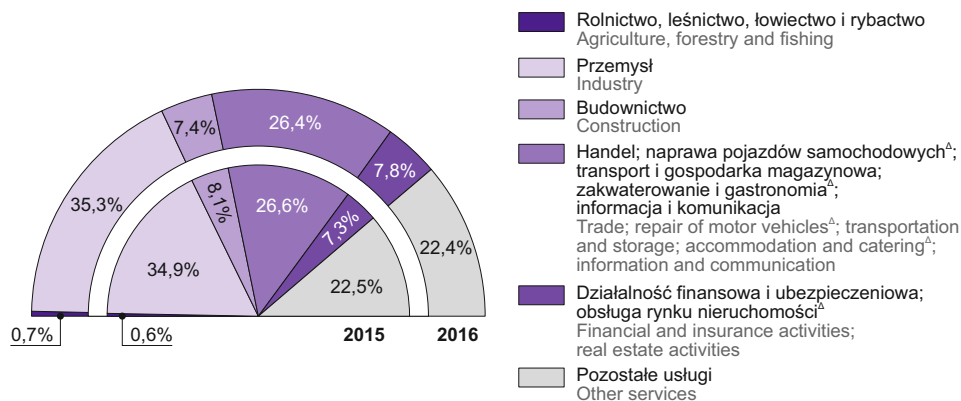
GROSS NOMINAL DISPOSABLE INCOME
IN THE HOUSEHOLDS SECTOR PER CAPITA

■ w złotych in zlotys ■ Polska=100 Poland=100

STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące)

STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED BY KIND OF ACTIVITY
(current prices)

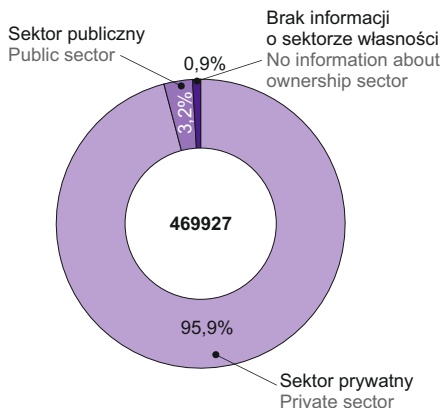
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

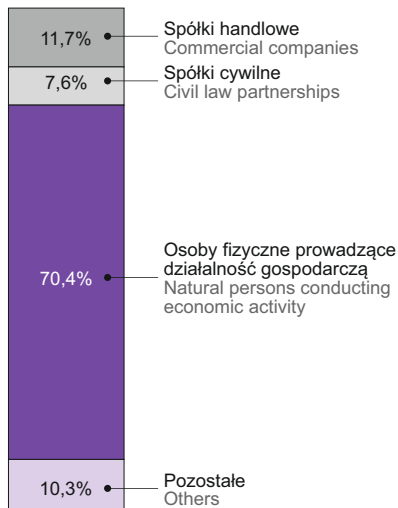
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN 2017

As of 31 XII

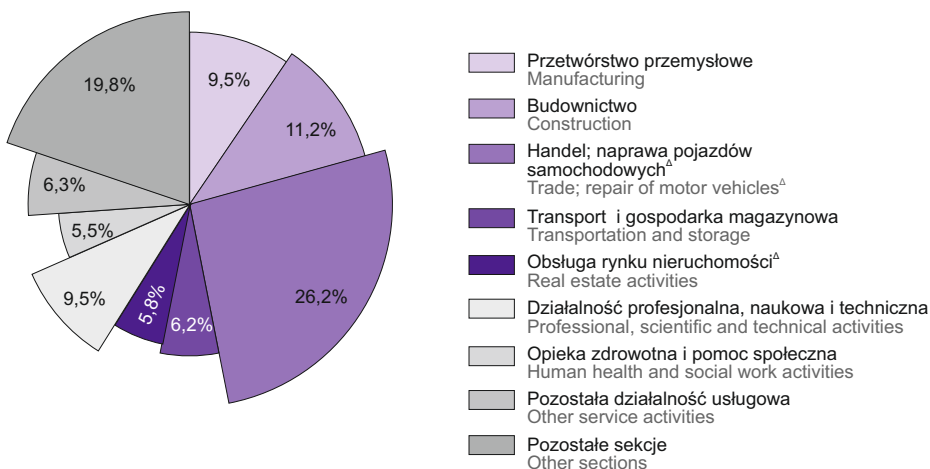
WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI
BY OWNERSHIP SECTORS

WEDŁUG FORM PRAWNYCH
BY LEGAL STATUS

WEDŁUG SEKCJI
BY SECTIONS

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

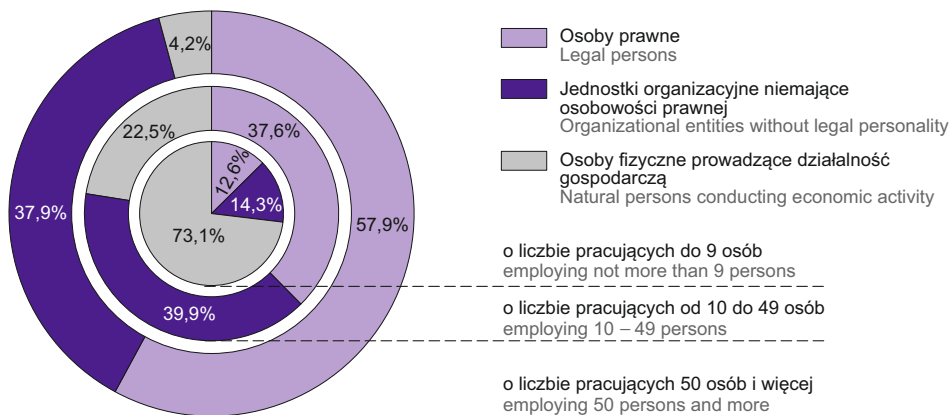
STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

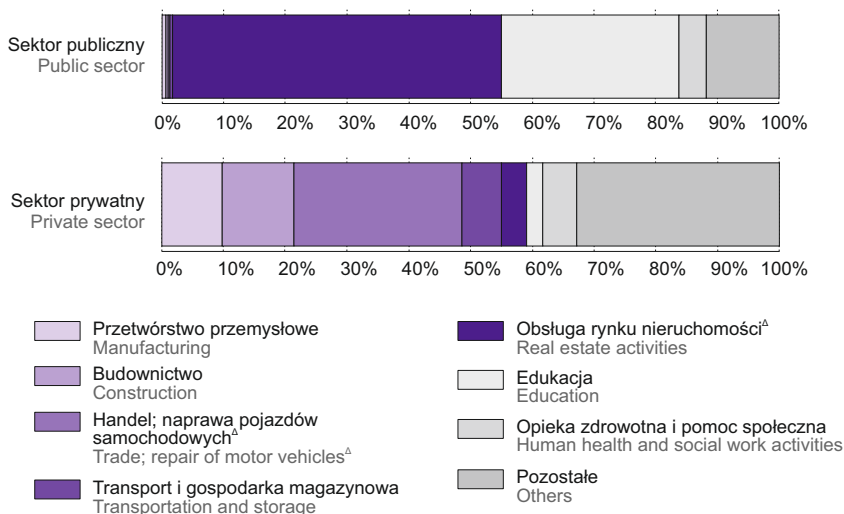
STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN 2017

As of 31 XII

WEDŁUG LICZBY PRACUJĄCYCH I FORM PRAWNYCH BY THE NUMBER OF EMPLOYED PERSONS AND LEGAL FORMS

WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI ORAZ PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI BY OWNERSHIP SECTORS AND KIND OF CONDUCTED ACTIVITY

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Uwagi ogólne

Dział prezentuje statystyczną charakterystykę zagrożeń i ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej.

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowanych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 1034 z późniejszymi zmianami).

Ewidencja ta wprowadziła od 2002 r. zmiany polegające głównie na włączeniu do użytków rolnych: gruntów rolnych zabudowanych (poprzednio ujmowanych w pozycji grunty zabudowane i zurbanizowane), gruntów pod stawami (ujmowanych w pozycji wody śródlądowe stojące) oraz rowów (które stanowiły odrębną pozycję).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2017, poz. 1161), która reguluje zasady ochrony gruntów rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych I-III oraz gruntów rolnych klas bonitacyjnych IV-VI wytworzonych z gleb organicznych, nie uwzględnia natomiast gruntów klas V-VI wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. do 4 IX 2014 r. przepisy ustawy nie miały zastosowania do gruntów rolnych stanowiących użytki rolne położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI – najniższą. Grunty przeznaczone pod zalesienia oznaczono symbolami: orne – RZ; pastwiska – PsZ.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

General notes

Chapter presents statistical characteristics of threats to environment, environment protection and water management.

1. Information regarding the **geodesic status and directions of use of voivodship land** is classified according to ownership and register groups of land included in the land register as a result of the decree of the Minister of Regional Development and Construction dated 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016, item 1034, with later amendments).

From 2002 the land register introduced changes primarily consisting in the inclusion of built-up agricultural land (which previously was included in the item "built-up and urbanized land"), land under ponds (included in the item "standing inland water") as well as ditches (which accounted for a separate item) in agricultural land.

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees were collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3 II 1995 (uniform text Journal of Laws 2017, item 1161, with later amendments), which regulates the rules of protection of all agricultural land included in quality classes I-III, as well as agricultural land included in quality classes IV-VI, comprised of organic soils. It does not, however, include land of V-VI quality classes, originating from mineral-derived soils. From 2009 to 4 IX 2014 the provisions of the Law did not apply to arable land being agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest. Land designated for afforestation is given the following symbols: RZ – for arable land and PsZ – for pastures.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

3. Informacje o **poborze wody** dotyczą:

- 1) w pozycji „**na cele produkcyjne – poza rolnictwem** (z wyłączeniem ferm przemysłowego chowu zwierząt oraz zakładów zajmujących się produkcją roślinną), **leśnictwem, łowiectwem i rybactwem**” – jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty (oraz zwolnionych z opłat) za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków. Dane o poborze wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nie obejmują wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych odprowadzonych do odbiornika bez wykorzystania,
- 2) w pozycji „**nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych**” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha,
- 3) w pozycji „**eksploatacja sieci wodociągowej**” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itp.).

4. **Zużycie wody** na potrzeby gospodarki narodowej i ludności obejmuje zużycie wody na potrzeby zakładów przemysłowych, do nawodnień gruntów rolnych i leśnych oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych, a także eksploatację sieci wodociągowej.

5. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód (do 2002 r. – do wód powierzchniowych) lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków.

Jako **ścieki wymagające oczyszczenia** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi, lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami chłodniczymi oraz z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczenia** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód wydzielonym dla nich systemem kanalizacji i nie następuje mieszanie ich z innymi ściekami wymagającymi oczyszczenia,
- ładunki zanieczyszczeń w wodach chłodniczych (po procesie produkcyjnym) nie są większe od ładunków zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich dopływów nie przekracza

Reclaimed land undergoes management, agricultural, forest or other type of use.

3. Information regarding **water withdrawal** concerns:

- 1) in the item “**for production purposes – excluding agriculture**, (excluding industrial livestock farming as well as establishments involved in plant production), **forestry, hunting and fishing**” – organizational entities making payments (and exempt from payments) for withdrawing 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually. Data regarding water withdrawal for needs of the national economy and population do not include water coming from irrigation of mines and construction objects, which is discharged into reservoir without further use,
- 2) in the item “**irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds**” – agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fish ponds of 10 ha or more in area,
- 3) in the item “**exploitation of water supply network**” – all entities responsible for the management of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, waterworks, workplaces, etc.).

4. **Water consumption** for needs of the national economy and population concerns water consumption for needs of industrial establishments, for irrigation of agricultural and forest lands, for filling fish ponds as well as for exploitation of water supply network.

5. Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters (until 2002 – into surface waters) or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding **equipment with wastewater treatment plants** concern the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as wastewater discharged by means of channel or open ditch systems directly into waters or into the ground, or sewage network from production (including contaminated cooling water and drainage water from mines), from other entities as well as households.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants for cooling. This is usually hot water, which causes so-called thermal pollution of water.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- it is drained off to surface waters via a separate drainage system and are not mixed with other wastewater which requires treatment
- quantity of pollutants in cooling water (after the production process) is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C and

+26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza +35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych po oczyszczeniu do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi oczyszczania przy użyciu krat, sit, piaskowników, odłuszczaczy i osadników; oczyszczanie polega na usuwaniu jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i zawiesin łatwoopadających oraz tłuszczów i olejów.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp., względnie ich neutralizacji.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogennych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie ścieków, np. mechaniczno-chemiczne lub mechaniczno-biologiczne, zakwalifikowano do najwyższego stopnia oczyszczania ścieków (chemicznego lub biologicznego).

Dane o komunalnych oczyszczalniach ścieków dotyczą oczyszczalni, do których ścieki doprowadzane są siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających wyłącznie ścieki dowożone (czyli oczyszczalni niepracujących na sieci kanalizacyjnej).

Dane o ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

6. Informacje o źródłach i wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych oraz o stanie wyposażenia i efektach eksploatacji urządzeń do redukcji tych zanieczyszczeń dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez ówczesnego Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 I 1986 r. w sprawie opłat za gospodarce korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40, z późniejszymi zmianami).

into other waters, except for territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogene removal, discharged after treatment into waters or into the ground.

Mechanical treatment of wastewater is understood as wastewater undergoing a process of purification by using grates, filters, grit chambers, grease traps and sedimentation tanks; purification consists in removing only non-soluble pollutants i.e. solid bodies and easily setting suspended matter as well as fats and oils.

Chemical treatment of wastewater consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of wastewater occurs through mineralization processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.

Increased biogene removal from sewage occurs in wastewater treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

A few steps treatment of wastewater e.g. mechanical and chemical or mechanical and biological, was classified as the highest degree of the treatment process (chemical or biological).

Data on municipal wastewater treatment plants concern those of them, which treat wastewater drained off to treatment plants by sewage systems, regardless of the form of ownership of the treatment plants and of the sewage network, within which the treatment plants works. Data do not include household wastewater treatment plants or treatment plants processing only transported wastewater (i.e., wastewater treatment plants not working within sewage network).

Data concerning the population connected to wastewater treatment plants are based on estimates of the number of population connected to wastewater treatment plants operating on sewage system treating urban and rural wastewater (including population connected to industrial wastewater treatment plants treating municipal wastewater).

6. Information regarding the sources and amounts of air pollutants emission from plants of significant nuisance to air quality as well as the possession of systems to reduce such pollutants and the effects of their utilization concerns organizational entities determined by the then Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 13 I 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40, with later amendments).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana jest corocznie, co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań, może być powiększona jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, tlenków azotu (w przeliczeniu na dwutlenek azotu – NO_2), węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla), określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 X 2015 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. poz. 1875). Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i grzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Ze względu na to, że wielkość emisji **dwutlenku węgla** charakteryzuje się dużymi bezwzględными wartościami, **wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych** został wyliczony i przedstawiony **bez uwzględnienia emisji dwutlenku węgla**.

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

7. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów; zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia; siedlisk przyrodniczych). Formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienia form ochrony przyrody jest ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 IV 2004 r. (jednolity tekst, Dz.U. 2016 poz. 2134 z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Dane dotyczące powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000.

Rezerwy przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

The established group of surveyed entities is maintained annually which, i.e., assures comparability of results of the survey; it may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities of a high threshold pollution emission.

Data regarding **particulate emission** concern: particulates from the combustion of fuel, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding **gas emission** concern: sulphur dioxide, carbon oxide, nitrogen oxides (calculated into nitrogen dioxide – NO_2), hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide), defined in the decree of the Council of Ministers, dated 12 X 2015, regarding payments for use of the environment (Journal of Laws, item 1875). Data regarding particulate and gas emission include organized emission (from technological and heating facilities) and disorganized emission (from waste dumps, landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls, etc.).

Due to the high absolute values which characterise the emission of **carbon dioxide**, the **indicator of reduction of gaseous pollutants** was calculated and presented **excluding carbon dioxide emission**.

The **emission volumes of different pollutant types from various sources** were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

7. Nature protection consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and its elements (i.e. plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats). Forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, Natura 2000 areas, documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes, monuments of nature and plants, animals and fungi subject to species protection.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text, Journal of Laws 2016 item 2134, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of the Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

Data on area of special nature value under legal protection do not include information on Natura 2000 network.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state – ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełniącą funkcję korytarzy ekologicznych.

Sieć obszarów Natura 2000 to spójna funkcjonalnie europejska sieć ekologiczna, tworzona w celu zachowania siedlisk przyrodniczych oraz gatunków ważnych dla Wspólnoty Europejskiej. Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 są dwa akty prawne: Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z 30 XI 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa oraz Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 V 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. Zadaniem sieci jest utrzymanie różnorodności biologicznej przez ochronę nie tylko najcenniejszych i najrzadszych elementów przyrody, ale też najbardziej typowych, wciąż jeszcze powszechnych układów przyrodniczych charakterystycznych dla regionów biogeograficznych (np. alpejskiego, atlantyckiego, kontynentalnego). Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje: obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO), specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO). Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW) to obszary, które są zatwierdzone przez Komisję Europejską w drodze decyzji, jednak nie zostały jeszcze wyznaczone aktem prawa krajowego (rozporządzeniem ministra ds. środowiska, powołującym SOO). Obszar Natura 2000 może obejmować swym zasięgiem część lub całość obszarów i obiektów objętych innymi formami ochrony przyrody.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne „oczka wodne”, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzeczka, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, itp.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady i wywierzyśka, skałki, jary, glazy narzutowe oraz jaskinie.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features, in order to preserve, popularize and disseminate these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas subject to protection due to the distinguishing landscape characterized by various ecosystem types, valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Natura 2000 network is a consistent European ecological network created in order to preserve natural habitats and important species within the European Community. The legal basis for Natura 2000 Network has been stipulated in two legal acts: Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds and Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora. The network is intended to preserve biological diversity through the protection of not only the most valuable and rare elements of nature but also the most typical and still widely common ecosystems characteristic for biogeographical regions (e.g. the Alpine, Atlantic or the Continental region). Natura 2000 network encompasses: Special Protection Areas of Birds (SPA) and Special Areas of Conservation of Habitats (SAC). Site of Community Importance (SCI) are areas that are approved by the European Commission by decision, but have not yet been designated by an act of national law (Regulation of the minister responsible for the environmental issues, establishing the SAC) Natura 2000 may comprise part or entirety of areas and objects covered by other forms of nature protection.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves as well as fragments of exploited and discarded opencast and underground workings.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Ecological areas are worth protecting fragments of ecosystems having a significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old riverbeds, rock outcrops, scarps, gravel banks, habitats of rare or protected species of plants, animals and fungi, etc.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature or their clusters of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien shrubs, springs, waterfalls, exurgents, stones, ravines, erratic blocks and caves.

8. Informacje o odpadach za lata 2013–2017 opracowano w oparciu o Ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 poz. 21, z późniejszymi zmianami).

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany.

Prezentowane rodzaje odpadów są zgodne z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 XII 2014 r. (Dz. U. 2014 poz. 1923), który dzieli odpady na grupy, podgrupy i rodzaje ze względu na źródło ich powstawania.

Dane od 2014 roku dotyczące odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub unieszkodliwienia.

Informacje o ilości i rodzajach odpadów dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. ton odpadów lub posiadających 1 mln ton i więcej odpadów nagromadzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce.

Przez **unieszkodliwienie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów obejmujące:

- wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę,
- tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów,
- magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Przez **rekultywowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowych poprzez między innymi właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych.

9. Fundusze ekologiczne (Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej) – są to fundusze tworzone m.in. z: opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję

8. Information on waste for years 2013–2017 was elaborated on the basis of the Law on Waste of 14 XII 2012 (Journal of Laws 2013, item 21, with later amendments).

Waste shall mean any substance or object which the holder thereof discards or intends or is required to discard.

Types of waste presented are consistent with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 9 XII 2014 (Journal of Laws 2014, item 1923) which divides waste into groups, subgroups and types due to the source of their formation.

Since 2014 data on waste recovered and disposed include waste treated by waste producer on its own. Data on waste recovered and disposed for previous years included waste treated both by waste producer on its own and transferred to other recipient for recovery or disposal.

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste is understood as any process, the main result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials which would otherwise have been used to fulfill a particular function, or as a result of which waste is being prepared to fulfill that function, in the plant or generally in the economy.

Disposal of waste is understood as a process which is not recovery even where the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy.

Waste storage is a temporary waste storage including:

- preliminary storage of waste by its producer,
- temporary storage of waste by the one collecting waste,
- storage of waste by the one processing waste.

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result of depositing it during the reporting and previous years.

Reclaimed waste landfills are territories where exploitation had been finished and where works connected with restoration or assigning utility value such as appropriate landscaping, improving physical and chemical characteristics or regulating waterways were carried out.

9. Ecological funds (Environmental Protection and Water Management Funds) – are funds created from income originating i.a. from: payments for use of natural environment (i.e.: payments collected

zanieczyszczeń powietrza, składowanie odpadów oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom, a także innych kwot ustalonych przez terenowe organy administracji rządowej oraz samorządowej.

Do zadań powiatów i gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar środowiskowych, stanowiących dochody budżetów powiatów i gmin, pomniejszona o nadwyżkę z tytułu tych dochodów przekazaną do wojewódzkich funduszy.

10. Dane o nakładach na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych (według lokalizacji inwestycji) prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną Dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Dokument ten opracowany został na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ Dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych Dotyczących Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską – EUROSTAT.

Nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (w latach 2003–2005 określone jako wydatki inwestycyjne) uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.

i.a. for: releasing air pollutants, landfilling waste as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground) the fines for violating environmental protection requirements the repayments of loans granted for investors, as well as other quotas established by governmental and local administration bodies.

The objective of powiat and gmina is to finance environmental protection and water management in the amount at least equal to the amount of income from environmental payments and fines, constituting powiat and gmina budgets incomes and reduced by surplus of these incomes that is transferred to voivodship funds.

10. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management (according to the investment location) are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union – EUROSTAT.

Outlays on fixed assets serving environmental protection and water management (in years 2003–2005 defined as investment outlays) are also included in investment outlays of adequate sections of the national economy.

TABL. 1 (11). **STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA**
Stan w dniu 1 I
GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE
As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2018		2010	2018	SPECIFICATION
	w ha in ha			przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosun- ku do 2017 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2017	na 1000 mieszkań- ców ^a w ha per 1000 popula- tion ^a in ha		
Powierzchnia ogólna^b	1233309	1233309	1233309	-	265,8	271,2	Total area^b
Użytki rolne	646076	628296	627442 ^c	589 ^c	139,2	138,0	Agricultural land
w tym:							of which:
grunty orne	463371	455239	449897	-100	99,8	98,9	arable land
sady	8535	6399	5198	-1150	1,8	1,1	orchards
łąki trwale	91079	89068	87793	-35	19,6	19,3	permanent meadows
pastwiska trwale	52805	48623	50638	-83	11,4	11,1	permanent pastures
grunty rolne zabudowa- ne	19260	18336	19244	48	4,2	4,2	agricultural built-up areas
grunty pod stawami	7737	7787	8037	159	1,7	1,8	lands under ponds
grunty pod rowami	3290	2844	2482	-312	0,7	0,5	lands under ditches
Grunty leśne oraz zadrze- wione i zakrzewione	410114	412571	410853	-782	88,4	90,3	Forest land as well as woody and bushy land
lasy	399592	402989	404096	331	86,1	88,8	forests
grunty zadrzewione i zakrzewione	10522	9582	6757	-1113	2,3	1,5	woody and bushy land
Grunty pod wodami	15133	18366	18587	266	3,3	4,1	Lands under waters
powierzchniowymi płyną- cymi	9210	12850	13008	198	2,0	2,9	surface flowing
powierzchniowymi stoją- cymi	5922	5517	5579	68	1,3	1,2	surface standing
Grunty zabudowane i zurbanizowane	141196	154129	157506 ^d	1497 ^d	30,4	34,6	Built-up and urbanized areas
w tym:							of which:
tereny mieszkaniowe	43544	48542	51015	856	9,4	11,2	residential areas
tereny przemysłowe	21238	21471	21872	331	4,6	4,8	industrial areas
tereny inne zabudowane tereny zurbanizowane niezabudowane	12465	15146	15909	301	2,7	3,5	other built-up areas urbanized non-built-up areas
3413	6591	5072	-155	0,7	1,1		
tereny rekreacji i wypo- czynku	7948	7920	8339	183	1,7	1,8	recreational areas
tereny komunikacyjne	51525	53614	53506	-241	11,1	11,9	transport areas
drogi	39884	42267	42682	-274	8,6	9,4	roads
kolejowe	9936	9844	9305	-8	2,1	2,0	railway
inne ^e	1705	1503	1519	41	0,4	0,3	other ^e
użytki kopalne	1063	845	1371	55	0,2	0,3	mining grounds
Użytki ekologiczne	440	476	586	-21	0,1	0,1	Ecological areas
Nieuzżytki	14940	14218	13618	-205	3,2	3,0	Wasteland
Tereny różnej ^f	5410	5253	4717	-166	1,2	1,0	Miscellaneous land ^f

a Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2009 i 2017. b Obszar łądowy (łącznie z wodami śródlądowymi). c Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych ujmowanych do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. d Łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. e Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp., patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 59. f Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zreultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.
Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31 XII for 2009 and 2017, respectively. b Land area (including inland waters). c Including wood and bushy land on agricultural land classified until 2016 in the items „forest land as well as woody”. d Including areas used for public road construction or railways. e Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc., see general notes, item 1 on page 59. f Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments not designated for car traffic.
S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (12). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**
 AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL
 PURPOSES AND FOREST LAND DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w ha in ha				
OGÓŁEM	297	250	267	405	TOTAL
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne	168	181	217	306	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: I – II	1	1	1	3	mineral: I – II
III	51	97	115	192	III
IV	111	66	80	91	IV
organiczne: IV	–	6	9	5	organic: IV
V-VI	5	11	12	15	V-VI
Inne grunty rolne	87	35	32	28	Other agricultural land
Grunty leśne	42	34	18	71	Forest land

WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION

wylączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe	183	121	132	178	Residential areas
Na tereny przemysłowe	30	30	54	96	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyj- ne	8	14	16	16	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	16	35	19	43	Mining grounds
Pod zbiorniki wodne	–	–	–	–	Water reservoirs
Na inne cele	60	49	47	69	Other purposes

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Źródło: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

a According to the existing legal regulations on the protection of agricultural and forest land.

Source: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development, forest land – data of the Ministry of the Environment.

TABL. 3 (13). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
 DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT
 AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w ha in ha				
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	4372	4889	4890	5259	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdewastowane	3668	3812	3824	4175	devastated
zdegradowane	704	1077	1066	1084	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultwowane	89	108	43	42	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	28	41	14	16	agricultural
leśne	17	50	10	2	forest
zagospodarowane	39	27	22	10	managed

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Source: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (14). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
 WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	479,1	428,3	422,9	423,3	100,0	TOTAL
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) z ujęć własnych	108,8	98,9	98,7	99,5	23,5	Production (excluding agriculture, forestry and fishing) – from own intakes
w tym wody:						of which waters:
powierzchniowe	55,7	47,0	48,3	48,4	11,4	surface
podziemne	23,0	21,7	21,4	21,8	5,2	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	74,4	63,1	64,2	65,9	15,6	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	295,9	266,4	260,0	257,9	60,9	Exploitation of water supply network ^a
wody: powierzchniowe ...	188,0	160,8	156,8	155,3	36,7	waters: surface
podziemne	107,9	105,6	103,1	102,6	24,2	underground

a Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.

a Water withdrawal by intakes before entering the water network.

TABL. 5 (15). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
 WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	400,7	377,9	371,3	380,8	100,0	TOTAL
Przemysł	137,3	119,8	115,8	123,5	32,4	Industry
w tym na cele produkcyjne	122,5	105,0	98,5	108,6	28,5	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	74,4	63,1	64,2	65,9	17,3	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	188,9	195,1	191,3	191,3	50,2	Exploitation of water supply network ^b

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (16). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR FILLING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powierzchnia napelnianych stawów rybnych ^a w ha	4390	4323	4173	4376	Area of filled fishponds ^a in ha
Pobór wody w dam ³ do napelniania i uzupełniania stawów rybnych ...	74388,0	63061,0	64206,0	65926,0	Water withdrawal in dam ³ for filling and completing fish ponds
na 1 ha	16,9	14,6	15,4	15,1	per 1 ha

a O powierzchni co najmniej 10 ha.

a Area of 10 ha and more.

TABL. 7 (17). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	w odsetkach in percent	SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³					
OGÓŁEM	393,9	372,8	372,5	377,9	100,0	TOTAL
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ...	243,6	223,4	219,7	224,1	59,3	discharged directly by plants
w tym wody chłodnicze	2,7	5,5	1,2	2,0	0,5	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną	150,3	149,3	152,9	153,8	40,7	discharged by sewage network
W tym ścieki wymagające oczyszczania	391,2	367,3	371,3	375,9	99,5	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane	338,1	309,9	315,8	316,9	83,9	treated
mechanicznie	155,8	140,1	142,0	140,1	37,1	mechanically
chemicznie ^a	27,3	14,3	14,6	16,7	4,4	chemically ^a
biologicznie	30,6	17,0	16,6	16,8	4,5	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów ..	124,4	138,4	142,5	143,4	37,9	with increased biogene removal
nieoczyszczane	53,1	57,4	55,6	59,0	15,6	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	49,1	56,7	54,8	58,3	15,4	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną	4,0	0,7	0,8	0,7	0,2	discharged by sewage network

a Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Data concern only industrial wastewater.

TABL. 8 (18). ZAKŁADY* ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW
 Stan w dniu 31 XII
PLANTS* DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS POSSESSED
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	207	196	194	194	TOTAL
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	142	126	125	123	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnię ścieków	115	103	102	100	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości ...	89	84	82	84	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	26	19	20	16	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	27	23	23	23	not possessing wastewater treatment plants
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	65	70	69	71	Discharging wastewater into sewage network (not possessing wastewater treatment plants)

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

a Excluding enterprises and water-sewerage treatment plants.

TABL. 9 (19). OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW
 Stan w dniu 31 XII
WASTEWATER TREATMENT PLANTS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Mecha- niczne Mechanical	Chemiczne Chemical	Bio- logiczne Biological	Z podwyż- szonym usuwaniami biogenów With increased biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych						Industrial wastewater treatment plants
Liczba						Number
2010	188	88	30	68	2	
2015	148	70	22	54	2	
2016	145	68	23	52	2	
2017	138	62	23	51	2	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24h
2010	1113,3	839,9	163,4	109,3	0,8	
2015	927,9	761,9	105,3	59,7	1,0	
2016	924,0	761,5	105,6	56,0	1,0	
2017	878,0	709,8	108,3	58,6	1,3	

TABL. 9 (19). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
 WASTEWATER TREATMENT PLANTS (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Mecha- niczne Mechanical	Chemiczne Chemical	Biologiczne Biological	Z podwyż- szonym usuwaniam biogenów With increased biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ście- ków komunalnych^a							Municipal waste- water treatment plants^a
Liczba	2010	212	7	x	122	83	Number
	2015	204	-	x	118	86	
	2016	202	-	x	112	90	
	2017	201	-	x	110	91	
Przepustowość w dam ³ /d	2010	1346,0	2,1	x	239,4 ^b	1104,6	Capacity in dam ³ /24h
	2015	1214,9	-	x	69,5	1145,3	
	2016	1214,2	-	x	60,7	1153,6	
	2017	1216,1	-	x	62,4	1153,7	
Ludność korzystają- ca z oczyszczalni ścieków w % lud- ności ogółem^c	2010	72,0	0,2	x	12,4	59,4	Population connec- ted to wastewater treatment plants in % of total popu- lation^c
	2015	80,2	-	x	7,2	73,0	
	2016	80,7	-	x	6,4	74,3	
	2017	80,8	-	x	6,5	74,4	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania; począwszy od danych za rok 2011 nie wydziela się w komunalnych oczyszczalniach biologicznych części mechanicznej oczyszczalni. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 60, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage network. b Refers to equipment for biological treatment; starting from data for 2011 the mechanical part of the wastewater treatment plant is not separated from municipal biological wastewater treatment plant. c Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, see general notes, item 5 on page 60, total population – based on balances.

TABL. 10 (20). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA
 Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
 EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS
 OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	343	328	328	329	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					of which possessing systems to redu- ce the emission of:
pyłowych	237	217	207	203	particulates
gazowych	49	57	56	56	gases
w tym nieposiadające wyników pomiarów:					of which without the results of measurements of:
emisji:					emission:
pyłów	94	97	102	101	particulates
gazów	76	80	84	83	gases
poziomu substancji w powietrzu (imisji)	309	305	314	314	the level of substances in the air (imission)

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

**TABL. 10 (20). EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA
Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA (dok.)**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS
OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Emisja zanieczyszczeń w tys. ton:					Emission of pollutants in thous. t:
pyłowych	13,4	10,2	9,1	8,6	particulates
w tym pyły ze spalania paliw	8,3	4,5	3,4	3,2	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku węgla) ..	689,8	774,7	747,8	720,1	gases (excluding carbon dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	92,5	63,7	51,3	44,3	of which: sulphur dioxide
tlenek węgla	137,6	161,6	155,7	161,5	carbon oxide
tlenki azotu	67,9	46,2	42,7	43,5	nitrogen oxides
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tys. ton:					in thous. tonnes:
pyłowe	3541,4	2629,0	2584,3	3014,0	particulates
gazowe (bez dwutlenku węgla)	290,1	287,9	278,5	282,0	gases (excluding carbon dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	99,6	99,6	99,6	99,7	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla) ..	29,6	27,1	27,1	28,1	gases (excluding carbon dioxide)

**TABL. 11 (21). URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH
SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT
NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multi-cyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others	
URZĄDZENIA CZYNNE W CIĄGU ROKU APPLIANCES ACTIVE DURING THE YEAR							
OGÓŁEM	2010	437	123	768	176	285	195
TOTAL	2015	365	112	894	134	215	266
	2016	324	109	995	140	219	303
	2017	305	105	948	149	212	285
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2010	68	12	130	8	123	x
low	2015	98	13	103	14	83	x
	2016	88	13	101	14	81	x
	2017	83	14	86	16	100	x
średnia	2010	116	40	243	29	90	x
moderate	2015	91	51	283	21	75	x
	2016	84	52	255	21	83	x
	2017	75	46	351	21	50	x
wysoka	2010	253	71	395	139	72	x
high	2015	176	48	508	99	57	x
	2016	152	44	639	105	55	x
	2017	147	45	511	112	62	x

TABL. 11 (21). URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA (dok.)
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multi- cyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others	
PRZEPŁYW GAZÓW ODLOTOWYCH W DAM ³ /H WASTE GAS FLOW IN DAM ³ /H							
OGÓŁEM	2010	8768	4624	19853	43691	8649	8730
TOTAL	2015	5592	3443	21402	40836	7461	10149
	2016	4788	2558	36628	38544	7462	13396
	2017	4602	2350	22732	39123	7857	12643
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2010	680	214	2464	3459	3174	x
low	2015	930	268	2367	2530	2980	x
	2016	1038	159	2460	2601	2875	x
	2017	718	161	2750	3972	2952	x
średnia	2010	2604	1747	4511	4274	2296	x
moderate	2015	1208	1432	5536	2454	1985	x
	2016	1092	1024	5403	2378	3343	x
	2017	1176	962	5874	1959	1881	x
wysoka	2010	5484	2663	12878	35958	3179	x
high	2015	3454	1743	13499	35852	2496	x
	2016	2658	1375	28765	33565	1244	x
	2017	2708	1227	14108	33192	3024	x

TABL. 12 (22). POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a
Stan w dniu 31 XII
AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION	
	w ha in ha			w % po- wierzchni ogólnej woje- wództwa in % of total area of the voivod- ship	na 1 miesz- kańca w m ² per capita in m ²		
OGÓŁEM	273172,2	273727,9	271871,7	271803,5	22,0	598	TOTAL
Rezerваты przyrody	4076,7	4355,1	4426,4	4426,4	0,4	10	Nature reserves
Parki krajobrazowe ^b	227005,5	226933,8	224708,9	224709,0	18,2	494	Landscape parks ^b
Obszary chronionego krajobrazu ^b	36987,3	36987,3	36987,3	36987,3	3,0	81	Protected landscape areas ^b
Stanowiska dokumen- tacyjne	15,2	19,0	19,0	24,8	0,0	0	Documentation sites
Zespoły przyrodniczo- krajobrazowe	4251,2	4601,8	4601,8	4524,9	0,4	10	Landscape-nature complexes
Użytki ekologiczne	836,3	830,9	1128,3	1131,2	0,1	2	Ecological areas

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 62. b Bez powierzchni rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

a See general notes, item 7 on page 62. b Excluding the area of nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological areas located within landscape parks and protected landscape areas.

TABL. 13 (23). **REZERWATY PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
NATURE RESERVES
As of 31 XII

LATA REZERWATY	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha		YEARS RESERVES	
		ogółem total	w tym pod ochro- ną ścisłą ^a of which strictly protected ^a		
OGÓŁEM	2010	64	4076,7	202,3	TOTAL
	2015	65	4355,1	202,3	
	2016	65	4426,4	1367,5	
	2017	65	4426,4	1367,5	
Faunistyczne		2	787,2	-	Fauna
Krajobrazowe		2	164,2	-	Landscape
Leśne		50	2742,7	1284,8	Forest
Torfowiskowe		1	40,6	-	Peat-bog
Florystyczne		4	82,7	82,7	Flora
Wodne		2	525,4	-	Water
Przyrody nieożywionej		4	83,6	-	Inanimate nature

a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.
a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 14 (24). **PARKI KRAJOBRAZOWE**
Stan w dniu 31 XII
LANDSCAPE PARKS
As of 31 XII

LATA YEARS	ZESPOŁY I PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SETS AND LANDSCAPE PARKS ^a	Powierzchnia ^b Area ^b			
		ogółem total	w tym of which		
			lasów forest	użytków rolnych agricultural land	wód water
		w ha in ha			
OGÓŁEM	2010	229669,0	128631,5	55558,5	893,0
TOTAL	2015	229669,0	128631,5	55558,5	893,0
	2016	229669,0	128631,5	55558,5	893,0
	2017	229669,0	128631,5	55558,5	893,0
ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO		229669,0	128631,5	55558,5	893,0
COMPLEX OF LANDSCAPE PARKS OF ŚLĄSKIE VOIVODSHIP					
Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich		49387,0	28840,0	16806,0	659,0
Orlich Gniazd ^c		47965,0	20403,0	25684,0	-
Lasy nad Górną Liswartą		38731,0	-	-	-
Beskidu Śląskiego		38620,0	33771,0	4800,0	49,0
Żywiecki		35870,0	29415,0	5375,0	185,0
Beskidu Małego ^c		16540,0	13926,7	2613,3	-
Stawki		1732,0	1732,0	-	-
Załęczański ^c		824,0	543,8	280,2	-

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków.
c Powierzchnia parków w granicach województwa.

a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. b Including the area of nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological areas located within parks. c Area of parks within the area of the voivodship.

TABL. 15 (25). **POMNIKI PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
MONUMENTS OF NATURE
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	1518	1540	1531	1530	TOTAL
w tym:					of which:
Pojedyncze drzewa	1272	1290	1284	1266	Individual trees
Grupy drzew	146	144	142	153	Tree clusters
Aleje	33	32	32	33	Alleys
Głazy narzutowe	23	25	24	24	Erratic boulders

TABL. 16 (26). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE)
ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**
WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED)
AS WELL AS ITS LANDFILL AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	247	272	271	284	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	35507,9	36528,1	33780,1	31648,2	Waste generated (during the year) in thous. t
Odpady dotychczas składowane (na- gromadzone ^b ; stan w końcu roku) w tys. t	621213,4	477117,0	475572,7	476284,6	Waste landfilled up to now (ac- cumulated ^b ; end of year) in thous. t
Odpady poddane odzyskowi z na- gromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	3837,0	4307,3	4089,4	3344,8	Waste recovered from accumu- lated by 1 January of reporting year in thous. t
Tereny składowania odpadów w ha:					Waste landfill area in ha:
niezrekultywowane (stan w końcu roku)	2082,3	1601,2	1611,7	1566,2	non-reclaimed (end of year)
zrekultywowane (w ciągu roku)	69,0	24,4	8,0	10,3	reclaimed (during the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 64. b W 2010 r. na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych, w latach 2015-2017 na składowiskach, obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczyc (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 8 on page 64. b In 2010 on own landfills (heaps, settling ponds), in 2015-2017 on own landfills, extractive waste facilities (including heaps, settling ponds).

TABL. 17 (27). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2017 R.**
WASTE^a BY TYPE IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year						Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) Waste land-filled up to now (accumulated ^b ; end of the year)	SPECIFICATION
	ogółem grand total	podane odzyskowi ^c recovered ^c	unieszkodliwione ^c disposed ^c		przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	magazynowane czasowo temporarily stored		
			razem total	w tym składowane ^b of which land-filled ^b				
w mln t in mln t								
OGÓŁEM	31,6	12,2	2,7	2,6	16,6	0,2	476,3	TOTAL
w tym:								of which:
Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	0,2	–	–	–	0,2	–	21,3	Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste
Mieszanki popiołowe i odpadów stałych z wapniowych metod odsiarczania gazów odlotowych	0,8	–	–	–	0,8	–	–	Mixtures of fly ash and solid waste originating from limestone methods of desulphurisation of waste gases
Popioły lotne z węgla	1,2	–	–	–	1,1	–	9,3	Coal fly ash
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	0,4	–	–	–	0,4	–	5,8	Slag, furnace ash and particulates from boilers

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 64. b Na składowiskach, obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych. c We własnym zakresie przez wytwórcę, patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 64.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 8 on page 64. b On own landfills, extractive waste facilities (including heaps, settling ponds). c By waste producer on its own, see general notes, item 8 on page 64.

TABL. 18 (28). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a (ceny bieżące)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Ochrona środowiska	1481987,9	2002913,2	1130773,5	1156678,8	Environmental protection
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	159878,0	729310,1	611567,0	560322,6	Protection of air and climate of which outlays on new fuel combustion technologies and techniques as well as the modernization of boiler and thermal energy plants
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	71718,5	41835,2	44723,1	42518,0	Wastewater management and protection of waters
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	1019544,3	792782,2	274856,6	311094,8	of which outlays on:
w tym nakłady na: oczyszczanie ścieków komunalnych	106743,5	101519,4	58356,7	53361,4	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	887991,2	665691,8	197654,8	231448,1	sewage network discharging wastewater and precipitation water

a Według lokalizacji inwestycji. b Przemysłowych i komunalnych.

a By localization of investments. b Industrial and municipal.

TABL. 18 (28). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a (dok.)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Ochrona środowiska (dok.)					Environmental protection (cont.)
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	139281,3	195178,5	90494,1	81616,7	Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface water
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport	29571,3	29570,8	24206,5	24831,1	waste collection ^b and transportation
w tym selektywne zbieranie odpadów	7515,9	2635,7	914,7	2281,1	including selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	34372,0	66276,0	45066,3	6750,4	removal and disposal of waste ^b
rekultywacja składowisk i obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałd, stawów osadowych) oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	16133,6	29118,2	9348,3	15651,4	reclamation of landfills and extractive waste facilities (of which heaps, settling ponds) as well as other devastated and degraded land
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	3098,3	241,5	394,8	1564,6	Protection of biodiversity and landscape
Zmniejszanie hałasu i wibracji	21958,6	58478,0	13772,4	8890,6	Noise and vibration reduction
Gospodarka wodna	218407,9	446561,4	276581,4	485324,5	Water management
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	157985,5	158057,2	121442,8	155986,7	Water intakes and pipe systems
Stacje uzdatniania wody	11717,4	8494,6	11767,1	31555,0	Water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	25362,3	235081,1	134534,7	282581,9	Water reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków	9828,5	28475,0	6349,1	7606,8	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	13514,2	16453,5	2487,7	7594,1	Flood embankments and pump stations

a Według lokalizacji inwestycji. b Przemysłowych i komunalnych.

a By localization of investments. b Industrial and municipal.

TABL. 19 (29). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Capacity of completed systems to reduce pollutants in t/y:
pyłowych	53	311	1756	76072	particulates
gazowych	66	1652	24076	2187	gases

TABL. 19 (29). EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI
 OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (cd.)
 TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL
 PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.) ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)					
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Wastewater management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki	1433,4	1262,8	245,2	242,7	wastewater
wody opadowe	213,4	277,3	35,6	49,4	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	5	7	1	1	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	4	6	1	1	of which municipal
mechaniczne	2	–	–	–	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	3	6	1	–	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	–	1	–	1	with increased biogene removal ^a
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	24682	8807	3740	410	capacity of treatment plants in m ³ /24h
w tym oczyszczalni komunalnych	24323	8757	3500	390	of which municipal
mechanicznych	20799	–	–	–	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	3883	8757	2500	–	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	–	50	1240	410	with increased biogene removal ^a
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (prydomowe):					Independent wastewater treatment facilities:
obiekty	–	280	53	67	facilities
przepustowość w m ³ /d	–	237	81	76	capacity in m ³ /24h
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych:					Industrial wastewater pre-treatment plants:
obiekty	7	–	–	–	facilities
przepustowość w m ³ /d	4596	–	–	–	capacity in m ³ /24h
Gospodarka odpadami					Waste management
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					Equipment for the treatment of waste:
obiekty	2	2	3	–	facilities
wydajność w t/r	250000	77867	210500	–	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	–	–	1	–	facilities
powierzchnia w ha	2,2	–	1,2	–	area in ha
wydajność w t/r	6033	–	50500	–	capacity in t/y
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^b w t/r	3305244	1535300	273500	226241	Capacity of waste utilization systems ^b in t/y

a W tym chemiczne. b Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

a Of which chemical. b Excluding municipal waste.

TABL. 19 (29). EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (dok.)
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^c w m ³ /d	13369	730	187	316	Capacity of water intakes ^c in m ³ /24h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	1308	3130	4344	7653	Water treatment in m ³ /24h
Sieć wodociągowa w km	625,3	428,9	332,2	319,4	Water supply network in km
Pojemność zbiorników wodnych w hm ³	–	–	–	–	Capacity of water reservoirs in hm ³
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	2,9	7,5	8,2	0,3	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	0,1	6,0	0,1	1,6	Flood embankments in km

c Bez ujęć w energetyce zawodowej.

c Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 20 (30). KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	w odsetkach in percent	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł					
OGÓŁEM	465113,7	392379,8	376754,1	363150,0	100,0	TOTAL
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	207593,4	241614,5	237562,5	204467,7	56,3	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	175985,8	84985,2	68944,4	68806,6	18,9	Wastewater management and protection of water
Gospodarka odpadami	38355,2	31198,2	30717,4	56566,8	15,6	Waste management
Pozostałe	43179,2	34581,9	39529,8	33308,8	9,2	Other

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Source: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 21 (31). **WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
 RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER
 MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł		
Opłaty za korzystanie ze środowiska	378052,8	281367,2	269062,3	252454,6	Payments for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	106785,0	108680,8	109684,1	107419,9	Wastewater management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	164406,5	118901,9	109429,9	99789,4	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	83411,1	46635,5	42111,9	33818,8	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	756,1	692,1	1056,2	1687,3	Fines for not meeting environmental protection regulation
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	419,2	115,2	155,2	362,9	Norms of discharging wastewater into waters or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	110,9	9,4	19,8	539,8	Permissible emissions of air pollutants

Ź r ó d ł o: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

S o u r c e: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines – data of the Chief Inspectorate for Environmental Protection.

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603, z późniejszymi zmianami) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2017 aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 16 XI 2014 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności dla potrzeb rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (Dz. U. poz. 1145).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych.

Do **administracji państwowej** zalicza się:

- 1) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
 - a) instytucje naczelne i centralne (np. Kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
 - b) terenowe organy administracji rządowej niezespolonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);
- 2) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1 I 1999 (on the basis of the Law dated 24 VII 1998, Journal of Laws No. 96, item 603, with later amendments) a new fundamental three-tier territorial division of the country was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

Gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and occupational characteristics of councillors in local government units is based on reporting results for 2017, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 16 XI 2014 local government elections.

The grouping of councillors of organs of local government units by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7 VIII 2014 (Journal of Laws item 1145).

4. Presented information concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils.

State administration comprises:

- 1) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
 - a) principle and central institutions (e.g., chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),
 - b) territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary entities);
- 2) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);

3) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:

- 1) gminy i miasta na prawach powiatu:
 - a) urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
 - b) urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- 2) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- 3) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urzędów wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

Samorządowe kolegia odwoławcze są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

3) some state agencies (e.g., the Material Reserves Agency, the Polish Agency for Enterprise Development, and since 2009, the Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.

Local government administration comprises:

- 1) gminas and cities with powiat status:
 - a) gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),
 - b) offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);
- 2) powiats, i.e., powiat starost offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);
- 3) voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship local government organizational units (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).

Local government appeal councils are bodies competent for examining, inter alia, appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.

5. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1 (32). JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 31 XII
ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powiaty	17	17	17	17	Powiats
Miasta na prawach powiatu ...	19	19	19	19	Cities with powiat status
Gminy	167	167	167	167	Gminas
miejskie	49	49	49	49	urban
wiejskie	96	96	96	96	rural
miejsko-wiejskie	22	22	22	22	urban-rural
Miasta	71	71	71	71	Towns
Miejscowości wiejskie	1326	1292	1293	1294	Rural localities
Sołectwa	1065	1069	1072	1073	Village administrator's offices

TABL. 2 (33). GMINY W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII
GMINAS IN 2017
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni ^a Area ^a							300,0 km ² i więcej and more
		5,0 – – 19,9	20,0 – – 49,9	50,0 – – 99,9	100,0 – – 149,9	150,0 – – 199,9	200,0 – – 249,9	250,0 – – 299,9	
OGÓŁEM TOTAL	167^b	11	50	63	35	8	–	–	–
Poniżej 2500	1	–	1	–	–	–	–	–	–
Below									
2500 – 4999	14	1	5	4	4	–	–	–	–
5000 – 7499	31	2	11	13	5	–	–	–	–
7500 – 9999	28	2	10	5	11	–	–	–	–
10000 – 14999	37	1	12	15	6	3	–	–	–
15000 – 19999	15	2	3	6	4	–	–	–	–
20000 – 39999	13	2	3	7	1	–	–	–	–
40000 – 99999	16	1	4	8	1	2	–	–	–
100000 – 199999 ..	9	–	1	4	3	1	–	–	–
200000 i więcej	3	–	–	1	–	2	–	–	–
and more									

a Nie wystąpiły gminy o powierzchni poniżej 5,0 km². b W tym 19 gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Gminas with area below 5,0 km² did not appear. b Of which 19 gminas that are also cities with powiat status.

TABL. 3 (34). **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2017 R.**
Stan w dniu 31 XII
POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2017
As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRA- WACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area							
		poniżej below 50,0 km ²	50,0 – – 99,9	100,0 – – 299,9	300,0 – – 499,9	500,0 – – 999,9	1000,0 – – 1499,9	1500,0 – – 1999,9	2000,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM	36	4	8	11	4	6	2	1	–
TOTAL									
Poniżej 50000	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Below									
50000 – 74999	7	3	2	1	1	–	–	–	–
75000 – 99999	6	–	1	3	–	2	–	–	–
100000 – 149999	12	1	2	2	2	3	1	1	–
150000 – 199999	8	–	2	3	1	1	1	–	–
200000 i więcej	3	–	1	2	–	–	–	–	–
and more									

TABL. 4 (35). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2017 R.**
Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2017
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódzkiego voivodship regional council	

OGÓŁEM TOTAL

OGÓŁEM	2353	468	397	45	TOTAL
W tym kobiety	662	124	99	18	Of which woman

WEDŁUG WIEKU BY AGE

18 – 29 lat	49	13	1	1	18 – 29 years
30 – 39	361	84	38	5	30 – 39
40 – 49	560	110	88	13	40 – 49
50 – 59	688	113	128	16	50 – 59
60 lat i więcej	695	148	142	10	60 and more

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 81; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. b See general notes, item 3 on page 81; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 4 (35). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2017 R. (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
 COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2017 (cont.)
 AS OF 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódzkiego voivodship regional council	

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe	1016	333	312	41	Tertiary
Policealne i średnie	910	108	77	4	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe	413	26	8	–	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	14	1	–	–	Lower secondary and primary

WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b BY OCCUPATIONAL GROUPS^b

Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	197	73	173	13	Representatives of public authorities, senior officials and managers
Specjaliści	657	234	146	28	Professionals
Technicy i inny średni personel	437	70	15	4	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	172	22	20	–	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy	237	27	14	–	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	162	6	14	–	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	236	11	7	–	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	137	11	4	–	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy przy pracach prostych	41	–	1	–	Elementary occupations
Siły zbrojne	16	–	–	–	Armed forces occupations

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne do działu, ust. 3 na str. 81; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. b See general notes, item 3 on page 81; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (36). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	przeciętne zatrudnienie average employment				przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a w zł average monthly gross wages and salaries ^a in zł				
OGÓŁEM ..	38907	38433	38509	39138	3903,44	4575,02	4769,29	4940,21	TOTAL
w tym:									of which:
Administracja państwowa ..	13497	12523	12510	12663	4314,57	4868,12	5157,50	5362,99	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	25290	25802	25891	26370	3673,18	4426,32	4575,31	4730,53	Local government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	18675	19093	19257	19637	3784,17	4502,14	4613,64	4756,40	gminas and cities with powiat status
powiaty	5081	4866	4809	4823	3098,17	3883,69	4055,62	4208,15	powiat
województwo	1534	1843	1825	1910	4226,60	5075,93	5540,31	5783,66	voivodship

a Patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych” ust. 3 na str. 170.

a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 170.

DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Uwagi ogólne

1. Prezentowane dane statystyczne dotyczą:
 - przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, na podstawie systemu statystyki kryminalnej Komendy Głównej Policji,
 - orzeczeń sądów powszechnych, na podstawie statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości.

2. Pojęcie „wymiar sprawiedliwości” w odniesieniu do źródeł prezentowania informacji statystycznych obejmuje dane dotyczące Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, sądów powszechnych (apelacyjnych, okręgowych i rejonowych, przy których działają kolegia do spraw wykroczeń), sądów wojskowych, jednostek organizacyjnych prokuratury, więziennictwa i notariatu.

3. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. obowiązującym od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 1600, z późniejszymi zmianami) – jest to zbrodnia lub występki ścigane z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego objęte oskarżeniem prokuratora, a nadto każdy występki skarbowy, których charakter jako przestępstwa został potwierdzony w wyniku postępowania przygotowawczego.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego, jest to przestępstwo wykryte.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych.

Do 2012 r. prezentowane dane zawierały informacje o przestępstwach stwierdzonych przez Policję, jak również stwierdzonych w śledztwach własnych prowadzonych w prokuraturach. Od 2013 r. dane dotyczą spraw prowadzonych przez Policję lub powierzonych przez prokuratora w całości do prowadzenia przez Policję. Od 2014 r. dane o przestępstwach stwierdzonych nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich; zgodnie ze zmienioną metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego. W związku z powyższym prezentowane **dane nie są w pełni porównywalne**.

4. Dane o przestępstwach stwierdzonych opracowano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r. i Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1958) lub innych ustaw szczególnych.

CHAPTER IV PUBLIC SAFETY. JUSTICE

General notes

1. Statistical data are presented:
 - concerning ascertained crimes in completed preparatory proceedings, on the basis of the criminal statistics system of the National Police Headquarters,
 - concerning adjudications of common courts, on the basis of statistics of the Ministry of Justice.

2. In regard to presenting statistical information, the term “Justice” refers to data concerning the Supreme Court, Supreme Administrative Court, common courts (appeal, regional and district courts, in which misdemeanour boards functioned), military courts, organizational entities of public prosecutors’ offices, the prison system and notarial services.

3. An **ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the law dated 6 VI 1997, uniform text Journal of Laws 2018 item 1600 with later amendments) crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation by a prosecutor, moreover every revenue related misdemeanour, the character of which was confirmed as a crime as a result of preparatory proceedings.

An ascertained crime in completed preparatory proceeding, in which at least one suspect was found is a detected crime.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from police information systems.

Until 2012 presented data contained information on crimes ascertained by the Police, as well as ascertained in investigations conducted by the prosecutor’s offices. Since 2013 data concern cases conducted by the Police or entrusted by the prosecutor entirely to the Police conduction. Since 2014 data about ascertained crimes do not include punishable acts committed by juveniles; in accordance with the amended methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court. Due to the above, presented **data are not fully comparable**.

4. Data concerning ascertained crimes have been prepared in accordance with the classification of the Criminal Code of 1997, the Penal Fiscal Code valid since 17 X 1999 (the law dated 10 IX 1999, uniform text Journal of Laws 2018 item 1958) or other specific laws.

5. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

6. Wpływ spraw do sądów oznacza liczbę spraw, które zostają wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe.

7. Sądy apelacyjne rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych (od 2 do 6), objętych obszarem jego właściwości.

8. Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji – odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

Nie wszystkie sądy okręgowe rozpoznają sprawy gospodarcze. Z tego względu znak „x” w tablicy oznacza, że dany sąd okręgowy nie jest właściwy do rozpatrywania tego rodzaju spraw, mimo ich występowania; przedmiotowe sprawy rozpatruje sąd okręgowy określony w przepisach rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości.

9. Sprawą załatwioną jest:

- 1) w sądownictwie administracyjnym – sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie kończące postępowanie, połączono ją z inną sprawą do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, przekazano do innego sądu administracyjnego lub też określono zgodnie z zasadami biurowości. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną z chwilą wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, które dotyczy ostatniej z osób;
- 2) w sądownictwie powszechnym – sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączono ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Liczba spraw do załatwienia jest sumą spraw niezakończonych w latach poprzednich i spraw, które wplynęły w danym roku.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezakończony w latach poprzednich.

10. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:
 - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
 - b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,

5. The rate of detectability of delinquents is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

6. Incoming cases are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings.

Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts.

7. Appeal courts consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts (from 2 to 6) within its jurisdiction.

8. Regional courts consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

Not all regional courts try commercial cases. Therefore, the “x” indicates that the given regional court does not hear this type of cases, despite the appearance of such cases; objective cases are heard by the regional court defined in the regulations of the Minister of Justice.

9. A resolved case is:

- 1) in administrative courts – a case in regard to which a sentence or an order closing the proceedings has been issued, or combined with another case for joint examination and resolution, or which has been transferred to a different kind of administrative court or marked as resolved according to office administration rules. A case that involves a number of persons is considered resolved when an order closing the proceedings concerning the last of the persons in question is passed;
- 2) in common courts – a case in regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The **number of pending cases** is the sum of all unresolved cases from the previous years and the cases which were brought in the given year.

The **resolved cases and completed proceedings** in a given year also include the cases unresolved from previous year.

10. Family cases include the following proceedings:

- 1) family and guardianship law,
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
 - a) prevention and counteraction the demoralisation of persons under the age of 18,
 - b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons aged 13 but before the age of 17 years,

- c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
- 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu wobec nieletnich (tekst jednolity, Dz. U. 2018, poz. 969).

Zmiany dokonane w ustawie, które weszły w życie z dniem 2 I 2014 r. zniosły dwuetapową procedurę postępowania sądów wobec nieletnich. Przed zmianami sędzia, w momencie wpływu sprawy do sądu, mógł wszcząć postępowanie wyjaśniające wobec nieletniego, a następnie wobec tego samego nieletniego mógł wydać postanowienie o rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu lub rozprawie w postępowaniu opiekuńczo-wychowawczym lub w postępowaniu poprawczym. Sprawy wszczęte przed dniem wejścia w życie nowych przepisów rozpatrywane były według dwuetapowej procedury. Zgodnie z obowiązującą jednoetapową procedurą sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karalnego przez nieletniego.

11. Dorośli skazani są to osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.

12. Rejestry sądowe prowadzone są na podstawie ustaw i przepisów wykonawczych. Stany rejestrów określają liczbę podmiotów zarejestrowanych w określonym dniu.

Sprawy rejestrowe prowadzone są w wydziałach gospodarczych sądów rejonowych i Krajowym Rejestrze Sądowym (sądach rejestrowych).

- c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
- 4) compulsory treatment of drug addicts;
- 5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles dated 26 X 1982 (uniform text, Journal of Laws 2018, item 969).

Amendments to the law entered into force as of 2 I 2014 abolished the two-stage court proceedings against juveniles. Before the amendments, the judge, at the time the case was brought into the court, could institute investigative proceedings against a juvenile and then, with regard to the same juvenile issue the decision on the examination of the case in the course of tutorial and educational proceedings or correctional proceedings. Cases instituted before the effective date of new regulations were examined according to two-stage procedure. According to the valid single-stage procedure the court conducts the proceedings and adjudges of cases in which occur suspicion of demoralization or commitment punishable act by a juvenile.

11. Adult convicts are persons who at the time of committing the crime were at least 17 years old.

12. Court registers are kept on the basis of laws and executive regulations. Registers contain the number of entities registered on a given day.

Registration cases are held in the commercial departments of district courts and in the National Judicial Register (registration courts).

U w a g a do tablic 1 i 2. Od 2014 r. dane nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich; zgodnie ze zmienioną metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

N o t e to tables 1 and 2. Since 2014 data do not include punishable acts committed by juveniles; in accordance with the amended methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts take place during court proceedings after the Police provides records in juveniles cases to the family court.

TABL. 1 (37). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	169024	117163	105799	111679	T O T A L
w tym w miastach	154153	104511	93074	99958	of which urban areas
w tym:					of which:
Przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148–162 kk	4742	2787	2880	2973	Against life and health – Art. 148–162 Criminal Code
w tym:					of which:
Zabójstwo art. 148 kk	90	77	69	51	Homicide – Art. 148 Criminal Code
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk	2411	1686	1775	1781	Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code
Udział w bójkę lub pobiciu – art. 158 i 159 kk	1832	711	687	643	Participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163–180 kk	14800	10026	9977	8483	Against public safety and safety in transport – Art. 163–180 Criminal Code
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a kk	12885	7810	6940	5803	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a Criminal Code
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk	5958	3472	3596	3336	Against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189–196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk	605	536	577	631	Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code
W tym zgwałcenie – art. 197 kk	179	144	181	149	Of which rape – Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk	6893	4228	3322	4285	Against the family and guardianship – Art. 206–211 Criminal Code
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk	2838	1746	1474	1556	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code
Przeciwko czci i netykalności cielesnej – art. 212–217 kk	1435	223	323	287	Against good name and personal integrity – Art. 212–217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk^b	4650	4004	5119	3827	Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code^b
w tym:					of which:
Naruszenie netykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk	614	587	573	540	Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code
Wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych – art. 224 kk	527	432	371	359	Exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local government units or State administration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties – Art. 224 Criminal Code

a W 2010 łącznie z prokuraturą. b łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu” (art. 275 § 1 kk).

a In 2010 including prosecutor’s office. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section „Against election and referendum” and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section „Against economic activity”.

TABL. 1 (37). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a (dok.)
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk^b (dok.)					Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code^b (cont.)
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie lub poniżanie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk	1753	1027	918	811	Insulting or belittling a public official or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code
Przestępstwa korupcyjne – art. 228–231, 250a, 296a 296b kk	1714	1812	3117	2007	Corruption – Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk	3109	2906	2197	2542	Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk	795	1979	1135	1111	Against public order – Art. 252–264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270–277 kk^c	10074	8507	10029	15425	Against the reliability of documents – Art. 270–277 Criminal Code^c
Przeciwko mieniu – art. 278–295 kk^d	98361	64665	54983	55599	Against property – Art. 278–295 Criminal Code^d
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy – art. 275 § 1, 278 i 279 ^e kk	35030	18798	15945	12977	Property theft – Art. 275 § 1, 278 and 279 ^e Criminal Code
w tym kradzież samochodu	2569	1555	1626	1426	of which automobile theft
Krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk	940	479	401	265	Willful short-term theft of automobile – Art. 289 Criminal Code
Kradzież z włamaniem – art. 279 kk ^f	24305	12400	9909	7815	Burglary – Art. 279 Criminal Code ^f
Rozbój – art. 280 kk	3597	978	840	721	Robbery – Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk ...	221	190	226	203	Theft with assault – Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk	608	94	99	57	Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code
Oszustwo – art. 286 i 287 kk	13628	19081	16581	23216	Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296–309 kk^g	2472	1412	867	1095	Against economic activity – Art. 296–309 Criminal Code^g
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk	504	832	903	804	Against money and securities trading – Art. 310–315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (jednolity tekst Dz. U. 2012 r. Nr 1356)	162	68	47	59	On Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2012, item 1356)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (jednolity tekst Dz. U. 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późniejszymi zmianami)	2207	2158	1992	806	On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2006 No. 90, item 631 with later amendments)
O przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (jednolity tekst: Dz. U. 2003 r. Nr 24, poz. 198, z późniejszymi zmianami) i z dnia 29 VII 2005 r. (tekst jednolity Dz. U. 2012 r., poz. 124)	8628	4797	5064	5543	On Counteracting Drug Addiction – laws dated 24 IV 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198 with later amendments) and dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws No. 2012, item 124)
Przestępstwa skarbowe – kks	349	292	284	359	Fiscal offences – Penal Fiscal Code
W tym akcyza	91	59	137	165	Of which excise

a W 2010 łącznie z prokuraturą. b łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”. (art. 275 § 1 kk). c Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). d łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). e Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. f Z wyłączeniem kradzieży samochodu poprzez włamanie. g Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including prosecutor's office. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section „Against election and referendum” and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section „Against economic activity”. c Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). d Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section “Against the reliability of documents”). e Exclusively in regard to automobile theft by burglary. f Excluding automobile theft by burglary. g Excluding corruption under Art. 296a and 296b Criminal Code.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 2 (38). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH^a PRZEZ POLICJĘ**
RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES^a BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % in %				
OGÓŁEM	63,6	68,4	70,6	77,6	TOTAL
w tym przestępstw ^b :					of which of crimes ^b
Przeciwko życiu i zdrowiu	83,5	79,7	79,3	78,4	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	98,7	97,9	98,4	98,1	Against public safety and safety of transport
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	94,8	90,1	90,4	91,7	Against freedom, freedom of conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	88,0	86,1	85,8	88,8	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece	100,0	99,1	99,6	99,9	Against the family and guardianship
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej	98,7	80,3	86,4	82,2	Against good name and personal integrity
Przeciwko mieniu	41,8	52,4	53,0	63,2	Against property

a W 2010 łącznie z prokuraturą. b Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 90.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including prosecutor's office. b See Criminal Code articles table 1 on page 90.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (39). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW Powszechnych**
INCOMING CASES IN COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	1484876	1407837	1390787	1418521	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	74685	47199	49080	46810	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	70151	70393	57196	50123	Concerning offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	156278	183995	178230	167050	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	845667	804632	824465	864811	Civil
w tym wieczysto-księgow ^b	338994	349389	372726	397007	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	198158	215628	202891	202827	Family
Z zakresu prawa pracy	15598	23502	12787	11055	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	2787	3811	3492	3136	Related to social security law
Gospodarcze ^c	55482	58677	62646	72709	Commercial law ^c

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases.

TABL. 3 (39). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH (dok.)**
INCOMING CASES IN COMMON COURTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SĄDY OKRĘGOWE – SĄDY PIERWSZEJ INSTANCJI I ODWOŁAWCZE REGIONAL COURTS – COURTS OF THE FIRST INSTANCE AND APPEAL					
OGÓŁEM	104767	109118	112257	109064	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	1510	1489	1480	1627	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	43701	44391	43862	44691	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	33313	38563	41748	39660	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	2033	2548	2035	1721	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	17225	14147	14003	12328	Related to social security law
Gospodarcze	6374	7980	9129	9037	Commercial law

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. c Bez spraw rejestrowych. d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. c Excluding registry cases. d Including family cases (i.a., divorce).

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 3A (40). **WPŁYW SPRAW^a DO SĄDÓW POWSZECHNYCH W 2017 R.**
INCOMING CASES^a IN THE COMMON COURTS IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Okręgi Districts				SPECIFICATION
		bielski	często- chowski	gliwicki	katowicki	
SĄDY REJONOWE – SĄDY PIERWSZEJ INSTANCJI DISTRICT COURTS – COURTS OF THE FIRST INSTANCE						
OGÓŁEM	1418521	166660	207783	458929	585149	TOTAL
w tym sprawy:						of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	46810	5869	7082	15138	18721	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	50123	4667	9697	15759	20020	Concerning offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	167050	17856	29372	56562	63260	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	864811	105756	121309	280279	357467	Civil
w tym wieczysto-księgowy ^b	397007	60734	64144	129625	142504	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	202827	20921	29077	70668	82161	Family
Z zakresu prawa pracy	11055	1065	1903	3546	4541	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	3136	389	509	872	1366	Related to social security law
Gospodarcze ^c	72709	10137	8834	16125	37613	Commercial law ^c

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases.

TABL. 3A (40). **WPLYW SPRAW^a DO SĄDÓW POWSZECHNYCH W 2017 R. (dok.)**
INCOMING CASES^a IN THE COMMON COURTS IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Okęgi Districts				SPECIFICATION
		bielski	często- chowski	gliwicki	katowicki	
OGÓŁEM	109064	12384	16676	34225	45779	TOTAL
w tym sprawy:						of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	1627	179	247	422	779	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	44691	5922	7222	14898	16649	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	39660	4925	5921	11968	16846	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	1721	139	249	514	819	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	12328	1219	1970	4183	4956	Related to social security law
Gospodarcze	9037	x	1067	2240	5730	Commercial law

SĄDY OKRĘGOWE – SĄDY PIERWSZEJ INSTANCJI I ODWOŁAWCZE
REGIONAL COURTS – COURTS OF THE FIRST INSTANCE AND APPEAL

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. c Bez spraw rejestrowych. d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).
 Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. c Excluding registry cases. d Including family cases (i.a., divorce).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 4 (41). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE
 ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**
**ADULTS VALIDLY SENTENCED BY THE COMMON COURTS FOR CRIMES
 PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	53581	35008	38438	31881	TOTAL
w tym mężczyźni	47819	30719	33825	27867	of which men
w tym za przestępstwa ^a :					of which for crimes ^a :
Przeciwko życiu i zdrowiu	4905	3994	4416	4231	Against life and health
w tym:					of which:
Zabójstwo	67	61	51	62	Homicide
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	2603	1860	2099	1980	Damage to health, participation in violence or assault
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	12892	7524	8567	6574	Against safety of transport
W tym za prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	11721	6695	6758	5094	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	1801	1353	1618	1414	Against freedom, freedom of conscience and religion, sexual freedom and morals
W tym zgwałcenie	103	71	96	76	Of which rape

a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 90.

a See Criminal Code articles table 1 on page 90.

TABL. 4 (41). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO (dok.)**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY THE COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciwko rodzinie i opiece ..	5745	3200	2961	2202	Against the family and guardianship
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	1992	1317	1250	955	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	19188	12272	13734	11144	Against property
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy	6407	4156	4520	3426	Property theft
Kradzież z włamaniem	2266	1711	1822	1338	Burglary
Rozbój	1252	741	741	570	Robbery

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL.5 (42). **ZAŁATWIONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	64442	44406	38634	36509	TOTAL
O rozwód	12678	11781	11559	10586	By divorce
O separację	1135	827	804	712	By separation
O alimenty	19541	14909	13054	12284	By alimony
Nieletnich ^a :					Concerning juveniles ^a :
w postępowaniu wyjaśniającym w związku z:					in investigation proceedings involving:
demoralizacją	9338	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	11095	x	x	x	punishable acts
na posiedzeniu lub rozprawie w związku z:					at session or hearing involving:
demoralizacją	4708	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	5947	x	x	x	punishable acts
w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					in investigation of case in which occur suspicion:
demoralizacji	x	10016	8416	8547	of demoralization
popęnienia czynu karalnego	x	6873	4801	4380	of committing punishable acts

a Dane dotyczą osób, od 2014 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 88.

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons; in 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 10 on page 88.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5A (43). **SPRAWY RODZINNE ZAŁATWIONE W 2017 R.**
FAMILY CASES RESOLVED IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Okręgi sądów okręgowych Districts of regional courts				SPECIFICATION
		bielski	często- chowski	gliwicki	katowicki	
OGÓŁEM	36509	3534	4325	13044	15606	TOTAL
O rozwód	10586	1346	1488	3291	4461	By divorce
O separację	712	107	95	261	249	By separation
O alimenty	12284	1296	1383	4174	5431	By alimony
Nieletnich ^a w postępowaniu w sprawach w których zachodzi podejrzenie: demoralizacji	8547	446	950	3684	3467	Concerning juveniles ^a in investigation of case in which occur suspicion: of demoralization
popętnienie czynu karal- nego	4380	339	409	1634	1998	of committing punishable acts

a Dane dotyczą osób; patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 88.

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons; see general notes, item 10 on page 88.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL.6 (44). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM^a**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES IN THE NATIONAL COURT REGISTER^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
BIELSKO-BIAŁA					
Rejestr Przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe ..	-	-	-	-	State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	-	-	-	-	Foreign enterprises
Społeczno-zawodowe organi- zacje rolników ^b	28	27	25	25	Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie	143	143	149	146	Cooperatives
Spółki jawne	628	706	728	715	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowie- dzialnością	2518	4049	4357	4490	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Spo- łecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c					Register of Associations, Other Social and Pro- fessional Organizations, Foundations and Indepen- dent Public Health Care Facilities^c
Stowarzyszenia ^d	849	1003	1030	1045	Associations ^d
Związki zawodowe	104	105	102	101	Trade unions
Izby gospodarcze	4	3	3	2	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypła- calnych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	9517	16477	17422	16030	Total debtors

a Sądami rejestrowymi prowadzącymi Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa śląskiego są sądy rejonowe w Bielsku-Białej, Częstochowie, Gliwicach i Katowicach. b Prowadzące działalność gospodarczą. c Do 2011 r. – „Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej”. d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

a Courts conducting the National Court Register on the territory of Śląskie Voivodship are courts of registration in Bielsko-Biała, Częstochowa, Gliwice and Katowice. b Conducting economic activity. c Until 2011 – „Register of Associations, Other Social and Professional Organizations Foundations and Public Health Care Facilities”. d Excluding physical education associations and sports associations.

TABL.6 (44). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM^a (cd.)**
 Stan w dniu 31 XII
 ENTITIES IN THE NATIONAL COURT REGISTER^a (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
CZĘSTOCHOWA					
Rejestr Przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe ..	1	–	–	–	State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	–	–	–	–	Foreign enterprises
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	4	1	4	4	Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie	169	176	183	185	Cooperatives
Spółki jawne	627	705	711	719	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	1803	3184	3600	3931	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c					Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^c
Stowarzyszenia ^d	810	1154	1215	1262	Associations ^d
Związki zawodowe	98	106	107	107	Trade unions
Izby gospodarcze	2	3	3	3	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłaconych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	7020	14551	15401	14794	Total debtors
GLIWICE					
Rejestr Przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe ..	10	4	4	4	State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	–	–	–	–	Foreign enterprises
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	12	10	10	9	Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie	217	215	218	220	Cooperatives
Spółki jawne	1098	1224	1234	1227	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	4885	7911	8474	8935	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c					Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^c
Stowarzyszenia ^d	1399	1679	1742	1777	Associations ^d
Związki zawodowe	246	279	289	289	Trade unions
Izby gospodarcze	9	9	9	9	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłaconych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	15553	29650	33141	36278	Total debtors

a Sądami rejestrowymi prowadzącymi Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa śląskiego są sądy rejonowe w Bielsku-Białej, Częstochowie, Gliwicach i Katowicach. b Prowadzące działalność gospodarczą. c Do 2011 r. – „Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej”. d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

a Courts conducting the National Court Register on the territory of Śląskie Voivodship are courts of registration in Bielsko-Biała, Częstochowa, Gliwice and Katowice. b Conducting economic activity. c Until 2011 – „Register of Associations, Other Social and Professional Organizations Foundations and Public Health Care Facilities”. d Excluding physical education associations and sports associations.

TABL.6 (44). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM^a (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES IN THE NATIONAL COURT REGISTER^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
KATOWICE					
Rejestr Przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe ..	6	1	1	–	State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	2	2	2	2	Foreign enterprises
Społeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	12	11	11	10	Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie	299	291	295	304	Cooperatives
Spółki jawne	1641	1847	1874	1865	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	9271	15880	17752	19227	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c					Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^c
Stowarzyszenia ^d	1756	2203	2268	2326	Associations ^d
Związki zawodowe	486	520	515	510	Trade unions
Izby gospodarcze	16	19	20	21	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	21505	42423	47659	51865	Total debtors

a Sądami rejestrowymi prowadzącymi Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa śląskiego są sądy rejonowe w Bielsku-Białej, Częstochowie, Gliwicach i Katowicach. b Prowadzące działalność gospodarczą. c Do 2011 r. – „Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej”. d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Courts conducting the National Court Register on the territory of Śląskie Voivodship are courts of registration in Bielsko-Biała, Częstochowa, Gliwice and Katowice. b Conducting economic activity. c Until 2011 – „Register of Associations, Other Social and Professional Organizations Foundations and Public Health Care Facilities”. d Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. The Register also includes other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

DZIAŁ V LUDNOŚĆ

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:
 - 1) bilansów stanu i struktury ludności na terenie gminy sporządzanych dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:
 - a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgonu) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
 - b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych (zameldowania i wymeldowania na pobyt czasowy z/do innych gmin);
 - 2) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
 - 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
 - 4) sprawozdawczości sądów – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

2. Dane o ludności, współczynniki demograficzne oraz przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2000–2009 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, z tym, że dla 2000 r. według podziału administracyjnego z dnia 31 XII 2002 r.,
- od 2010 r. – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym, że dla 2010 r. według podziału administracyjnego z dnia 31 XII 2011 r.

3. Ludność na 1 km² w przekroju jednostek podziału terytorialnego w celu uzyskania dokładniejszego wyniku, obliczono na podstawie danych o powierzchni wyrażonej w hektarach.

4. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet – 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18–44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. Przez ludność **w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność **w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

CHAPTER V POPULATION

General notes

1. Chapter's tables were compiled on the basis of:

- 1) balances of the size and structure of the population in a gmina compiled for periods between censuses on the basis of the last census taking into account:
 - a) changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,
 - b) difference between the number of people registered for temporary stay above 3 months (until 2005 – above 2 months) in a gmina and the number of people temporarily absent (registering and cancelling registration for temporary stay from/to other gminas);
- 2) the registers of the Ministry of Digital Affairs – on internal and international migration of population for permanent residence (since 2006 the source of these data is PESEL register – Common Electronic System of Population Register);
- 3) documentation of Civil Status Offices – regarding registered marriages, births and deaths;
- 4) documentation of courts – regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

2. Data on population as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 of population etc.) were prepared – if not otherwise stated – assuming the number of population:

- for years 2000–2009 – on the basis of results of the National Population and Housing Census 2002, however for 2000 the administrative division obligatory as of 31 XII 2002 was applied,
- since 2010 – on the basis of results of the National Population and Housing Census 2011, however for 2010 according to the administrative division obligatory as of 31 XII 2011.

3. Population per 1 km² by territorial division units – in order to obtain more accurate result – was calculated basing on data on area in hectares.

4. The working age population (age of working ability) refers to males aged 18–64, and females aged 18–59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18–44) and **non-mobility** (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e. up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e. 65 and more for males and 60 and more for females.

5. Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

6. Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa – według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem),
- separacje – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża),
- rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka),
- urodzenia – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka,
- zgony – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu kościoła lub związku wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu kościołach i związku wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (cząstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,

5. Median age of population is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.

6. Data regarding vital statistics of population according to territorial division were compiled as follows:

- marriages – according to the husband's place of permanent residence before contracting of the marriage (in cases when the husband lived abroad before contracting of the marriage, the wife's place of residence before contracting of the marriage is used),
- separations – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition resides abroad, place of residence of a spouse has been taken; in cases of unanimous petition of both of persons – residence of husband is used),
- divorces – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition resides abroad, place of residence of a spouse has been taken),
- births – according to the mother's place of permanent residence,
- deaths – according to the place of permanent residence of the deceased.

Data on **marriages** refer to marriages contracted according to lawful rules at the Civil Status Offices. On the basis of the Law dated 24 VII 1998 (Journal of Laws No. 117, item 757) all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations are registered in the local Civil Status Offices. Marriages contracted on the basis of canonic laws marriages are subordinated to the civil Polish laws and have the same civil and law consequences as marriages contracted in the local Civil Status Offices.

Religious marriages may be contracted only in the following ten Churches and one Religious Association: the Catholic Church, the Polish Autocephalous Orthodox Church, the Evangelical Church of the Augsburg Confession, the Evangelical-Reformed Church, the United Methodist Church, the Baptist Union of Poland, the Seventh-day Adventist Church, the Polish Catholic Church, the Union of Jewish Denominational Gminas, the Mariavite Old Catholic Church, the Pentecostal Church of Poland.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women at the reproductive age (15–49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers at the age under 15 are included in the group 15–19 and from the mothers at the age of 50 and over – in the group 45–49.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the average number of children who would be born by a woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years of age) assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., assuming age-specific fertility rates for this period to be constant,

- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstotliwością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

7. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

8. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2014 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2013 r. (w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 1 I 2014 r.) oraz założeń dotyczących tendencji w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych.

Dane o ludności według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano przyjmując górną granicę dla wieku produkcyjnego 59/64 lata oraz dolną granicę dla wieku poprodukcyjnego 60/65; patrz. ust. 4 na str. 102.

9. Prognoza gospodarstw domowych do 2050 r. została opracowana w 2016 r. na podstawie wyników narodowych spisów powszechnych ludności i mieszkańców z lat 2002 i 2011 w zakresie liczby i struktury gospodarstw domowych oraz założeń dotyczących tendencji w kształtowaniu się procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce, szczególnie wynikających z zachowań prorodzinnych i promażeńskich osób młodych, które uczestniczą w procesie formowania się rodzin i tworzenia nowych gospodarstw domowych.

10. Dane o migracjach wewnętrznych ludności na pobyt stały opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

11. Dane o migracjach zagranicznych na pobyt stały opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

12. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 VI.

– **gross reproduction rate** refers to the average number of daughters who would be born by a woman assuming that a woman during her reproductive age will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),

– **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period

Natural increase of the population is the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization.

7. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age of x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

8. Population projection until 2050 was calculated in 2014 on the basis of population number and structure as of 31 XII 2013 (in the administrative division as of 1 I 2014) as well as assumptions on predicted trends in fertility, mortality and international migration.

Data about population by working and post-working age are given assuming the upper limit of the working age 59/64 and the lower limit of the post-working age 60/65; see item 4 on page 102.

9. The households projection until 2050 was calculated in 2016 on the basis of the results of the population and housing censuses in 2002 and 2011 in terms of the number and composition of households and assumptions about trends in the development of demographic, social and economic processes in Poland, especially under the pro-family and pro-marriage behavior patterns of young people who participate in the formation of families and the creation of new households.

10. Data on internal migration of the population for permanent residence were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

11. Data on international migration for permanent residence were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving in Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

12. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30 VI.

13. Do ludności rezydującej (rezydentów) zalicza się:

- stałych mieszkańców gminy, z wyjątkiem osób przebywających poza gminą zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy – bez względu na ich miejsce przebywania (w kraju czy za granicą);
- osoby przebywające czasowo w gminie z zamiarem zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imigranci bez stałego pobytu w Polsce).

Rezydenci to kategoria stanu ludności opracowana na potrzeby statystyki międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1260/2013 z dnia 20 XI 2013 r. w sprawie statystyk europejskich w dziedzinie demografii.

13. The usual residence population (residents) - comprise the following groups:

- permanent residents of the gmina, with the exception of persons residing outside the gmina of residence for a period of 12 months and more – regardless of their place of residence (in the country or abroad);
- a person temporarily staying in the gmina with the intention of residence for the period of 12 months and more, arrived from another place in the country or from abroad (immigrants who are not registered for permanent residence in Poland).

Residents is the category of the state population developed for international statistics in accordance with Regulation of the European Parliament and of the Council (EU) No. 1260/2013 of 20 XI 2013 European Statistics on demography.

TABL. 1 (45). **LUDNOŚĆ^a**
POPULATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI					
OGÓŁEM	4637515	4577925	4564394	4552627	TOTAL
mężczyźni	2240247	2208504	2201696	2195513	males
kobiety	2397268	2369421	2362698	2357114	females
Miasta	3612970	3533911	3517635	3502249	Urban areas
Wieś	1024545	1044014	1046759	1050378	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII					
OGÓŁEM	4634935	4570849	4559164	4548180	TOTAL
na 1 km ²	376	371	370	369	per 1 km ²
mężczyźni	2238591	2204972	2198856	2192913	males
kobiety	2396344	2365877	2360308	2355267	females
na 100 mężczyzn	107,0	107,3	107,3	107,4	per 100 males
Miasta	3607496	3525289	3510034	3496038	Urban areas
w % ogółu ludności	77,8	77,1	77,0	76,9	in % of total population
Wieś	1027439	1045560	1049130	1052142	Rural areas
w % ogółu ludności	22,2	22,9	23,0	23,1	in % of total population

a Na podstawie bilansów NSP'2011.

a Based on balances the National Population and Housing Census 2011.

TABL. 2 (46). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	4634935	4570849	4559164	4548180	TOTAL
W wieku przedprodukcyjnym	799933	767533	767290	770744	Pre-working age
mężczyźni	409077	392902	392796	394599	males
kobiety	390856	374631	374494	376145	females
Miasta	598684	572541	571971	574714	Urban areas
mężczyźni	306128	292900	292788	294226	males
kobiety	292556	279641	279183	280488	females
Wieś	201249	194992	195319	196030	Rural areas
mężczyźni	102949	100002	100008	100373	males
kobiety	98300	94990	95311	95657	females

a Na podstawie bilansów NSP'2011.

a Based on balances the National Population and Housing Census 2011.

TABL. 2 (46). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W wieku produkcyjnym	3021163	2858648	2818424	2776870	Working age
w tym w wieku mobilnym	1830546	1751342	1729025	1704147	of which of mobility age
mężczyźni	1573209	1509126	1490539	1471155	males
w tym w wieku mobilnym	925946	887956	876999	864417	of which of mobility age
kobiety	1447954	1349522	1327885	1305715	females
w tym w wieku mobilnym	904600	863386	852026	839730	of which of mobility age
Miasta	2362366	2197015	2158722	2120132	Urban areas
mężczyźni	1225973	1157952	1140264	1122174	males
kobiety	1136393	1039063	1018458	997958	females
Wieś	658797	661633	659702	656738	Rural areas
mężczyźni	347236	351174	350275	348981	males
kobiety	311561	310459	309427	307757	females
W wieku poprodukcyjnym	813839	944668	973450	1000566	Post-working age
mężczyźni	256305	302944	315521	327159	males
kobiety	557534	641724	657929	673407	females
Miasta	646446	755733	779341	801192	Urban areas
mężczyźni	201769	240435	250637	259939	males
kobiety	444677	515298	528704	541253	females
Wieś	167393	188935	194109	199374	Rural areas
mężczyźni	54536	62509	64884	67220	males
kobiety	112857	126426	129225	132154	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	53,4	59,9	61,8	63,8	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	42,3	46,1	47,5	49,1	Males
Kobiety	65,5	75,3	77,7	80,4	Females

a Na podstawie bilansów NSP'2011.

a Based on balances the National Population and Housing Census 2011.

TABL. 3 (47). **LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU**

Stan w dniu 31 XII
POPULATION BY SEX AND AGE
As of 31 XII

WIEK AGE	2010	2015	2016	2017					
				ogółem grand total	z liczby ogółem of grand total number				
					męż- czyźni males	miasta urban areas		wieś rural areas	
						razem total	w tym męż- czyźni of which males	razem total	w tym męż- czyźni of which males
OGÓŁEM	4634935	4570849	4559164	4548180	2192913	3496038	1676339	1052142	516574
TOTAL									
0 – 2 lata	144143	126281	126358	128668	66150	97081	49842	31587	16308
3 – 6 years	168129	185456	179491	175273	89953	131622	67590	43651	22363
7 – 12	243457	252963	262969	270344	137983	201631	103052	68713	34931
13 – 15	139189	119312	116387	115758	59364	85111	43581	30647	15783
16 – 18	161109	127847	124512	121736	62157	89283	45463	32453	16694
19 – 24	391575	312209	296685	283447	144650	209253	106805	74194	37845
25 – 29	386730	327671	315479	302523	154353	226211	115240	76312	39113
30 – 34	373249	379497	374535	364448	184502	281846	142918	82602	41584
35 – 39	327517	366449	368067	371536	187969	288940	146140	82596	41829
40 – 44	295381	321190	331832	341158	171935	261364	131533	79794	40402
45 – 49	315972	287831	288363	291947	145417	221016	109963	70931	35454
50 – 54	377095	304664	297215	290234	143041	219626	107276	70608	35765
55 – 59	364368	358202	345665	331302	159040	256282	121417	75020	37623
60 – 64	287918	339393	341029	343049	159240	274410	125580	68639	33660
65 – 69	193732	261794	279571	290728	129235	233781	102637	56947	26598
70 – 74	184277	169927	171042	181152	75783	146531	60722	34621	15061
75 – 79	137857	152834	154874	153355	59743	121811	47235	31544	12508
80 lat i więcej and more	143237	177329	185090	191522	62398	150239	49345	41283	13053

TABL. 4 (48). **MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH**

Stan w dniu 31 XII
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31 XII

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION		Miasta Towns	Ludność w miastach Urban population	
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM	2010	71	3607496	77,8
TOTAL	2015	71	3525289	77,1
	2016	71	3510034	77,0
	2017	71	3496038	76,9
Poniżej 2000		2	3848	0,1
Below				
2000 – 4999		10	36361	0,8
5000 – 9999		12	88884	2,0
10000 – 19999		10	158380	3,5
20000 – 49999		15	486373	10,7
50000 – 99999		10	665924	14,6
100000 – 199999		9	1331617	29,3
200000 i więcej and more		3	724651	15,9

TABL. 5 (49). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS AND RURAL POPULATION
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION		Gminy ^a Gminas ^a	Ludność na wsi Rural population	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM	2010	118	1027439	22,2
TOTAL	2015	118	1045560	22,9
	2016	118	1049130	23,0
	2017	118	1052142	23,1
Poniżej 2000		–	–	–
Below				
2000 – 4999		22	86488	1,9
5000 – 6999		31	189639	4,2
7000 – 9999		21	176301	3,9
10000 i więcej		44	599714	13,2
and more				

a Wiejskie i miejsko-wiejskie.
a Rural and urban-rural gminas.

TABL. 6 (50). **MEDIANA WIEKU WEDŁUG PŁCI**
MEDIAN AGE BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	39,6	41,3	41,6	42,0	TOTAL
mężczyźni	37,7	39,5	39,9	40,3	males
kobiety	41,6	43,2	43,5	43,8	females
Miasta	40,1	41,8	42,2	42,5	Urban areas
mężczyźni	38,0	39,9	40,3	40,6	males
kobiety	42,3	44,0	44,3	44,6	females
Wieś	38,0	39,5	39,9	40,2	Rural areas
mężczyźni	36,6	38,3	38,7	39,0	males
kobiety	39,3	40,7	41,1	41,4	females

TABL. 7 (51). **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI**
VITAL STATISTICS OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa Marriages		Separa- cje Separations	Rozwo- dy Divorces	Urodze- nia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase	
	ogółem total	w tym wyzna- niowe ^a of which religious ^a				ogółem total	w tym niemow- ląt of which infants		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM	2010	28462	18447	514	8522	47814	47719	274	95
TOTAL	2015	22338	12774	275	8249	41611	50421	197	-8810
	2016	22970	13576	250	8185	42742	48958	190	-6216
	2017	22449	13069	267	8014	44971	51404	181	-6433
Miasta	2010	22083	13636	415	7421	36739	37556	213	-817
Urban areas	2015	17298	9162	224	6953	31431	39873	145	-8442
	2016	17645	9769	203	6975	32329	38465	136	-6136
	2017	17210	9376	214	6758	33995	40471	142	-6476
Wieś	2010	6379	4811	99	1101	11075	10163	61	912
Rural areas	2015	5040	3612	51	1296	10180	10548	52	-368
	2016	5325	3807	47	1210	10413	10493	54	-80
	2017	5239	3693	53	1256	10976	10933	39	43
NA 1000 LUDNOŚCI^b PER 1000 POPULATION^b									
OGÓŁEM	2010	6,1	4,0	11,1	1,8	10,3	10,3	5,7	0,0
TOTAL	2015	4,9	2,8	6,0	1,8	9,1	11,0	4,7	-1,9
	2016	5,0	3,0	5,5	1,8	9,4	10,7	4,4	-1,4
	2017	4,9	2,9	5,9	1,8	9,9	11,3	4,0	-1,4
Miasta	2010	6,1	3,8	11,5	2,1	10,2	10,4	5,8	-0,2
Urban areas	2015	4,9	2,6	6,3	2,0	8,9	11,3	4,6	-2,4
	2016	5,0	2,8	5,8	2,0	9,2	10,9	4,2	-1,7
	2017	4,9	2,7	6,1	1,9	9,7	11,6	4,2	-1,8
Wieś	2010	6,2	4,7	9,7	1,1	10,8	9,9	5,5	0,9
Rural areas	2015	4,8	3,5	4,9	1,2	9,8	10,1	5,1	-0,4
	2016	5,1	3,6	4,5	1,2	9,9	10,0	5,2	-0,1
	2017	5,0	3,5	5,0	1,2	10,4	10,4	3,6	0,0

a Ze skutkami cywilnymi. b W przypadku: separacji – na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt – na 1000 urodzeń żywych.
a With civil law consequences. b In case of: separations – data are presented per 100 thous. population; infant deaths – per 1000 live births.

TABL. 9 (53). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2017 R. (cd.)
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2017 (cont.)

MEŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej under 20	20 – 24	25 – 29	30 – 34	35 – 39	40 – 49	50 – 59	60 lat i więcej and more
OGÓŁEM (dok.) GRAND TOTAL (cont.)									
W tym małżeństwa wyznaniowe^a	13069	97	3774	6444	1900	504	186	86	78
Of which church or religious marriages^a									
19 lat i mniej	9	8	1	–	–	–	–	–	–
Under 20									
20 – 24	1756	64	1361	309	18	4	–	–	–
25 – 29	6546	22	2042	4123	336	20	3	–	–
30 – 34	3297	–	332	1736	1072	142	15	–	–
35 – 39	917	3	30	239	390	224	31	–	–
40 – 49	335	–	8	35	81	106	96	6	3
50 – 59	93	–	–	2	3	7	33	44	4
60 lat i więcej	116	–	–	–	–	1	8	36	71
and more									
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM	17210	208	3570	6728	3048	1316	1307	647	386
TOTAL									
19 lat i mniej	25	18	5	1	–	–	1	–	–
Under 20									
20 – 24	1798	132	1284	340	30	10	2	–	–
25 – 29	6333	43	1836	3893	467	65	28	1	–
30 – 34	4209	6	363	1973	1504	281	81	1	–
35 – 39	1877	8	56	403	727	511	162	9	1
40 – 49	1519	1	26	106	281	380	644	77	4
50 – 59	778	–	–	11	35	59	308	306	59
60 lat i więcej	671	–	–	1	4	10	81	253	322
and more									
W tym małżeństwa wyznaniowe^a	9376	59	2353	4804	1493	389	152	66	60
Of which church or religious marriages^a									
19 lat i mniej	5	4	1	–	–	–	–	–	–
Under 20									
20 – 24	1109	40	836	216	14	3	–	–	–
25 – 29	4602	12	1284	3038	250	16	2	–	–
30 – 34	2508	–	207	1329	849	111	12	–	–
35 – 39	731	3	20	193	313	177	25	–	–
40 – 49	254	–	5	26	65	75	76	5	2
50 – 59	75	–	–	2	2	6	29	33	3
60 lat i więcej	92	–	–	–	–	1	8	28	55
and more									

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 9 (53). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2017 R. (dok.)
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2017 (cont.)

MEŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej under 20	20 – 24	25 – 29	30 – 34	35 – 39	40 – 49	50 – 59	60 lat i więcej and more
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM	5239	98	1799	2037	641	293	219	101	51
TOTAL									
19 lat i mniej	17	14	1	2	–	–	–	–	–
Under 20									
20 – 24	866	59	678	119	7	3	–	–	–
25 – 29	2376	25	922	1281	129	11	8	–	–
30 – 34	1074	–	175	521	306	62	10	–	–
35 – 39	388	–	15	84	147	114	27	1	–
40 – 49	298	–	8	27	45	88	115	14	1
50 – 59	126	–	–	3	7	13	49	49	5
60 lat i więcej	94	–	–	–	–	2	10	37	45
and more									
W tym małżeństwa wyznaniowe^a	3693	38	1421	1640	407	115	34	20	18
Of which church or religious marriages^a									
19 lat i mniej	4	4	–	–	–	–	–	–	–
Under 20									
20 – 24	647	24	525	93	4	1	–	–	–
25 – 29	1944	10	758	1085	86	4	1	–	–
30 – 34	789	–	125	407	223	31	3	–	–
35 – 39	186	–	10	46	77	47	6	–	–
40 – 49	81	–	3	9	16	31	20	1	1
50 – 59	18	–	–	–	1	1	4	11	1
60 lat i więcej	24	–	–	–	–	–	–	8	16
and more									

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 10 (54). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW W 2017 R.**
MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2017

POPRZEDNI STAN CYWILNY MEŻCZYŹN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwidzione divorced
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM	22449	18515	600	3334
GRAND TOTAL				
Kawalerowie	18639	17098	148	1393
Single				
Wdowcy	473	76	195	202
Widowers				
Rozwiedzeni	3337	1341	257	1739
Divorced				
MIASTA URBAN AREAS				
RAZEM	17210	13878	496	2836
TOTAL				
Kawalerowie	13947	12671	121	1155
Single				
Wdowcy	391	60	156	175
Widowers				
Rozwiedzeni	2872	1147	219	1506
Divorced				
WIEŚ RURAL AREAS				
RAZEM	5239	4637	104	498
TOTAL				
Kawalerowie	4692	4427	27	238
Single				
Wdowcy	82	16	39	27
Widowers				
Rozwiedzeni	465	194	38	233
Divorced				

TABL. 11 (55). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE^a**
CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES^a

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS		Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
OGÓŁEM	2010	18447	13636	4811
TOTAL	2015	12774	9162	3612
	2016	13576	9769	3807
	2017	13069	9376	3693
w tym: of which:				
Kościół Katolicki		12824	9227	3597
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny		3	3	-
Kościół Ewangelicko-Augsburski		197	117	80
Kościół Chrześcijan Baptystów		9	7	2
Kościół Starokatolicki Mariawitów		2	1	1
Kościół Zielonoświątkowy		24	15	9

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 12 (56). **ROZWOODY WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA
W 2017 R.**
**DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILING PETITION FOR DIVORCE
IN 2017**

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej under 20	20 – 24	25 – 29	30 – 34	35 – 39	40 – 49	50 – 59	60 lat i więcej and more

OGÓŁEM TOTAL

OGÓŁEM	8014	10	315	1110	1677	1723	2058	846	275
GRAND TOTAL									
19 lat i mniej Under 20	1	-	1	-	-	-	-	-	-
20 – 24	106	6	78	19	3	-	-	-	-
25 – 29	703	4	164	450	60	17	7	1	-
30 – 34	1498	-	56	483	807	130	19	3	-
35 – 39	1701	-	12	129	601	826	132	1	-
40 – 49	2491	-	4	24	196	700	1493	70	4
50 – 59	1095	-	-	3	10	47	387	605	43
60 lat i więcej and more	419	-	-	2	-	3	20	166	228

TABL. 13 (57). **ROZWODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**
DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	8522	8249	8185	8014	TOTAL
rozwoy małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	3494	3446	3423	3300	Marriages without children
Z dziećmi	5028	4803	4762	4714	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	3425	3162	3103	2974	1
2	1337	1420	1450	1534	2
3	211	183	173	170	3
4 i więcej	55	38	36	36	4 and more
Miasta	7421	6953	6975	6758	Urban areas
rozwoy małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	3066	2947	2961	2844	Marriages without children
Z dziećmi	4355	4006	4014	3914	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	2997	2670	2639	2501	1
2	1136	1155	1207	1253	2
3	176	148	140	131	3
4 i więcej	46	33	28	29	4 and more
Wieś	1101	1296	1210	1256	Rural areas
rozwoy małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	428	499	462	456	Marriages without children
Z dziećmi	673	797	748	800	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	428	492	464	473	1
2	201	265	243	281	2
3	35	35	33	39	3
4 i więcej	9	5	8	7	4 and more

a Poniżej 18 lat.

a Below the age of 18.

TABL. 14 (58). URODZENIA
BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017 ^a			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	47814	41611	42742	44971	33995	10976	Live births
chłopcy	24507	21401	22012	23093	17341	5752	males
dziewczeta	23307	20210	20730	21878	16654	5224	females
Mażeńskie	38547	31549	32602	34427	24860	9567	Legitimate
chłopcy	19868	16190	16771	17647	12636	5011	males
dziewczeta	18679	15359	15831	16780	12224	4556	females
Pozamażeńskie	9267	10062	10140	10544	9135	1409	Illegitimate
chłopcy	4639	5211	5241	5446	4705	741	males
dziewczeta	4628	4851	4899	5098	4430	668	females
Urodzenia martwe	198	131	129	112	87	25	Still births
chłopcy	105	males
dziewczeta	93	females

a Dane w zakresie urodzeń martwych oraz podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie zostały oszacowane.
a Data on stillbirth and on births divided into legitimate and illegitimate were estimated.

TABL. 15 (59). URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a ORAZ WIEKU MATKI
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki Birth order					
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2010	47814	24776	16888	4219	1175	425	328
TOTAL	2015	41611	20004	15779	4160	1056	335	249
	2016	42742	19926	16571	4480	1112	381	271
	2017	44971	19418	18327	5280	1276	409	261
19 lat i mniej		1135	1011	107	17	–	–	–
Under 20 years								
20 – 24		6065	4057	1682	266	49	10	1
25 – 29		15061	8112	5599	1051	214	57	28
30 – 34		15096	4772	7555	2138	416	132	83
35 – 39		6426	1265	2990	1492	436	147	96
40 – 44		1150	200	385	307	154	58	46
45 lat i więcej		38	1	9	9	7	5	7
and more								

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.
a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 15 (59). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a ORAZ WIEKU MATKI (dok.)**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER (cont.)

WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki Birth order						
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over	
W ODSETKACH IN PERCENT								
OGÓŁEM	2010	100,0	51,8	35,3	8,8	2,5	0,9	0,7
TOTAL	2015	100,0	48,1	37,9	10,0	2,5	0,8	0,6
	2016	100,0	46,6	38,8	10,5	2,6	0,9	0,6
	2017	100,0	43,2	40,8	11,7	2,8	0,9	0,6
19 lat i mniej		100,0	89,1	9,4	1,5	–	–	–
Under 20 years								
20 – 24		100,0	66,9	27,7	4,4	0,8	0,2	0,0
25 – 29		100,0	53,9	37,2	7,0	1,4	0,4	0,2
30 – 34		100,0	31,6	50,0	14,2	2,8	0,9	0,5
35 – 39		100,0	19,7	46,5	23,2	6,8	2,3	1,5
40 – 44		100,0	17,4	33,5	26,7	13,4	5,0	4,0
45 lat i więcej		100,0	2,6	23,7	23,7	18,4	13,2	18,4
and more								

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.
a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 16 (60). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku:						
Fertility – live births per 1000 women aged:						
15 – 49 ^{ab} lat	41,7	38,7	40,2	42,8	42,5	43,6
15 – 19 ^a	16,2	13,1	12,5	11,3	12,7	7,5
20 – 24	53,9	47,6	48,0	50,2	50,5	49,3
25 – 29	94,3	86,4	91,7	99,4	96,9	107,1
30 – 34	72,2	70,5	75,5	82,8	82,3	84,4
35 – 39	28,7	30,4	31,7	35,1	35,1	35,2
40 – 44	4,9	5,5	6,4	6,9	6,8	7,1
45 – 49 ^b lat	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,3
Współczynniki:						
Rates:						
Dzietności ogólnej	1,341	1,258	1,323	1,424	1,416	1,450
Total fertility						
Reprodukcji brutto	0,654	0,611	0,641	0,693	0,694	0,690
Gross reproduction						
Dynamiki demograficznej	1,002	0,825	0,873	0,875	0,840	1,004
Demographic dynamics						

a–b Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: a – poniżej 15 lat, b – 50 lat i więcej.
a–b Including births from mothers aged: a – below 15, b – 50 and more.

TABL. 17 (61). ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Męż- czyźni Males	Kobiety Fema- les	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas			
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM	2010	47719	25334	22385	37556	19874	17682	10163	5460	4703
TOTAL	2015	50421	26084	24337	39873	20629	19244	10548	5455	5093
	2016	48958	25461	23497	38465	19909	18556	10493	5552	4941
	2017	51404	26717	24687	40471	20923	19548	10933	5794	5139
0 lat		181	104	77	142	82	60	39	22	17
1 – 4 lata		23	10	13	17	7	10	6	3	3
5 – 9		9	4	5	6	2	4	3	2	1
10 – 14		17	9	8	13	7	6	4	2	2
15 – 19		59	42	17	45	34	11	14	8	6
20 – 24		122	94	28	95	72	23	27	22	5
25 – 29		226	190	36	176	143	33	50	47	3
30 – 34		405	320	85	325	256	69	80	64	16
35 – 39		530	389	141	445	330	115	85	59	26
40 – 44		754	540	214	620	436	184	134	104	30
45 – 49		1087	758	329	873	600	273	214	158	56
50 – 54		1730	1191	539	1365	923	442	365	268	97
55 – 59		3268	2233	1035	2599	1727	872	669	506	163
60 – 64		4919	3241	1678	4009	2617	1392	910	624	286
65 – 69		5945	3744	2201	4845	2988	1857	1100	756	344
70 – 74		5242	3034	2208	4270	2437	1833	972	597	375
75 – 79		6754	3594	3160	5323	2811	2512	1431	783	648
80 – 84		7710	3463	4247	5933	2662	3271	1777	801	976
85 lat i więcej and more		12423	3757	8666	9370	2789	6581	3053	968	2085

TABL. 17 (61). ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH (dok.)
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED (cont.)

WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Męż- czyźni Males	Kobiety Fema- les	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas			
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females	
NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU PER 100 THOUS. POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP										
OGÓŁEM	2010	1029	1131	934	1039	1144	943	992	1085	902
TOTAL	2015	1101	1181	1027	1128	1217	1047	1010	1063	959
	2016	1073	1156	994	1093	1180	1014	1002	1080	928
	2017	1129	1217	1047	1156	1246	1073	1041	1123	961
0 lat ^a		402	450	352	418	473	360	355	382	325
1 – 4 lata		13	11	16	13	11	16	14	14	15
5 – 9		4	3	4	3	2	5	5	7	4
10 – 14		8	9	8	9	9	8	8	7	8
15 – 19		29	40	17	30	44	15	25	28	23
20 – 24		49	75	23	52	77	26	42	67	16
25 – 29		73	121	24	76	121	29	65	119	8
30 – 34		110	171	47	113	176	49	96	153	39
35 – 39		143	208	77	155	227	81	104	142	64
40 – 44		224	318	128	241	336	144	170	261	77
45 – 49		375	525	226	397	549	247	304	448	160
50 – 54		589	823	362	613	849	388	513	744	276
55 – 59		966	1377	587	988	1389	629	888	1337	434
60 – 64		1439	2043	915	1464	2088	937	1338	1873	824
65 – 69		2087	2958	1390	2111	2966	1442	1985	2929	1162
70 – 74		2978	4134	2151	3005	4150	2198	2866	4071	1949
75 – 79		4389	5989	3366	4360	5935	3362	4501	6193	3383
80 – 84		7319	9342	6220	7171	9094	6118	7859	10273	6588
85 lat i więcej and more		15103	15778	14827	14585	14822	14487	16948	19379	16015

a Na 100 tys. urodzeń żywych.
a Per 100 thous. live births.

TABL. 18 (62). ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ^a
DEATHS BY SELECTED CAUSES^a

PRZYCZYNY ZGONÓW		Ogółem	Meż-	Kobiety	Miasta	Wieś	CAUSES OF DEATHS
		Total	czyżni	Femeles	Urban	Rural	
		na 100 tys. ludności					
		per 100 thous. population					
OGÓŁEM	2010	1029	1131	934	1039	992	TOTAL
	2015	1101	1181	1027	1128	1010	
	2016	1073	1156	994	1093	1002	
w tym:							of which:
Choroby zakaźne i pasożytnicze		8	9	6	8	5	Infectious and parasitic diseases
w tym gruźlica i następstwa gruźlicy		2	3	2	3	2	of which tuberculosis and sequelae of tuberculosis
Nowotwory		306	345	270	318	265	Neoplasms
w tym nowotwory złośliwe ..		282	318	248	293	244	of which malignant neoplasms
w tym:							of which:
nowotwór złośliwy żołądka		17	22	12	17	17	malignant neoplasm of stomach
nowotwór złośliwy trzustki		14	13	14	14	12	malignant neoplasm of pancreas
nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca		61	85	38	64	50	malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung
nowotwór złośliwy sutka u kobiet		38	–	38	40	31	malignant neoplasm of female breast
nowotwór złośliwy szyjki macicy		9	–	9	10	7	malignant neoplasm of cervix uteri
nowotwór złośliwy gruczołu krokowego		28	28	–	29	26	malignant neoplasm of prostate
białaczka		8	9	7	8	8	leukemia
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej		31	27	35	32	30	Endocrine, nutritional and metabolic diseases
w tym cukrzyca		30	26	34	30	30	of which diabetes mellitus
Zaburzenia psychiczne		9	14	4	10	6	Mental and behavioural disorders
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów		21	19	23	22	20	Diseases of the nervous system and sense organs
Choroby układu krążenia		478	457	498	474	492	Diseases of the circulatory system
w tym:							of which:
choroba nadciśnieniowa		10	8	13	11	8	hypertensive disease
choroba niedokrwienna serca		116	128	105	120	103	ischemic heart disease
w tym ostry zawał serca ...		44	55	34	45	43	of which acute myocardial infarction
choroby naczyń mózgowych		88	84	92	88	87	diseases of cerebrovascular
miażdżycy		89	64	111	84	105	atherosclerosis

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD – 10 Revision).

TABL. 19 (63). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU (dok.)
 INFANT DEATHS BY SEX AND AGE (cont.)

WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziew- częta Fema- les	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	chłopcy males	dziew- częta females	razem total	chłopcy males	dziew- częta females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH (dok.) IN ABSOLUTE NUMBERS (cont.)

1 miesiąc 1 month	12	7	5	11	7	4	1	–	1
2	16	10	6	10	5	5	6	5	1
3	8	3	5	7	3	4	1	–	1
4	5	2	3	5	2	3	–	–	–
5	3	1	2	3	1	2	–	–	–
6	7	4	3	6	3	3	1	1	–
7	3	3	–	1	1	–	2	2	–
8	4	2	2	3	2	1	1	–	1
9	–	–	–	–	–	–	–	–	–
10	1	1	–	1	1	–	–	–	–
11 miesięcy 11 months ..	3	2	1	3	2	1	–	–	–

NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH PER 100 THOUS. LIVE BIRTHS

OGÓŁEM	2010	573	673	468	580	698	456	551	592	506
TOTAL	2015	473	467	480	461	415	510	511	627	387
	2016	445	509	376	421	466	372	519	643	390
	2017	402	450	352	418	473	360	355	382	325
0 – 27 dni 0 – 27 days ...		256	286	224	268	311	222	219	209	230
0 – 6		187	208	165	209	242	174	118	104	134
w tym 0 of which 0		105	100	110	109	104	114	91	87	96
7 – 13		36	43	27	26	35	18	64	70	57
14 – 20		24	22	27	26	23	30	18	17	19
21 – 27		9	13	5	6	12	–	18	17	19
28 – 29 dni		9	13	5	3	6	–	27	35	19
28 – 29 days										
1 miesiąc 1 month		27	30	23	32	40	24	9	–	19
2		36	43	27	29	29	30	55	87	19
3		18	13	23	21	17	24	9	–	19
4		11	9	14	15	12	18	–	–	–
5		7	4	9	9	6	12	–	–	–
6		16	17	14	18	17	18	9	17	–
7		7	13	–	3	6	–	18	35	–
8		9	9	9	9	12	6	9	–	19
9		–	–	–	–	–	–	–	–	–
10		2	4	–	3	6	–	–	–	–
11 miesięcy 11 months ..		7	9	5	9	12	6	–	–	–

TABL. 20 (64). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ^a
 INFANT DEATHS BY SELECTED CAUSES^a

PRZYCZYNY ZGONÓW	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziew- częta Fema- les	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	CAUSES OF DEATHS	
	w liczbach bez- względ- nych in absolute num- bers	na 100 tys. urodzeń żywych per 100 thous. live births					
OGÓŁEM	274	573	673	468	580	551	TOTAL
2010	197	473	467	480	461	511	
2015	190	445	509	376	421	519	
2016							
w tym:							of which:
Choroby zakaźne i pasożyt- nicze	2	5	–	10	3	10	Infectious and parasitic diseases
w tym posocznica	1	2	–	5	–	10	of which septicaemia
Choroby układu nerwowe- go, narządów zmysłów i układu krążenia	4	9	14	5	9	10	Diseases of the nervous system, sense organs and the circulatory system
Choroby układu oddecho- wego	9	21	23	19	22	19	Diseases of the respiratory system
w tym zapalenie płuc	8	19	23	14	22	10	of which pneumonia
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ	57	133	141	125	124	163	Congenital anomalies ^Δ
w tym:							of which:
wrodzone wady rozwojo- we układu nerwowego ..	8	19	14	24	9	48	congenital malformations of the nervous system
wrodzone wady serca	23	54	55	53	53	58	congenital malformations of heart
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodo- wym	108	253	300	203	235	307	Conditions originating in the perinatal period
w tym:							of which:
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu	92	215	254	174	195	278	disorders related to length of gestation and fetal growth
zespół zaburzeń oddy- chania noworodka i inne stany układu oddechowego	5	12	18	5	12	10	respiratory disorders specific to the perinatal period
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny	3	7	9	5	6	10	Injuries and poisonings by external cause

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD – 10 Revision).

TABL. 21 (65). ZAMACHY SAMOBÓJCZE* ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ
SUICIDES* REGISTERED BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	1436	1667	TOTAL
w tym dokonane	650	601	of which committed
Miasta	1192	1369	Urban areas
Wieś	244	298	Rural areas
Wiek samobójców:			Age of suicidal persons:
12 lat i mniej	1	4	12 and less
13 – 18	82	125	13 – 18
19 – 24	155	151	19 – 24
25 – 29	176	207	25 – 29
30 – 49	527	691	30 – 49
50 – 69	366	378	50 – 69
70 lat i więcej	103	111	70 and more

a Usiłowane i dokonane; w dalszym podziale nie uwzględniono samobójców o nieustalonym miejscu dokonania samobójstwa oraz o nieustalonym wieku.

Źródło: dane Krajowego Systemu Informacji Policji (KSIP) wygenerowane w dniu 24.05.2018 r.

a Attempted and committed; continued data exclude suicidal persons for whom place of the suicide is unknown and age is unknown.

Source: data of the National Police Information System (KSIP) generated on 24.05.2018

TABL. 22 (66). PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified					
	0	15	30	45	60	
MĘŻCZYŹNI MALES						
OGÓŁEM	2010	71,62	57,24	42,87	29,25	18,02
TOTAL	2015	72,98	58,44	44,04	30,33	18,63
	2016	73,50	59,00	44,55	30,82	19,07
	2017	73,41	58,82	44,39	30,64	18,78
Miasta		73,24	58,66	44,26	30,57	18,80
Urban areas						
Wieś		73,90	59,28	44,81	30,81	18,68
Rural areas						
KOBIETY FEMALES						
OGÓŁEM	2010	79,71	65,18	50,38	35,92	22,83
TOTAL	2015	80,31	65,83	51,05	36,60	23,31
	2016	80,87	66,26	51,48	36,98	23,65
	2017	80,79	66,16	51,36	36,89	23,56
Miasta		80,53	65,91	51,12	36,71	23,49
Urban areas						
Wieś		81,63	66,98	52,13	37,51	23,77
Rural areas						

TABL. 23 (67). **PROGNOZA LUDNOŚCI^a**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys. ...	4477,7	4369,7	4245,2	4107,9	3964,6	3821,5	3680,6	T O T A L in thous.
W wieku przedprodukcyjnym	749,8	719,0	646,2	597,2	560,8	539,7	525,4	Pre-working age
mężczyźni	384,0	368,6	331,7	306,7	288,0	277,2	269,9	males
kobiety	365,8	350,4	314,5	290,5	272,8	262,5	255,5	females
Miasta	556,5	529,4	470,8	431,8	403,4	386,7	374,7	Urban areas
mężczyźni	284,9	271,1	241,4	221,5	206,9	198,4	192,2	males
kobiety	271,6	258,3	229,4	210,3	196,5	188,3	182,5	females
Wieś	193,3	189,5	175,4	165,3	157,4	153,0	150,7	Rural areas
mężczyźni	99,1	97,5	90,4	85,2	81,1	78,9	77,7	males
kobiety	94,2	92,1	85,1	80,1	76,3	74,2	73,0	females
W wieku produkcyjnym	2655,4	2499,1	2413,8	2296,5	2136,5	1943,9	1763,0	Working age
mężczyźni	1412,4	1323,9	1280,3	1232,1	1164,4	1073,2	973,4	males
kobiety	1243,0	1175,2	1133,5	1064,4	972,2	870,7	789,6	females
Miasta	2012,1	1873,9	1796,1	1695,7	1562,0	1404,8	1260,3	Urban areas
mężczyźni	1068,6	990,1	950,1	907,2	849,7	774,1	693,6	males
kobiety	943,5	883,8	846,0	788,5	712,3	630,7	566,7	females
Wieś	643,3	625,2	617,7	600,8	574,6	539,1	502,7	Rural areas
mężczyźni	343,9	333,8	330,2	324,9	314,7	299,1	279,8	males
kobiety	299,4	291,4	287,5	275,9	259,9	240,0	222,9	females
W wieku poprodukcyjnym	1072,5	1151,7	1185,2	1214,2	1267,2	1337,8	1392,2	Post-working age
mężczyźni	359,9	409,5	428,7	436,9	457,8	497,0	543,5	males
kobiety	712,6	742,2	756,4	777,4	809,4	840,9	848,6	females
Miasta	856,4	909,5	922,6	931,6	961,2	1004,9	1035,1	Urban areas
mężczyźni	285,2	320,9	330,1	331,1	342,7	369,5	401,6	males
kobiety	571,2	588,6	592,5	600,5	618,5	635,3	633,5	females
Wieś	216,1	242,2	262,6	282,6	306,0	333,0	357,1	Rural areas
mężczyźni	74,7	88,6	98,6	105,8	115,1	127,4	141,9	males
kobiety	141,4	153,6	163,9	176,8	190,9	205,6	215,1	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	68,6	74,9	75,9	78,9	85,6	96,6	108,8	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	52,7	58,8	59,4	60,4	64,1	72,1	83,6	Males
Kobiety	86,8	93,0	94,5	100,3	111,3	126,7	139,8	Females

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 101.

a See general notes, item 8 on page 101.

TABL. 24 (68). PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH

Stan w dniu 31 XII
HOUSEHOLDS PROJECTION
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
GOSPODARSTWA DOMOWE W TYS. HOUSEHOLDS IN THOUS.									
OGÓŁEM	1781,7	1817,8	1872,4	1893,4	1806,7	1686,3	1606,9	1555,4	TOTAL
Miasta	1445,6	1471,3	1496,8	1490,5	1418,0	1313,0	1241,0	1196,7	Urban areas
Wieś	336,1	346,5	375,6	402,9	388,8	373,3	365,9	358,7	Rural areas
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM AVERAGE NUMBER OF PERSONS IN HOUSEHOLDS									
OGÓŁEM	2,5	2,4	2,3	2,2	2,3	2,3	2,4	2,4	TOTAL
Miasta	2,4	2,3	2,2	2,1	2,1	2,2	2,2	2,2	Urban areas
Wieś	3,1	3,0	2,8	2,6	2,7	2,8	2,8	2,8	Rural areas

TABL. 25 (69). MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT
RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Napływ ^a Inflow ^a			Odływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration		
		ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas		na wieś to rural areas	za granicę to abroad
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM	2010	46399	33716	10469	2214	51337	29873	17506	3958	-4938
TOTAL	2015	41040	29197	10227	.	48020	27754	15119	.	-6980 ^c
	2016	39709	28429	9985	1295	44265	26821	15021	2423	-4556
	2017	41802	29694	10709	1399	46048	28035	15628	2385	-4246
Miasta	2010	32206	23198	7195	1813	42097	24575	14312	3210	-9891
Urban areas	2015	28857	20332	7180	.	38286	22015	12023	.	-9429 ^c
	2016	27520	19606	6882	1032	35154	21204	11904	2046	-7634
	2017	29100	20534	7419	1147	36319	22086	12256	1977	-7219
Wieś	2010	14193	10518	3274	401	9240	5298	3194	748	4953
Rural areas	2015	12183	8865	3047	.	9734	5739	3096	.	2449 ^c
	2016	12189	8823	3103	263	9111	5617	3117	377	3078
	2017	12702	9160	3290	252	9729	5949	3372	408	2973

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Deregistrations. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 25 (69). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY (dok.)**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT
RESIDENCE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net mi- gration	
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagra- nicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za gra- nicę to abroad		
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION										
OGÓŁEM	2010	10,0	7,3	2,3	0,5	11,1	6,4	3,8	0,9	-1,1
TOTAL	2015	9,0	6,4	2,2	·	10,5	6,1	3,3	·	-1,5 ^c
	2016	8,7	6,2	2,2	0,3	9,7	5,9	3,3	0,5	-1,0
	2017	9,2	6,5	2,4	0,3	10,1	6,2	3,4	0,5	-0,9
Miasta	2010	8,9	6,4	2,0	0,5	11,7	6,8	4,0	0,9	-2,7
Urban areas	2015	8,2	5,8	2,0	·	10,8	6,2	3,4	·	-2,7 ^c
	2016	7,8	5,6	2,0	0,3	10,0	6,0	3,4	0,6	-2,2
	2017	8,3	5,9	2,1	0,3	10,4	6,3	3,5	0,6	-2,1
Wieś	2010	13,9	10,3	3,2	0,4	9,0	5,2	3,1	0,7	4,8
Rural areas	2015	11,7	8,5	2,9	·	9,3	5,5	3,0	·	2,3 ^c
	2016	11,6	8,4	3,0	0,3	8,7	5,4	3,0	0,4	2,9
	2017	12,1	8,7	3,1	0,2	9,3	5,7	3,2	0,4	2,8

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Deregistrations. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 26 (70). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odływ ^b Outflow ^b			
	ogółem total	z tego samego woje- wództwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego woje- wództwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
OGÓŁEM	2010	44185	35961	8224	47379	35961	11418
TOTAL	2015	39424	32569	6855	42873	32569	10304
	2016	38414	31871	6543	41842	31871	9971
	2017	40403	33249	7154	43663	33249	10414
Miasta	2010	30393	23758	6635	38887	28996	9891
Urban areas	2015	27512	21927	5585	34038	25310	8728
	2016	26488	21328	5160	33108	24718	8390
	2017	27953	22245	5708	34342	25561	8781
Wieś	2010	13792	12203	1589	8492	6965	1527
Rural areas	2015	11912	10642	1270	8835	7259	1576
	2016	11926	10543	1383	8734	7153	1581
	2017	12450	11004	1446	9321	7688	1633

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 26 (70). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW (dok.)**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odływ ^b Outflow ^b		
	ogółem total	z tego samego woje- wództwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego woje- wództwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION						
OGÓŁEM 2010	9,5	7,8	1,8	10,2	7,8	2,5
TOTAL 2015	8,6	7,1	1,5	9,4	7,1	2,3
2016	8,4	7,0	1,4	9,2	7,0	2,2
2017	8,9	7,3	1,6	9,6	7,3	2,3
Miasta 2010	8,4	6,6	1,8	10,7	8,0	2,7
Urban areas 2015	7,8	6,2	1,6	9,6	7,2	2,5
2016	7,5	6,1	1,5	9,4	7,0	2,4
2017	8,0	6,4	1,6	9,8	7,3	2,5
Wieś 2010	13,5	11,9	1,6	8,3	6,8	1,5
Rural areas 2015	11,4	10,2	1,2	8,5	7,0	1,5
2016	11,4	10,1	1,3	8,3	6,8	1,5
2017	11,9	10,5	1,4	8,9	7,3	1,6

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 27 (71). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY
WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX
AND AGE OF MIGRANTS

WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Napływ ^a Inflow ^a			Odływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
OGÓŁEM 2010	44185	20795	23390	47379	22460	24919	-3194	-1665	-1529
TOTAL 2015	39424	18579	20845	42873	20495	22378	-3449	-1916	-1533
2016	38414	18044	20370	41842	19728	22114	-3428	-1684	-1744
2017	40403	19136	21267	43663	20882	22781	-3260	-1746	-1514
0 – 4 lata	3713	1924	1789	3899	2030	1869	-186	-106	-80
5 – 9	2831	1425	1406	2943	1502	1441	-112	-77	-35
10 – 14	1602	807	795	1662	836	826	-60	-29	-31
15 – 19	1305	585	720	1354	612	742	-49	-27	-22
20 – 24	2835	975	1860	2925	1010	1915	-90	-35	-55
25 – 29	6562	2674	3888	6957	2885	4072	-395	-211	-184
30 – 34	6018	2913	3105	6455	3131	3324	-437	-218	-219
35 – 39	4605	2424	2181	4933	2630	2303	-328	-206	-122
40 – 44	2800	1562	1238	2923	1614	1309	-123	-52	-71
45 – 49	1665	899	766	1833	987	846	-168	-88	-80
50 – 54	1299	680	619	1514	776	738	-215	-96	-119
55 – 59	1311	673	638	1684	854	830	-373	-181	-192
60 – 64	1266	592	674	1654	810	844	-388	-218	-170
65 lat i więcej	2591	1003	1588	2927	1205	1722	-336	-202	-134
and more									

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 28 (72). **MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE
BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Imigranci Immigrants			Emigranci Emigrants			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
OGÓŁEM .. 2010	2214	1367	847	3958	1830	2128	-1744	-463	-1281
TOTAL 2016	1295	754	541	2423	1226	1197	-1128	-472	-656
2017	1399	745	654	2385	1152	1233	-986	-407	-579
0 – 4 lata	545	264	281	66	36	30	479	228	251
5 – 9	139	56	83	128	74	54	11	-18	29
10 – 14	37	20	17	111	50	61	-74	-30	-44
15 – 19	25	13	12	234	189	45	-209	-176	-33
20 – 24	37	17	20	143	74	69	-106	-57	-49
25 – 29	93	65	28	235	96	139	-142	-31	-111
30 – 34	107	63	44	293	129	164	-186	-66	-120
35 – 39	108	61	47	310	130	180	-202	-69	-133
40 – 44	70	49	21	192	80	112	-122	-31	-91
45 – 49	53	30	23	175	68	107	-122	-38	-84
50 – 54	38	23	15	138	73	65	-100	-50	-50
55 – 59	33	24	9	138	64	74	-105	-40	-65
60 – 64	38	23	15	86	41	45	-48	-18	-30
65 lat i więcej	76	37	39	136	48	88	-60	-11	-49
and more									

TABL. 29 (73). **REZYDENCI^a**
Stan w dniu 31 XII
USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM w tys.	4585,8	4520,6	4510,5	4500,9	TOTAL in thous.
mężczyźni w tys.	2215,6	2181,7	2176,6	2171,7	males in thous.
kobiety: w tysiącach	2370,2	2338,8	2333,9	2329,2	females: in thousands
na 100 mężczyzn ...	107,0	107,2	107,2	107,3	per 100 males
Miasta: w tysiącach	3573,4	3490,5	3477,0	3464,2	Urban areas: in thousands
w % ogółu ludności rezydującej	77,9	77,2	77,1	77,0	in % of total usual residence population
Wieś: w tysiącach	1012,4	1030,1	1033,5	1036,7	Rural areas: in thousands
w % ogółu ludności rezydującej	22,1	22,8	22,9	23,0	in % of total usual residence population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 102.

a See general notes, item 13 on page 102.

TABL. 30 (74). **REZYDENCI^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	4585758	4520567	4510528	4500863	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	794930	762210	762581	766432	Pre-working age
Miasta	594927	568270	568218	571253	Urban areas
mężczyźni	304243	290758	290898	292458	males
kobiety	290684	277512	277320	278795	females
Wieś	200003	193940	194363	195179	Rural areas
mężczyźni	102342	99478	99539	99952	males
kobiety	97661	94462	94824	95227	females
W wieku produkcyjnym	2979053	2817106	2778368	2738199	Working age
w tym w wieku mobilnym	1798336	1723024	1702446	1679004	of which of mobility age
Miasta	2333331	2168685	2131980	2094578	Urban areas
mężczyźni	1212382	1144641	1127723	1110398	males
w tym w wieku mobilnym	706170	670309	661064	650611	of which of mobility age
kobiety	1120949	1024044	1004257	984180	females
w tym w wieku mobilnym	688834	649373	639949	629707	of which of mobility age
Wieś	645722	648421	646388	643621	Rural areas
mężczyźni	340983	345054	344235	343195	males
w tym w wieku mobilnym	205442	205427	204670	203508	of which of mobility age
kobiety	304739	303367	302153	300426	females
w tym w wieku mobilnym	197890	197915	196763	195178	of which of mobility age
W wieku poprodukcyjnym	811775	941251	969579	996232	Post-working age
Miasta	645102	753538	776842	798321	Urban areas
mężczyźni	201362	239711	249802	258964	males
kobiety	443740	513827	527040	539357	females
Wieś	166673	187713	192737	197911	Rural areas
mężczyźni	54291	62100	64399	66687	males
kobiety	112382	125613	128338	131224	females

a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 102.

a See general notes, item 13 on page 102.

TABL. 31 (75). NIEKTÓRE KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE^a

Stan w dniu 31 XII

SELECTED CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS^a

As of 31 XII

Lp. No.	KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	2010	2015	2016	2017	2010	2015
		jednostki kościelne ^b church units ^b				duchowni	
	Kościół Katolicki Catholic Church						
1	Kościół Rzymskokatolicki ^c	1151	1160	1161	1161	3731	3753
	Starokatolickie Old Catholic						
2	Kościół Polskokatolicki	5	4	5	5	5	4
3	Kościół Starokatolicki Mariawitów	3	3 ^d	–	3	2	2 ^d
	Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant-tradition						
4	Kościół Ewangelicko-Augsburski ^e	63 ^f	63	53	53	86 ^f	75
5	Kościół Zielonoświątkowy	24	27	27	29	39	41
6	Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	28	27	26	26	10	12
7	Kościół Wolnych Chrześcijan	36	23	24	23	47	60
8	Kościół Boży w Chrystusie	9	7	7	8	21	24
9	Nowoapostolski Kościół w Polsce	5	5	5	5	8	14
10	Kościół Chrześcijan Baptystów	8	10	12	10	7	12
11	Kościół Chrystusowy w RP ^g	5 ^h	5	5	5	13 ^h	43
12	Kościół Ewangelicko-Metodystyczny	5	5	5	4	2	2
13	Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego ...	14	12	12	12	53	51
14	Stowarzyszenie Zborów Chrześcijan	–	2	2	2	–	–
15	Kościół Ewangelicznych Chrześcijan	5	5	5	5	10	12
16	Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego	7	7	7	7	22	26
17	Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	10	10	10	10	60	53
18	Kościół Chrześcijański w Duchu Prawdy i Pokoju	1	1	1	1 ⁱ	11	12
19	Zbór Stanowczych Chrześcijan	1	1	–	–	7	7
20	Zbór w Wodzisławiu Śląskim	1	1	1	1	3	3
21	Ewangeliczny Związek Braterski	1	1	1	1	4	3
22	Misja „Centrum Służby Życia”	1	1	3	1	–	–
23	Kościół Ewangelicko-Reformowany	3	3	3	3	3	3
24	Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	2	3	2	3	–	3
25	Zbory Boże Chrześcijan Dnia Siódmego	2	1	1	1	2	3
26	Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego	3	3	3	3	6	7
27	Kościół Pentakostalny w RP	4	2	1	–	6	5
28	Zbór Ewangelii Łaski	1	1 ^k	1	1	1	1 ^k
	Dalekiego Wschodu Far Eastern Religions						
29	Związek Buddyjski Bencien Karma Kamsang ^l	1	1	–	2	–	–
30	Szkoła Zen Kwan Um w Polsce ^m	1	1	1	1	1	1
31	Związek Buddyjski „Kanzeon”	–	–	–	–	–	1 ⁿ
	Inne Others						
32	Świadkowie Jehowy w Polsce	299	209	207	202	–	–
33	Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich	1	1 ^d	1	1	28	8 ^d
34	Instytut Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii” ... Lectorium Rosicrucianum Międzynarodowa	–	–	1	1	13	13
35	Szkoła Złotego Różokrzyża ^o	1	1	1	–	–	–
36	Chrześcijański Kościół „Marantha” w Wiśle	1	1 ^d	1 ^d	–	4	5 ^d

a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców. b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. c Dane dotyczą diecezji katowickiej i cieszyńskiej. d Dane za 2009 r. e Do 2010 r. Wspólnota Kościołów Chrystusowych w RP. dotyczą katowickiego Ośrodka ZEN. n Dane za 2013 r. o Dane dotyczą Centrum Katowice.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. b Including, among others, parishes, congregations, religious d Data for 2014. e Data concern dioceses: katowicka and cieszyńska. f Data for 2009. g Till 2010 Wspólnota Kościołów Chry m Data concern the Katowice ZEN Centre. n Data for 2013. o Data concern Katowice.

2016	2017	2010	2015	2016	2017	Lp. No
clergy		wierni, wyznawcy adherents, faithful				
3750	3743	4230522	4060579	4002541	4027052	1
5	5	2072	1878	1795	1795	2
2	2	550	507 ^d	500	494	3
68	78	60175 ^f	49411	47446	46955	4
43	46	4132	4643	4577	4638	5
8	9	2411	2270	2231	2316	6
60	63	2042	2138	2113	2106	7
23	22	568	623	603	628	8
13	13	559	587	582	611	9
5	5	518	543	580	547	10
39	39	800 ^h	523	552	536	11
2	3	463	463	468	468	12
45	44	422	373	353	344	13
–	–	360	360	330	325	14
10	10	231	272	306	316	15
26	26	241	271	271	282	16
50	49	208	190	189	190	17
7	7 ⁱ	157	164	158	158 ⁱ	18
7	7	126	136	135	135	19
3	3	105	109	105	103	20
–	3	70	75	75	80	21
3	–	80	75	62	75	22
3	3	48	56	56	64	23
2	3	71	50	50	60	24
3	1	40	100	77	40	25
7	9	37	34	35	35	26
5	–	30	32	33	30	27
1	1	29	23 ^k	24	24	28
–	–	120	123	133	134	29
1	3	19	8	11	16	30
–	–	4	5 ⁿ	5	5 ⁱ	31
–	1570	21388	20364	20227	19721	32
6	4	194	251 ^d	258	258	33
7	7	202	220	62	62	34
–	–	20	110	53	58	35
5 ^d	3	35	35 ^d	35 ^d	30	36

c Dane dotyczą diecezji: bielsko-żywieckiej, częstochowskiej, sosnowieckiej, gliwickiej i katowickiej. d Dane za 2014 r. h Dane za 2008 r. i Dane za 2016 r. k Dane za 2013 r. l Do 2011 r. Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtzang. m Dane

communities, centres. c Data concern dioceses: bielsko-żywiecka, częstochowska, sosnowiecka, gliwicka and katowicka. stusowych w RP. h Data for 2008. i Data for 2016. k Data for 2013. l Till 2011 Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtzang.

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej i obejmują osoby w wieku 15 lat i więcej będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Badanie nie obejmuje osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych. Prezentowane dane opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – BAEL (tabl. 1 i 2) przeprowadzanego w cyklu kwartalnym; badaniem nie są objęte osoby nieobecne w gospodarstwach domowych 12 miesięcy i więcej, jeżeli ich nieobecność nie wynikała z charakteru wykonywanej pracy. Badanie prowadzi się metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną ludności bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału.

Dane prezentowane według grup wieku obliczane są w oparciu o dokładną datę urodzenia. Dane od 2010 r. uogólniono na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo w BAEL stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

1) do pracujących zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w BAEL w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

2) za bezrobotne uznano osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,

General notes

Economic activity of the population

1. Data on **economic activity of the population** concern the actually living population and cover persons **aged 15 and more**, who are members of households in the dwellings selected on a random basis. The survey does not cover persons living in collective accommodation establishments and homeless. Presented data were compiled on the basis of the sample survey **Labour Force Survey – LFS** (tables 1 and 2), the sample survey conducted on a quarterly basis. The survey does not cover persons absent in households for 12 months and more except persons whose absence results from the type of their job. The survey is conducted by the continuous observation method, i.e. economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter.

Data presented by age groups have been calculated on the basis of the exact date of birth. Since 2010 the data have been generalized on the basis of population balances compiled with the use of the National Population and Housing Census 2011.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive in the LFS is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

1) employed persons are persons who during the reference week:

- performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or conducting a family-owned business outside agriculture,
- formally had work but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather) if the break in work did not exceed 3 months; moreover, if the break in work exceeded 3 months the additional criterion in the LFS in case of employment as paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.

2) unemployed persons are persons aged 15-74, who simultaneously fulfilled three conditions:

- within the reference week were not employed,

- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

Prezentowane dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

2. Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód.

Do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy),
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), z pewnymi wyłączeniami w latach 2005-2009, patrz ust. 5,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą,
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

- within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,
- were available for work within a fortnight period after the reference week.

The unemployed also include persons who have found work and were waiting to begin it within a 3-month period as well as persons who were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

3. The activity rate is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The employment rate is calculated as the share of employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The unemployment rate is calculated as the share of unemployed persons (total or in a given group) in economically active population (total or in a given group).

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (i.a., in regard to private farms in agriculture).

Presented data do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

2. Data regarding employed persons concern persons performing work providing earnings or income.

Employed persons include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, election or service relation),
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), with certain exclusions in years 2005-2009, see item 5,
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - c) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and other cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane o **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie** według stanu w dniu 31 XII w latach 2005-2009 wyszacowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002; od 2010 r. na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w latach 2005-2009 nie zaliczono osób pracujących:
 - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby;
 - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1,0 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;
- 2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych,
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Do **osób wykonujących pracę nakładczą** zalicza się osoby, z którymi zawarto umowę o wykonanie określonych czynności na rzecz jednostki zlecającej pracę poza jej terenem.

8. Do **agentów** zaliczono osoby, z którymi zawarto umowę agencyjną lub umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie.

Agenci pracujący na podstawie umów agencyjnych otrzymują wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne w formie prowizji od obrotów (wynagrodzenie tych osób jest uzależnione od wartości dokonywanych transakcji lub wartości wykonywanych usług).

3. Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker.

Part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning **employed persons as of 31 XII** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main workplace**.

5. Data on **persons employed on private farms in agriculture** as of 31 XII in years 2005-2009 were estimated on the basis of the results of the National Population and Housing Census 2002 and the Agricultural Census 2002; since 2010 on the basis of the results of the Agricultural Census 2010.

Persons employed on private farms include persons conducting agricultural activity, i.e.:

- 1) in years 2005–2009 excluding persons working:
 - a) on farms with area over 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs,
 - b) on farms with area up to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;
- 2) since 2010 including persons working on private farms independently of the area of the farm and designation of agricultural production (including those producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).

6. Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern:

1) **employment as of 31 XII** – full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main workplace without converting them into full-time paid employees,

2) **average paid employment** – full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

7. **Outworkers** are persons who are bound by a contract defining the scope of activity to be performed for the entity providing the work and which is performed outside its facilities.

8. **Agents** are persons who are bound by agency agreements or by order agreements for managing entities, the scope of activity of which is described in the agreement.

Agents employed on the basis of agency agreements receive agency and commission wages and salaries in the form of sales commissions (wages and salaries of these persons are dependent on the value of transactions conducted or on the value of services rendered).

Agenci prowadzący placówki na podstawie umowy na warunkach zlecenia przejmują pełne wpływy uzyskane z działalności placówek i zobowiązani są uiszczać na rzecz zleceniodawcy zryczałtowaną odpłatność ustaloną w kwocie lub wskaźnikiem procentowym od obrotu.

9. W tabl. 3 dane prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy pracownika i rodzaju działalności, natomiast w pozostałych tablicach – według siedziby przedsiębiorstwa (jednostki).

10. Dane w tabl. 4, 6 – 9 nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych.

11. Informacje o **ruchu zatrudnionych** dotyczą pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. również sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację. Dane nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i do 2008 r. z urlopów bezpłatnych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i do 2008 r. urlopy bezpłatne) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedniego.

12. **Wolne miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych, bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone,
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy,
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

13. **Nowo utworzone miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Agents maintaining entities on the basis of order agreements receive all income obtained from entity activity and are obligated to pay the contractor a flat fee established either as a defined sum or as a percentage of turnover.

9. In table 3 data are presented by actual (permanent) workplace of employed person and kind of activity, however in other tables – by seat of management of the enterprise (unit).

10. Data presented in tables 4, 6 – 9 do not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government, private farmers, clergy.

11. Information regarding **labour turnover** concerns full-time paid employees, and since 2009 seasonal and temporary employees as well. These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons, who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as, for record-keeping purposes – persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation. Data do not concern entities which employ up to 9 persons.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires decreased by the number of persons returning to work from child-care leave, and till 2008 from unpaid leaves, (or the number of terminations decreased by persons granted child-care leave, and till 2008 unpaid leaves) in the surveyed year to the number of full-time paid employees as of 31 XII from the previous year.

12. **Job vacancies** are positions or jobs unoccupied due to labour turnover, or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- 1) the positions and jobs as of the reporting day were in fact not filled,
- 2) the employer made efforts to find persons willing to take up the job,
- 3) in the case of finding appropriate candidates, the employer would be ready to hire these persons immediately.

13. **Newly created jobs** are jobs formed as a result of organizational changes, expanding or changing of the profile of activity, and all jobs in newly created units.

Bezrobocie

1. Dane o liczbie **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1065, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych (lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub w szkole wyższej, gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych od 2001 r. na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2002-2009 – wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

3. Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1065, z późniejszymi zmianami).

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy, niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Unemployment

1. **Data regarding registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1065, with later amendments) are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work, who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising not less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. The **registered unemployment rate** is calculated as the relation of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety. Registered unemployment rate is presented including employed on private farms in agriculture, which is a component of civil population economically active, estimated till 2001 on the basis of the results of The Agricultural Census 1996, in years 2002-2009 results of the National Population and Housing Census 2002 and the Agricultural Census 2002, since 2010 results of the Agricultural Census 2010.

3. Information concerning **Labour Fund expenditures** is given according to the Law dated 20 IV 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1065, with later amendments).

Work conditions

1. Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of whether incapacity for work was indicated. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowe odszkodowanie.

Zajeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej zarówno w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia,
- 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej,
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działającą u pracodawcy organizację związkową.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe,
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania,
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie,
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej,
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydane go przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium,
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni,
- 7) wykonywanie lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencji, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług,
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej,
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi,

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical report on accidents at work.

Accidents at work on private farms in agriculture were compiled on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to the accidents, for which one-off compensation were granted in a given year.

Each accident, regardless whether the victim was injured during a single or multiple casualty incident, is counted as one a single accident at work.

Accident at work is understood as a sudden event, leading to injury or death caused by external reason, which occurred, in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions,
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Every accident is treated equally to accidents at work, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance accidents at work and occupational diseases if the employed had such accident:

- 1) during a business trip,
- 2) during training within the scope of national self-defence,
- 3) when performing tasks ordered by trade union organizations, functioning at the employer's.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance in the course of:

- 1) practising sports during competitions and training by a person receiving sport scholarship,
- 2) performance of paid work while serving the sentences of imprisonment or temporary detentions,
- 3) exercising a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries,
- 4) serving a mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland,
- 5) doing – on the basis of appointment issued by the powiat labour office or other supervising entity – training, or internship connected with a scholarship received by school leavers;
- 6) performance of work by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives,
- 7) performance or cooperation in performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services,
- 8) performance of usual activities related to running or cooperation in running, a non-agricultural economic activity,
- 9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen,

10) odbywania zastępczych form służby wojskowej,
11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

2. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

3. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

4. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy od 2005 r. są grupowane zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

5. Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

6. Informacje o zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości; przy czym:

1) dane obejmują zatrudnionych w podmiotach zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybnictwo” (bez: gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); „Górnictwo i wydobywanie”; „Przetwórstwo przemysłowe”; „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”; „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”; „Budownictwo” (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Informacja i komunikacja” (bez: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac

10) serving supplementary forms of military service,
11) education of students receiving scholarship at the National School of Public Administration.

2. Serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problems, disrupting primary bodily functions, or in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant incapacity for work in the occupation, or a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

3. Fatal accident at work is an accident during which the persons injured dies at the site of the accident or within 6 months from the date of the accident.

4. Accidents at work are classified, i.e., according to **contact-mode of injury** (describing the type of contact of the victim with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material agents, organisation of work, incorrect employee's action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Since 2005, contact-modes of injury have been grouped according to the EUROSTAT recommendations.

5. Accident ratio is the number of persons injured per 1000 persons employed. To calculate the ratio, the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 XII, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

6. Information regarding persons working in hazardous conditions caused by factors harmful to health is compiled on the basis of report, wherein:
1) data concern persons employed by entities, included in the sections: "Agriculture, forestry and fishing" (excluding: private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply"; "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities"; "Construction" (excluding development of building projects); "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles"; "Transportation and storage"; "Information and communication" (excluding: motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); "Professional, scientific and technical activities" (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities); "Administrative and support service

- rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane oraz pozostałego sprzętania); „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych), „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej); „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);
- 2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwiókniające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi;
 - 3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.

7. Ocena ryzyka zawodowego to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

8. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe od 2010 r. podaje się zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 VI 2009 r. (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 1367).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

9. Szczegółowe objaśnienia i informacje z zakresu warunków pracy zawierają publikacje GUS z serii „Informacje i opracowania statystyczne” – „Wypadki przy pracy” oraz „Warunki pracy”.

activities” (in the scope of rental and leasing activities, travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); “Education” (only tertiary education); “Human health and social work activities” (in the scope of human health activities); “Other service activities” (in the scope of repair of computers and personal and household goods);

- 2) data concern persons exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimate, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery;
- 3) the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 1000 paid employees.

7. Occupational risk assessment risk is a comprehensive estimation of the combination of probability of bodily injury or deterioration of health and their severity, occurring in an emergency situation. It is made in order to choose appropriate safety measures.

8. A disease is deemed an **occupational disease** if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or the nature of performed work.

Occupational diseases since 2010 are presented in concordance with the regulation of the Council of Ministers dated 30 VI 2009 (uniform text Journal of Laws 2013 item 1367).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the year preceding the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 100 thous. paid employees.

9. Detailed explanations and information concerning work conditions are presented in the CSO's publications “Accidents at Work” and “Working Conditions” from series “Information and statistical papers”.

Aktywność ekonomiczna ludności
Economic activity of the population

TABL. 1 (76). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – NA PODSTAWIE BAEŁ**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE – ON THE LFS BASIS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION	
	przeciętne w roku annual averages			kwartały quarters					
				I	II	III	IV		
LUDNOŚĆ w tys. ...	3785	3573	3702	3677	3683	3683	3673	3670	POPULATION in thous.
Mężczyźni	1799	1687	1767	1754	1757	1757	1752	1750	Men
Kobiety	1986	1886	1935	1923	1926	1926	1921	1920	Women
Aktywni zawo- wo	1980	1897	1975	1963	1975	1977	1951	1949	Economically active persons
mężczyźni	1081	1033	1070	1065	1065	1062	1070	1064	men
kobiety	899	864	905	898	910	915	881	884	women
Pracujący	1799	1761	1868	1886	1888	1898	1878	1880	Employed persons
mężczyźni	994	961	1013	1024	1019	1014	1034	1030	men
kobiety	805	800	855	862	869	885	845	850	women
Bezrobotni*	181	136	107	77	87	79	72	68	Unemployed per- sons*
mężczyźni	87	72	57	41	46	48	36	34	men
kobiety	95	64	50	36	41	31	36	34	women
Bierni zawodowo	1804	1676	1727	1714	1708	1706	1723	1721	Economically inactive persons
Mężczyźni	718	654	698	689	692	695	682	686	Men
Kobiety	1087	1022	1029	1025	1015	1010	1040	1036	Women
WSPÓLCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %	52,3	53,1	53,3	53,4	53,6	53,7	53,1	53,1	ACTIVITY RATE in %
mężczyźni	60,1	61,2	60,6	60,7	60,6	60,4	61,1	60,8	men
kobiety	45,3	45,8	46,8	46,7	47,2	47,5	45,9	46,0	women
Miasta	53,0	53,6	53,5	53,4	53,7	54,1	53,3	52,6	Urban areas
Wieś	49,8	51,3	53,0	53,3	53,5	52,4	52,4	54,7	Rural areas
WSKAŹNIK ZA- TRUDNIENIA w %	47,5	49,3	50,5	51,3	51,3	51,4	51,1	51,2	EMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	55,3	57,0	57,3	58,4	58,0	57,7	61,1	58,9	men
kobiety	40,5	42,4	44,2	44,8	45,1	46,0	45,9	44,3	women
Miasta	48,1	49,8	50,5	51,2	51,4	51,7	53,3	50,6	Urban areas
Wieś	45,6	47,5	50,2	51,6	51,0	50,8	52,4	53,4	Rural areas
STOPA BEZROBO- CIA w %	9,1	7,2	5,4	3,9	4,4	4,0	3,7	3,5	UNEMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	8,0	7,0	5,3	3,8	4,3	4,5	3,4	3,2	men
kobiety	10,6	7,4	5,5	4,0	4,5	3,4	4,1	3,8	women
Miasta	9,4	7,1	5,6	4,2	4,4	4,3	4,2	3,9	Urban areas
Wieś	8,3	7,4	5,2	2,9	4,5	3,0	2,0	2,2	Rural areas

a Osoby w wieku 15-74 lata.

a Persons aged 15-74.

TABL. 2 (77). AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2017 R. – NA PODSTAWIE BAEL
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2017 – ON THE LFS BASIS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Popula- tion	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni za- wodowo Econo- mically inactive persons	Współ- czynnik aktyw- ności za- wodowej Activity rate	Wskaźnik zatrudnie- nia Employ- ment rate	Stopa bezrobo- cia Unem- ployment rate
		ogółem total	pracujący employed	bezrobot- ni ^a unem- ployed ^a				
w tys. in thous.					w % in %			
OGÓŁEM TOTAL	3670	1949	1880	68	1721	53,1	51,2	3,5
Według wieku: By age:								
w tym w wieku produk- cyjnym ^b	2583	1888	1821	66	695	73,1	70,5	3,5
of which of working age ^b								
15 – 24 lata	418	141	131	9	277	33,7	31,3	6,4
25 – 34	608	525	499	26	83	86,3	82,1	5,0
35 – 44	657	564	551	14	92	85,8	83,9	2,5
45 – 54	544	407	397	10	137	74,8	73,0	2,5
55 lat i więcej	1444	311	302	9	1133	21,5	20,9	2,9
and more								
Według poziomu wy- kształcenia: By educational level:								
Wyższe	808	661	647	14	147	81,8	80,1	2,1
Tertiary								
Policealne i średnie zawodowe	995	591	578	13	404	59,4	58,1	2,2
Post-secondary and vocational secondary								
Średnie ogólnokształcą- ce	331	160	154	6	171	48,3	46,5	3,8
General secondary								
Zasadnicze zawodowe ..	991	463	439	24	529	46,7	44,3	5,2
Basic vocational								
Gimnazjalne, podstawo- we i niepełne podsta- wowe	545	74	62	12	471	13,6	11,4	16,2
Lower secondary, primary and incomplete primary								

a Osoby w wieku 15-74 lata. b Mężczyźni 18-64 lata, kobiety 18-59 lat.

a Persons aged 15-74. b Men aged 18-64, women aged 18-59.

Pracujący Employment

TABL. 3 (78). **PRACUJĄCY^a**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	
				ogółem total	z liczby ogółem – kobiety of total number – women
OGÓŁEM	1637275	1671978	1706343	1744897	799247
TOTAL					
sektor publiczny	466283	413932	411118	410355	239428
public sector					
sektor prywatny	1170992	1258046	1295225	1334542	559819
private sector					
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	102514	102191	102363	102554	51975
Agriculture ^b , forestry and fishing					
Przemysł	488654	484509	490695	500854	142367
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe	330204	350258	364860	378672	124913
of which manufacturing					
Budownictwo	112127	102159	103250	106108	11827
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	275436	275401	279348	279327	148583
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa	93009	95440	100788	108101	26689
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	28623	28904	30181	32476	20926
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja	24080	32406	36039	37922	12205
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	37140	36897	36207	35234	23524
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	25842	26338	27256	27962	15712
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	56419	69334	71577	74063	38323
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	63589	71177	73720	79627	34366
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	62590	63801	64162	64149	43242
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja	125392	129116	130565	133423	107243
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	96637	104684	107730	110071	89200
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	21032	18942	19453	19324	11666
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa	24191	30679	33009	33702	21399
Other service activities					

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 134.

a By actual workplace and kind of activity. b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 134.

TABL. 4 (79). PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA
 Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which			
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	osoby wykonujące pracę nakładczą outworkers	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin owners, co-owners including gratuitously contributing family workers	
OGÓŁEM	2010	1078500	1065404	280	10514
TOTAL	2015	1076362	1066029	114	8234
	2016	1102605	1092603	67	8201
	2017	1126632	1117510	65	7519
sektor publiczny		385476	385476	–	–
public sector					
sektor prywatny	741156	732034	65	7519	
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ... Agriculture, forestry and fishing	4677	3893	–	47	
Przemysł	459335	456666	43	2597	
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe	341568	338968	43	2528	
of which manufacturing					
Budownictwo	55622	54711	–	881	
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	114591	112663	#	1889	
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa	51283	50765	–	518	
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	13646	13283	–	363	
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja	17113	17038	–	75	
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	18446	17700	–	23	
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	18734	18701	–	33	
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	28046	27829	–	217	
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..	49485	49295	#	188	
Administrative and support service activities ..					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ..	63887	63884	–	3	
Public administration and defence; compulsory social security ..					
Edukacja	127137	126814	–	323	
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	86370	86083	–	287	
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	16386	16382	–	4	
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa	1874	1803	–	71	
Other service activities					

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (80). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób ^a of which entities em- ploying more than 9 per- sons ^a	
OGÓŁEM	1219187	1183257	1208729	1235747	1055380	TOTAL
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6755	6490	6692	6785	3203	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	466140	449147	454305	461577	435208	Industry
w tym przetwórstwo przemy- słowe	307544	318853	333360	345025	320223	of which manufacturing
Budownictwo	88824	76120	76018	75342	51174	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	157449	152885	157224	159810	104812	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka maga- zynowa	50918	54500	57905	61605	48516	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	17318	16136	17326	18762	11300	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	12574	16224	18233	19291	15636	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	23367	21920	21101	19850	17003	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	20755	20399	20598	21144	17073	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	37975	36972	38341	39499	25996	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	41405	40464	43517	49768	43901	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne	61515	60248	60407	60776	60776	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	119272	119143	120951	124148	122453	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	85201	83734	86218	87416	81695	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	18523	15939	16082	15950	15113	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	11196	12936	13813	14024	1521	Other service activities

a Bez zatrudnionych za granicą.

a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6 (81). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a
 Stan w dniu 31 XII
FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Pełnozatrudnieni ^b Full-time paid employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time paid employees	
		ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM	2010	986410	419640	78994	47291
TOTAL	2015	993265	438704	72764	46583
	2016	1019001	453722	73602	47375
	2017	1044515	464737	72995	46393
sektor publiczny		357347	206294	28129	19711
public sector					
sektor prywatny		687168	258443	44866	26682
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ...		3167	824	726	506
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		444836	126125	11830	6011
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe		328503	110723	10465	5438
of which manufacturing					
Budownictwo		51395	5922	3316	829
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a		103646	50294	9017	6437
Trade; repair of motor vehicles ^a					
Transport i gospodarka magazynowa		49493	10006	1272	489
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^a		9651	6635	3632	2417
Accommodation and catering ^a					
Informacja i komunikacja		16047	6148	991	506
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		17112	12676	588	427
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^a		16264	9430	2437	1692
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		26061	13396	1768	1059
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^a ..		43283	16655	6012	3206
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ...		61703	41889	2181	1325
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja		107685	88826	19129	14036
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		78834	66239	7249	5421
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		13883	8849	2499	1769
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa		1455	823	348	263
Other service activities					

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. b Od 2009 r. łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons. b Since 2009 including seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7 (82). PRZYJĘCIA DO PRACY^a
HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współczynnik przyjęć w % Hire rate in %	
		kobiety women	podejmujący pierwszą pracę persons starting work for the first time	poprzednio pracujący persons formerly employed	powracający z urlopów wychowawczych persons returning from child- care leaves		
OGÓŁEM	2010	194626	72666	21657	155960	3366	19,5
TOTAL	2015	197463	75480	20787	132243	1579	19,8
	2016	272353	94187	32871	192514	1531	27,2
	2017	268292	103832	39635	177437	1790	26,5
sektor publiczny		59663	29682	4796	14512	687	16,8
public sector							
sektor prywatny		208629	74150	34839	2485	1103	31,7
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		638	143	54	397	#	21,7
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		104492	29060	9507	77060	558	24,0
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		74235	25350	7985	52115	517	23,4
Budownictwo		17931	1279	1495	11822	23	35,5
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		30805	14958	4558	20177	190	30,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazyno- wa		14902	2387	1307	9265	35	31,6
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		4120	2676	739	2333	28	45,7
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		4405	1665	844	2894	24	29,4
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		3188	2384	218	2257	154	16,8
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		2509	1273	201	1812	25	15,2
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		6900	3566	786	4331	42	27,7
Professional, scientific and techni- cal activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		40063	14964	15531	16102	42	100,4
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne		7325	4551	783	5873	246	11,7
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja		16801	13844	1408	13164	168	16,8
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		11584	9584	1678	8398	217	15,3
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		2260	1309	504	1317	34	16,4
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		369	189	22	235	#	24,4
Other service activities							

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (83). **ZWOLNIENIA Z PRACY^a**
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termina- tion rate in %
			kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an em- ployment contract		przenie- sieni na emerytu- rę, rentę z tytułu niezdol- ności do pracy, rehabili- tację retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabilita- tion	korzysta- jący z urlopów wychow- awczych taking child- -care leaves	
				przez zakład pracy by em- ployer	przez pra- cownika by em- ployee			
OGÓŁEM	2010	192695	71674	37284	17320	12771	4035	19,2
TOTAL	2015	197468	66323	27378	22908	17351	2114	19,7
	2016	247060	79373	20235	29288	16761	2459	24,6
	2017	237288	84916	20670	30750	20460	2426	23,4
sektor publiczny		13604	1466	6327	3273	11577	823	15,8
public sector								
sektor prywatny		7442	2620	14343	27477	8883	1603	27,4
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		619	146	47	41	54	#	21,0
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		92550	23556	8081	11225	9480	753	21,2
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		60448	19630	5264	10244	3741	663	19,0
Budownictwo		16742	1084	1013	2245	771	77	33,0
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		26315	12617	2608	5206	720	300	26,2
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazyno- wa		12429	1718	573	2068	787	91	26,2
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		3477	2160	226	659	90	27	38,5
Accommodation and catering ^Δ								
Informacja i komunikacja		3117	1224	174	1015	77	45	20,6
Information and communication								

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (83). **ZWOLNIENIA Z PRACY^a (dok.)**
 TERMINATIONS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termina- tion rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an em- ployment contract		przenie- sieni na emerytu- rę, rentę z tytułu niezdol- ności do pracy, rehabili- tację retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabilita- tion	korzysta- jący z urlopów wychow- awczych taking child- -care leaves	
			przez zakład pracy by em- ployer	przez pra- cownika by em- ployee			
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	4418	2528	1268	775	192	165	23,6
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2618	1316	200	266	670	18	15,9
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	5603	2702	594	1208	471	52	22,5
Professional, scientific and techni- cal activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	37662	14053	2094	2751	531	117	94,2
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne	6263	4107	154	457	1614	303	9,8
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja	12869	7797	2846	762	2602	173	12,8
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	10174	8440	642	1733	2105	265	13,4
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2031	1223	134	304	291	30	14,8
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa	401	245	16	35	5	#	26,3
Other service activities							

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 9 (84). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY^a**
GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem – absolwenci szkół Of total number – school leavers				
			wyższych tertiary	policeal- nych i średnich zawodo- wych post- -second- ary and secondary vocational	liceów ogólno- kształcą- cych general secondary	zasad- niczych zawodo- wych basic vocational	
OGÓŁEM	2010	17254	7227	6080	4604	2585	3985
TOTAL	2015	14834	6385	6017	3693	2419	2705
	2016	16523	7085	5990	3964	2725	3844
	2017	18238	7632	6075	4516	2904	4743
sektor publiczny		4796	2809	1842	1067	231	384
public sector							
sektor prywatny	34839	13175	4233	3449	2673	4359	
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	47	16	21	19	3	4	
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł	6981	2110	1451	2364	862	2304	
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe	5729	2054	1368	1634	844	1883	
of which manufacturing							
Budownictwo	835	85	209	194	67	365	
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a Trade; repair of motor vehicles ^a	3113	1540	815	705	1115	478	
Transport i gospodarka magazynowa	523	118	138	173	109	103	
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^a	233	137	39	52	77	65	
Accommodation and catering ^a							
Informacja i komunikacja	489	174	406	38	43	#	
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	178	132	85	38	49	#	
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^a	137	81	41	30	18	#	
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	578	297	398	90	52	38	
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^a ...	2229	811	434	338	276	1181	
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	582	385	420	97	61	4	
Public administration and defence; compulso- ry social security							
Edukacja	758	525	541	115	43	59	
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1296	1071	951	199	73	73	
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	246	141	118	62	53	13	
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa	13	9	8	2	3	-	
Other service activities							

a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Employed on the basis of an employment contract; data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10 (85). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2017 R.**
 JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies — newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies — newly created jobs	z liczby ogółem w jed- nostkach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
OGÓŁEM TOTAL	14,6	2,6	8,4	81,4	41,3	30,7	17,2
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,0	–	0,0	0,3	0,1	0,1	0,0
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł	3,9	0,6	3,7	18,1	12,4	6,4	4,7
Industry							
górnictwo i wydobywanie	0,1	–	0,1	0,3	0,2	0,9	0,9
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe ..	3,7	0,6	3,5	17,2	11,8	5,1	3,6
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,2	0,2
electricity, gas, steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodaro- wanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	0,1	0,0	0,1	0,5	0,3	0,2	0,1
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo	2,0	0,5	0,8	11,2	4,6	2,9	2,4
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2,7	0,7	0,6	17,9	6,0	7,2	2,3
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka maga- zynowa	1,7	0,0	0,8	4,4	2,1	1,6	0,4
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	0,7	0,2	0,2	3,9	0,3	1,6	0,2
Accommodation and catering ^Δ							

a W ciągu roku.
a During the year.

TABL. 10 (85). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2017 R. (dok.)**
 JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies — newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies — newly created jobs	z liczby ogółem w jed- nostkach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
Informacja i komunikacja	0,5	0,3	0,4	2,4	1,4	0,7	0,4
Information and communication							
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa	0,1	0,1	0,0	1,5	0,7	0,9	0,5
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^a Real estate activities	0,1	0,0	0,1	1,0	0,2	0,4	0,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0,5	0,2	0,2	4,5	1,4	2,3	1,2
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^a	0,9	0,0	0,5	4,9	4,1	3,1	2,5
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,4	0,1	0,4	0,8	0,8	0,3	0,3
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja	0,3	0,0	0,2	6,2	5,2	1,5	1,3
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0,6	0,1	0,5	2,5	1,6	0,9	0,6
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0,1	0,0	0,1	0,5	0,4	0,2	0,1
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa Other service activities	0,2	—	0,0	1,4	0,1	0,6	0,0

^a W ciągu roku.

^a During the year.

Bezrobocie Unemployment

TABL. 11 (86). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	181198	148508	119981	94687	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	98169	80665	66686	54498	of which women
Z liczby ogółem - bezrobotni:					Of total number - unemployed persons:
dotychczas niepracujący	35806	21236	15601	11695	previously not employed
absolwenci ^a	10831	5960	4101	2811	school-leavers ^a
bez kwalifikacji zawodowych	47059	43121	34536	27194	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	6517	7904	6243	4325	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^b	72162	80389	63947	49135	long-term unemployed ^b
posiadający prawo do zasiłku	27762	19659	16201	12884	possessing benefit rights
posiadający co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 roku życia	21805	19822	17829	with at least one child under 6 years of age
niepełnosprawni	11064	10205	8344	6870	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowanego^c w %	10,0	8,2	6,6	5,1	Registered unemployment rate^c in %
Oferty pracy	4147	8740	10749	11536	Job offers

a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. b Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego. c Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 136.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated from any school, which is confirmed by a certificate, diploma or other document of completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. b Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training. c See general notes, item 2 on page 136.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 13 (88). BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016		2017	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe	20778	13594	19416	13034	16472	11035	13477	9091
Tertiary								
Policealne i średnie zawo- dowe	41781	25114	32709	20049	26453	16468	20803	13401
Post-secondary and voca- tional secondary								
Średnie ogólnokształcące	17205	12187	13656	9419	11213	7977	9092	6578
General secondary								
Zasadnicze zawodowe	50889	22573	40604	17798	31765	14225	24554	11415
Basic vocational								
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe ..	50545	24701	42123	20365	34078	16981	26761	14013
Lower secondary, primary and incomplete primary								
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^{ab} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT^{ab}								
3 miesiące i mniej	67086	33189	46373	23121	37408	18368	30515	15168
3 months and less								
3 – 6	36764	20778	22677	12649	18134	10202	14657	8705
6 – 12	34618	19386	23633	12759	18912	11018	14559	8709
12 – 24	27543	15715	22110	12492	18814	11316	13663	8862
Powyżej 24 miesięcy	15187	9101	33715	19644	26713	15782	21293	13054
More than 24 months								
WEDŁUG STAŻU PRACY^b BY WORK SENIORITY^b								
Bez stażu pracy	35806	22113	21236	13191	15601	9970	11695	7908
No work seniority								
Ze stażem pracy:								
With work seniority:								
1 rok i mniej	29139	16910	27955	16749	23910	14735	19534	12448
1 year and less								
1 – 5	37464	20159	29928	16794	24766	14506	20358	12531
5 – 10	22799	12438	21282	11678	17606	9983	14286	8424
10 – 20	27045	14109	22972	11783	18466	9382	14591	7544
20 – 30	21434	9814	17860	7656	13905	5893	10185	4183
powyżej 30 lat	7511	2626	7275	2814	5727	2217	4038	1460
more than 30 years								

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3–6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. wśród bezrobotnych było 28073 osób (w tym 11333 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a From the date of registering in a labour office. b Intervals were shifted upwards, e.g., in the interval 3–6, persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

N o t e. As of 31 XII 2017 among the unemployed were 28073 persons (of which 11333 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 14 (89). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY^a**
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					Unemployed persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	1889	2656	2826	3058	Undertook employment in intervention works
w tym kobiety	1100	1486	1623	1799	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	4116	2127	2275	2192	Undertook employment in public works
w tym kobiety	1707	1170	1231	1204	of which women
Rozpoczęli szkolenie lub stażu pracodawcy	46729	27218	22613	19588	Started training or internship with the employer
w tym kobiety	29422	17229	14620	12614	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	6267	4675	4300	3719	Started social useful works
w tym kobiety	3344	2616	2308	1902	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy	115238	140951	170030	210411	Number of submitted job offers

a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15 (90). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**
EXPENDITURES OF THE LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	827,2	647,7	646,6	624,6	100,0	TOTAL
w tym:						of which:
Zasiłki dla bezrobotnych	296,7	255,0	215,7	180,0	28,8	Unemployment benefits
Koszty szkoleń	32,7	21,1	16,4	12,7	2,0	Training costs
Środki na dofinansowanie podejmowania działalności gospodarczej oraz refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy	223,2	150,5	147,0	93,9	15,0	Means for starting of economic activity as well as reimbursement of the costs of equipment and refitting of the workseat
Roboty publiczne	28,3	18,6	21,5	21,9	3,5	Public works
Prace interwencyjne ...	9,5	12,4	13,0	14,5	2,3	Intervention works
Stypendia za okres stażu	167,4	114,0	108,9	92,7	14,8	Scholarships for internship period

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 136.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a See general notes, item 3 on page 136.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy
Work conditions

TABL. 16 (91). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incap- able for work ^b		
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	innych other	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more
O G Ó Ł E M T O T A L							
O G Ó Ł E M 2010	13802	64	108	13630	135	3999	8845
T O T A L 2015	12156	37	64	12055	183	4140	7245
2016	11912	34	68	11810	185	4400	7063
2017	12265	35	107	12123	192	4305	7514
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	52	1	2	49	1	17	32
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł	5832	13	65	5754	77	1788	3907
Industry							
górnictwo i wydobywanie	1485	7	7	1471	–	125	1339
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe ...	3886	6	54	3826	63	1503	2287
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^b	82	–	1	81	2	18	60
electricity, gas, steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodaro- wanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^a	379	–	3	376	12	142	221
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo	810	6	19	785	7	229	563
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a	1419	1	3	1415	28	640	729
Trade; repair of motor vehicles ^a							

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych.

a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents.

TABL. 16 (91). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (cd.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incap- able for work ^b		
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	innych other	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more
O G Ó Ł E M (dok.) T O T A L (cont.)							
Transport i gospodarka maga- zynowa	915	8	5	902	18	313	556
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	107	–	–	107	1	52	51
Informacja i komunikacja	52	–	–	52	3	25	23
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	101	–	1	100	2	35	50
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	149	1	1	147	3	55	87
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	145	1	–	144	2	53	83
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	513	2	3	508	13	219	274
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	307	–	–	307	7	117	169
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja	619	2	6	611	17	238	330
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1095	–	–	1095	10	464	579
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	99	–	2	97	1	35	58
Arts, entertainment and recre- ation							
Pozostała działalność usługowa Other service activities	50	–	–	50	2	25	23

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych.
a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents.

TABL. 16 (91). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (cd.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapa- ble for work ^b			
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	innych other	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more	
NA 1000 PRACUJĄCYCH^c (WSKAŹNIK WYPADKOWOŚCI) PER 1000 EMPLOYED PERSONS^c (INCIDENCE RATE)								
OGÓŁEM	2010	9,31	0,04	0,07	9,20	0,09	2,70	5,96
TOTAL	2015	7,76	0,02	0,04	7,70	0,12	2,64	4,62
	2016	7,48	0,02	0,04	7,42	0,12	2,76	4,43
	2017	7,53	0,02	0,07	7,44	0,12	2,64	4,61
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		8,68	0,17	0,33	8,18	0,17	2,84	5,34
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		11,76	0,03	0,13	11,60	0,16	3,61	7,88
Industry								
górnictwo i wydobywanie		17,22	0,08	0,08	17,06	0,00	1,45	15,52
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe ...		10,45	0,02	0,15	10,28	0,17	4,04	6,15
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^d		5,42	0,00	0,07	5,35	0,13	1,19	3,97
electricity, gas, steam and air conditioning supply								
dostawa wody; gospodaro- wanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^d		16,74	0,00	0,13	16,61	0,53	6,27	9,76
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								
Budownictwo		7,74	0,06	0,18	7,50	0,07	2,19	5,38
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^d		5,08	0,00	0,01	5,07	0,10	2,29	2,61
Trade; repair of motor vehicles ^d								
Transport i gospodarka maga- zynowa		8,76	0,08	0,05	8,63	0,17	3,00	5,32
Transportation and storage								

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 16 (91). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapa- ble for work ^b		
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	innych other	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more
NA 1000 PRACUJĄCYCH^c (WSKAŹNIK WYPADKOWOŚCI) (dok.) PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^c (INCIDENCE RATE) (cont.)							
Zakwaterowanie i gastronomia ^a Accommodation and catering ^a	3,42	0,00	0,00	3,42	0,03	1,66	1,63
Informacja i komunikacja	1,41	0,00	0,00	1,41	0,08	0,68	0,62
Działalność finansowa	2,83	0,00	0,03	2,80	0,06	0,98	1,40
i ubezpieczeniowa							
Obsługa rynku nieruchomości ^a . Real estate activities	5,40	0,04	0,04	5,32	0,11	1,99	3,15
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1,99	0,01	0,00	1,98	0,03	0,73	1,14
Administrowanie i działalność wspierająca ^a	6,69	0,03	0,04	6,62	0,17	2,86	3,57
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4,79	0,00	0,00	4,79	0,11	1,82	2,63
Edukacja	4,69	0,02	0,05	4,62	0,13	1,80	2,50
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	10,06	0,00	0,00	10,06	0,09	4,26	5,32
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5,11	0,00	0,10	5,01	0,05	1,81	2,99
Pozostała działalność usługowa Other service activities	1,50	0,00	0,00	1,50	0,06	0,75	0,69

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 17 (92). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a**
(poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a
(excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budownictwo con- struction	handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka magazy- nowa transportation and storage	opieka zdrowot- na i pomoc społecz- na human health and so- cial work activities
			razem total	w tym prze- twórstwo przemy- słowe of which ma- nufac- turing				
OGÓŁEM 2010	13802	58	6852	4313	1534	1445	818	863
TOTAL 2015	12156	50	5600	3664	880	1453	799	1072
..... 2016	11912	44	5634	3823	804	1339	790	1105
..... 2017	12265	52	5832	3886	810	1419	915	1095
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami che- micznymi	438	1	222	181	28	32	32	41
Contact with electrical voltage, tem- perature, hazardous substances and chemicals								
w tym z preparatami chemiczny- mi	109	-	60	49	10	8	8	12
of which chemicals								
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie ...	23	-	16	4	3	2	-	-
Drowned, buried, enveloped								
Zderzenie z/lub uderzenie w: Horizontal or vertical impact with or against:								
nieruchomy obiekt	3506	18	1361	917	198	402	337	295
a stationary object								
obiekt w ruchu	3027	13	1777	991	238	366	212	78
object in motion								
w tym przez: of which by:								
spadający obiekt	1431	6	923	418	115	168	66	32
falling object								
poruszający się lub transportowa- ny obiekt	538	1	255	196	51	88	67	13
moving or transported object								
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym	2319	6	1105	860	146	310	64	418
Contact with sharp, rough, coarse material agent								
w tym kontakt z przedmiotem ostрым	1710	3	725	641	93	261	31	397
of which contact with sharp material agent								
Uwięzienie, zmiżdżenie	987	4	634	466	75	114	43	27
Trapped, crushed								
Obciążenie psychiczne lub fizyczne Physical or mental stress	1646	8	661	444	121	176	154	163
w tym obciążenie układu mięśni- owo-szkieletowego	1394	6	575	388	106	150	129	137
of which physical stress on the muscular-skeletal system								

a Zgłoszone w danym roku.

a Registered in a given year.

TABL. 17 (92). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)**
CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budownictwo construction	handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^A trade; repair of motor vehicles ^A	transport i gospo- darka magazy- nowa transportation and storage	opieka zdrowot- na i pomoc społecz- na human health and so- cial work activities
			razem total	w tym prze- twórstwo przemy- słowe of which ma- nufac- turing				

WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY (dok.) CONTACT-MODE OF INJURY (cont.)

Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia	272	2	36	11	–	12	70	68
Bite, kick, etc. (human or animal)								
Pozostałe	47	–	20	12	1	5	3	5
Others								

PRZYCZYNY WYPADKÓW CAUSES OF ACCIDENTS

OGÓŁEM	2010	28149	88	14962	9031	3333	2805	1781	1300
TOTAL	2015	24926	101	12328	7786	1931	2930	1606	1719
	2016	24412	83	12146	7970	1779	2762	1636	1812
	2017	24969	97	12452	8128	1719	3054	1853	1813
Niewłaściwy stan czynnika mate- rialnego		2058	8	1130	772	145	200	218	104
Inappropriate condition of material objects/agents									
Niewłaściwa organizacja: Inappropriate organisation of:									
pracy		1098	2	635	394	130	130	49	29
work									
stanowiska pracy		1419	6	822	528	110	192	82	46
workstation									
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym		1865	6	1044	757	129	275	108	119
Absence or inappropriate use of material objects/agents									
Nieużywanie sprzętu ochronnego ..		391	1	232	179	22	62	17	10
Not using protective equipment									
Niewłaściwe samowolne zachowa- nie się pracownika		1805	5	1032	675	132	265	139	53
Inappropriate wilful employee's action									
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b		275	–	99	73	22	41	21	35
Wrong mental and physical state of an employee ^b									
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika		15041	58	7047	4522	1000	1785	1081	1341
Incorrect employee's action									
Inne		1017	11	411	228	29	104	138	76
Others									

a Zgłoszone w danym roku. b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

a Registered in a given year. b Caused by e.g.: sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 18 (93). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE^a**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	371	293	306	255	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	1	6	2	2	of which fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Events causing injury:
upadek osób	169	148	172	141	persons falling
uderzenie lub przygnięcie przez spadające przedmioty	22	24	21	14	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	8	2	3	4	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń ...	62	28	27	22	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygnięcie, pogryzienie przez zwierzęta	42	31	33	27	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie skrajnych temperatur	–	3	–	3	influence of extreme temperatures
działanie materiałów szkodliwych	2	–	–	1	influence of hazardous materials
inne wydarzenia	66	57	50	43	other events

^a Którym wypłacono jednorazowe odszkodowania.

Źródło: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a For which one-off compensations were granted.

Source: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (94). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a**
 Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Zagrożenie Hazard								
	związane connected with						czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery		
	ze środowiskiem pracy work environment				z uciążliwością pracy strenuous work				
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population									
OGÓŁEM	2010	183,7	126,6	100,2	63,0	59,0	47,2	24,5	16,4
TOTAL	2015	167,3	119,4	95,8	61,5	48,4	39,8	23,1	18,1
	2016	158,5	109,8	86,9	53,8	47,4	37,5	24,1	18,5
	2017	153,8	106,9	83,2	50,9	45,8	37,4	24,8	18,7
sektor publiczny		258,7	156,5	143,6	74,9	87,4	67,2	27,7	14,4
public sector									
sektor prywatny		117,2	89,6	62,1	42,5	31,3	26,9	23,7	20,2
private sector									

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 138.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 6 on page 138.

TABL. 19 (94). ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (cd.)
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Hazard					
			związane connected with				czynnikami mecha- nicznymi związanymi z maszynami szcze- gólnie niebezpiecz- nymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery	
	ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous work					
	ogółem grand total	w tym przez jed- ną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jed- ną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jed- ną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jed- ną grupę czynni- ków of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	99,3	64,3	61,6	35,3	27,8	23,4	9,9	5,6
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	213,0	146,0	118,9	73,3	56,2	44,0	38,0	28,7
Industry								
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	478,9	250,5	321,9	162,6	98,7	58,3	58,3	29,7
przetwórstwo przemyślo- we	154,9	125,6	74,2	54,8	46,0	40,4	34,7	30,4
manufacturing								
wytwarzanie i zaopa- trywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	44,7	28,5	15,2	8,8	8,1	8,1	21,3	11,6
electricity, gas, steam and air conditioning supply								
dostawa wody; gospoda- rowanie ściekami i odpadami; rekultywa- cja ^Δ	130,4	104,0	47,3	33,2	67,4	61,8	15,7	9,0
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								
Budownictwo	187,5	113,7	124,1	61,6	47,0	39,3	16,3	12,8
Construction								
Handel; naprawa pojaz- dów samochodowych ^Δ ..	22,7	17,5	13,1	9,8	5,4	4,3	4,2	3,4
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 138.

a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 6 on page 138.

TABL. 19 (94). ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Hazard					
			związane connected with				czynnikami mecha- nicznymi związanymi z maszynami szcze- gólnie niebezpiecz- nymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery	
	ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous work					
	ogółem grand total	w tym przez jed- ną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jed- ną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jed- ną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jed- ną grupę czynni- ków of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed								
Transport i gospodarka magazynowa	141,1	123,2	22,0	17,3	106,9	97,5	12,1	8,4
Transportation and storage								
Informacja i komunikacja	4,5	2,9	2,4	1,7	2,1	1,3	0,1	-
Information and commu- nication								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ...	13,5	10,1	2,0	2,0	6,3	6,3	5,2	1,8
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działal- ność wspierająca ^A	118,3	56,4	82,8	34,3	10,0	5,8	25,5	16,2
Administrative and support service activities								
Edukacja	15,2	13,6	15,0	13,5	-	-	0,1	0,1
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	31,8	23,0	23,1	14,2	8,6	8,6	0,2	0,1
Human health and social work activities								
Pozostała działalność usługowa	-	-	-	-	-	-	-	-
Other service activities								

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 138.

a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 6 on page 138.

TABL. 20 (95). ZATRUDNIENI NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^a W 2017 R.
PERSONS WORKING AT WORKSTATIONS ASSESSED FOR OCCUPATIONAL RISK^a IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przepr wadzenie oceny ryzyka zawodowego Assessment of occupatio nal risk	Wyelimin owanie lub ograniczenie ryzyka zawo dowego Elimination or limitation of occupatio nal risk	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego Measures taken to eliminate or reduce the occupational risk		
			techniczne technical	organiza cyjne organisa tional	ochrony in dywidualnej personal protection
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population					
OGÓŁEM	402,1	239,0	102,8	110,1	176,0
TOTAL					
sektor publiczny	437,5	317,2	142,5	137,6	257,3
public sector					
sektor prywatny	389,8	211,7	89,0	100,4	147,5
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ...	238,7	141,0	30,2	34,9	128,7
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł	471,9	292,1	133,0	135,1	217,0
Industry					
górnictwo i wydobywanie	690,8	563,8	277,0	284,1	453,4
mining and quarrying					
przetwórstwo przemysłowe	424,2	229,4	101,5	102,8	160,9
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a	390,1	206,0	57,8	47,0	137,7
electricity, gas, steam and air conditioning supply					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^a	370,2	212,2	81,2	80,5	172,9
water supply; sewerage, waste manage ment and remediation activities					
Budownictwo	443,6	317,0	107,2	143,9	256,7
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samocho dowych ^a	261,3	101,1	36,8	52,6	63,3
Trade; repair of motor vehicles ^a					
Transport i gospodarka magazynowa	316,2	173,2	86,3	88,0	116,4
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja	270,2	198,0	46,2	149,0	39,0
Information and communication					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	637,6	146,4	50,4	85,7	122,8
Professional, scientific and technical acti vities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^a ...	457,9	266,1	35,7	99,3	175,3
Administrative and support service activities					
Edukacja	55,8	18,2	4,2	16,7	4,2
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	299,4	168,2	62,7	45,9	147,7
Human health and social work activities					
Pozostała działalność usługowa	78,7	22,5	–	–	22,5
Other service activities					

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 138.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 6 on page 138.

TABL. 21 (96). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków Number of cases		SPECIFICATION	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 100 tys. zatrudnionych per 100 thous. paid employees		
OGÓŁEM	2010	1005	79,7	TOTAL
	2015	437	34,8	
	2016	638	50,5	
	2017	369	28,4	
w tym:				of which:
Pylice płuc		210	16,2	Pneumoconioses
Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu		4	0,3	Diseases of pleura or pericardium induced by asbestos dust
Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli, z trwałym upośledzeniem sprawności wentylacyjnej płuc		1	0,1	Chronic obstructive bronchitis which causes airflow limitation
Astma oskrzelowa		4	0,3	Bronchial asthma
Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych		3	0,2	Extrinsic allergic alveolitis
Alergiczny nieżyt nosa		1	0,1	Allergic rhinitis
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym		18	1,4	Chronic voice disorders due to excessive vocal effort
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi		6	0,5	Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environment
Choroby skóry		6	0,5	Skin diseases
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy		22	1,7	Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy		35	2,7	Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is performed
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem		32	2,5	Bilateral permanent noise-induced hearing loss of cochlear or sensorineural type
Zespół wibracyjny		5	0,4	Vibration syndrome
Choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi, chemicznymi lub biologicznymi		–	–	Diseases of visual system induced by physical, chemical or biological agents
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa		22	1,7	Infectious and parasitic diseases or their sequels

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22 (97). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a**
 Stan w dniu 15 XII
PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS CONDITIONS^a
 As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilaktyczne Prophylactic meals	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowances	Skrócony czas pracy Short time work	Dodatkowe urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach ^b Entitlements arising from working in special conditions ^b
OGÓŁEM	2010	163794	178379	47790	142359	12380	71849	3491
TOTAL	2015	122698	143301	39265	104266	14743	46707	2990
	2016	122595	137424	29782	96339	16477	51647	2615
	2017	118252	137551	21542	79270	14606	52293	1956
sektor publiczny		78971	68343	11950	65395	11750	49873	1266
public sector								
sektor prywatny		39281	69208	9592	13875	2856	2420	690
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		752	380	–	3	4	4	–
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		95156	106329	21242	65024	12773	43529	1059
Industry								
górnictwo i wydobywanie		69179	47157	12134	51980	11936	41617	585
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe		18743	48433	7693	8314	705	1837	363
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		2856	5597	837	3366	6	75	83
electricity, gas, steam and air conditioning supply								
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		4378	5142	578	1364	126	–	28
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								
Budownictwo		11000	12337	72	3848	1493	1389	287
Construction								

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 138. b Lub w szczególnym charakterze.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 6 on page 138. b Or in particular character.

TABL. 22 (97). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a (dok.)**

Stan w dniu 15 XII

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS CONDITIONS^a (cont.)
As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Posiłki profilaktyczne Prophylactic meals	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowances	Skrócony czas pracy Short time work	Dodatkowe urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach ^b Entitlements arising from working in special conditions ^b
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1605	3712	94	604	16	13	5
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa	8370	8556	38	8088	14	7271	210
Transportation and storage							
Informacja i komunikacja	114	314	14	48	1	–	–
Information and communication							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	92	168	–	407	–	–	1
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	789	410	–	11	–	–	4
Administrative and support service activities							
Edukacja	17	10	–	543	–	3	–
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	357	5335	82	694	305	84	390
Human health and social work activities							
Pozostała działalność usługowa	–	–	–	–	–	–	–
Other service activities							

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 138. b Lub w szczególnym charakterze.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 6 on page 138. b Or in particular character.

TABL. 23 (98). ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHOROÓB ZAWODOWYCH^a
 BENEFITS FOR ACCIDENTS AT WORK AND OCCUPATIONAL DISEASES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba świadczeń Number of benefits		Średni koszt świadczeń w zł na 1 świadczenie Average cost of benefits in zł per 1 benefit		
	ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which due to accidents at work	ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which due to accidents at work	
OGÓŁEM	2010	3363	2999	4477,9	3804,4
TOTAL	2015	3925	3665	4687,5	4272,9
.....	2016	3408	3225	4307,9	3972,7
.....	2017	3508	3263	4876,1	4505,4
sektor publiczny		1290	1111	6129,8	5464,4
public sector					
sektor prywatny		2218	2152	4146,8	4010,2
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		14	12	3378,6	3283,3
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		2366	2134	5170,3	4656,8
Industry					
górnictwo i wydobywanie		817	648	7648,5	6942,7
mining and quarrying					
przetwórstwo przemysłowe		1381	1318	3879,7	3651,4
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a		24	24	4458,3	4458,3
electricity, gas, steam and air conditioning supply					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^a		144	144	3606,3	3606,3
water supply; sewerage, waste management and remediation activities					
Budownictwo		299	293	5002,3	4864,5
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a		254	253	4006,3	3974,3
Trade; repair of motor vehicles ^a					
Transport i gospodarka magazynowa		250	248	4635,2	4630,6
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja		5	5	1620,0	1620,0
Information and communication					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1	1	6300,0	6300,0
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^a		19	19	4094,7	4094,7
Administrative and support service activities					
Edukacja		24	24	3575,0	3575,0
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		276	274	3531,9	3528,1
Human health and social work activities					

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 138.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 6 on page 138.

DZIAŁ VII WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Prezentowane dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Do **wynagrodzeń osobowych** zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (przestoje płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących prace nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto przypadających na 1 zatrudnionego obejmują zaliczki na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płacone przez ubezpieczonego pracownika, wprowadzone z dniem 1 I 1999 r. zgodnie z ustawą z dnia 13 X 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późniejszymi zmianami).

CHAPTER VII WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Presented data do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

Personal wages and salaries comprise, among others: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g., for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid lay-offs, holidays, illness) and allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of job occupational training.

Components of wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere units, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

2. Average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in cooperatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere units,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees converted into full-time paid employees.

3. Data on average monthly gross wages and salaries per paid employee include deductions for personal income tax and employee's contributions to compulsory social security (retirement, and other pension and illness) paid by the insured employee, introduced from 1 I 1999 according to the Law dated 13 X 1998 on the System of Social Security (Journal of Laws No. 137, item 887, with later amendments).

4. Dane w tabl. 2–5 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2016 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

4. Data in tables 2–5 were elaborated on the basis of sample survey of structure of wages and salaries by occupations for October 2016. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries, the sum of the following was assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere units and fees).

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r. – w przypadku emerytur – ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE).

1. Information on **retirement and other pensions benefits** (excluding those for farmers) concern benefits paid by the Social Insurance Institution from the source of the Social Insurance Fund and the state budget (within the scope of the targeted grant and from 2007 from a separate division of the state budget expenditure) as well as in the period from 1 I 2009 to 30 VI 2014 – in case of retirement pensions – from the sources gathered in the open pension funds (OFE).

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

Information regarding **retirement and other pensions benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the targeted grant and from 2007 from a separate division of the state budget expenditure) as well as from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

2. Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement and other pensions:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) rolnicy indywidualni;
- 8) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatanci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) farmers;
- 8) war and military invalids, combatants and since 1991 persons repressed.

3. **Świadczenia emerytalne i rentowe** (wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

3. **Retirement and other pensions benefits** (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:

- 1) emerytury,
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy,
- 3) renty rodzinne.

- 1) retirement pensions,
- 2) disability pensions,
- 3) survivors pensions.

4. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

5. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

6. Dane o świadczeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

4. Retirement and other pensions benefits include the amount of benefits due (current and compensatory) taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

5. Data regarding the average monthly retirement and other pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

6. Data regarding benefits are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income taxes.

Wynagrodzenia
Wages and salaries
TABL. 1 (99). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which entities em- ploying more than 9 persons	
OGÓŁEM	3306,69	3969,67	4059,14	4247,44	4481,57	TOTAL
sektor publiczny	4143,18	4922,11	4951,43	5057,98	5057,98	public sector
sektor prywatny	2840,86	3513,27	3657,74	3896,43	4168,73	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3374,87	4654,74	4597,14	4643,92	5095,59	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	3910,15	4648,07	4669,33	4878,75	5003,27	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	3131,30	3924,71	4057,64	4346,92	4471,09	of which manufacturing
Budownictwo	2602,45	3075,04	3249,93	3428,30	3802,10	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A	2350,99	2987,59	3185,82	3403,93	3769,11	Trade; repair of motor vehicles ^A
Transport i gospodarka magazynowa	2616,16	3220,59	3341,52	3540,64	3807,60	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^A	1724,93	2147,75	2296,18	2529,84	2632,11	Accommodation and catering ^A
Informacja i komunikacja	3962,17	4958,89	5151,29	5650,73	5914,92	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4599,32	5532,79	5786,68	6041,69	6486,89	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^A	3135,39	3796,60	3931,40	4146,43	4247,23	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3661,62	4167,35	4143,55	4391,60	4966,98	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^A	1916,25	2489,97	2661,09	2766,11	2742,52	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4079,28	4744,03	4984,47	5218,03	5218,00	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	3245,03	3995,63	4020,42	4089,48	4104,18	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3125,45	3576,27	3742,76	3974,23	4030,38	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2629,16	3180,05	3284,54	3518,53	3551,12	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	2273,50	2612,48	2804,46	2869,48	2918,57	Other service activities

TABL. 2 (100). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.²
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016²

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w tys. osób in thous. persons b – w odsetkach in percent		Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
		ogółem total	męż- czyź- ni men	kobie- ty wo- men	ogółem total	męż- czyź- ni men	kobie- ty wo- men	ogółem total	męż- czyź- ni men	kobie- ty wo- men	
OGÓŁEM	a	1028,9	572,2	456,7	341,1	145,9	195,2	687,8	426,3	261,5	
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
z tego według przedziałów wynagrodzeń ustalonych na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (PW = 4346,76 zł) w kraju: out of which by ranges of wages and salaries established on the basis of a multiplicity of an average gross wages and salaries (PW = 4346,76 zł) in country:											
Do 1850,00 zł	Do 1850,00 zł	a	86,0	46,1	39,9	1,1	0,2	0,9	84,9	45,9	39,0
zł and less	zł and less	b	8,4	8,1	8,7	0,3	0,1	0,5	12,3	10,8	14,9
1850,01 – 2173,38	1850,01 zł – 50% PW	a	86,5	37,5	49,0	13,3	2,0	11,3	73,2	35,5	37,7
		b	8,4	6,5	10,7	3,9	1,4	5,8	10,6	8,3	14,4
2173,39 – 2912,33	50 – 67% PW	a	179,6	80,7	98,9	46,7	11,4	35,3	132,9	69,3	63,6
		b	17,5	14,1	21,7	13,7	7,8	18,1	19,3	16,3	24,3
2912,34 – 3260,07	67 – 75% PW	a	78,5	40,3	38,2	22,3	6,9	15,4	56,2	33,4	22,8
		b	7,6	7,0	8,4	6,6	4,7	7,9	8,2	7,8	8,7
3260,08 – 4346,76	75 – 100% PW	a	231,1	122,7	108,4	87,7	29,0	58,7	143,4	93,7	49,7
		b	22,4	21,5	23,6	25,7	20,0	29,9	20,9	21,9	19,0
4346,77 – 5433,45	100 – 125% PW	a	151,6	85,0	66,6	72,3	28,0	44,3	79,3	57,0	22,3
		b	14,7	14,9	14,6	21,2	19,2	22,7	11,5	13,4	8,5
5433,46 – 6520,14	125 – 150% PW	a	86,6	59,8	26,8	42,8	26,1	16,7	43,8	33,7	10,1
		b	8,4	10,5	5,9	12,5	17,9	8,6	6,4	7,9	3,9
6520,15 – 7606,83	150 – 175% PW	a	51,4	39,9	11,5	24,8	19,2	5,6	26,6	20,7	5,9
		b	5,0	7,0	2,5	7,3	13,1	2,9	3,9	4,9	2,2
7606,84 – 8693,52	175 – 200% PW	a	28,4	22,6	5,8	13,2	10,7	2,5	15,2	11,9	3,3
		b	2,8	3,9	1,3	3,9	7,3	1,3	2,2	2,8	1,3
8693,53 – 9780,21	200 – 225% PW	a	16,7	13,0	3,7	7,0	5,5	1,5	9,7	7,5	2,2
		b	1,6	2,3	0,8	2,0	3,8	0,8	1,4	1,7	0,9
9780,22 – 10866,90	225 – 250% PW	a	9,2	7,0	2,2	3,5	2,6	0,9	5,7	4,4	1,3
		b	0,9	1,2	0,5	1,0	1,7	0,5	0,8	1,1	0,5
10866,91 – 11953,59	250 – 275% PW	a	5,7	4,2	1,5	1,9	1,3	0,6	3,8	2,9	0,9
		b	0,6	0,7	0,3	0,6	0,9	0,3	0,6	0,7	0,3
11953,60 – 13040,28	275 – 300% PW	a	4,4	3,2	1,2	1,5	1,0	0,5	2,9	2,2	0,7
		b	0,4	0,6	0,3	0,4	0,7	0,2	0,4	0,5	0,3
13040,29 – 20000,00	300% PW –	a	9,4	7,1	2,3	2,5	1,6	0,9	6,9	5,5	1,4
	20000,00 zł	b	0,9	1,2	0,5	0,7	1,1	0,4	1,0	1,3	0,6
Od 20000,01 zł	Od 20000,01 zł	a	3,8	3,1	0,7	0,5	0,4	0,1	3,3	2,7	0,6
zł and more	zł and more	b	0,4	0,5	0,2	0,2	0,3	0,1	0,5	0,6	0,2

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 171.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 4 on page 171.

TABL. 2A (101). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w tys. osób in thous. persons b – w odsetkach in percent		Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
		ogółem total	męż- czyź- ni men	kobie- ty wo- men	ogółem total	męż- czyź- ni men	kobie- ty wo- men	ogółem total	męż- czyź- ni men	kobie- ty wo- men	
OGÓŁEM		a	1028,9	572,2	456,7	341,1	145,9	195,2	687,8	426,3	261,5
TOTAL		b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
przedziały wynagrodzeń ² : ranges of wages and salaries ² :											
Do 1850,00 zł	Do 1850,00 zł	a	86,0	46,1	39,9	1,1	0,2	0,9	84,9	45,9	39,0
zł and less	zł and less	b	8,4	8,1	8,7	0,3	0,1	0,5	12,3	10,8	15,0
1850,01 – 2123,45	1850,01 zł – 50% PW	a	76,2	34,0	42,2	9,9	1,5	8,4	66,3	32,5	33,8
		b	7,4	5,9	9,2	2,9	1,0	4,3	9,6	7,6	12,9
2123,46 – 2845,42	50 – 67% PW	a	174,7	76,1	98,6	46,1	10,6	35,5	128,6	65,5	63,1
		b	17,0	13,3	21,6	13,5	7,3	18,2	18,8	15,5	24,2
2845,43 – 3185,18	67 – 75% PW	a	76,3	39,2	37,1	21,2	6,6	14,6	55,1	32,6	22,5
		b	7,4	6,8	8,1	6,2	4,5	7,5	8,0	7,6	8,6
3185,19 – 4246,90	75 – 100% PW	a	229,6	122,1	107,5	84,2	27,8	56,4	145,4	94,3	51,1
		b	22,3	21,4	23,5	24,7	19,1	28,8	21,2	22,2	19,6
4246,91 – 5308,63	100 – 125% PW	a	156,7	86,4	70,3	74,0	27,6	46,4	82,7	58,8	23,9
		b	15,2	15,2	15,4	21,7	18,9	23,7	12,0	13,8	9,1
5308,64 – 6370,35	125 – 150% PW	a	90,5	60,9	29,6	44,6	25,6	19,0	45,9	35,3	10,6
		b	8,8	10,6	6,5	13,1	17,6	9,7	6,7	8,3	4,1
6370,36 – 7432,08	150 – 175% PW	a	55,2	42,3	12,9	27,1	20,5	6,6	28,1	21,8	6,3
		b	5,4	7,4	2,8	7,9	14,0	3,4	4,1	5,1	2,4
7432,09 – 8493,80	175 – 200% PW	a	30,3	24,1	6,2	14,2	11,5	2,7	16,1	12,6	3,5
		b	2,9	4,2	1,4	4,2	7,9	1,4	2,3	2,9	1,3
8493,81 – 9555,53	200 – 225% PW	a	18,3	14,3	4,0	7,8	6,3	1,5	10,5	8,0	2,5
		b	1,8	2,5	0,9	2,3	4,3	0,8	1,5	1,9	0,9
9555,54 – 10617,25	225 – 250% PW	a	10,1	7,7	2,4	3,8	2,8	1,0	6,3	4,9	1,4
		b	1,0	1,3	0,5	1,1	1,9	0,5	0,9	1,1	0,5
10617,26 – 11678,98	250 – 275% PW	a	6,2	4,7	1,5	2,2	1,6	0,6	4,0	3,1	0,9
		b	0,6	0,8	0,3	0,6	1,1	0,3	0,6	0,7	0,3
11678,99 – 12740,70	275 – 300% PW	a	4,6	3,3	1,3	1,7	1,1	0,6	2,9	2,2	0,7
		b	0,4	0,6	0,3	0,5	0,8	0,3	0,4	0,5	0,3
12740,71 – 20000,00	300% PW –	a	10,4	7,9	2,5	2,7	1,8	0,9	7,7	6,1	1,6
	20000,00 zł	b	1,0	1,4	0,6	0,8	1,2	0,5	1,1	1,4	0,6
Od 20000,01 zł	Od 20000,01 zł	a	3,8	3,1	0,7	0,5	0,4	0,1	3,3	2,7	0,6
zł and more	zł and more	b	0,4	0,5	0,2	0,2	0,3	0,1	0,5	0,6	0,2

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Ustalone na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (4246,90 zł) w województwie śląskim; w nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2123,46 – 2845,42 zł stanowi 50–67% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 Established on the basis of a multiplicity of an average gross wages and salaries (4246,90 zł) in Śląskie Voivodship; the percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 2123,46 – 2845,42 zł range accounts for 50–67% of the average wages and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–67% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 67,00% of the average wage and salary).

TABL. 3 (102.) ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	4246,90	4660,48	3728,61	TOTAL
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy ...	6,9	7,2	6,6	7936,47	8958,14	6556,54	Public government representatives, senior officials and managers
Specjaliści	22,3	14,7	32,0	5006,16	5911,77	4486,15	Professionals
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	3,8	5,4	1,9	6075,86	6502,46	4541,99	science and engineering professionals
specjaliści do spraw zdrowia	3,2	0,8	6,1	4761,13	6416,64	4480,58	health professionals
specjaliści nauczania i wychowania	7,7	2,8	13,8	4403,71	4759,49	4311,90	teaching professionals
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	5,6	3,4	8,4	4876,51	5571,47	4526,37	business and administration professionals
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych ...	1,1	1,7	0,4	6106,84	6249,60	5319,49	information and communications technology professionals
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury ..	0,9	0,5	1,4	5866,07	6361,98	5658,14	legal, social and cultural professionals
Technicy i inny średni personel	11,5	10,1	13,2	4442,60	5155,43	3754,42	Technicians and associate professionals
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	4,3	6,0	2,2	5270,65	5677,26	3864,95	science and engineering associate professionals
średni personel do spraw zdrowia	1,0	0,5	1,7	3315,26	3803,65	3127,55	health associate professionals
średni personel do spraw biznesu i administracji	4,9	2,8	7,4	4151,03	4602,73	3934,66	business and administration associate professionals
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewnej	1,0	0,3	1,8	3434,08	3259,78	3467,64	legal, social, cultural and related associate professionals
technicy informatycy	0,3	0,5	0,1	4286,16	4372,37	3682,89	information and communications technicians

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 171.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes, item 4 on page 171.

TABLE 3 (102.) ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (cd.)
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
Pracownicy biurowi	8,4	5,3	12,2	3494,59	3649,90	3410,24	Clerks
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	2,6	0,7	5,1	3498,33	4048,74	3407,24	general and keyboard clerks
pracownicy obsługi klienta	1,2	0,3	2,3	3305,01	3969,84	3190,80	customer services clerks
pracownicy do spraw finansowo-sta- tycznych i ewidencji materiałowej	3,6	4,0	3,2	3461,60	3512,64	3381,90	numerical and material recording clerks
pozostali pracownicy obsługi biura	0,9	0,3	1,6	3871,24	4176,38	3792,69	other clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy	8,5	5,1	12,8	2608,11	2821,74	2500,95	Service and sales workers
pracownicy usług osobistych	1,9	1,3	2,7	2656,75	2638,42	2667,47	personal service workers
sprzedawcy i pokrewni	4,7	1,7	8,5	2629,13	3297,36	2466,15	sales workers
pracownicy opieki osobistej i pokrewni ...	0,4	0,1	0,8	2456,90	2749,23	2432,59	personal care workers
pracownicy usług ochro- ny	1,5	2,1	0,7	2521,31	2563,80	2361,54	protective services workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,1	0,2	0,1	3388,29	3366,29	3444,78	Skilled agricultural, fore- stry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	17,0	26,5	5,1	3819,09	4004,14	2615,25	Craft and related trades workers
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłą- czeniem elektryków)	2,8	4,9	0,1	3331,45	3323,59	3655,64	building and related trades workers, exclu- ding electricians
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	7,9	13,5	0,8	4140,17	4178,29	3343,89	metal, machinery and related trades workers
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,5	0,5	0,5	3178,36	3514,77	2803,54	handicraft and printing workers

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 171.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes, item 4 on page 171.

TABL. 3 (102.) ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
elektrycy i elektrycy ...	3,0	5,3	0,1	4822,93	4848,17	3586,11	electrical and electronic trades workers
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	2,8	2,3	3,5	2445,81	2578,74	2335,00	food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	18,2	25,8	8,7	3918,09	4136,45	3103,55	Plant and machine operators and assemblers
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	9,0	12,6	4,5	4400,42	4827,26	2901,34	stationary plant and machine operators
monterzy	2,7	2,2	3,3	3487,37	3815,75	3214,78	assemblers
kierowcy i operatorzy pojazdów	6,5	11,0	0,9	3424,01	3404,65	3727,73	drivers and mobile plant operators
Pracownicy przy pracach prostych	7,0	5,1	9,3	2654,21	3058,13	2376,81	Elementary occupations
w tym:							of which:
robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie	0,0	0,0	0,0	2368,07	2372,18	2364,31	agricultural, forestry and fishery labourers
robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	2,5	3,2	1,7	3165,81	3339,21	2752,27	labourers in mining, construction, manufacturing and transport

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 171.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes, item 4 on page 171.

TABL. 4 (103). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.¹
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in zł b – ogółem = 100 total = 100	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women
OGÓŁEM a	4246,90	4660,48	3728,61	4769,68	5608,61	4142,22	3987,64	4335,87	3419,96
TOTAL b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	a	5531,95	6764,32	4764,52	5163,09	6266,20	4732,83	5951,03	7081,31	4816,42
Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	b	130,3	145,1	127,8	108,2	111,7	114,3	149,2	163,3	140,8
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym	a	4911,92	5794,43	3907,50	4759,10	6136,61	4045,64	4973,85	5716,85	3813,01
Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	b	115,7	124,3	104,8	99,8	109,4	97,7	124,7	131,9	111,5
Policealne	a	3603,60	4052,69	3311,11	3803,42	4554,63	3560,48	3519,57	3939,94	3165,05
Post-secondary	b	84,9	87,0	88,8	79,7	81,2	86,0	88,3	90,9	92,5
Średnie zawodowe	a	3958,52	4350,52	3258,95	4758,10	5556,93	3711,90	3638,07	3941,62	3020,45
Vocational secondary	b	93,2	93,3	87,4	99,8	99,1	89,6	91,2	90,9	88,3
Średnie ogólnokształcące	a	3451,74	3816,29	3128,36	3730,68	4480,69	3357,04	3375,79	3697,76	3043,97
General secondary	b	81,3	81,9	83,9	78,2	79,9	81,0	84,7	85,3	89,0
Zasadnicze zawodowe	a	3472,65	3843,95	2566,35	4498,46	5262,07	2681,52	3155,39	3409,63	2529,87
Basic vocational	b	81,8	82,5	68,8	94,3	93,8	64,7	79,1	78,6	74,0
Gimnazjalne	a	2941,04	3020,49	2587,57	4287,99	4583,43	2622,25	2819,33	2873,05	2585,04
Lower secondary	b	69,3	64,8	69,4	89,9	81,7	63,3	70,7	66,3	75,6
Podstawowe i niepełne podstawowe	a	3167,73	3487,17	2630,72	3885,51	4790,60	2767,07	2935,37	3128,97	2574,14
Primary and incomplete primary	b	74,6	74,8	70,6	81,5	85,4	66,8	73,6	72,2	75,3

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 4 (103). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.¹ (dok.)
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in zł b – ogółem = 100 total = 100		Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
		ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women
WEDŁUG WIEKU BY AGE										
24 lata i mniej and less	a	2963,97	3135,97	2612,29	3750,99	4399,49	2692,77	2846,37	2963,64	2598,04
	b	69,8	67,3	70,1	78,6	78,4	65,0	71,4	68,4	76,0
25 – 34	a	3933,90	4334,35	3282,51	4452,87	5445,93	3342,37	3761,64	4034,52	3255,74
	b	92,6	93,0	88,0	93,4	97,1	80,7	94,3	93,0	95,2
35 – 44	a	4564,49	5116,36	3895,61	5063,40	6038,28	4280,47	4312,43	4770,44	3626,21
	b	107,5	109,8	104,5	106,2	107,7	103,3	108,1	110,0	106,0
45 – 54	a	4377,58	4941,32	3885,99	4796,08	5582,53	4384,86	4082,55	4660,23	3370,33
	b	103,1	106,0	104,2	100,6	99,5	105,9	102,4	107,5	98,5
55 – 59	a	4221,30	4509,80	3930,62	4516,13	5125,81	4180,00	4014,32	4255,65	3645,10
	b	99,4	96,8	105,4	94,7	91,4	100,9	100,7	98,1	106,6
60 – 64	a	4590,45	4715,12	4284,85	4992,24	5511,09	4409,02	4358,03	4416,13	4102,08
	b	108,1	101,2	114,9	104,7	98,3	106,4	109,3	101,9	119,9
65 lat i więcej and more	a	5548,38	5406,10	7707,45	5995,57	5770,15	7606,19	5313,86	5233,47	7925,80
	b	130,6	116,0	206,7	125,7	102,9	183,6	133,3	120,7	231,8
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY										
do 1,9 roku and less	a	2908,21	3089,58	2668,26	2996,25	3431,81	2765,32	2894,38	3058,77	2643,05
	b	68,5	66,3	71,6	62,8	61,2	66,8	72,6	70,5	77,3
2,0 – 4,9	a	3462,21	3776,14	3011,47	3742,58	4594,48	3078,46	3402,70	3653,71	2990,35
	b	81,5	81,0	80,8	78,5	81,9	74,3	85,3	84,3	87,4
5,0 – 9,9	a	4034,19	4461,51	3387,89	4464,86	5408,40	3490,97	3883,48	4196,44	3339,27
	b	95,0	95,7	90,9	93,6	96,4	84,3	97,4	96,8	97,6
10,0 – 14,9	a	4356,99	4866,54	3666,01	4854,01	5792,30	4036,59	4152,33	4580,67	3450,92
	b	102,6	104,4	98,3	101,8	103,3	97,4	104,1	105,6	100,9
15,0 – 19,9	a	4536,65	5052,50	3951,07	5052,73	6129,32	4382,01	4291,83	4726,66	3634,80
	b	106,8	108,4	106,0	105,9	109,3	105,8	107,6	109,0	106,3
20,0 lat i więcej and more	a	4658,81	5122,74	4140,04	4956,92	5716,00	4419,17	4409,57	4792,38	3778,16
	b	109,7	109,9	111,0	103,9	101,9	106,7	110,6	110,5	110,5

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL.5 (104). MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.

DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment¹) BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)								
		pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (media- na) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmiej eight	dziewiątej ninth
OGÓŁEM	a	1906,88	2308,85	2730,00	3177,24	3626,40	4116,41	4692,13	5532,43	7005,35
TOTAL	b	1939,18	2491,55	2984,71	3468,57	3957,69	4519,82	5256,51	6220,75	7721,78
	c	1883,03	2194,24	2509,20	2864,18	3282,55	3713,76	4188,02	4740,00	5722,80
Przedstawiciele władz publicz- nych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	a	2642,16	3764,03	4700,61	5515,58	6324,47	7200,00	8520,00	10477,67	14234,40
Public govern- ment represen- tatives, senior officials and managers	b	2925,00	4141,11	5127,49	6000,00	7080,65	8218,75	9745,29	12100,00	16434,13
	c	2508,56	3469,11	4300,00	5000,00	5630,74	6324,47	7089,04	8444,80	11011,30
Specjaliści	a	2717,67	3286,34	3702,48	4097,62	4451,72	4842,90	5376,04	6184,08	7843,28
Professionals	b	2839,65	3562,00	4187,16	4654,86	5250,00	5847,74	6712,80	7805,37	9561,92
	c	2660,00	3180,23	3549,84	3882,65	4198,18	4494,30	4855,92	5364,72	6291,00
Technicy i inny średni personel	a	2285,17	2775,00	3164,88	3551,48	3957,87	4387,25	4953,91	5756,88	7200,18
Technicians and associate professionals	b	2500,00	3130,97	3619,71	4125,54	4651,24	5246,77	5962,32	6910,46	8322,26
	c	2174,00	2567,88	2897,73	3197,07	3500,33	3850,00	4199,06	4667,11	5473,33
Pracownicy biurowi	a	1967,00	2335,20	2675,00	2996,44	3286,95	3608,28	3964,84	4402,00	5111,77
Clerks	b	2000,00	2455,96	2842,84	3145,76	3435,04	3737,36	4099,08	4601,42	5398,47
	c	1961,73	2270,78	2600,00	2900,00	3204,60	3534,96	3878,91	4316,41	4947,63
Pracownicy usług i sprzedawcy ...	a	1850,00	1850,00	1870,00	2012,50	2182,22	2395,34	2631,05	3024,00	3920,00
Service and sales workers	b	1850,00	1850,00	1874,62	2023,68	2252,68	2549,79	2972,37	3554,23	4544,46
	c	1850,00	1850,00	1870,00	2008,75	2158,33	2345,00	2556,97	2829,90	3465,57
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	a	2139,86	2537,14	2931,70	3101,31	3315,52	3453,55	3728,00	3951,49	4461,13
Skilled agricultu- ral, forestry and fishery workers	b	2080,10	2462,87	2564,91	3010,63	3322,30	3587,69	3728,00	3940,00	4461,13
	c	2630,25	3000,00	3042,21	3182,87	3236,37	3366,67	3721,39	3960,32	4415,47
Robotnicy prze- mysłowi i rzemieślnicy ..	a	1850,00	2104,59	2600,00	3006,12	3443,13	3901,52	4431,40	5231,17	6444,88
Craft and related trades workers	b	1850,00	2300,00	2780,00	3228,48	3666,03	4116,25	4679,47	5506,58	6630,45
	c	1850,00	1850,00	2000,00	2100,00	2373,29	2637,74	2894,91	3262,51	3739,41
Operatorzy i monterzy ma- szyn i urządzeń	a	1965,00	2384,99	2750,14	3135,33	3525,66	3927,64	4500,00	5273,12	6440,84
Plant and ma- chine operators and assemblers	b	1987,40	2490,56	2900,00	3338,17	3732,96	4227,08	4880,88	5685,79	6760,25
	c	1936,52	2200,00	2457,84	2666,67	2915,17	3222,26	3542,11	3889,67	4404,95
Pracownicy przy pracach prostych	a	1850,00	1951,46	2070,53	2199,19	2328,48	2495,50	2747,63	3118,66	3836,99
Elementary occupations	b	1850,00	1991,95	2192,86	2440,00	2711,45	2997,41	3362,82	3836,99	4767,92
	c	1850,00	1944,40	2043,83	2129,54	2230,32	2330,82	2455,71	2659,80	3062,00

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 171.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 4 on page 171.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych
Social security benefits

TABL. 6 (105). **EMERYCI I RENCIŚCI^a**
RETIREES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1186494	1147272	1149276	1151366	T O T A L
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	1138690	1108998	1111995	1115389	Persons receiving retirement and other pensions paid by the Social Insurance Institution
emerytury	753129	751535	760575	771693	retirement pensions
renty z tytułu niezdolności do pracy	165998	136278	130556	123654	disability pensions
renty rodzinne	219563	221185	220864	220042	survivors pensions
Rolnicy indywidualni	47804	38274	37281	35977	Farmers

a Przeciętne w roku.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Annual averages.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 7 (106). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO**
GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

O G Ó Ł E M G R A N D T O T A L

Świadczenia w mln zł	27720,9	32977,4	33675,8	34500,6	Benefits in mln zł
----------------------------	---------	---------	---------	---------	--------------------

WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION

R A Z E M T O T A L

Świadczenia w mln zł	27030,1	32333,1	33054,0	33900,2	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1978,16	2429,61	2477,08	2532,76	Average monthly retirement and other pension in zł

Emerytury Retirement pensions

Świadczenia w mln zł	18695,1	22900,4	23635,0	24495,3	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	2068,60	2539,29	2589,6	2645,19	Average monthly retirement pension in zł

TABL. 7 (106). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO (dok.)**
GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH (dok.)
PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION (cont.)

Renty z tytułu niezdolności do pracy Disability pensions

Świadczenia w mln zł	3324,5	3334,0	3243,8	3144,1	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	1668,96	2038,72	2070,50	2118,88	Average monthly pension in zł

Renty rodzinne Survivors pensions

Świadczenia w mln zł	5010,5	6098,8	6175,2	6260,8	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	1901,71	2297,76	2329,95	2371,05	Average monthly pension in zł

ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH^a FARMERS^a

Świadczenia w mln zł	690,8	644,2	621,8	600,4	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1204,18	1402,70	1389,86	1390,71	Average monthly retirement and other pension in zł

a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 171.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 171.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

DZIAŁ VIII BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

Uwagi ogólne

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków i spożycia oraz wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania oraz zagrożeniu ubóstwem jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstwa członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujące w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujące się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych. W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej dane uzyskane z badania budżetów gospodarstw domowych za rok 2005 zostały przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą z Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2002 r., natomiast za lata 2010–2017 są przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą z Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2011 r.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralka, lodówka itp.), na opłatę za usługi (lekarskie, stomatologiczne itp.) oraz wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące podstawowe grupy społeczno-ekonomiczne ludności ustalone na podstawie kryterium wyłącznego lub głównego (przeważającego) źródła

CHAPTER VIII HOUSEHOLD BUDGETS

General notes

1. The basic source of information regarding living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures and consumption, furnishing of households with durable goods, as well as risk of poverty is a sample survey of **household budgets**. Included in the survey are all households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. Households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. A **one-person** household is understood as an individual independently maintaining himself/herself, i.e., income is not combined with the income of others regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person** household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the survey of household budgets. In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, data for 2005 obtained from the household budget survey were weighted with data on the structure of households by the number of persons and class of locality on the basis of the National Population and Housing Census 2002, while data for 2010–2017 were weighted with the structure of households by the number of persons and class of locality on the basis of the National Population and Housing Census 2011.

2. The survey of household budgets is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that each month different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator, etc.), on payments for services (medical, dental, etc.) as well as on furnishing the household with durable goods.

The survey included all households with randomly selected dwellings representing basic socio-economic groups of the population established on the basis of exclusive or main (predominate) source of maintenance, i.e. households of employees,

utrzymania, a mianowicie gospodarstwa: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów, rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura i renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

- 1) do osób pracujących zalicza się:
 - a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej; umowa z agentem, umowa-zlecenie, umowa ustna itd.),
 - b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
 - c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie), w tym wynajem nieruchomości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz wykonywanie wolnego zawodu, a od 2005 r. także członków spółdzielni produkcji rolniczej;
- 2) osoby utrzymujące się ze świadczeń społecznych, których głównym źródłem utrzymania jest m.in. emerytura, renta, zasiłek dla bezrobotnych i inne świadczenia z Funduszu Pracy, świadczenia rodzinne, renta socjalna, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia;
- 3) osoby utrzymujące się z niezarobkowych źródeł innych niż emerytura lub renta, których głównym źródłem utrzymania są: zasiłki z ubezpieczeń społecznych, pozostałe świadczenia społeczne (m.in. zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, świadczenia i zasiłki pielęgnacyjne, renta socjalna, zasiłki stałe, okresowe oraz pozostała pomoc pieniężna, materialna i w formie usług, stypendia, świadczenia dla bezrobotnych), dochody z tytułu własności, dochody z wynajmu nieruchomości-budynków, gruntów – nie związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, pozostałe dochody oraz inne przychody (podjęte lokaty i sprzedane papiery wartościowe, sprzedaż majątku, zaciągnięte pożyczki i kredyty);
- 4) osoby pozostające na utrzymaniu (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego.

4. **Dochód rozporządzalny** obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na

farmers, self-employed, retirees, pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement pay and pension).

3. Categories of persons comprising households were established on the basis of their main source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:

- 1) employed persons include:
 - a) hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, outwork, contract with agent, commission contracts, verbal contracts, etc.),
 - b) employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from private farm work,
 - c) self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture), including rental of real estate connected with conducting economic activity and practising a learned profession as well as members of agricultural production cooperatives since 2005;
- 2) persons maintained from social benefits, for whom the main source of maintenance is, i.e., retirement and other pension, unemployment benefit and other benefits from the Labour Fund, family allowances, social pension, monetary and non-monetary compensations granted on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships;
- 3) persons maintained from non-earned sources other than retirement pay and other pensions for whom the main source of maintenance is: social security benefits or other social benefits (i.e. family benefits, supplements to family benefits, nursing benefits and nursing allowances, disability welfare pension, fixed or periodic allowances and other aid, whether monetary, material or in the form of services, scholarships, unemployment benefits), income from property and rental of real estate not connected with conducting economic activity, other income as well as other revenue (deposits withdrawn and securities sold, the sale of assets, extended loans and credits);
- 4) dependents (without their own source of maintenance) are maintained by other persons being members of the same household

4. **Available income** includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e. consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free

własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płacących z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych – z ubezpieczeń społecznych, pozostałych świadczeń społecznych) bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płacących przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej – uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę – który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę),
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakupem produktów i usług, wynagrodzeniami i składkami na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz od 2004 r. powiększony o dopłaty dla rolnictwa,
- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) i wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
- 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy) oraz dochody z wynajmu nieruchomości (dochód netto, czyli przychody minus nakłady i ewentualnie podatki, pochodzący z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz ziemi),
- 5) dochód ze świadczeń społecznych, który obejmuje m.in. emerytury i renty, zasiłki z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznym (m.in. zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki i świadczenia przedemerytalne, świadczenia rodzinne, rentę socjalną, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia oraz pomoc od instytucji niekomercyjnych, w tym dary),
- 6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

of charge), excluding prepayments on personal income tax paid (with income from hired labour, from social benefits – from social security benefits and from other social benefits), excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Available income comprises:

- 1) income from hired work – obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement – which includes: all income obtained from hired work, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g. severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sick benefits (taken during the period of employment), compensatory and nursing benefits, income in a non-monetary form (paid by the employer),
- 2) income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e. the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and since 2004 increased by subventions for agriculture,
- 3) income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and income from practising a learned profession, which was spent on consumer goods and services for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);
- 4) income from property (interests, shares in company profits, including dividends) and income from the rental of real estate (net income, i.e.; revenues minus investments and taxes, from rental of dwellings, garages and other buildings not connected with conducting economic activity and from land leasing),
- 5) income from social security benefits, which includes i.a., retirement and other pension, social security benefits and other social benefits (i.a. unemployment benefits, pre-retirement benefits and allowances, family allowances, social pensions, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships and assistance from non-commercial institutions, of which gifts),
- 6) other income, which includes, i.a.: gifts from private persons (of which alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory). Do wydatków nie zalicza się funduszu remontowego.

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości oraz straty pieniężne.

6. Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zagregowano zgodnie z Klasyfikacją Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP). Dane za lata 2015-2017 zostały przedstawione zgodnie z najnowszą obowiązującą od 2013 roku nomenklaturą.

7. **Spożycie** artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

8. Dane o **liczbie jednostek konsumpcyjnych** w gospodarstwie domowym ustalono na podstawie wag, określających zapotrzebowanie osoby fizycznej na wartości kaloryczne spożywanych pokarmów w zależności od wieku i płci. Wagi te wynoszą: dla dzieci w wieku poniżej 1 roku – 0,25, 1 roku – 0,30, 2 lat – 0,40, 3-7 lat – 0,50, 8-11 lat – 0,60, 12-13 lat – 0,70, dla dziewcząt w wieku 14-17 lat – 0,75, dla chłopców w wieku 14-17 lat – 0,85, dla kobiet w wieku 18 lat i więcej – 0,85 i dla mężczyzn w wieku 18 lat i więcej – 1,00.

9. **Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych według grup gospodarstw domowych** obrazują dynamikę cen towarów i usług konsumpcyjnych nabywanych przez poszczególne grupy społeczno-ekonomiczne ludności.

10. **Zagrożenie ubóstwem** – gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujący także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za gra-

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income less other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets). Expenditures do not include renovation fund.

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from home; private alimony; some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate and monetary losses.

6. Expenditures on consumer goods and services were aggregated in accordance with the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP). Data for 2015-2017 were presented according to the new nomenclature obligatory from 2013.

7. **Consumption** of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, received free of charge as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

8. Data regarding the **number of consumer units** in a household were established on the basis of weights, defining the needs of a natural person in caloric value of consumed nourishment depending on age and sex. These weights amount to: for children below the age of 1 – 0,25, 1 year – 0,30, 2 years – 0,40, 3-7 years – 0,50, 8-11 years – 0,60, 12-13 years – 0,70, for girls aged 14-17 years – 0,75, for boys aged 14-17 years – 0,85, for women aged 18 and over – 0,85 and for men aged 18 and over – 1,00.

9. **Price indices by household groups** illustrate changes in prices of consumer goods and services purchased by particular socio-economic groups of the population.

10. **Risk of poverty** – a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the so-

nię ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji), zastosowano tak zwaną **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 – każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 – każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to, np. że granica ubóstwa dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z dwóch osób dorosłych i dwojga dzieci poniżej 14 lat jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Relatywna granica ubóstwa określana jest jako 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych (obliczonych na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych).

Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. relatywna granica ubóstwa wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 668 zł, a 4-osobowych (dwie osoby dorosłe plus dwoje dzieci poniżej 14 lat) – 1802 zł, w IV kwartale 2015 r. progi te wyniosły odpowiednio 734 zł i 1982 zł, w 2016 r. – 770 zł i 2080 zł, a w 2017 r. – 799 zł i 2157 zł.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. Od 2010 r. do III kwartału 2012 r. obowiązywały takie same kwoty progowe – 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych, natomiast od października 2015 r. zostały ustalone na poziomie 634 zł i 514 zł, podobnie jak w latach 2016 i 2017 (634 zł i 514 zł).

Minimum egzystencji, przyjmowane jest jako granica ubóstwa skrajnego. Minimum egzystencji obliczane jest przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Uwzględnia ono jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia.

Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 466 zł, 4-osobowych (dwie osoby dorosłe plus dwoje dzieci poniżej 14 lat) – 1257 zł, w IV kwartale 2015 r. wyniosły one odpowiednio 545 zł i 1472 zł, natomiast w 2016 r. – 550 zł i 1486 zł a w 2017 r. – 582 zł i 1571 zł.

ocio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so-called **original OECD equivalence scale** has been used for the calculation of the households expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and subsistence minimum). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0,7 – to any other person at that age and weight 0,5 – to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of two adult persons and two children at age under 14 is 2,7 times as high as that for 1-person household.

Relative poverty threshold is 50% of the mean expenditure of all households (calculated on the basis of results of household budget surveys).

The poverty lines are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010, the relative poverty threshold was 668 zł for 1-person households, while, for 4-person households (two adults with two children under 14) – 1802 zł, in the fourth quarter of 2015 the relative poverty thresholds were 734 zł and 1982 zł, respectively, whereas in 2016 – 770 zł and 2080 zł and in 2017 – 799 zł and 2157 zł.

“Legal” poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance, provides eligibility for a monetary benefit from social assistance system. Since 2010 till the third quarter of 2012, the line remained at the same level – of 477 zł for 1-person households and 351 zł per 1 person for multi-person households, whereas since October 2015 the line was changed to 634 zł and 514 zł, similar to 2016 and 2017 (634 zł and 514 zł).

The subsistence minimum is regarded as the extreme poverty threshold. The subsistence minimum is estimated by the Institute of Labour and Social Studies. It takes into account only those needs, the satisfaction of which cannot be postponed in time, and consumption below this level leads to biological destruction.

The poverty threshold are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010, the extreme poverty threshold was 466 zł for 1-person households, for 4-person households (two adults with two children under 14), – 1257 zł in the fourth quarter of 2015 they were 545 zł and 1472 zł respectively, while in 2016 – 550 zł and 1486 zł and in 2017 – 582 zł and 1571 zł.

TABL. 1 (107). **GOSPODARSTWA DOMOWE**
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	4504	4347	4297	4277	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	2,76	2,58	2,56	2,54	Average number of persons in a household
w tym:					of which:
pracujących	1,03	1,01	0,98	0,99	employee ^d
pobierających świadczenia społeczne	0,76	0,76	0,94	1,14	receiving social benefits
w tym emeryturę lub rentę	0,68	0,67	0,71	0,71	of which retirement and other pension
pozostających na utrzymaniu	0,91	0,76	0,58	0,38	dependents

TABL. 2 (108). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ**
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY AVAILABLE INCOME PER CAPITA
IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Dochód rozporządzalny	1183,88	1420,54	1513,23	1645,75	Available income
w tym dochód do dyspozycji	1133,26	1366,24	1454,42	1583,69	of which disposable income
w tym:					of which:
z pracy najemnej	655,25	793,07	798,18	881,00	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	4,97	3,03 ^a	18,32 ^b	9,56 ^c	from a private farm in agriculture
z pracy na własny rachunek	78,44	107,44	106,97	112,39	from self-employment
ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych ^d	404,72	466,34	535,89	480,18	from social security benefits ^d
z pozostałych świadczeń społecznych	x	x	x	114,66	from other social benefits
pozostałe dochody	x	x	x	45,39	other income
w tym:					of which:
dary	x	x	x	41,73	gifts

a-c Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 57,81%, b – 46,10%, c – 41,08%. d W latach 2010-2016 łącznie z dochodami z pozostałych świadczeń społecznych.

a-c Relative error of estimates exceeds 10% and equals: a – 57,81%, b – 46,10%, c – 41,08%. d In 2010-2016, including income from other social benefits.

TABL. 3 (109). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY EXPENDITURES PER CAPITA IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Wydatki ogółem	1023,66	1136,42	1202,37	1297,07	Total expenditures
W tym towary i usługi konsumpcyjne ^a	973,04	1082,12	1143,56	1235,00	Of which consumer goods and services ^a
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe	251,85	271,42	282,40	297,82	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	28,55	32,79	33,96	34,21	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	48,67	55,54	61,17	60,59	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	224,85	252,94	253,50	290,03	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	50,70	55,12	61,30	66,54	furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
zdrowie	45,64	56,59	63,90	68,37	health
w tym artykuły farmaceutyczne	29,37	34,90	36,95	37,60	of which pharmaceutical products
transport	89,31	93,52	94,93	102,25	transport
łączność ^b	43,76	56,48	57,91	56,76	communication ^b
rekreacja i kultura	84,19	80,18	93,47	100,28	recreation and culture
edukacja	10,91	9,03	8,80	11,66	education
restauracje i hotele	19,32	37,43	43,35	51,95	restaurants and hotels
inne towary i usługi	55,45 ^a	63,92	66,79	70,75	miscellaneous goods and services
w tym higiena osobista	28,14	32,61	33,87	36,13	of which personal care
pozostałe wydatki	x	x	x	62,06	other expenditures
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym	x	x	x	38,79	of which gifts to other households

a Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. b Łącznie z wydatkami za usługi internetowe.

a Including pocket money not considered in items by types of expenditures. b Including expenditure on Internet services.

TABL. 4 (110). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH
NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS PER CAPITA
IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pieczyczo i produkty zbożowe ^a w kg	7,14	6,09	5,94	5,69	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	4,98	3,92	3,76	3,48	of which bread ^b
Mięso ^c w kg	5,55	5,30	5,38	5,26	Meat ^c in kg
w tym:					of which:
mięso surowe	x	2,98	3,03	2,96	raw meat
drób	x	x	x	1,57	poultry
wędliny i inne pozostałe przetwory mięsne ^d	2,36	2,07	2,10	2,06	processed meat and other meat preparations ^d
Ryby i owoce morza ^e w kg	0,55	0,39	0,40	0,36	Fish and seafood ^e in kg
Mleko ^f w l	2,79	2,58	2,52	2,59	Milk ^f in l
Jogurty w kg	0,46	0,45	0,47	0,47	Yoghurt in kg
Sery i twarogi ^g w kg	0,95	0,84	0,87	0,87	Cheese and curd ^g in kg
Jaja w szt.	12,98	11,87	12,11	11,91	Eggs in units
Oleje i tłuszcze ^h w kg	1,40	1,20	1,22	1,16	Oils and fats ^h in kg
w tym masło	0,36	0,33	0,35	0,32	of which butter
Owoce ⁱ w kg	3,31	3,50	3,63	3,74	Fruit ⁱ in kg
Warzywa w kg	9,19	7,92	8,03	7,53	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	4,50	3,16	3,24	2,76	of which potatoes
Cukier w kg	1,16	0,86	0,84	0,76	Sugar in kg
Kawa, herbata, kakao w kg	0,31	0,26	0,26	0,26	Coffe, tea, cocoa in kg
Wody mineralne i źródlane w l	4,34	5,21	5,60	6,18	Mineral or spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l	1,22	1,05	1,01	1,11	Fruit and vegetable juices in l

a Od 2013 r. bez mąki ziemniaczanej. b Od 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. c Od 2013 r. łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze”), d Od 2013 r. bez przetworów podrobowych łącznie z wyrobami garnażeryjnymi. e Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garnażeryjnych i panierowanych oraz od 2013 r. bez konserw rybnych. f Bez zagęszczonego i w proszku. g Od 2013 r. bez serków słodkich. h Od 2013 r. bez boczku surowego. i Łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

a Since 2013 excluding potato flour. b Since 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. c Since 2013 including raw bacon (until 2012, included in position “Oils and fats”). d Since 2013 excluding offal preparations including ready-to-serve food. e Until 2012 defined as “Fish”; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products as well as since 2013 excluding canned fish. f Excluding condensed and powdered milk. g Since 2013 excluding sweet cottage cheese. h Since 2013 excluding raw bacon. i Including seeds and edible kernel.

TABL. 5 (111). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a**
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka	98,7	98,4	98,3	98,8	Refrigerator, fridge-freezer
Zamrażarka	34,6	12,4	9,1	9,5	Freezer
Automat pralniczy	94,7	96,8	97,2	97,8	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	17,1	29,4	31,4	34,5	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	50,0	54,3	52,3	53,6	Microwave oven
Kuchenka elektryczna z płytą ceramiczną, indukcyjną	x	13,7	13,9	18,1	Electric induction/ceramic cooker
Samochód osobowy	58,4	62,5	62,3	63,9	Passenger car
Odtwarzacz płyt kompaktowych ..	14,1	x	x	x	Compact disc player
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża) ..	44,8	x	x	x	Hi-fi stereo music system
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b	x	75,1	70,3	68,5	Equipment for the reception, recording and reproduction of sound ^b
Odbiornik telewizyjny	99,4	96,6	97,0	97,1	Television set
Odtwarzacz DVD	59,9	40,2	32,2	29,7	DVD player
Telefon stacjonarny	x	x	x	25,8	Landline phone
Telefon komórkowy	90,5	96,6	96,7	97,1	Mobile phone
w tym smartfon	x	43,2	50,1	62,1	of which smartphone
Magnetowid, odtwarzacz video ...	29,4	x	x	x	Videorecorder, video player
Zestaw kina domowego	22,9	16,5	14,5	14,1	Home theatre system
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	66,6	62,0	59,0	61,1	Satellite or cable television equipment
Aparat fotograficzny cyfrowy	52,0	50,8	46,1	43,5	Digital camera
Komputer osobisty	66,5	75,9	76,4	77,9	Personal computer
w tym laptop, tablet	x	x	x	67,0	of which laptop, phone
Komputer z dostępem do Internetu	63,4	75,1	75,5	77,0	Computer with access to the Internet
w tym z dostępem szerokopasmowym	x	51,9	45,9	46,0	of which broadband access
Drukarka	42,9	34,3	30,3	31,2	Printer
w tym drukarka wielofunkcyjna ..	x	21,1	19,8	21,2	of which multifunction printer
Rower (bez dziecięcego)	x	x	x	56,4	Bicycle (excluding children's)
Motocykl, skuter, motorower	x	x	x	5,1	Motorcycle, scooter, motorbike

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Includes a radio, a cassette player, a radio with CD player or a cassette player with CD player, Hi-fi stereo music system.

TABL. 6 (112). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a**
AT-RISK-OF-POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach – o wydatkach poniżej:					Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	14,0	10,7	10,3	7,5	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	5,8	7,8	9,0	6,3	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji	4,5	3,4	3,0	1,8	subsistence minimum

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 187.

a See general notes, item 10 on page 187.

DZIAŁ IX INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Infrastruktura komunalna

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

2. Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów). Informacje o sieci gazowej uwzględniają dane o sieci przesyłowej (magistralnej).

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy pomocy społecznej) oraz **przyłącza gazowe** prowadzące do budynków (łącznie z budynkami niemieszkalnymi) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

3. **Zdrój uliczny** jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

4. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

5. Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** od 2005 r. obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych ustala się na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

CHAPTER IX MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

General notes

Municipal infrastructure

1. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind-of-activity method**, i.e. according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity.

Data regarding municipal installations concern operative installations.

2. Information regarding the **length of the water and gas supply networks** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions). Information regarding gas supply system includes data on the transmission (main) network.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e. conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for discharging precipitation water.

Water supply and sewage connections leading to residential buildings (including collective accommodation facilities, e.g.: employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) as well as **gas supply connections** leading to buildings (including non-residential buildings) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in the case of the sewage network, with the main drainage system.

3. A **street outlet** is a device connected with the street water supply system, used by population as a direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households include quantity of water collected from water supply system by facilities installed in the building.

4. Data regarding the **users of water supply systems and sewage systems** include the population living in residential buildings connected to a defined system.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Data regarding population using water supply system, sewage system and gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

5. Data regarding the **number of consumers and the consumption of electricity** from 2005 include households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

The **consumption of electricity and gas from gas supply** in households is established on the basis of an estimated system of payments.

6. Informacje z zakresu **ciepłownictwa** obejmują budynki mieszkalne oraz urzędy i instytucje ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służących do przesyłania i dystrybucji czynnika grzewczego do odbiorcy zgodnie z ustawą z dnia 10 IV 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348, z późniejszymi zmianami).

Dane w tabl. 4 dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródeł wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z ustawionymi w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

7. Dane o **odpadach komunalnych** dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

8. Dane o **nieczystościach ciekłych** dotyczą nieczystości pochodzących z gospodarstw domowych (budynków mieszkalnych), budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku, gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

9. **Parki spacerowo-wypoczynkowe** są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

Mieszkania

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotele pracowników, domów studenckich i internatów, domów pomocy społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi

6. Information within the range of **heating** regards dwellings as well as offices and institutions centrally heated by heat transmission network, which is considered as a system of connected conduits co-operating with one another and serving the purpose of transmission and distribution of heating medium to the consumers in accordance with the Energy Law dated 10 IV 1997 (Journal of Laws No. 54, item 348, with later amendments).

Data in table 4 concern buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing cooperatives or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own and other).

Boiler-house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

7. Data on **municipal waste** concern waste generated in households, excluding discarded vehicles and waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

8. Data on **liquid waste** concern waste which comes from households (residential buildings), public buildings and buildings of units conducting economic activity – in case they are not discharged by sewage system.

9. **Strolling and recreational parks** are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches etc.

Lawns include areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Green areas of housing estates are located in residential areas and are used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

Dwellings

1. Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings, as well as rooms and the useful floor area in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

A **dwelling** is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within

ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby użytkowane stale i wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym.

3. W Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań 2002 i 2011 do zasobów mieszkaniowych zaliczono mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe, które w przyszłości mogą stać się mieszkaniami zamieszkanymi, tj. mieszkania przeznaczone do stałego, czasowego lub sezonowego zamieszkania (tzw. drugie mieszkanie) oraz mieszkania wykorzystywane do prowadzenia działalności gospodarczej i o nieustalonym przeznaczeniu.

4. **Bilanse zasobów mieszkaniowych** sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002–2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 r. – wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

5. Pod względem rodzaju podmiotów władających sklasyfikowano mieszkania na stanowiące własność:

- 1) **spółdzielni mieszkaniowych** – mieszkania własnościowe (zajmowane na podstawie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego) lub lokatorskie (zajmowane na podstawie stosunku najmu);
- 2) **gmin** (komunalne) – mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: zakłady opieki zdrowotnej, ośrodki pomocy społecznej, jednostki systemu oświaty, instytucje kultury;
- 3) **zakładów pracy** (sektora publicznego i prywatnego);
- 4) **Skarbu Państwa** – mieszkania pozostające w zasobie lub w zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych, Wojskowej Agencji Mieszkaniowej oraz organów administracji państwowej, np. ministerstw;
- 5) **towarzystw budownictwa społecznego;**

a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A **room** is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e. with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used regularly and exclusively to conduct economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from street, courtyard or from a common space in the building.

The useful floor area of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms and all other spaces comprising the dwelling.

2. Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31 XII, in each administrative division.

3. In the National Population and Housing Censuses 2002 and 2011 dwelling stocks include inhabited and uninhabited dwellings, which in the future can become inhabited dwellings, i.e. dwellings for permanent, temporary or seasonal residence (so called second dwelling) as well as dwellings used for conducting economic activity and without established purpose.

4. The **balances of dwelling stocks** are estimated for the periods between censuses on the basis of results from the last census (for the years 2002–2009 the basis assumed were the results of 2002 census, since 2010 – the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.

5. As regards the type of ownership, dwellings were classified as owned by:

- 1) **housing cooperatives** – member-owned dwellings (occupied on the basis of the cooperative ownership right to a residential premise), and tenant's dwellings (occupied on the basis of a contract of tenancy);
- 2) **gminas** (municipal) – dwellings owned by a gmina or a powiat (local government community), and also dwellings transferred to a gmina, but remaining at the disposal of public utilities such as: health care establishments, social aid centres, units of education system, cultural institutions;
- 3) **companies** (of public and private sector);
- 4) **the State Treasury** – dwellings remaining in the stock or under the management of the Agricultural Property Agency, the Military Housing Agency and organs of state administration, e.g. ministries;
- 5) **public building societies;**

Infrastruktura komunalna
Municipal infrastructure
TABL. 1 (113). WODOCIĄGI I KANALIZACJA
 Stan w dniu 31 XII
 WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km					Distribution network in km
Wodociągowa	19786,6	21055,4	21368,6	21550,0	Water supply
miasta	10560,1	11076,7	11244,3	11348,5	urban areas
wieś	9226,5	9978,7	10124,3	10201,5	rural areas
Kanalizacyjna ^a	11403,3	15557,3	16082,9	16264,1	Sewage ^a
miasta	8181,1	10162,4	10343,9	10483,9	urban areas
wieś	3222,2	5394,9	5739,0	5780,2	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.					Connections leading to residential buildings in pcs
Wodociągowe	563896	608146	618102	626230	Water supply system
miasta	336690	362101	366835	371745	urban areas
wieś	227206	246045	251267	254485	rural areas
Kanalizacyjne	266800	377586	395472	404621	Sewage system
miasta	198426	257556	268805	275181	urban areas
wieś	68374	120030	126667	129440	rural areas
Zdroje uliczne	499	495	491	484	Street outlets
Miasta	339	339	335	332	Urban areas
Wieś	160	156	156	152	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	140,7	135,9	136,1	134,7	Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm³
Miasta:					Urban areas:
w hm ³	117,3	110,1	110,1	108,5	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	32,5	31,1	31,3	31,0	per capita in m ³
Wieś w hm ³	23,3	25,8	26,0	26,2	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³	150,3	149,3	152,9	153,8	Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm³
W tym oczyszczone	146,3	148,6	152,1	153,1	Of which treated

a Łącznie z kolektorami.

a Including collectors.

TABL. 2 (114). ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
 CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	1843,3	1846,5	1858,3	1881,0	Consumers (as of 31 XII) in thous.
Miasta	1464,5	1456,5	1465,0	1483,7	Urban areas
Wieś	378,8	390,0	393,3	397,3	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku)					Consumption (during the year)
W GWh	3719,3	3545,9	3551,9	3608,5	In GWh
miasta	2861,8	2656,3	2655,4	2687,9	urban areas
wieś	857,5	889,6	896,5	920,7	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca	792,1	751,7	754,9	767,5	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	1954,1	1823,8	1812,6	1811,6	per consumer ^a
wieś – na 1 odbiorcę ^a	2263,8	2280,9	2279,4	2317,3	rural areas – per consumer ^a

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII.

Źródło: dane Ministerstwa Energii.

a The number of consumers as of 31 XII was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Energy.

TABLE 3 (115). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ŻUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
 Stan w dniu 31 XII
 GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km	16082,3	16904,1	17126,5	17456,1	Distribution and transmission network in km
w tym przesyłowa	1518,8	1487,3	1491,2	1491,2	of which transmission
miasta	821,7	806,5	808,9	829,9	urban areas
wieś	697,2	680,8	682,3	661,3	rural areas
Miasta	9667,6	10156,8	10292,4	10544,0	Urban areas
Wieś	6414,7	6747,3	6834,1	6912,1	Rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	329600	347665	350735	380258	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta	229637	243545	246132	260833	Urban areas
Wieś	99963	104120	104603	119425	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci^a w tys.	1048,9	1061,8	1068,9	1076,5	Consumers of gas from gas supply system^a in thous.
Miasta	961,0	965,8	971,0	976,2	Urban areas
Wieś	87,9	96,0	98,0	100,3	Rural areas
Żużycie gazu z sieci (w ciągu roku):					Consumption of gas from gas supply system (during the year)
W GWh	473,9 ^b	4665,6	4929,0	5288,5	In GWh
miasta	408,5 ^b	3977,0	4180,4	4452,9	urban areas
wieś	65,4 ^b	688,6	748,6	835,6	rural areas
Na 1 mieszkańca w kWh	102,2 ^c	1019,2	1079,9	1161,6	Per capita in kWh
miasta	113,1 ^c	1125,4	1088,4	1271,4	urban areas
wieś	63,8 ^c	659,6	715,2	795,5	rural areas

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b-c W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami: b - hm³, c - m³.

a Including consumers using collective gas-meters. b-c Consumption of gas in natural units on the basis of which settlements with clients occur: b - hm³, c - m³.

TABLE 4 (116). **OGRZEWNICTWO**
 Stan w dniu 31 XII
 HOUSE-HEATING
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Sieć ciepła w km	3658,7	3572,8	3498,1	3715,3	3574,6	140,7
Heating network in km						
w tym przesyłowa	2563,6	2346,2	2303,3	2431,0	2346,7	84,3
of which transmission						
Kotłownie	1456	2727	2745	2936	2502	434
Boiler rooms						
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	35068,5	29792,9	32016,3	32810,6	32328,5	482,2
Sale of heating energy (during the year) in TJ						
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie w dam³	285413	331893	345077	377274	375082	2192
Cubature of buildings with central heating in dam ³						
w tym budynków mieszkalnych	183488	196992	195986	250958	249895	1064
of which residential buildings						

U w a g a. Od 2015 r. zmiana zakresu podmiotowego badania.
 N o t e. Since 2015 change of the subject scope of the survey.

TABL. 5 (117). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**
POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY SYSTEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Ludność w tys. – korzystająca ^a z:					Population in thous. – using ^a :
wodociągu	4326,7	4374,3	4365,0	4356,6	water supply system
miasta	3501,9	3457,6	3443,4	3430,9	urban areas
wieś	824,8	916,6	921,6	925,7	rural areas
kanalizacji	3196,2	3532,4	3547,5	3547,3	sewage system
miasta	2935,0	3059,2	3058,7	3053,3	urban areas
wieś	261,2	473,2	488,8	494,1	rural areas
gazu	2844,0	2849,7	2838,0	2834,2	gas supply system
miasta	2544,6	2518,9	2503,2	2493,6	urban areas
wieś	299,3	330,8	334,8	340,6	rural areas
Ludność – w % ogółu ludności ^b – korzystająca ^a z:					Population – in % of total population ^b – using ^a :
wodociągu	93,3	95,7	95,7	95,8	water supply system
miasta	97,1	98,1	98,1	98,1	urban areas
wieś	80,3	87,7	87,8	88,0	rural areas
kanalizacji	69,0	77,3	77,8	78,0	sewage system
miasta	81,4	86,8	87,1	87,3	urban areas
wieś	25,4	45,3	46,6	47,0	rural areas
gazu	61,4	62,3	62,3	62,3	gas supply system
miasta	70,5	71,5	71,3	71,3	urban areas
wieś	29,1	31,6	31,9	32,4	rural areas

a Dane szacunkowe; w przypadku wodociągu i kanalizacji dane od 2015 r. podano według zmienionej metody.
b Na podstawie bilansów.

a Estimated data; in case of water supply and sewage systems data since 2015 are given according to changed method.
b Based on balances.

TABL. 6 (118). **ODPADY KOMUNALNE^a**
MUNICIPAL WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from ho- useholds	
Odpady komunalne zebrane ^b w tys. t	1380,2	1519,7	1618,4	1600,7	1373,2	Municipal waste collected ^b in thous.t
zmieszane	1260,1	1053,1	1056,4	1026,8	841,8	mixed
w tym wysegregowane	305,6	of which segregated
miasta	1126,8	885,6	891,8	865,9	700,6	urban areas
wieś	133,3	167,5	164,6	160,9	141,2	rural areas
zebrane selektywnie	120,1	466,6	562,1	573,9	531,4	collected separately
w tym:						of which:
papier i tektura	14,1	33,7	36,5	36,4	28,6	paper and cardboard
szkło	28,3	57,8	62,4	62,0	58,6	glass
tworzywa sztuczne	15,1	54,8	46,4	44,7	41,1	plastic
metale	1,2	2,9	4,7	3,9	3,1	metals
wielkogabarytowe	21,4	38,9	54,9	75,4	71,7	large size
biodegradowalne	34,8	123,5	178,0	143,6	135,3	biodegradable

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 194. b Dane szacunkowe.

a See general notes, items 7 on page 194. b Estimated data.

TABL. 7 (119). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE^a**
LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione w dam ³	1567,4	1698,6	1787,5	1888,1	Liquid waste ^b removed in dam ³
miasta	919,3	885,3	956,0	1017,5	urban areas
wieś	648,1	813,3	831,5	870,5	rural areas
w tym z gospodarstw domowych	969,6	1200,9	1307,2	1399,2	of which from households
miasta	574,3	626,6	687,8	737,6	urban areas
wieś	395,3	574,3	619,4	661,6	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	267,5	217,2	207,6	210,0	Septic tanks in thous. (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	6,2	13,6	14,9	16,5	Household wastewater treatment systems in thous. (as of 31 XII)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 194. b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.

a See general notes, item 8 on page 194. b Sewage stored temporarily in septic tanks.

TABL. 8 (120). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Czynne składowiska kontrolowane (stan w dniu 31 XII): Controlled landfill sites in operation (as of 31 XII):						
liczba	27	24	21	19	15	4
number						
powierzchnia w ha	141,7	149,3	141,7	127,9	102,3	25,6
area in ha						
Zrekultywowana powierzchnia kontrolowanych składowisk (w ciągu roku) w ha	6,6	13,0	8,1	-	-	-
Reclaimed area of controlled landfill sites (during the year) in ha						
czynnych	6,6	1,0	4,0	-	-	-
in operation						
o zakończonej eksploatacji (zamknięte)	-	12,0	4,1	-	-	-
exploitation completed						

TABL. 9 (121). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLWEJ**
Stan w dniu 31 XII
GENERALLY ACCESSIBLE AND ESTATE AREA GREEN BELTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016		2017	
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas
OGÓŁEM w ha	9319,1	8799,2	9318,4	8701,8	9520,1	8878,4	9033,7	8385,5
TOTAL in ha								
w % powierzchni ogólnej województwa ^a	0,8	2,3	0,8	2,3	0,8	2,3	0,7	2,2
in % of total area space of the voivodship ^a								
na 1 mieszkańca ^b w m ²	20,1	24,4	20,4	24,7	20,9	25,3	19,9	24,0
per capita ^b in m ²								
Tereny zieleni miejskiej ogólnodo- stępnej: Generally accessible urban area green belts:								
parki spacerowo-wypoczynkowe	3875,8	3528,7	4011,9	3597,7	4047,3	3633,1	3539,5	3125,3
strolling-recreational parks								
zielenie	1410,7	1300,7	1450,3	1326,2	1461,2	1337,1	1509,1	1378,4
lawns								
Tereny zieleni osiedlowej	4032,6	3969,8	3856,2	3778,0	4011,6	3908,3	3985,1	3881,8
Green areas of housing estates								

a-b W przypadku miast obliczono: a – w % ogólnej powierzchni miast, b – na 1 mieszkańca miast.

a-b For urban areas calculated: a – in % total urban areas space, b – per capita in urban areas.

Mieszkania Dwellings

TABL. 10 (122). **ZASOBY MIESZKANIOWE**
Stan w dniu 31 XII
DWELLING STOCKS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Mieszkania w tys. Dwellings in thous.	1696,6	1740,3	1750,5	1761,8	1435,4	326,4
Izby w mieszkaniach w tys. Rooms in dwellings in thous.	6313,7	6529,1	6576,7	6628,0	5090,7	1537,3
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ² Useful floor area of dwellings in thous. m ²	117110,9	122594,5	123790,4	125074,2	92518,9	32555,3
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:						
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,72	3,75	3,76	3,76	3,55	4,71
powierzchnia użytkowa w m ² : useful floor area in m ² :						
1 mieszkania per dwelling	69,0	70,4	70,7	71,0	64,5	99,7
na 1 osobę per person	25,3	26,8	27,2	27,5	26,5	30,9
liczba osób ^a na: number of persons ^a :						
1 mieszkanie per dwelling	2,73	2,63	2,60	2,58	2,44	3,22
1 izbę per room	0,73	0,70	0,69	0,69	0,69	0,68

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika ust. 13 str. 27.

a See general notes to the Yearbook, item 13 on page 27.

TABL. 11 (123). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE**
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS IN DWELLING STOCKS^a FITTED WITH INSTALLATIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Mieszkania – w % – wyposażone w Dwellings – in % – fitted with				
		wodociąg water sup- ply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating
OGÓŁEM TOTAL	2010	98,7	95,2	93,5	64,8	80,8
	2015	98,8	95,4	93,8	64,5	81,5
	2016	98,8	95,4	93,8	64,4	81,8
	2017	98,8	95,5	93,9	64,5	81,9
Miasta Urban areas	2010	99,3	95,8	94,5	72,5	80,9
	2015	99,3	95,9	94,6	72,2	81,5
	2016	99,4	96,0	94,7	72,1	81,8
	2017	99,4	96,0	94,7	72,1	81,9
Wieś Rural areas	2010	95,9	92,5	89,4	30,1	80,6
	2015	96,2	93,0	89,9	30,5	81,5
	2016	96,2	93,1	90,1	30,5	81,7
	2017	96,2	93,2	90,2	30,9	81,9

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

a Based on balances of dwelling stocks.

TABL. 12 (124). DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2017 R.
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Housing allowances paid out to users of dwellings					
		gminnych gminas	spółdziel- czych coopera- tives	wspólnot mieszka- niowych housing commu- nity	prywat- nych private	towa- rzystw budown- ictwa społecz- nego public building society	innych others
a – liczba wypłaconych dodatków number of allowances							
b – kwota dodatków w tys. zł amount of allowances in thous. zł							
c – przeciętna wysokość dodatku w zł average value of allowances in zł							

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	a	618025	299680	164448	47885	61843	6688	37481
TOTAL	b	137061,9	67708,8	33800,2	9729,2	15601,5	1716,2	8506,0
	c	221,8	225,9	205,5	203,2	252,3	256,6	226,9
Miasta	a	604693	293689	162411	44998	60879	6688	36028
Urban areas	b	134426,0	66550,7	33351,0	9170,4	15401,5	1716,2	8236,1
	c	222,3	226,6	205,3	203,8	253,0	256,6	228,6
Wieś	a	13332	5991	2037	2887	964	–	1453
Rural areas	b	2635,9	1158,1	449,2	558,8	200,0	–	269,9
	c	197,7	193,3	220,5	193,6	207,4	–	185,7

W % OGÓŁEM IN % OF TOTAL

OGÓŁEM	a	100,0	48,5	26,6	7,7	10,0	1,1	6,1
TOTAL	b	100,0	49,4	24,7	7,1	11,4	1,3	6,2
Miasta	a	100,0	48,6	26,9	7,4	10,1	1,1	6,0
Urban areas	b	100,0	49,5	24,8	6,8	11,5	1,3	6,1
Wieś	a	100,0	44,9	15,3	21,7	7,2	–	10,9
Rural areas	b	100,0	43,9	17,0	21,2	7,6	–	10,2

TABL. 13 (125). GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds transferred to investor for dwelling construction			Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds in gminas stock for dwelling construction			
		ogółem total	w tym of which		wielorodzinne multi-family		jednorodzinne single-family	
			spółdziel- cze coopera- tives	osób fizyczn- ych of natural persons	razem total	w tym uzbrojone of which develo- ped	razem total	w tym uzbrojone of which develo- ped
		w ha in ha						
OGÓŁEM	2010	77,1	0,7	60,5	704,1	296,8	2087,4	784,2
TOTAL	2015	94,8	0,2	60,6	991,3	621,2	2250,0	1057,8
	2016	84,7	0,7	53,5	1002,8	620,3	2196,1	1033,7
	2017	106,2	4,1	57,5	1308,1	752,8	2221,6	1005,1
Miasta	2010	59,5	0,7	44,9	688,2	291,8	1459,7	369,6
Urban areas	2015	79,5	0,2	46,4	948,0	614,3	1612,4	655,4
	2016	68,6	0,7	37,6	961,1	613,2	1563,3	644,0
	2017	83,9	4,1	36,1	1266,2	745,7	1617,4	638,0
Wieś	2010	17,6	–	15,6	15,9	5,0	627,7	414,6
Rural areas	2015	15,3	–	14,2	43,3	6,9	637,6	402,4
	2016	16,1	–	15,9	41,7	7,1	632,8	389,7
	2017	22,3	–	21,4	41,9	7,1	604,2	367,1

TABL. 14 (126). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	11932	11066	13022	13135	TOTAL
Spółdzielcze	174	57	20	20	Cooperatives
Komunalne (gminne)	90	124	736	134	Municipal (gmina)
Zakładowe	2	–	–	–	Company
Indywidualne	8393	7675	7985	8746	Private
Spoleczne czynszowe	280	–	132	319	Public building society
Na sprzedaż lub wynajem	2993	3210	4149	3916	For sale or rent

TABL. 15 (127). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Mieszkania	10202	10152	11020	12227	Dwellings
miasta	6899	6839	7639	8596	urban areas
wieś	3303	3313	3381	3631	rural areas
Spółdzielcze	75	80	25	24	Cooperative
Komunalne (gminne)	213	135	76	206	Municipal (gmina)
Zakładowe	–	–	4	1	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	2453	2589	3431	3737	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	259	83	58	241	Public building society
Indywidualne	7202	7265	7426	8018	Private
miasta	3943	3994	4078	4458	urban areas
wieś	3259	3271	3348	3560	rural areas
Mieszkania na 1000 zawartych mażeństw	358	454	480	545	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	312	395	433	499	Urban areas
Wieś	518	657	635	693	Rural areas
Izby	49959	48351	51329	55215	Rooms
miasta	30875	30111	32420	35127	urban areas
wieś	19084	18240	18909	20088	rural areas
Spółdzielcze	282	215	84	66	Cooperative
Komunalne (gminne)	381	289	184	505	Municipal (gmina)
Zakładowe	–	–	24	6	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	7683	8049	10390	11365	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	839	227	190	671	Public building society
Indywidualne	40774	39571	40457	42602	Private
miasta	21895	21513	21733	22807	urban areas
wieś	18879	18058	18724	19795	rural areas

TABL. 15 (127). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	1296290	1215832	1282697	1376864	Usable floor area of dwellings in m²
miasta	807425	744489	799033	852826	urban areas
wieś	488865	471343	483664	524038	rural areas
Spółdzielcze	6264	5474	1426	1940	Cooperative
Komunalne (gminne)	7771	4779	3585	10174	Municipal (gmina)
Zakładowe	–	–	938	166	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	190592	171470	227515	248562	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	12150	4024	3286	12979	Public building society
Indywidualne	1079513	1030085	1045947	1103043	Private
miasta	594425	563640	566837	586267	urban areas
wieś	485088	466445	479110	516776	rural areas
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	127,1	119,8	116,4	112,6	Average usable floor area per dwelling in m²
miasta	117,0	108,9	104,6	99,2	urban areas
wieś	148,0	142,3	143,1	144,3	rural areas
Spółdzielcze	83,5	68,4	57,0	80,8	Cooperative
Komunalne (gminne)	36,5	35,4	47,2	49,4	Municipal (gmina)
Zakładowe	–	–	234,5	166,0	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	77,7	66,2	66,3	66,5	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	46,9	48,5	56,7	53,9	Public building society
Indywidualne	149,9	141,8	140,8	137,6	Private
miasta	150,8	141,1	139,0	131,5	urban areas
wieś	148,8	142,6	143,1	145,2	rural areas

TABL. 16 (128). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings				W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings					
			razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms			
				1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more
OGÓŁEM	2010	10202	7202	0,2	2,0	4,6	93,2	3000	8,7	24,1	37,6	29,6
TOTAL	2015	10152	7265	0,3	2,1	5,9	91,7	2887	6,5	32,6	30,4	30,5
	2016	11020	7426	0,5	2,3	6,2	90,9	3594	5,9	29,1	37,1	27,9
	2017	12227	8018	0,5	3,3	7,3	88,9	4209	7,9	30,8	32,8	28,5
Miasta	2010	6899	3943	0,3	2,8	5,9	91,1	2956	8,9	24,5	38,1	28,5
Urban areas	2015	6839	3994	0,6	2,6	6,7	90,1	2845	6,6	32,9	30,5	30,0
	2016	7639	4078	0,9	3,0	8,1	88,0	3561	6,0	29,4	37,4	27,2
	2017	8596	4458	0,8	5,0	9,3	85,0	4138	8,0	30,9	33,3	27,9
Wieś	2010	3303	3259	0,1	1,1	3,0	95,8	44	–	–	–	100,0
Rural areas	2015	3313	3271	0,0	1,4	5,0	93,6	42	2,4	9,5	23,8	64,3
	2016	3381	3348	0,2	1,5	3,9	94,4	33	–	–	3,0	97,0
	2017	3631	3560	0,1	1,2	4,8	93,9	71	2,8	26,8	5,6	64,8

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 14 XII 2016 r. prawo oświatowe (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 59), ustawą o systemie oświaty z dnia 7 IX 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1457) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2183, z późniejszymi zmianami).

Od 1 IX 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadza 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz likwiduje gimnazja.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2017/18:

- 1) w szkołach podstawowych kształcą się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy siódmej, co skutkuje brakiem absolwentów z roku szkolnego 2016/17 (przejście z 6- na 8-letnią szkołę podstawową);
- 2) nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji;
- 3) rozpoczął się nabór do klasy pierwszej szkół branżowych I stopnia, które powstały z przekształcenia dotychczasowych zasadniczych szkół zawodowych (istniejących do roku szkolnego 2016/17). W szkołach branżowych I stopnia w roku szkolnym 2017/18 pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

2. Prezentowane dane obejmują:

- 1) placówki wychowania przedszkolnego;
- 2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:
 - a) podstawowe,
 - b) gimnazja,
 - c) ponadgimnazjalne,
- 3) szkoły policealne;
- 4) szkoły wyższe;
- 5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;
- 6) placówki pozaszkolne.

3. Od 1 IX 2011 r. wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 5 lat, a w latach 2004/05–2010/11 w wieku 6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego, tj. w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i przedszkolach (łącznie ze specjalnymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych.

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Law on School Education of 14 XII 2016 (uniform text Journal of Laws 2017 item 59), the Education System Law of 7 IX 1991 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1457) and the Higher Education Law of 27 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2183, with later amendments).

The reform of the education system began on 1 IX 2017, eventually implementing 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational school, 2-year stage II sectoral vocational school. Lower secondary schools are being phased out.

As a result of the reform of the education system introduced in the 2017/18 school year:

- 1) the first year of pupils following the seventh grade curriculum attends primary schools, which results in the lack of the 2016/17 school year graduates (transition from the 6- to 8-year primary school);
- 2) there was no recruitment to the first grade of lower secondary schools which are being phased out;
- 3) stage I sectoral vocational schools transformed from basic vocational schools (operating until the 2016/17 school year), began recruitment to grade 1. The remaining students enrolled in basic vocational school sections pursued their education in stage I sectoral vocational schools in the 2017/18 school year.

2. The presented data include:

- 1) pre-primary education establishments;
- 2) schools for children, youth and adults:
 - a) primary schools,
 - b) lower secondary schools,
 - c) upper secondary schools,
- 3) post-secondary schools;
- 4) higher education institutions;
- 5) special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation and education centres;
- 6) extracurricular institutions.

3. Since 1 XI 2011 an obligatory 1-year pre-primary education has been introduced for children at the age of 5 and in 2004/05 –2010/11 school years for children at the age of 6 in pre-primary education establishments i.e. in pre-primary sections of primary schools and nursery schools (including special schools and special nursery schools) as well as since the 2008/09 school year in pre-primary education groups and pre-primary points.

W latach szkolnych 2009/10 – 2013/14 dzieci 6-letnie na wniosek rodziców mogły rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej, w roku szkolnym 2014/15 obowiązkiem szkolnym zostały objęte dzieci 6-letnie urodzone w pierwszej połowie 2008 r., a w roku szkolnym 2015/16 – dzieci 6-letnie urodzone w 2009 r. oraz 7-letnie urodzone w drugiej połowie 2008 r. W roku szkolnym 2016/17 obowiązkiem szkolnym objęto dzieci 7-letnie. W roku szkolnym 2017/18 dzieci 6-letnie są objęte obowiązkiem odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego, zaś dzieci 7-letnie obowiązkiem szkolnym. Nauka jest obowiązkowa do ukończenia 18. roku życia.

4. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

5. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

6. Szkoły dla dzieci i młodzieży obejmują:

- 1) **szkoły podstawowe**, spośród których wyróżnia się:
 - a) szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych),
 - b) szkoły filialne (bez szkół specjalnych),
 - c) szkoły artystyczne (bez szkół specjalnych), niedające uprawnień zawodowych realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej,
 - d) szkoły specjalne;
- 2) **gimnazja**, spośród których wyróżnia się:
 - a) gimnazja sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych),
 - b) gimnazja przysposabiające do pracy na podstawie programowej VI klasy szkoły podstawowej (od roku szkolnego 2003/04 gimnazja z oddziałami przysposabiającymi do pracy),
 - c) gimnazja specjalne;
- 3) 3-letnie **branżowe szkoły I stopnia** (do roku szkolnego 2016/17 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe);
- 4) 3-letnie **licea ogólnokształcące**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego;
- 5) 4-letnie **technika**;
- 6) **ogólnokształcące szkoły artystyczne** dające uprawnienia zawodowe;
- 7) 3-letnie **szkoły specjalne przysposabiające do pracy**;

In the school years 2009/10-2013/14 at the request of parents, children at the age of 6 were allowed to start education in the first class of primary school, in the 2014/15 school year, the first class of primary school has been obligatory for children at the age of 6 born in the first half of 2008 and in the 2015/16 school year for children at the age of 6 born in 2009 and children born in the second half of 2008 (at the age of 7). In the 2016/17 school year the first class of primary school has been obligatory for children at the age of 7. In the 2017/18 school year, children at the age of 6 are obliged to 1-year pre-primary education in pre-primary education establishments, while children at the age of 7 to compulsory education. Education is compulsory until the age of 18.

4. Data comprise schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiats and voivodship), as well as by other legal and natural persons.

5. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum curriculum and applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration units and local government units can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools only.

Tertiary education institutions can be either public or non-public. Non-public tertiary education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

6. Schools for children and youth include:

- 1) **primary schools** of which:
 - a) sports schools and athletic schools (excluding special schools),
 - b) branch schools (excluding special schools),
 - c) art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school programme,
 - d) special schools;
- 2) **lower secondary schools**, of which:
 - a) sports schools and athletic schools (excluding special schools),
 - b) lower secondary schools leading to professional certification based on the programme of 6th grade of primary schools (since the 2003/04 school year lower secondary schools with job-training sections),
 - c) special lower secondary schools;
- 3) 3-year **stage I sectoral vocational schools** (until the 2016/17 school year 2-, 3-year basic vocational schools);
- 4) 3-year **general secondary schools**, including sports schools and athletic schools;
- 5) 4-year **technical secondary schools**;
- 6) **general art schools** leading to professional certification;
- 7) 3-year **special job-training schools**;

8) funkcjonujące do roku szkolnego 2013/14 3-letnie licea profilowane oraz 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zasadniczych.

7. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej, zaocznej i stacjonarnej – obejmują:

- 1) policealne szkoły zawodowe (1-, 1,5, lub 2-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi,
- 2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) od roku szkolnego 2005/06.
- 3) funkcjonujące do roku szkolnego 2015/16 nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) oraz kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata (prowadzone przez wydziały edukacji wojewódzkich urzędów marszałkowskich).

Z dniem 1 września 2005 r. organy prowadzące dotychczasowe szkoły policealne i szkoły pomaturalne przekształciły w szkoły policealne (ustawa o systemie oświaty).

8. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) do roku akademickiego 2015/16 podawano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano się tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujący w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą w Ostrawie, Wiedniu, Vsetinie i Pradze);
- 4) nie obejmują szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji.

Studentów i absolwentów wykazano bez filii, zamiejscowych podstawowych jednostek organizacyjnych, zamiejscowych ośrodków dydaktycznych i punktów konsultacyjnych uczelni mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem śląskim z wyjątkiem tablicy „Ważniejsze dane o województwie”.

Ustawa z 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym przekształciła studia prowadzone w systemie dziennym w studia stacjonarne, a studia wieczorowe, zaoczne i eksternistyczne w studia niestacjonarne.

9. Szkoły dla dorosłych kształcące w formie stacjonarnej (dziennej, wieczorowej), zaocznej obejmują:

- 1) **szkoły podstawowe** dla dorosłych,
- 2) **gimnazja** dla dorosłych,
- 3) 3-letnie **licea ogólnokształcące** dla dorosłych;
- 4) funkcjonujące do roku szkolnego:
 - 2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,
 - 2014/15 – 2-3 letnie zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych oraz 3-letnie licea profilowane dla dorosłych,

8) functioning until the 2013/14 school year – 3-year specialised secondary schools as well as 2-year supplementary general secondary schools and 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.

7. Post-secondary schools – educating in day, evening, weekend and full-time mode – comprise:

- 1) post-secondary vocational schools (1-, 1,5- or 2-year), including special schools,
- 2) colleges of social work (3-year) since 2005/06 school year,
- 3) foreign language teacher training colleges (3-year) and teacher training colleges (3-year) operating until the 2015/16 school year, in which graduates did not receive the title of licentiate (conducted by education departments of voivodship marshals' offices).

Since 1 September 2005, institutions providing education in post-secondary schools and post-secondary schools requiring maturity transformed them into post-secondary schools (the Law on the System of Education).

8. Tertiary education (university level) consists of full-time and part-time programmes. Data regarding tertiary education:

- 1) until the 2016/17 academic year, included foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates obtained the title of Bachelor;
- 2) comprise foreigners studying in Poland (including students at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 3) do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at branch units of Polish higher education institutions operating abroad in Ostrava, Vienna, Vstena and Prague);
- 4) do not include academies of the Ministry of National Defence and the Ministry of the Interior and Administration.

Students and graduates are presented not taking into account branch sections, basic organizational units in another location as well as teaching centres and consultation points in another location of tertiary education institutions than the śląskie voivodship excluding the table “Major data on the voivodship”.

The Higher Education Act of 2005 transformed studies conducted in day system into intramural studies as well as the studies conducted in evening, part-time and extramural systems into non-intramural studies.

9. Schools for adults educating in full-time (day, evening), weekend mode – include:

- 1) **primary schools** for adults,
- 2) **lower secondary schools** for adults,
- 3) 3-year **general secondary schools** for adults,
- 4) schools operating in the school years:
 - 2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools,
 - 2014/15 – 2-3-year basic vocational schools for adults and 3-year specialised secondary schools for adults,

– 20015/16 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej oraz 4-letnie technika dla dorosłych.

10. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych, w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne, ogólnodostępne, terapeutyczne i wyrównawcze) oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub placówkach wykonujących działalność leczniczą (do roku szkolnego 2011/12 określanych jako zakłady opieki zdrowotnej; łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

11. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

12. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

13. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

14. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

15. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

16. Do placówek wychowania pozaszkolnego zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne. Zadaniem wychowania pozaszkolnego jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

17. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

– 2015/16 – 3-year supplementary technical schools for adults based on the programme of basic vocational school and 4-year technical secondary schools for adults.

10. Special schools are organized for children and youth with special educational needs, of which for disabled youth. Education may be conducted within the school system or individually. Education occurs in special schools operating independently, in mainstream schools (in which special or integrational, and mainstream as well as therapeutic and compensation sections are established), as well as in special educational care centres, other educational institutions or the unit performing health care activities (until the 2011/12 school year defined as health care institutions; including health resorts treatment).

11. Special education care centres are facilities for disabled children and youth, aged 3 and more who, for reasons of their disability, are not able to attend regular nursery schools or schools.

12. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life, compliant with legal and social norms.

13. Youth social therapy centres are facilities intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

14. Rehabilitation-education centres are facilities enabling children and youth with a profound intellectual retardation to fulfil their schooling obligation through participating in rehabilitation and education classes.

15. Boarding school is a care and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A **dormitory** is an inter-school facility serving as a boarding school.

16. Extracurricular education establishments include: youth centres, cultural establishments for youth, extracurricular interest groups, interschool sport centres and other public and non-public establishments. The aim of extracurricular education is offering young people favourable conditions to develop interests and aptitudes, as well as rest and recreation in their leisure time.

17. Data regarding teachers excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed to implement obligatory teaching programmes, i.e., excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Dane o **nauczycielach akademickich** dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, a od roku akademickiego 2006/07 także dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

18. Studia podyplomowe – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, prowadzona między innymi w uczelni, instytucie naukowym PAN, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych.

19. Studia doktoranckie (studia trzeciego stopnia), prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy PAN, instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzony na podstawie odrębnych przepisów, na które są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia.

20. Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki opiekuńczo-wychowawcze, przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole.

Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczono:

- przedszkola,
- oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych,
- od roku szkolnego 2008/09 zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 I 2008 r. (Dz. U. Nr 7, poz. 38).

21. Dane dotyczące:

- 1) wychowania przedszkolnego oraz szkół (poza szkołami wyższymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach na koniec roku szkolnego;
- 2) szkół wyższych – prezentuje się według stanu w dniu 30 XI, studenci są wykazywani tyle razy, na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych. Absolwenci wykazani są z poprzedniego roku akademickiego; dane o studiach podyplomowych i doktoranckich oraz o nauczycielach akademickich według stanu w dniu 31 XII.

22. Absolwenci eksterni występują wyłącznie w szkołach policealnych i w szkołach dla dorosłych.

Data regarding **academic teachers** concern the positions of: professor, associate professor, assistant professor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, foreign language instructor, instructor and since the 2006/07 academic year also qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers concern full-time and part-time employees calculated as full-time employees.

18. Non-degree postgraduate programmes – a level of education open to holders of first cycle degree and provided by a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, leading to the award of postgraduate qualifications.

19. Doctoral studies (third-cycle programmes), open to holders of the second cycle qualification and lead upon successful completion to the award of a third cycle qualification conferred by an authorised academic unit of a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, a research institute or an international scientific institute established under separate legislation and active on the territory of the Republic of Poland.

20. Pre-primary education establishments are care and educational centres designated for children from the age 3 of until beginning education in primary school, providing children with care and aiming at preparation to education in school.

Pre-primary education establishments include:

- **nursery schools**,
- **pre-primary sections** of primary schools,
- since the 2008/09 school year **pre-primary education groups and points**, in accordance with the decree of the Minister of National Education dated 10 I 2008 (Journal of Laws No. 7, item 38).

21. Data regarding:

- 1) pre-primary education and schools (excluding tertiary education institutions) as well as since the 2008/09 school year – special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres as well as boarding-schools and dormitories concern the beginning of the school year; data concerning graduates – as of the end of the school year;
- 2) tertiary education are presented as of 30 XI; students are indicated as many times as many courses they take; data regarding graduates concern the number of issued university diplomas. Graduates are shown from the previous academic year; data regarding non-degree postgraduate programmes as well as academic teachers as of 31 XII.

22. Extramural graduates occur only in post-secondary schools and schools for adults.

23. Współczynnik skolaryzacji:

- **brutto** – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania;
- **netto** – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

24. W roku szkolnym 2015/16 do obliczenia relacji wieku 6–12 odpowiadającej poziomowi kształcenia podstawowego przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę ludności w wieku 6–12 lat według stanu w dniu 31 XII 2015 r.

25. Od roku 2014 obowiązuje nowa **Międzynarodowa Klasyfikacja Kierunków Kształcenia (ISCED–F 2013)**. Z założenia dotyczy ona w roku szkolnym 2014/15 kierunków kształcenia jedynie dla uczniów i studentów, natomiast dane dotyczące absolwentów są prezentowane jeszcze w „starym” układzie, czyli wg **Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Edukacji ISCED’97**. W roku szkolnym 2015/16 i 2016/17 dane dla uczniów, studentów i absolwentów według kierunków kształcenia prezentowane są według Międzynarodowej Klasyfikacji Kierunków Kształcenia (ISCED–F 2013).

26. Prezentowane informacje z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, od roku szkolnego 2007/08 (a w przypadku absolwentów – od roku szkolnego 2006/07) opracowano na podstawie **Systemu Informacji Oświatowej** administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

27. Od roku akademickiego 2017/18 dane o szkołach wyższych, z wyjątkiem danych o części szkół teologicznych opracowano na podstawie **Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on** administrowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

28. Dane (poza szkołami wyższymi i dla dorosłych) prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej, łącznie ze szkołami specjalnymi.

23. Enrolment rate:

- **gross** – is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (regardless of age) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level;
- **net** – is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (within a given age group) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level.

24. In the 2015/16 school year for calculation of relations in the age group 6–12 in primary education it was assumed to use as a basis (denominator) the number of population aged 6–12 as of 31 XII 2015.

25. In 2014 a new classification was introduced – **the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED–F 2013)**. In principle it relates to the 2014/15 school year courses of education only for pupils and students, while data concerning graduates are presented according to the previous **International Standard Classification of Education ISCED’97**. In the 2015/16 and 2016/17 school year data for pupils, students and graduates by fields of education are presented according to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED–F 2013).

26. The presented information, excluding data on tertiary education, since the 2007/08 school year (and in the case of graduates – since the 2006/07 school year) was elaborated on the basis of the **Educational Information System** administered by the Ministry of National Education.

27. Since the 2017/18 academic year, data on higher education institutions, excluding the data on a part of schools of theology, have been compiled on the basis of **the Integrated System of Information on Science and Higher Education POL-on** administered by the Ministry of Science and Higher Education.

28. Data (excluding higher education institutions and schools for adults) are presented together with special schools, if not otherwise stated.

TABL. 1 (129). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	1246	1259	1260	1415	primary
gimnazja	757	772	771	139	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	39	43	44	45	special job-training
zasadnicze zawodowe	192	186	183	x	basic vocational
branżowe I stopnia ^a	x	x	x	162	stage I sectoral vocational ^a
licea ogólnokształcące	259	253	247	248	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	10	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	51	x	x	x	specialised secondary
technika	230	215	212	212	technical secondary
technika uzupełniająca	10	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^b ...	18 ^c	23 ^d	24 ^e	24 ^f	general art ^b
policealne	396	313	306	280	post-secondary
wyższe	45	38	34	32	higher
dla dorosłych	443	226	211	197	for adults
podstawowe	2	2	2	22	primary
gimnazja	24	32	32	13	lower secondary
zasadnicze zawodowe	21	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	145	181	177	162	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	144	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	6	x	x	x	specialised secondary
technika	26	9	x	x	technical secondary
technika uzupełniająca	75	2	x	x	supplementary technical secondary
NAUCZYCIELE^g TEACHERS^g					
Szkoły:					Schools:
podstawowe ^h	18385	20712	20048	24419	primary ^h
gimnazja ^h	12185	10951	10843	7178	lower secondary ^h
zasadnicze zawodowe ^{hi}	1846	1870	1766	1068	basic vocational ^h
branżowe I stopnia ^a	x	x	x	670	stage I sectoral vocational ^a
licea ogólnokształcące ^{hk}	5296	4338	4266	4182	general secondary ^h
licea profilowane ^h	288	x	x	x	specialised secondary ^h
technika ^{hki}	5964	5581	5605	5645	technical secondary ^{hki}
policealne	1428	1046	980	918	post-secondary
wyższe ^m	9440	8725	8623	8350	higher ^m

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe. c–f Ponadto szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: c–2010/11 – 20, d–2015/16 – 21, e–2016/17–19, f–2017/18–19. g Patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 208. h–k Łącznie ze szkołami: h – dla dorosłych, i – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, k – uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi (w roku szkolnym 2010/11) i technikami. l Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. m Nauczyciele akademicy pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty.

a Including basic vocational school sections. b Leading to professional certification. c–f Moreover, art schools providing art education only in the school year: c–2010/11 – 20, d–2015/16 – 21, e–2016/17 – 19, f–2017/18 – 19. g In the item 17 on page 208. h–k Including: h – schools for adults, i – special job – training schools, k – supplementary schools respectively: general secondary schools (in the 2010/11 school year) and technical secondary schools. l Including general art schools leading to professional certification. m Academic teachers full-time and part-time employed recalculated into full-time employed.

TABL. 1 (129). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (cd.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^a	34900	46168	37810	157459	Pre-primary education ⁿ
Szkoły:					Schools:
podstawowe	240382	279550	257412	298323	primary
gimnazja	137949	116527	114954	75879	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	1059	1154	1129	1106	special job-training
zasadnicze zawodowe	24013	19379	17580	x	basic vocational
branżowe I stopnia ^a	x	x	x	16271	stage I sectoral vocational ^a
licea ogólnokształcące	66774	51282	49979	49179	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	216	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	3263	x	x	x	specialised secondary
technika	67039	58820	58555	57871	technical secondary
technika uzupełniająca	323	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^b ...	2317 ^a	2338 ^b	2486 ^c	2441 ^s	general art ^b
po licealnym	42891	35207	34145	32541	post-secondary
wyższe	172084	118936	113273	110996	higher
dla dorosłych	38258	23935	21070	18669	for adults
podstawowe	22	10	8	298	primary
gimnazja	2957	2118	1676	1286	lower secondary
zasadnicze zawodowe	983	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	15830	21596	19386	17085	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	11900	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	487	x	x	x	specialised secondary
technika	1261	187	x	x	technical secondary
technika uzupełniająca	4818	24	x	x	supplementary technical secondary

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe. n Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, w roku szkolnym 2014/15 w wieku 5–6 lat, natomiast w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 32 na str. 242. o–s Ponadto szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: o–2010/11 – 1305, p–2015/16 – 1262, r–2016/17–1224, s–2017/18–1396.

a Including basic vocational school sections. b Leading to professional certification. n Concerns children aged 6 (since 2014/15 school year aged 5–6) whereas since 2015/16 school year children aged 5 years attending pre-primary education establishments, shown also in table 32 on page 242. o–s Moreover, art schools providing art education only in the school year: o–2010/11 – 1305, p–2015/16 – 1262, r–2016/17 – 1224, s–2017/18–1396.

TABL. 1 (129). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	41733	37847	x	x	primary
gimnazja	44718	37565	36379	x	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	170	274	258	.	special job-training
zasadnicze zawodowe	7327	5923	4831	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	21869	16688	16068	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	81	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	1325	x	x	x	specialised secondary
technika	15413	13391	13673	.	technical secondary
technika uzupełniająca	114	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^b ...	418 ^t	367 ^u	405 ^w	.	general art ^b
policealne	11525	9699	8253	.	post-secondary
wyższe	48809	31990	35814	.	higher
dla dorosłych	8178	5799	5245	.	for adults
podstawowe	10	3	x	.	primary
gimnazja	806	559	473	.	lower secondary
zasadnicze zawodowe	228	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	2420	5173	4772	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	3372	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	99	x	x	x	specialised secondary
technika	192	54	x	x	technical secondary
technika uzupełniająca	1051	10	x	x	supplementary technical secondary

b Dające uprawnienia zawodowe. t-w Ponadto szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: t-2010/11 – 150, u-2015/16 – 117, w-2016/17 – 138.

Ź r ó d ł o: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

b Leading to professional certification. t-w Moreover, art schools providing art education only in the school year: t-2010/11 – 150, u-2015/16 – 117, w-2016/17 – 138.

S o u r c e: data – excluding higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 2 (130). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły podstawowe	1246	1259	1260	1415	Primary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	3	4	4	6	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	1168	1122	1113	1230	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	46	69	72	85	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	4	7	7	13	Religious organisations
Pozostałe	25	57	64	81	Other
Gimnazja	757	772	771	139	Lower secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	–	3	3	2	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	680	672	666	86	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	43	54	56	25	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	10	12	12	3	Religious organisations
Pozostałe	24	31	34	23	Other
Branżowe I stopnia^{abc}	231	229	227	207	Stage I sectoral vocational schools^{abc}
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	1	4	4	4	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	215	208	202	183	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	10	11	13	12	Social organisations and associations
Organizacje wyznaniowe	1	2	2	2	Religious organisations
Pozostałe	4	4	6	6	Other
Licea ogólnokształcące^d	269	253	247	248	General secondary schools^d
Jednostki samorządu terytorialnego	211	192	187	186	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	31	29	29	30	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	7	7	6	6	Religious organisations
Pozostałe	20	25	25	26	Other
Licea profilowane	51	x	x	x	Specialised secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	–	x	x	x	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	47	x	x	x	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	1	x	x	x	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	–	x	x	x	Religious organisations
Pozostałe	3	x	x	x	Other
Technika^e	258	238	236	236	Technical secondary schools^e
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	12	13	13	14	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	228	196	197	195	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	11	17	12	13	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	1	1	1	1	Religious organisations
Pozostałe	6	11	13	13	Other

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b Od roku szkolnego 2017/18 z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c – e Łącznie ze szkołami: c – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, d – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w roku szkolnym 2010/11), e – ogólnokształcącymi artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe; technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11).

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b Since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. c – e Including: c – special job-training schools, d – supplementary general secondary schools (in the 2010/11 school year), e – general art school leading to professional certification and supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year).

TABL. 2 (130). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
SZKOŁY (dok.) SCHOOLS (cont.)					
Policealne	396	313	306	280	Post-secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	3	2	2	2	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	78	43	40	38	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	32	14	14	6	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	–	–	2	2	Religious organisations
Pozostałe	283	254	248	232	Other
Wyższe	45	38	34	32	Higher education institutions
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	11	11	11	11	Central (government) administration entities
Pozostałe	34	27	23	21	Other
Szkoły dla dorosłych	443	226	211	197	Schools for adults
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	2	1	1	2	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	137	44	44	42	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	40	20	18	18	Associations and other social organisations
Pozostałe	264	161	148	135	Other
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Szkoły podstawowe	240382	279550	257412	298323	Primary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	706	770	757	724	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	233746	266763	243210	279786	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	3507	5777	5828	7391	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	513	972	947	1644	Religious organisations
Pozostałe	1910	5268	6670	8778	Other
Gimnazja	137949	116527	114954	75879	Lower secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	–	67	56	35	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	132709	110025	108077	71054	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	2578	3205	3385	2398	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	1521	1702	1780	1162	Religious organizations
Pozostałe	1141	1528	1656	1230	Other
Branżowe I stopnia^{abc}	25072	20533	18709	17377	Stage I sectoral vocational schools^{abc}
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	51	121	93	99	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	24185	19050	17250	15906	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	496	639	653	638	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	28	48	52	52	Religious organisations
Pozostałe	312	675	661	682	Other

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b Od roku szkolnego 2017/18 z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b Since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. c Including special job-training schools.

TABL. 2 (130). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI (dok.) PUPILS AND STUDENTS (cont.)					
Licea ogólnokształcące^d	66990	51282	49979	49179	General secondary schools^d
Jednostki samorządu terytorialnego	63233	47592	46048	45044	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	1897	1588	1561	1750	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	799	613	608	604	Religious organisations
Pozostałe	1061	1489	1762	1781	Other
Licea profilowane	3263	x	x	x	Specialised secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	–	x	x	x	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	3061	x	x	x	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	9	x	x	x	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	–	x	x	x	Religious organisations
Pozostałe	193	x	x	x	Other
Technika^e	69679	61158	61041	60312	Technical secondary schools^e
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	2000	2091	2110	2267	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	66367	57274	56559	55099	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	729	823	955	1119	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	32	14	17	34	Religious organisations
Pozostałe	551	956	1400	1793	Other
Szkoły policealne	42891	35207	34145	32541	Post-secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	435	228	216	214	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	9690	3770	3377	2878	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	2073	877	665	254	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	–	–	81	42	Religious organisations
Pozostałe	30693	30332	29806	29153	Other
Szkoły wyższe	172084	118936	113273	110996	Higher education institutions
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	120657	94996	90376	86550	Central (government) administration entities
Pozostałe	51427	23940	22897	24446	Other
Szkoły dla dorosłych	38258	23935	21070	18669	Schools for adults
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	113	49	62	59	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	10948	4130	3651	3209	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	2561	948	730	520	Associations and other social organisations
Pozostałe	24636	18808	16627	14881	Other

d – e Łącznie ze szkołami: d – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w roku szkolnym 2010/11), e – ogólnokształcącymi artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe; technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11).

d – e Including: d – supplementary general secondary schools (in the 2010/11 school year), e – general art school leading to professional certification and supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year).

TABL. 2 (130). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły podstawowe	41733	37847	x		Primary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	122	112	x		Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	40721	36411	x		Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	577	753	x		Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	58	124	x		Religious organisations
Pozostałe	255	447	x		Other
Gimnazja	44718	37565	36379		Lower secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	48	31	31		Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	43047	35465	34152		Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	859	1045	1122		Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	486	551	598		Religious organisations
Pozostałe	278	473	476		Other
Zasadnicze szkoły zawodowe^c	7497	6197	5089		Basic vocational schools^c
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	39	41	29		Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	7227	5775	4850		Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	149	176	138		Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	12	12	14		Religious organisations
Pozostałe	70	193	58		Other
Licea ogólnokształcące^d	21950	16688	16068		General secondary schools^d
Jednostki samorządu terytorialnego	20771	15618	14868		Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	622	497	474		Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	279	198	199		Religious organisations
Pozostałe	278	375	527		Other
Licea profilowane	1325	x	x		Specialised secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	–	x	x		Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	1282	x	x		Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	5	x	x		Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	–	x	x		Religious organisations
Pozostałe	38	x	x		Other
Technika^e	15945	13758	14078		Technical secondary schools^e
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	397	343	396		Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	15390	13135	13360		Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	154	197	145		Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	–	14	–		Religious organisations
Pozostałe	4	69	177		Other

c – e Łącznie ze szkołami: c – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, d – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w roku szkolnym 2010/11), e – ogólnokształcącymi artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe; technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11).

c – e Including: c – special job-training schools, d – supplementary general secondary schools (in the 2010/11 school year), e – general art school leading to professional certification and supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year).

TABL. 2 (130). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
ABSOLWENCI (dok.) GRADUATES (cont.)					
Szkoły policealne	11525	9699	8253		Post-secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	195	107	93		Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	3100	1507	1241		Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	649	357	251		Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	–	57	47		Religious organisations
Pozostałe	7581	7671	6621		Other
Szkoły wyższe	48809	31990	35814		Higher education
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	24950	25587	29092		Central (government) administration entities
Pozostałe	23859	6403	6722		Other
Szkoły dla dorosłych	8178	5799	5245		Schools for adults
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	44	9	9		Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	2447	1049	1099		Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	694	293	249		Associations and other social organisations
Pozostałe	4993	4448	3888		Other

Ź r ó d ł o: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

S o u r c e: data – excluding higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 3 (131). UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

GRUPY WIEKU AGE GROUPS	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18
	w % ludności danej grupy wieku in % of population of given age group			
7 – 13 ^a lat	95,8	94,9	83,2	95,5
14 – 15 ^b	96,3	95,1	94,4	94,1
16 – 18	92,3	94,2	93,9	93,9
19 – 21 lat	29,1	28,3	27,9	26,9

a W roku szkolnym 2010/11 i 2016/17 - grupa wieku 7-12 lat, a w roku szkolnym 2015/16 - grupa wieku 6-12 lat. b W latach szkolnych 2010/11-2016/17 - grupa wieku 13-15 lat.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 and 2016/17 school year - age group 7-12, in the 2015/16 school year - age group 6-12. b In the 2010/11-2016/17 school years - age group 13-15.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (132). WSPÓLCZYNNIK SKOLARYZACJI
ENROLLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
		ogół- łem total	męż- czyźni men	kobie- ty wo- men	ogół- łem total	męż- czyźni men	kobie- ty wo- men	ogół- łem total	męż- czyźni men	kobie- ty wo- men	ogół- łem total	męż- czyźni men	kobie- ty wo- men
		w %						in %					
BRUTTO GROSS													
Szkoły: Schools:													
podstawowe ^a ... primary ^a	7-13	98,7	99,0	98,5	92,7	92,5	92,9	97,9	98,0	97,8	96,5	96,9	96,0
gimnazja ^b lower secondary ^b	14-15	101,2	111,5	99,1	99,4	100,8	98,0	100,2	101,3	99,1	100,9	101,6	100,1
branżowe I stopnia ^{cd} stage I sectoral vocational ^{cd}	16-18	16,2	21,0	11,2	16,1	20,2	11,7	15,0	19,0	10,8	14,3	18,2	10,2
licea ogólnokształcące i profilowane ^e general and specialised secondary ^e	16-18	61,1	49,5	73,2	57,0	47,8	66,8	55,7	46,4	65,6	54,4	44,4	64,9
technika ^f technical secondary ^f	16-18	47,0	56,2	37,4	48,0	54,9	40,7	49,0	56,0	41,6	49,5	57,2	41,5
policealne post-secondary	19-21	23,2	16,6	30,0	24,3	12,7	36,4	24,8	13,6	36,5	24,6	12,8	36,9
NETTO NET													
Wychowanie przedszkolne ^g Pre-primary education ^g	6	88,0	89,3	86,5	98,4	98,7	98,0	80,7	83,0	78,2	91,2	92,4	89,9
Szkoły: Schools:													
podstawowe ^a ... primary ^a	7-13	95,7	95,7	95,7	91,8	91,3	92,3	93,6	93,8	93,4	94,4	94,6	94,2
gimnazja ^b lower secondary ^b	14-15	93,1	92,7	93,4	91,4	91,1	91,7	91,3	91,1	91,4	89,0	88,4	89,6
branżowe I stopnia ^{cd} stage I sectoral vocational ^{cd}	16-18	13,1	16,8	9,3	12,6	15,8	9,2	11,8	15,0	8,5	11,3	14,4	8,0
licea ogólnokształcące i profilowane ^e general and specialised secondary ^e	16-18	42,5	31,3	54,4	40,5	30,3	51,3	40,6	30,3	51,4	40,6	29,9	51,8
technika ^f technical secondary ^f	16-18	31,5	28,5	34,6	35,2	40,4	29,7	36,0	41,5	30,3	36,9	42,8	30,8
policealne post-secondary	19-21	8,5	5,1	12,1	7,1	3,7	10,7	6,6	3,5	9,8	6,3	3,3	9,4

a W roku szkolnym 2010/11 i 2016/17 - grupa wieku 7-12 lat, w roku szkolnym 2015/16 - grupa wieku 6-12 lat. b W latach szkolnych 2010/11-2016/17 - grupa wieku 13-15 lat. c Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. d-f Łącznie ze szkołami: d - specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, e - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi (w roku szkolnym 2010/11), f - technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11) i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. g Dotyczy dzieci objętych obowiązkową edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, za wyjątkiem roku szkolnego 2015/16 - dotyczy dzieci w wieku 5 lat.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 and 2016/17 school year - age group 7-12, in the 2015/16 school year - age group 6-12. b In the 2010/11-2016/17 school years - age group 13-15. c Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. d-f Including: d - special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, e - supplementary general and specialised secondary schools (in the 2010/11 school year), f - supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year) and general art schools leading to professional certification. g Concerns children attending obligatory pre-primary education establishments, excluding the 2015/16 school year - concerns children aged 5.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

U w a g a do tablic 5 i 6. W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.
N o t e to tables 5 and 6. In distribution by foreign languages, one person may be indicated more than once.

TABL. 5 (133). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH**
PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS

LATA YEARS JĘZYKI OBCIE FOREIGN LANGU- AGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total pupils and students in schools									
		podstawowych primary			gimna- zjach lower second- ary	bran- żo- we I stop- nia ^{ab} stage I sectoral vocation- al ^{ab}	liceach ogólno- kształ- cących ^c general second- ary ^c	liceach profilo- wanych specia- lised second- ary	techni- kach ^d tech- nical second- ary ^d	police- alnych ^e post- se-con- dary ^e	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas							
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE OBLIGATORY EDUCATION											
Angielski English	2010/11	513415	96,6	96,8	96,0	92,9	64,4	98,7	98,3	97,7	3,4
	2015/16	520165	98,9	98,8	99,0	98,0	79,0	99,7	x	99,6	54,5
	2016/17	493826	98,9	98,8	99,2	98,5	79,4	98,4	x	99,1	60,8
	2017/18	490175	98,3	98,0	99,0	97,9	73,6	99,6	x	98,0	56,7
Francuski French	2010/11	26466	0,2	0,3	–	5,3	3,7	16,5	9,4	8,1	1,3
	2015/16	19094	0,1	0,1	–	5,7	0,4	13,4	x	8,4	0,5
	2016/17	18462	0,2	0,3	–	5,4	0,4	13,1	x	7,3	0,3
	2017/18	16261	0,5	0,6	0,2	5,1	0,3	12,6	x	7,6	–
Niemiecki German	2010/11	182090	3,2	2,9	3,9	53,2	22,1	61,3	69,9	76,7	1,6
	2015/16	170776	1,4	1,5	1,1	72,3	18,7	60,5	x	78,4	1,6
	2016/17	168940	1,6	1,6	1,4	72,5	17,7	61,0	x	80,0	1,7
	2017/18	166631	11,0	11,2	10,5	73,4	16,9	59,1	x	76,5	2,2
Rosyjski Russian	2010/11	11203	–	–	–	1,9	5,6	4,6	8,5	5,4	–
	2015/16	8399	0,0	0,0	–	2,1	1,7	6,1	x	3,9	0,7
	2016/17	7717	0,0	0,0	–	1,9	1,6	5,8	x	3,7	0,4
	2017/18	7304	0,2	0,2	0,1	1,7	1,2	6,0	x	3,8	–
Hiszpański .. Spanish	2010/11	3318	0,1	0,1	–	0,3	–	3,4	0,1	0,7	–
	2015/16	8073	0,1	0,1	–	2,2	–	8,3	x	1,6	–
	2016/17	8966	0,1	0,1	–	2,5	–	9,6	x	1,7	–
	2017/18	10526	0,6	0,8	0,1	2,8	–	10,4	x	2,2	–
Włoski Italian	2010/11	3784	–	–	–	0,6	0,0	4,2	x	0,1	0,8
	2015/16	5988	0,2	0,3	–	1,7	–	6,1	x	0,3	0,9
	2016/17	6413	0,2	0,3	–	1,8	–	6,9	x	0,5	0,8
	2017/18	6143	0,3	0,4	0,0	1,9	–	7,1	x	0,6	0,7
Inne Others	2010/11	247	–	–	–	0,1	–	–	x	0,2	0,4
	2015/16	1347	0,1	–	0,5	0,3	–	1,0	x	–	3,3
	2016/17	1154	–	–	–	0,2	–	1,8	x	–	0,3
	2017/18	1481	0,3	0,3	–	–	–	1,6	x	1,0	1,3

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b-d Łącznie ze szkołami: b - specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w roku szkolnym 2010/11), d - technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11) oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b-d Including: b - special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c - supplementary general secondary schools (in the 2010/11 school year), d - supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year) and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. f Conducted during the hours which are at the disposal of a headperson.

TABL. 5 (133). UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH (dok.)
PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS (cont.)

LATA YEARS JEZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach					In % of total pupils and students in schools					
		podstawowych primary			gimnazjach lower secondary	branżowe I stopnia ^{ab} stage I sectoral vocational ^{ab}	liceach ogólnokształcących ^c general secondary ^c	liceach profilowanych specjalizowanych specialised secondary	technikach ^d technical secondary ^d	policealnych ^e post-secondary ^e		
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas								
NAUCZANIE DODATKOWE^f ADDITIONAL EDUCATION^f												
Angielski English	2010/11	8884	1,1	1,0	1,5	3,9	–	0,7	1,0	0,5	–	
	2015/16	550	0,0	0,0	0,1	0,3	–	0,1	x	0,0	0,7	
	2016/17	417	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1	x	0,0	–	
	2017/18	431	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4	0,1	x	0,1	–	
Francuski French	2010/11	6975	1,0	1,0	0,9	2,2	–	1,6	0,8	0,7	–	
	2015/16	2983	0,4	0,5	0,0	1,0	–	1,0	x	0,5	–	
	2016/17	2418	0,4	0,4	0,1	0,8	–	0,6	x	0,5	–	
	2017/18	2334	0,4	0,4	0,2	0,8	–	0,7	x	0,6	–	
Niemiecki German	2010/11	41753	5,2	4,3	7,7	17,2	–	4,0	5,5	4,1	–	
	2015/16	24065	3,1	3,0	3,3	10,6	0,5	3,2	x	2,2	0,7	
	2016/17	22918	3,6	3,5	4,0	9,7	0,6	1,5	x	2,8	–	
	2017/18	22407	3,9	3,6	5,0	8,7	0,4	2,1	x	5,0	–	
Inne Others	2010/11	6138	0,4	0,3	0,6	1,2	–	4,1	1,3	1,0	1,9	
	2015/16	4980	0,2	0,3	0,1	0,9	–	4,6	x	1,6	1,5	
	2016/17	4218	0,2	0,3	0,1	1,0	–	3,0	x	1,6	–	
	2017/18	4167	0,5	0,6	0,0	0,8	0,5	2,6	x	1,6	–	

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b-d Łącznie ze szkołami: b - specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w roku szkolnym 2010/11), d - technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11) oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b-d Including: b - special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c - supplementary general secondary schools (in the 2010/11 school year), d - supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year) and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. f Conducted during the hours which are at the disposal of a headperson.

TABL. 6 (134). UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a
 PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS
 FOR ADULTS^a

LATA YEARS JEZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of all students in schools					
		gimnazjach lower secondary	branżowe I stopnia ^b sectoral vocational ^b	liceach ogólnokształcących ^c general secondary ^c	technikach ^d technical secondary ^d	policealnych post- second- ary	
Angielski English	2010/11	46794	80,9	61,7	91,9	64,8	40,1
	2015/16	39688	97,1	x	96,6	91,0	53,6
	2016/17	34931	98,6	x	93,4	–	50,5
	2017/18	32626	99,5	–	93,9	–	53,8
Francuski French	2010/11	116	0,2	2,4	0,1	0,9	–
	2015/16	113	–	x	–	–	0,4
	2016/17	130	–	x	–	–	0,4
	2017/18	153	–	–	–	–	0,5
Niemiecki German	2010/11	4315	5,8	17,5	3,7	25,2	4,1
	2015/16	1807	–	x	1,7	–	4,6
	2016/17	1973	–	x	2,1	–	5,2
	2017/18	1871	–	–	1,5	–	5,5
Rosyjski Russian	2010/11	2039	12,8	3,3	4,3	6,1	0,2
	2015/16	216	–	x	0,5	–	0,3
	2016/17	139	–	x	0,2	–	0,3
	2017/18	170	–	–	0,2	–	0,5
Inne Others	2010/11	48	–	x	–	0,1	0,1
	2015/16	453	–	x	–	–	1,5
	2016/17	640	–	x	–	–	2,1
	2017/18	890	–	–	–	–	0,1

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c-d łącznie ze szkołami: c - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w roku szkolnym 2010/11), d - technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Data concern obligatory education. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. c-d Including: c - supplementary general secondary schools (in the 2010/11 school year), d - supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABLE 7 (135). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a**
EDUCATION FOR PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17
	uczniowie pupils and students				absolwenci graduates		
Szkoły podstawowe	7542	9385	10214	13111	1402	1674	x
Primary schools							
w tym specjalne	3368	3283	3297	4022	683	584	x
of which special							
Gimnazja	5643	5356	1129	3888	1567	274	1665
Lower secondary schools							
w tym specjalne	3629	2635	5440	1729	938	1617	720
of which special							
Szkoły specjalne przysposabiają- ce do pracy	1059	1154	2501	1106	170	792	258
Special job-training schools							
Branżowe I stopnia ^b	2051	1828	1712	1607	552	461 ^c	417 ^c
Stage I sectoral vocational ^b							
w tym specjalne	1896	1450	1316	1201	522	390	322
of which special							
Licea ogólnokształcące ^d	555	581	641	682	159	170	175
General secondary schools ^d							
w tym specjalne	218	109	116	86	64	23	31
of which special							
Licea profilowane	152	x	x	x	42	x	x
Specialised secondary schools							
w tym specjalne	110	x	x	x	26	x	x
of which special							
Technika ^e	314	510	615	699	42	81 ^c	112 ^c
Technical secondary schools ^e							
w tym specjalne	148	139	141	140	17	32	35
of which special							
Szkoły policealne	44	54	45	40	65	29	27
Post-secondary schools							
w tym specjalne	31	35	24	16	16	27	12
of which special							

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 208. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie. d-e Łącznie ze szkołami: d - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w roku szkolnym 2010/11), e - technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11) oraz szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a See general notes, item 10 on page 208. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. c Data for mainstream schools concern graduates with statement of special education needs who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new care curriculum for vocational education). d-e Including schools: d - supplementary general secondary schools (in the 2010/11 school year), e - supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year) and general art schools leading to professional certification.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (136). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**
SPECIAL EDUCATION CARE CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES AND REHABILITATION-EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE^a SPECIAL EDUCATION CARE CENTRES^a					
Ośrodki	27	23	23	23	Centres
Miejsca	1812	1307	1369	1277	Places
Wychowankowie	1310	816	730	662	Residents
w tym:					of which:
niewidomi i słabo widzący	81	59	59	45	blind and visually impaired
niesłyszący i słabo słyszący	152	97	72	66	deaf and hearing impaired
przewlekłe chorzy	1	–	–	–	chronically ill
z niepełnosprawnością ruchową ^b	34	13	6	8	with impaired motor skills ^b
niepełnosprawni intelektualnie ^c	709	466	408	349	with intellectual disability ^c
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	206	45	18	11	socially maladjusted
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE YOUTH EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	8	8	8	8	Centres
Miejsca	485	520	520	522	Places
Wychowankowie	484	456	409	431	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES					
Ośrodki	3	3	3	3	Centres
Miejsca	144	156	156	161	Places
Wychowankowie	119	146	152	151	Residents
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE REHABILITATION-EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	21	27	26	28	Centres
Miejsca	1150	1434	1440	1501	Places
Wychowankowie	845	919	906	936	Residents
w tym:					of which:
niepełnosprawni intelektualnie w stopniu głębokim ^c	406	477	476	487	with a profound intellectual disability ^c
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	439	442	430	449	with multiple disability

a Łącznie ze specjalnymi ośrodkami wychowawczymi (w 2017 r. 6 ośrodków, 194 wychowanków). b Od 2013 r. dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją. c Do 2015 r. wykazywani jako wychowankowie z upośledzeniem umysłowym.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Including special education centres (in 2017 there were 6 centres with 194 residents). b Since 2013, data have concerned residents with impaired motor skills and with aphasia. c Until 2015, indicated as residents with mental impairment.

SOURCE: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (137). WYCHOWANIE POZASZKOLNE
EXTRACURRICULAR EDUCATION

RODZAJE PLACÓWEK TYPES OF INSTITUTIONS	Placówki Institutions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants in permanent and temporary forms of activities ^a								
		ogółem total	informa- tycznych compu- ting	tech- nicznych technical	przed- miot- owych subjects	artysty- cznych arts	sporto- wych sports	tury- styczno- kraj- oznaczo- nych tourism	innych other	
OGÓŁEM TOTAL	2010	86	292702	1564	2317	7508	74185	14951	858	191319
	2015	78	275639	1397	720	9529	75279	21212	1228	166274
	2016	82	277470	1705	780	13343	79551	20697	1053	160341
	2017	80	288318	1720	612	8650	88873	19033	1211	168219
Pałace młodzieży Youth centres	1	6621	243	56	2314	1698	951	–	1359	
Młodzieżowe domy kultury Cultural establishments for youth	21	92227	990	306	2140	76172	3181	532	8906	
Ogniska pracy pozasz- kolnej Extracurricular interest groups	20	14287	378	229	1260	7842	1290	600	2688	
Międzyszkolne ośrodki sportowe Interschool sports centres	5	14656	–	–	–	–	13504	–	1152	
Pozostałe placówki ^b Other institutions ^b	33	160527	109	21	2936	3161	107	79	154114	

a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X roku poprzedzającego rok badany do 30 IX roku badanego.

b Placówki specjalistyczne oraz placówki niepubliczne.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Systematic participation in extracurricular activities in period from 1 X of the year preceding the surveyed year to 30 IX of the surveyed year. b Specialised institutions and non-public facilities.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (138). **INTERNATY I BURSY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
(**bez szkół specjalnych**)
BOARDING SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH
(excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2017/18		2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	
	placówki establish- ments	miejsca beds	korzystający boarders				na 100 miejsc per 100 beds
			ogółem total				
OGÓŁEM TOTAL	35	2958	2138	2026	2304	2209	75
Internaty Boarding schools	23	1708	1871	1062	1251	1163	68
szkoły podstawowe i gimna- zja primary and lower seconda- ry schools	2	11	48	1	9	4	36
branżowe szkoły I stopnia ^a i technika ^b stage I sectoral vocational schools ^a and technical secondary schools ^b	10	1041	1333	563	701	662	64
licea ogólnokształcące general secondary schools	11	656	490	498	541	497	76
Bursy Dormitories	12	1250	267	964	1053	1046	84

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi, policealnymi oraz kolegiami pracowników służb społecznych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b Including general art schools, post-secondary schools and colleges of social work.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (139). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	46	42	40	40	Dormitories
Miejsca	11820	11079	10656	10165	Beds
Korzystający:					Boarders:
studenci	8683	8263	7419	7192	students
w % ogółu studentów	5,0	6,9	6,5	6,5	in % of total students
uczestnicy studiów doktoranckich	117	149	145	49	students of doctoral studies
w % ogółu uczestników	3,7	4,3	4,1	1,4	in % of total students of doctoral studies

TABL. 11 (139). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE (dok.)**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	12	12	8	5	Canteens
Miejsca	1635	1357	1118	800	Places

TABL. 12 (140). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS
AND GRANTS^a

SZKOŁY	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18				SCHOOLS
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which recipients of		otrzymu jący stypen- dia w % ogółu stu- dentów danej grupy szkół scholar- ship reci- pients in % of total stu- dents of a given type of schools	
					socjalne social grant	rektora dla naj- lepszych studen- tów scholar- ship for outstand- ing stu- dents awarded by the rectors		
OGÓŁEM	31233	19468	17969	16857	8323	8395	15,2	TOTAL
Uniwersytety	5915	3793	3492	3485	1687	1626	14,8	Universities
Wyższe szkoły techniczne	8736	6562	5773	5496	2777	2873	16,5	Higher schools of technology
Wyższe szkoły ekonomiczne	8492	3553	3253	3027	1271	1639	12,7	Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	2696	1482	1315	1159	853	368	25,5	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety me- dyczne	2024	1770	1821	1603	851	749	15,7	Medical universities
Akademie wychowa- nia fizycznego	595	725	704	537	306	239	13,1	Higher schools of sport
Wyższe szkoły artystyczne	350	276	286	270	136	137	18,8	Higher schools of arts
Pozostałe szkoły wyższe	2425	1307	1325	1280	442	764	12,5	Other higher educa- tion institutions

a W roku akademickim 2010/11 bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. b W podziale według rodzajów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

a In the academic year 2010/11 excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from the Union funds. b In distribution by type of scholarships, one person may be included more than once.

TABL. 13 (141). **SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Szkoły	1157	652	505	1170	677	493	1171	680	491	1319	813	506
Schools												
w tym: of which:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	11	10	1	12	11	1	15	14	1	20	19	1
sports and athletic												
filialne	19	3	16	17	–	17	15	–	15	15	–	15
branch												
artystyczne ^a ... art ^a	5	5	–	6	6	–	7	7	–	8	8	–
Pomieszczenia szkolne	16979	11646	5333
Classrooms												
Oddziały	11973	8345	3628	14009	10052	3957	13269	9522	3747	15505	11166	4339
Sections												
Uczniowie	237014	177430	59584	276267	208627	67640	254115	192090	62025	294301	222306	71995
Pupils												
w tym kobiety of which females	115736	86643	29093	135910	102429	33481	124614	94010	30604	143922	108468	35454
w tym I klasa .. of which grade 1	39198	29558	9640	62356	47667	14689	18451	13998	4453	40299	30255	10044
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	4521	4250	271	4876	4610	266	5194	4936	258	5869	5565	304
sports and athletic												
filialne	411	70	341	489	–	489	395	–	395	425	–	425
branch												
artystyczne ^a ... art ^a	932	932	–	1207	1207	–	1198	1198	–	1180	1180	–

a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej.

a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme.

TABL. 13 (141) SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (dok.)
PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Absolwenci Graduates	41050	30823	10227	37263	27749	9514	x	x	x	.	.	.
w tym kobiety of which females	19954	14999	4955	18390	13690	4700	x	x	x	.	.	.
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	788	788	–	823	785	38	x	x	x	.	.	.
filialne branch	30	–	30	42	–	42	x	x	x	.	.	.
artystyczne ^a .. art ^a	135	135	–	152	152	–	x	x	x	.	.	.
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę school	205	272	118	236	308	137	217	282	126	223	273	142
1 pomieszczenie szkolne classroom	14	15	11
1 oddział section	20	21	16	20	21	17	19	20	17	19	20	17

a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14 (142). **GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECYFIKACJI	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja	665	451	214	682	463	219	683	463	220	114	93	21
Lower secondary												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	24	23	1	27	26	1	26	25	1	-	-	-
sports and athletic												
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	5	5	-	9	9	-	7	7	-	7	7	-
with job-training sections ^a												
Pomieszczenia szkolne	9280	7205	2075
Classrooms												
Oddziały	5848	4380	1468	5085	3802	1283	5067	3790	1277	3372	2529	843
Sections												
Uczniowie	134320	103082	31238	113892	87227	26665	112453	86289	26164	74150	56851	17299
Pupils												
w tym kobiety of which females	65144	49992	15152	55541	42531	13010	54982	42153	12829	36245	27792	8453
w tym I klasa .. of which grade 1	44728	34521	10207	38162	29267	8895	38237	29541	8696	x	x	x
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	5582	5546	36	5516	5473	43	4802	4766	36	-	-	-
sports and athletic												
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	1193	1193	-	1003	1003	-	766	766	-	445	445	-
with job-training sections ^a												

a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

a Based on the curriculum of grade 6 of primary school.

TABLE 14 (142). **GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (dok.)**
LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Absolwenci Graduates	43780	33196	10584	36773	27901	8872	35659	27170	8489	.	.	.
w tym kobiety of which females	21685	16471	5214	18004	13697	4307	17698	13506	4192	.	.	.
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	1235	1215	20	1533	1517	16	–	–	–	.	.	.
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a with job- -training sections ^a	381	381	–	194	194	–	127	127	–	.	.	.
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę school	202	229	146	167	188	122	165	186	119	650	611	824
1 pomieszczenie szkolne classroom	14	14	15
1 oddział section	23	24	21	22	23	21	22	23	20	22	22	21

a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Based on the curriculum of grade 6 of primary school.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABLE 15 (143). **BRANŻOWE SZKOŁY I STOPNIA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	147	141	140	121	Schools
Oddziały	886	793	744	698	Sections
Uczniowie	22055	17929	16264	15070	Students
w tym kobiety	7166	6145	5536	5093	of which females
w tym I klasa	9399	6409	5741	5328	of which 1st grade
Absolwenci	6805	5533	4509	.	Graduates
w tym kobiety	2323	1815	1506	.	of which females

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16 (144). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI BRANŻOWYCH SZKÓŁ I STOPNIA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a
FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^c	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie students			absol- wenci graduates	
OGÓŁEM	17929	16264	15070	1877	TOTAL
w tym:					of which:
Artystyczna	156	169	146	1	Arts
Biznesu i administracji	1299	1081	976	235	Business and administration
Inżynieryjno-techniczna	7006	6564	6308	701	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	2448	1898	1691	137	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	1756	1759	1443	179	Architecture and building
Rolnicza	77	73	60	14	Agriculture
Usługi dla ludności	5187	4720	4446	610	Personal services

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). c W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). c In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 17 (145). **LICEA OGÓLNOKSZAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	259	241	235	234	Schools
Oddziały	2389	1902	1873	1863	Sections
Uczniowie	66772	51173	49863	49093	Students
w tym kobiety	41233	31529	30756	30660	of which females
w tym I klasa	22518	16962	16545	16518	of which grade 1
Absolwenci	21886	16665	16037	.	Graduates
w tym kobiety	13684	10405	9805	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year, including supplementary general secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (146). TECHNIKA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	234	210	207	206	Schools
Oddziały	2666	2358	2348	2377	Sections
Uczniowie	67214	58681	58414	57731	Students
w tym kobiety	25999	23486	23242	22782	of which females
w tym I klasa	18132	15919	16385	16018	of which grade 1
Absolwenci	15510	13359	13638	.	Graduates
w tym kobiety	5949	5388	5502	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z technikami uzupełniającymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year, including supplementary technical secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (147). UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS
FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absol- wenci graduates	
OGÓŁEM	58681	58414	57731	9052	TOTAL
w tym:					of which:
Artystyczna	169	355	525	25	Arts
Społeczna	4010	3816	3639	806	Social and behavioural science
Biznesu i administracyjne	7195	7441	7691	1137	Business and administration
Technologii teleinformatycznych	9765	10708	11383	1501	Information and communication technologies
Inżynieryjno-techniczna	15181	15120	14880	1992	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	2428	1464	596	654	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	5153	4786	4441	721	Architecture and building
Medyczna	21	50	71	–	Health
Rolnicza	364	372	368	37	Agriculture
Leśna	275	269	271	54	Forestry
Weterynaryjna	601	791	949	51	Veterinary
Usług dla ludności	–	11150	10603	1906	Personal services
Usług transportowych	1825	2014	2154	168	Transport services
Ochrony i bezpieczeństwa	–	78	160	–	Security services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education, data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (148). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
------------------	---------	---------	---------	---------	---------------

SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIEDAJĄCE UPRAWNIENIŃ ZAWODOWYCH
ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION

Szkoły	34	37	38	40	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	29	31	31	32	of which educating only in art subjects
Uczniowie	4349	4940	4940	6247	Pupils
w tym kobiety	2757	3264	3255	4086	of which females
Absolwenci	538	581	718	.	Graduates
w tym kobiety	347	386	439	.	of which females

SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE
ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION

Szkoły	38	44	43	43	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	20	21	19	19	of which educating only in art subjects
Uczniowie	3622	3600	3710	3837	Students
w tym kobiety	2578	2562	2693	2821	of which females
Absolwenci	562	484	543	.	Graduates
w tym kobiety	416	352	399	.	of which females

w tym ogólnokształcące szkoły artystyczne
of which general art schools

Szkoły	18	23	24	24	Schools
Uczniowie	2317	2338	2486	2441	Students
w tym kobiety	1739	1770	1921	1916	of which females
Absolwenci	418	367	405	.	Graduates
w tym kobiety	314	282	313	.	of which females

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABLE 21 (149). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	393	310	303	278	Schools
Oddziały	2036	1956	2001	1992	Sections
Uczniowie	42860	35172	34121	32525	Students
w tym kobiety	27227	25802	24568	23875	of which females
Absolwenci	11509	9672	8241	.	Graduates
w tym kobiety	7976	7679	6322	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABLE 22 (150). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych)**
WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)
BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci graduates	
OGÓŁEM	35172	34121	32525	4498	TOTAL
w tym:					of which:
Artystyczna	1561	1560	1603	290	Arts
Społeczna	452	574	612	53	Social and behavioural science
Dziennikarstwa i informacji	348	312	145	43	Journalism and information
Biznesu i administracji	9705	9919	8015	613	Business and administration
Technologii teleinformatycznych	1868	1907	1845	72	Information and communica- tion technologies
Inżynieryjno-techniczna	80	10	26	3	Engineering and engineering trades
Architektury i budownictwa	76	45	39	7	Architecture and construction
Weterynaryjna	541	546	569	51	Veterinary
Medyczna	7419	7420	8617	1976	Health
Opieki społecznej	1302	899	974	194	Welfare
Usług dla ludności	3822	3840	4169	629	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	4937	4835	3697	312	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	532	438	406	96	Security services
Usług transportowych	312	277	201	5	Transport services
Pozostałe	2217	1539	1607	154	Other

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie lub egzamin dyplomowy.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job or passed diploma examination.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 23 (151). SZKOŁY WYŻSZE
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły Schools	Nauczyciele akademicy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	SPECIFICATION	
OGÓŁEM	2010/11	45	9287	172084	48809	TOTAL
	2015/16	38	8725	118936	31990	
	2016/17	34	8623	113273	35814	
	2017/18	32	8350	110996	.	
Uniwersytety	1	1930	23478	6810	6810	Universities
Wyższe szkoły techniczne	4	2817	33212	12468	12468	Higher schools of technology
Wyższe szkoły ekonomiczne	9	981	23743	7850	7850	Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	1	426	4550	1640	1640	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne	1	1269	10218	2215	2215	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego	1	258	4099	1416	1416	Higher schools of sport
Wyższe szkoły artystyczne	2	303	1437	476	476	Higher schools of arts
Pozostałe szkoły wyższe	13	366	10259	2939	2939	Other higher education institutions

a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 208. b W podziale według typów szkół – z roku akademickiego 2016/17.

a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 208. b According to type of school – from the 2016/17 academic year.

TABL. 24 (152). FILIE, ZAMIEJSCOWE PODSTAWOWE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE SZKÓŁ WYŻSZYCH
WEDŁUG LOKALIZACJI W ROKU AKADEMICKIM 2017/18
BRANCHES, BRANCH BASIC ORGANISATIONAL UNITS OF HIGHER EDUCATION
INSTITUTIONS BY LOCATION IN THE 2017/18 ACADEMIC YEAR

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Filie i zamiej- scowe podsta- wowe jed- nostki organi- zacyjne Branch- es and branch basic organi- sational units	Studenci ^a Students ^a				Absolwenci ^{ab} Graduates ^{ab}			
		ogółem total	w tym kobiety of which females	z ogółem na studiach of total number, in		ogółem total	w tym kobiety of which females	z ogółem na studiach of total number, in	
				stacjo- narnych full-time pro- gram- mes	niesta- cjonar- nych part-ti- me pro- gram- mes			stacjo- narnych full-time pro- gram- mes	niesta- cjonar- nych part-ti- me pro- gram- mes
OGÓŁEM	25	10824	6642	1458	9366	2902	2057	245	2657
TOTAL									
lokalizacja według województw: location by voivodships:									
Śląskie ^c	23	10318	6462	1458	8860	2853	2032	245	2608
w tym bez zagranicy	19	9911	6119	1450	8461	2809	2000	239	2570
of which without abroad									
Małopolskie	2	506	180	–	506	49	25	–	49

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. b Z roku akademickiego 2016/17. c Do województwa śląskiego doliczeni zostali studenci i absolwenci z czterech wydziałów zamiejscowych funkcjonujących za granicą w Ostrawie, Vsetinie, Wiedniu i w Pradze (407 studentów i 44 absolwentów).

U w a g a. Na terenie województwa śląskiego funkcjonowało 13 zamiejscowych podstawowych jednostek organizacyjnych (8039 studentów i 2384 absolwentów) uczelni mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem śląskim.

a Also shown in other tables regarding students and graduates. b From the 2016/17 academic year. c Students and graduates of four sections in Ostrava, Vstena, Vienna and Prague were included in the number of students in Śląskie Voivodship (407 students and 44 graduates).

N o t e. In Śląskie Voivodship, there were 13 branches and branch basic organisational units in another location as well as 3 teaching and consultation centres in another location (8039 students and 2384 graduates) seated outside Śląskie Voivodship.

TABL. 25 (153). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND
TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which fema- les	Z liczby ogółem na studiach Of grand total number, in				TYPES OF SCHOOLS	
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes			
			razem total	w tym kobiety of which fema- les	razem total	w tym kobiety of which fema- les		
OGÓŁEM	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	172084 118936 113273 110996	101040 67729 64079 63317	85031 78631 75867 74177	48517 45732 44037 43040	87053 40305 37406 36819	52523 21997 20042 20277	TOTAL
Uniwersytety	23478	15647	19050	12737	4428	2910	Universities	
Wyższe szkoły techniczne	33212	12372	22480	9155	10732	3217	Higher schools of technology	
Wyższe szkoły ekonomiczne	23743	14549	12297	7297	11446	7252	Higher schools of economics	
Wyższe szkoły pedagogiczne	4550	3175	3726	2590	824	585	Higher schools of pedagogy	
Uniwersytety medyczne	10218	7521	8910	6626	1308	895	Medical universities	
Akademie wychowania fizycznego	4099	2129	3360	1740	739	389	Higher schools of sport	
Wyższe szkoły artystyczne	1437	861	1088	695	349	166	Higher schools of arts	
Pozostałe szkoły wyższe	10259	7063	3266	2200	6993	4863	Other higher education institutions	

TABL. 26 (154). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE
OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which fema- les	Z liczby ogółem na studiach Of total number, in				TYPES OF SCHOOLS	
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes			
			razem total	w tym kobiety of which fema- les	razem total	w tym kobiety of which fema- les		
OGÓŁEM	2010/11 2014/15 2015/16 2016/17	48809 36692 31990 35814	32088 23655 19994 22211	22358 22272 20830 23612	13529 14129 13049 14629	26451 14420 11160 12202	18559 9526 6945 7582	TOTAL
Uniwersytety	6810	5024	5283	3832	1527	1192	Universities	
Wyższe szkoły techniczne	12468	5374	8820	4115	3648	1259	Higher schools of technology	
Wyższe szkoły ekonomiczne	7850	5511	4107	2777	3743	2734	Higher schools of economics	
Wyższe szkoły pedagogiczne	1640	1223	1312	986	328	237	Higher schools of pedagogy	
Uniwersytety medyczne	2215	1787	1883	1526	332	261	Medical universities	
Akademie wychowania fizycznego	1416	837	1067	623	349	214	Higher schools of sport	
Wyższe szkoły artystyczne	476	296	350	232	126	64	Higher schools of arts	
Pozostałe szkoły wyższe	2939	2159	790	538	2149	1621	Other higher education institutions	

TABL. 27 (155). NAUCZYCIELE AKADEMICY^a W SZKOŁACH WYŻSZYCH
ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18
	ogółem total				w tym kobiety of which females			
OGÓŁEM	9595	8725	8623	8350	4225	4028	4031	3866
TOTAL								
Profesorowie	2056	1907	1983	1847	498	516	553	542
Professors								
w tym z tytułem naukowym profesora	1015	973	954	885	231	234	235	237
of which with academic title of professor								
Docenci	82	39	27	24	24	10	4	1
Associate professors (docents)								
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	5	2	1	3	1	1	-	-
of which with degree of habilitated doctor ^b								
Adiunkci	4535	4138	4012	3827	2018	1957	1927	1795
Assistant professors								
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	422	846	877	916	151	352	380	397
of which with degree of habilitated doctor ^b								
Asystenci	1020	1015	1038	1092	596	585	613	636
Assistant lecturers								
Pozostali	1902	1626	1563	1560	1089	960	934	892
Others								

a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 208.

a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 208. b The habilitated doctors degree (second doctorate), which is higher than a doctorate, is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professional post in scientific institutions.

TABL. 28 (156). CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ
FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE		Studenci Students		Absolwenci ^b Graduates ^b		SPECIFICATION
		ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM	2010/11	676	299	100	46	TOTAL
	2015/16	3109	1671	379	244	
	2016/17	3671	1972	664	403	
	2017/18	4476	2339	.	.	
studia: stacjonarne		3565	1702	525	296	full-time programmes
niestacjonarne		911	637	139	107	part-time programmes
Uniwersytety		814	517	172	122	Universities
Wyższe szkoły techniczne		407	97	50	12	Higher schools of technology

TABL. 29 (157). **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE (dok.)**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL PROGRAMMES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18
	słuchacze studiów podyplomowych ^a postgraduate students ^a				wydane świadectwa słuchaczom studiów podyplomowych certificates issued to postgraduate students			uczestnicy studiów doktoranckich doctoral students			
Pozostałe szkoły wyższe Others	1703	1042	873	591	1066	778	660	–	–	–	–
Instytuty naukowo-badawcze; placówki naukowe PAN oraz Główny Instytut Górnictwa Research institutes; scientific institutes of the Polish Academy of Sciences and the Central Mining Institute	–	30	25	20	–	30	25	46	35	25	32

a Dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 XII.

a For studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31 XII.

TABL. 30 (158). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA W ROKU AKADEMICKIM 2017/2018**
POSTGRADUATE PROGRAMMES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION IN THE 2017/2018 ACADEMIC YEAR

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	Słuchacze Students	Wydane świadectwa ^b Certificates issued ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^b
OGÓŁEM	11746	8974	TOTAL
Pedagogiczna	4979	3755	Education
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z edukacją	475	272	Interdisciplinary programmes or qualifications involving education
Programów i kwalifikacji związanych ze sztuką i przedmiotami humanistycznymi nieokreślonymi dalej	31	–	Arts and humanities not further defined
Artystyczna	201	107	Arts
Humanistyczna (z wyłączeniem języków)	192	54	Humanities (except languages)
Językowa	479	260	Languages
Nauk społecznych, dziennikarstwa i informacji nieokreślonych dalej	11	5	Social sciences, journalism and information not elsewhere classified
Spoleczna	143	139	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji	57	61	Journalism and information
Biznesu, administracji i prawa nieokreślonych dalej	22	42	Business, administration and law not further defined
Biznesu i administracji	2669	2244	Business and administration
Prawna	208	357	Law
Programów i kwalifikacji związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, administracją i prawem gdzie indziej niesklasyfikowanych	–	33	Interdisciplinary programmes and qualifications related to conducting economic activity, administration and law not elsewhere classified
Biologiczna	–	38	Biological and related sciences
Nauk o środowisku	–	8	Environment
Fizyczna	43	20	Physical sciences
Matematyczna i statystyczna	7	–	Mathematics and statistics
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących nauki przyrodnicze, matematykę i statystykę	9	37	Interdisciplinary programmes and qualifications comprising natural sciences, mathematics and statistic
Technologii teleinformatycznych	109	178	Information and Communication Technologies (ICTs)
Technika, przemysł i budownictwo nieokreślone dalej	20	25	Technology, industry and construction not elsewhere classified
Inżynierijno-techniczna	129	147	Engineering and engineering trades

TABLE 30 (158). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA W ROKU AKADEMICKIM 2017/2018 (dok.)**
 POSTGRADUATE PROGRAMMES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION
 IN THE 2017/2018 ACADEMIC YEAR (cont.)

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	Sluchacze Students	Wydane świadectwa ^b Certificates issued ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
Produkcji i przetwórstwa	17	38	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	24	25	Architecture and construction
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących technikę, przemysł i budownictwo	30	7	Interdisciplinary programmes and qualifications comprising technology, industry and construction
Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo i weterynaria nieokreślone dalej	1	–	Agriculture, forestry and fishing not elsewhere classified
Medyczna	682	463	Health
Opieki społecznej	56	58	Welfare
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących zdrowie i opiekę społeczną	55	17	Interdisciplinary programmes or qualifications involving health and welfare
Usług dla ludności	413	160	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	402	260	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	187	26	Security services
Usług transportowych	95	138	Transport services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b Z poprzedniego roku akademickiego.
 a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b From the previous academic year.

TABLE 31 (159). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH**
 SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoly Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates	
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
Szkoly podstawowe 2010/11	2	2	22	10	10	5
Primary schools	2015/16	2	10	3	3	–
	2016/17	2	8	3	x	x
	2017/18	22	19	97	.	.
Gimnazja 2010/11	24	128	2957	870	806	273
Lower secondary schools	2015/16	32	2118	769	559	223
	2016/17	32	1676	618	473	192
	2017/18	13	86	1286	473	.
Zasadnicze szkoly zawodowe 2010/11	21	57	983	320	228	91
Basic vocational schools						
Licea ogólnokształcące ^a 2010/11	289	977	27730	13715	5792	3337
General secondary schools ^a	2015/16	181	21596	9959	5173	2591
	2016/17	177	19386	8931	4772	2400
	2017/18	162	698	17085	7984	.
Licea profilowane 2010/11	6	21	487	251	99	56
Specialised secondary schools						
Technika ^b 2010/11	101	341	6079	1666	1243	372
Technical secondary schools ^b	2015/16	11	211	7	64	1

a–b Łącznie ze szkołami odpowiednio: a – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w roku szkolnym 2010/11), b – technikum uzupełniającymi (do roku szkolnego 2015/16)

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a–b Including: a – supplementary general secondary schools (in the 2010/11 school year), b – supplementary technical secondary schools (till 2015/16 school year).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 32 (160). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE^a**
PRE-PRIMARY EDUCATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Placówki	1711	1831	1893	1914	Establishments
miasta	1154	1257	1307	1328	urban areas
wieś	557	574	586	586	rural areas
Przedszkola	1255	1457	1507	1531	Nursery schools
w tym specjalne	5	16	21	22	of which special
miasta	911	1077	1121	1136	urban areas
wieś	344	380	386	395	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkolach podstawowych	426	299	323	317	Pre-primary sections of primary schools
Zespoły wychowania przedszkolnego	4	4	1	1	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	26	71	62	65	Pre-primary points
Miejsca:					Places:
Przedszkola	117700	136241	146532	153103	Nursery schools
w tym specjalne	166	344	485	600	of which special
miasta	94619	108383	116473	120845	urban areas
wieś	23081	27858	30059	32258	rural areas
Zespoły wychowania przedszkolnego	54	104	70	70	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	573	1532	1410	1482	Pre-primary points
Dzieci	128257	132776	150993	157459	Children
miasta	100773	102403	115777	120585	urban areas
wieś	27484	30373	35216	36874	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	34900	7481	37810	41242	of which: aged 6
5 lat	35242	46168	41818	41939	aged 5
Przedszkola	115798	122906	138934	144943	Nursery schools
w tym specjalne	131	294	409	442	of which special
miasta	93105	97512	109874	114203	urban areas
wieś	22693	25394	29060	30740	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	28248	6423	33148	36502	of which: aged 6
5 lat	32287	41905	38854	38968	aged 5
Oddziały przedszkolne przy szkolach podstawowych	11958	8896	10961	11355	Pre-primary sections of primary schools
w tym w wieku 6 lat	6652	1015	4575	4592	of which aged 6
Zespoły wychowania przedszkolnego	46	33	28	19	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	455	941	1070	1142	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wy- chowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-pri- mary education establish- ments per 1000 children aged:
3–6 lat	746	.	822	876	3–6
3–5	705	879	828	864	3–5
6	880	.	807	912	6
5 lat	793	984	924	938	5
Dzieci w przedszkolach na: 1000 dzieci w wieku:					Children attending nursery schools per:
3–6 lat	673	.	757	807	1000 children aged:
3–5	661	817	775	807	3–6
6 lat	712	.	707	807	3–5
1 przedszkole	92	84	92	95	6
100 miejsc	98	90	95	95	1 nursery school 100 places

a W latach szkolnych 2015/16–2017/18 łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2015/16–2017/18 school years including children attending establishments performing health care activities for all school year.

Source: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ XI OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Dane o ochronie zdrowia – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji (do 15 XI 2015 r. spraw wewnętrznych) oraz do 2011 r. Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Podstawę prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia stanowią:

- 1) ustawa z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 617), która określa zasady i warunki wykonywania zawodów lekarza i lekarza dentyisty,
- 2) ustawa z dnia 27 VIII 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1510), która reguluje zakres i warunki udzielania świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia – NFZ,
- 3) ustawa z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 160), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej. Ustawa określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek (do 2011 r. – zakłady opieki zdrowotnej) wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

- a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z: ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),
- b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek lub położnych (do 2011 r. regulowane odrębnymi ustawami).

- 4) ustawa z dnia 15 VII 2011 r. o zawodach pielęgniarzy i położnej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 123),
- 5) ustawa z dnia 28 VII 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1056),

CHAPTER XI HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. Data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration, (till 15 XI 2015 the Ministry of the Interior) and till 2011 the Internal Security Agency; excluding health care in prisons.

2. The basis of data on health care presented in this chapter are:

- 1) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5 XII 1996 (uniform text Journal of Laws 2018 item 617), defining rules and conditions of performing the occupation by doctors and dentists,
- 2) the Law on Health Care Services Financed from Public Funds, dated 27 VIII 2004 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1510), regulating the scope and condition for providing health services, the rules and procedure of financing them and activity of the National Health Fund,
- 3) the Law on Health Care Activities, dated 15 IV 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 160), replacing the Law on Health Care Facilities. The law specifies, among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care units.

Data presented in the chapter concern units (until 2011 – health care facilities) performing medical activities in the following areas:

- a) out-patient health care (out-patient departments including: health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),
- b) in-patient health care (hospitals – general, psychiatric and health resorts, detoxification centres: addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, palliative care wards, sanatoria).

Under the above mentioned law, medical activity can be carried out also by professional practices (individual or group) – doctors, dentists and nurses or midwives (until 2011 governed by separate laws).

- 4) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15 VII 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 123),
- 5) the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, the Areas of Health Resort Protection and Health Resort Gminas, dated 28 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1056),

6) ustawa z dnia 8 IX 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2195), która określa zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego.

3. Dane o pracownikach medycznych dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych, aptekach oraz domach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej, samorządu terytorialnego lub NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż. Osoby te, niezależnie od wymiaru czasu pracy, są liczone tylko raz.

Dane o **lekarzach specjalistach** dotyczą lekarzy ze specjalizacją II stopnia oraz posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 2 I 2013 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentyistów (Dz. U. 2013 poz. 26).

4. Porady udzielone przez lekarzy, lekarzy dentyistów w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

5. Dane o łóżkach w szpitalach ogólnych wykazano łącznie z łóżkami i inkubatorami dla noworodków, bez miejsc dziennego pobytu.

Dane o szpitalach ogólnych wykazano łącznie z filiami szpitali.

Dane dotyczące stacjonarnej opieki zdrowotnej nie obejmują opieki dziennej.

Do **oddziałów chirurgicznych** zaliczono: chirurgię ogólną, dziecięcą, urazowo-ortopedyczną, szczerkowo-twarzową, neurochirurgię, urologię, kardiologię; do **oddziałów zakaźnych** – oddziały obserwacyjno-zakaźne; do **oddziałów gruźlicy i chorób płuc** – oddziały pulmonologiczne.

6. Dane o łóżkach w placówkach stacjonarnej opieki zdrowotnej dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

Dane o **szpitalach psychiatrycznych** nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

7. Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze udzielają całodobowych świadczeń zdrowotnych w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i wyroby medyczne.

6) the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8 IX 2006 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2195), specifying the organizational rules, the functioning and financing of the State Emergency Medical Services.

3. Data regarding medical personnel concern persons employed in: units engaged health care activities, professional practices, pharmacies and social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and the National Health Fund.

Data include persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including persons undergoing internships. These people regardless of their working hours are counted once.

Data on **doctors specialists** concern doctors with grade II specialization and doctors with specialists title in proper medicine domain in accordance with the decree of the Minister of Health dated 2 I 2013 on Doctors and Dentists Specializations (Journal of Laws 2013 item 26).

4. Consultations within out-patient health care provided by doctors and dentists are presented together with preventive examinations as well as with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and the opinions of military medical commissions.

5. Data regarding beds in general hospitals include beds and incubators for newborns, excluding day-time places.

Data on general hospitals are presented including branches.

Data concerning in-patient health care do not include day-care.

In **surgical wards** the following are included: general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, maxillo-facial surgery, neurosurgery, urology, cardiosurgery, in **communicable diseases wards** – observation communicable diseases wards; in **tubercular and pulmonary wards** – pulmonology wards.

6. Data regarding beds in in-patient health care facilities concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

Data regarding **psychiatric hospitals** do not include psychiatric wards in general hospitals.

7. Chronic medical care homes and nursing homes provide 24-hour health services in scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalization, as well as provide them with medicinal products and medical devices.

8. Lecznictwo uzdrowiskowe obejmuje szpitale i sanatoria, działające na obszarze uzdrowiska, wykorzystujące w leczeniu, rehabilitacji i profilaktyce przede wszystkim właściwości naturalnych surowców leczniczych oraz właściwości lecznicze klimatu na terenach, na których są położone.

9. Dane dotyczące ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 XI 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 XI 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 979); wcześniej, będąc komórkami organizacyjnymi szpitali, działały na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej.

10. Działalność aptek i punktów aptecznych unormowana jest ustawą z dnia 6 IX 2001 r. Prawo farmaceutyczne (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2211, z późniejszymi zmianami).

Dane o **aptekach** dotyczą aptek ogólnodostępnych i nie obejmują aptek szpitalnych w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej, działających na potrzeby tych zakładów.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony. Powinny być one usytuowane na terenach wiejskich.

11. Dane o zachorowaniach podaje się zgodnie z „Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych” obowiązującą od dnia 1 I 1997 r. (X Rewizja).

12. Dane o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 4 II 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 603), na podstawie której opieka może być organizowana w formie żłobka, klubu dziecięcego, sprawowana przez dziennego opiekuna lub nianię.

13. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 XII 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1832) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- 1) poniżej 18 lat,
- 2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- 3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodziniego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

14. Dane dotyczące wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej począwszy od danych za 2012 r. prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 998).

15. Dane o świadczeniach i dodatkach z programu „Rodzina 500+” prezentowane są na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 2134).

8. Health resort treatment includes hospitals and sanatoria, operating in the areas of health resort protection, using in the rehabilitation and preventive therapy primarily natural materials and the healing properties of the climate in the areas where the facility is located.

9. Data concerning emergency medical services and first-aid include units covered by the State Emergency Medical Services System (ambulance emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air rescue, admission rooms).

Hospital emergency wards since 8 XI 2011 have operated on the basis of decree of the Minister of Health, dated 3 XI 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 979); earlier operated on the basis of the regulation on health care facilities.

10. The activity of pharmacies and pharmaceutical outlets is normalized by Pharmaceutical Law, dated 6 IX 2001 (uniform text Journal of Laws from 2017, item 2211, with later amendments).

Data on **pharmacies** concern generally available pharmacies and do not include hospital's pharmacies in in-patient health care facilities, which operate for the needs of these facilities.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined. They should be located in rural areas.

11. Data regarding incidence of diseases are presented in accordance with the “International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems” valid since 1 I 1997 (ICD-10 Revision).

12. Data on childcare for children up to the age of 3 are presented according to the law dated 4 II 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 603), on the basis of which care can be organized in the form of a nursery, children's club, provided by a day carer or nanny.

13. Large Family Card basic on the law dated 5 XII 2014 of Large Family Card (uniform text Journal of Laws 2017 item 1832). The card can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:

- 1) up to the age of 18,
- 2) up to the age of 25 in case when children learn at school or higher education institution,
- 3) without age limits in the case of children with a certificate of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

14. Data concerning family support and foster care are presented according to the Law on Family Support and Foster Care System dated 9 VI 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 998).

15. Data in benefits and supplements under “Family 500+” programme are presented according to the Law on State Aid in Raising Children dated 11 II 2016 (uniform text Journal of Laws 2018 item 2134).

16. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- 2) regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych,
- 3) interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniają dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspakajają jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne, religijne, a także gwarantują korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych i kształcenia na podstawie odrębnych przepisów.

Wyróżnia się placówki:

- 1) **socjalizacyjne** – zapewniające dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspakajające jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizujące przygotowany we współpracy z asystentem rodzinny plan pomocy dziecku; umożliwiające kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi; podejmujące działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewniające dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmujące dziecko działaniami terapeutycznymi; zapewniające korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,
- 2) **interwencyjne** – zapewniające doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówki są obowiązane przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
- 3) **rodzinne** – wychowujące dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwiające wspólnie wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracujące z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
- 4) **specjalistyczno-terapeutyczne** – sprawujące opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: lgitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych; placówki zapewniają zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne.

Regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne – umieszczane są w nich dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie w placówce można umieścić nie więcej niż 30 dzieci.

16. Institutional foster care is exercised in the form of:

- 1) care and education centres,
- 2) regional care and therapy centres,
- 3) pre-adoptive intervention centres.

Care and education centres provide the child deprived completely or partially of care and support of the natural family with full-time permanent or temporary care and also secure the necessary livelihood, developmental, particularly emotional, social and religious needs of the child, and secure the child's benefiting from services to which he/she is entitled on the basis of separate regulations on health care services and education.

There are following types of such centres:

- 1) **socialization centres** – providing full-time care and education as well as fulfilling the necessary needs of the child, in particular emotional, development, health, domestic, social and religious needs; realizing the prepared in cooperation with the family assistant plan to help the child; enabling the child to contact with parents or other close relatives; undertaking activities to help the child to return to the family; providing the child with access to education adjusted to his/her age and development skills; providing therapeutic actions and access to eligible health care services,
- 2) **intervention centres** – providing immediate care for the child during a crisis situation, in particular centres are obliged to place the child under immediate care,
- 3) **family centres** – taking care and educating children of various age groups, of which adolescents and those becoming independent; enabling common education and care for numerous siblings; cooperating with the coordinator of family foster care and a family assistant.
- 4) **specialist therapy centres** – providing care to the child with individual needs, in particular: to the child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the use of special educational methods and a specialist therapy; requiring compensation for developmental and educational retardation; these centres provide educational, sociotherapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating the lack in upbringing in a family and preparing for social life and providing the disabled children with proper rehabilitation,

Regional care and therapy centres – within these centres children are placed, who due to their health condition require specialist care and rehabilitation and who cannot be placed in a family foster care or a care and education centre. At the same time in the centre can be placed not more than 30 children.

Interwencyjne ośrodki preadopcyjne – umieszcza się w nich dzieci do ukończenia pierwszej roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

Placówki wsparcia dziennego wspierają funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Mogą być prowadzone w formie:

- 1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych; zapewniają dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- 2) **specjalistycznej** – organizują zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizują indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
- 3) **pracy podwórkowej** – realizowanej przez wychowawcę, polegające na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,
- 4) **w połączonych formach**, tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

17. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb zdrowotnych, bytowych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) rodziny zastępcze,
- 2) rodzinne domy dziecka.

Rodziny zastępcze – zapewniają opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej; mogą też być ustanowione dla dziecka niedostosowanego społecznie. Rodziny zastępcze dzielą się na: spokrewnione, niezawodowe, zawodowe, zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, zawodowe specjalistyczne.

Rodzinne domy dziecka w tym samym czasie może w nich przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

18. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.

Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1508).

19. Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r.

Pre-adoptive intervention centres – within these centres children are placed until they complete the first year of their life. These children waiting for adoption need specialist care and cannot be placed in a family foster care. In the centre at the same time can be placed not more than 20 children.

Day-support centres – support the family in its care and education functions. They can operate in the form of:

- 1) **general care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres, providing a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,
- 2) **specialized centre** – organizing sociotherapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implementing an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,
- 3) **street work** – carrying out motivating and sociotherapeutic activities, conducted by a streetworker,
- 4) **in a combination of the forms** i.e. combining tasks of care centres, specialist centres and street work.

17. Family foster care is exercised in the case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees work with the family enabling the return of the child to its family or when it is impossible – makes efforts aimed at adoption of the child, preparation of the child for independent and responsible life, satisfaction of children's emotional needs in particular the needs related to welfare, health care, education, culture and recreation and religious.

Forms of family foster care are:

- 1) foster families,
- 2) foster homes.

Foster families provide care and upbringing of a child deprived in part or in full of parental care; they can be established for a child socially unadjusted. Foster families are divided into: related, non-professional, professional, professional that performs the function of a family emergency house, professional specialized.

Foster homes – not more than 8 children may be placed there at the same time (except for numerous siblings).

18. Data concerning social welfare homes and facilities are related to institutions for which the founding bodies are: local government units, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons.

Types of social welfare homes and facilities are presented according to the Law on Social Assistance dated 12 III 2004 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1508).

19. Data on social welfare benefits are presented according to the Law on Social Assistance dated 12 III 2004.

- **zasilek stały** przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności,
- **zasilek okresowy** przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego,
- **zasilek celowy** przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, zakupu żywności, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Świadczenia pomocy społecznej podaje się bez odpłatności gmin za pobyt ich mieszkańców w domach pomocy społecznej.

- **permanent benefit** is granted to a person entirely incapable of working due to age or disability,
- **temporary benefit** is granted to a person or a family because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security,
- **appropriated benefit** is offered in order to fulfil a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, purchase of food, liquid and solid fuel, clothes, necessary household goods, slight modernization and repairs in the dwelling, covering burial costs. May be given to a person or a family which incurred losses in result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

Social benefits are presented excluding payments made by gminas for the stay of their residents in social welfare homes.

TABLE 1 (161). **PRACOWNICY MEDYCZNI^a**
 Stan w dniu 31 XII
 MEDICAL PERSONNEL^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Lekarze	11077	11404	11361	Doctors
w tym kobiety	6474	6670	6664	of which women
Lekarze dentyści	1483	1534	1487	Dentists
w tym kobiety	1075	1112	1101	of which women
Farmaceuci	3361	3482	3476	Pharmacists
w tym kobiety	2816	2869	2880	of which women
Pielęgniarki	25674	25414	25116 ^b	Nurses
Położne	2629	2720	2718 ^c	Midwives
Fizjoterapeuci	2923	3047	3059	Physiotherapists and rehabilitants
Diagności laboratoryjni ^d	1159	1131	1252	Laboratory diagnosticians ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 244; dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. b-c W tym magistrowie: b – pielęgniarstwa – 2686, c – położnictwa – 441. d Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

a See general notes, item 3 on page 244; data concern persons working directly with a patient, i.e. excluding persons for whom the primary workplace is a university, units of state or local government administration and the National Health Fund. b-c Of which masters: b – of nursing – 2686, c – of midwifery – 441. d Medical analysts and other employees with tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration, and in the case of pharmacists – only for the pharmacists employed in hospital's pharmacies.

TABLE 2 (162). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a**
 Stan w dniu 31 XII
 DOCTORS SPECIALISTS^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
LEKARZE OGÓŁEM	7662	7715	7697	TOTAL DOCTORS
w tym specjaliści w zakresie:				of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii	524	489	521	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	1132	1120	1120	Surgery ^b
Chorób płuc	165	159	154	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych	1022	1002	958	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii	111	111	113	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii ^c	418	437	430	Cardiology ^c
Medycyny rodzinnej	568	591	593	General practitioners

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 244 oraz notka a do tabl. 1 na str. 249. b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, oropedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii i neurotraumatologii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowej, kardiochirurgii, chirurgii naczyniowej i urologii. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi.

a See general notes, item 3 on page 244 and footnote a to table 1 on page 249. b General surgery, paediatric, thoracic surgery, trauma and orthopaedic surgery, trauma and orthopaedic of the musculoskeletal system, neurosurgery and neurotraumatological surgery, oncological, plastic, maxillo-facial surgery, cardiosurgery, vascular surgery and urology. c Including children's specialists.

TABL. 2 (162). LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)
 Stan w dniu 31 XII
 DOCTORS SPECIALISTS^a (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
LEKARZE OGÓLEM (dok.)				TOTAL DOCTORS (cont.)
Neurologii ^{cd}	328	350	332	Neurology ^{cd}
Okulistyki	305	286	283	Ophthalmology
Onkologii ^e	87	90	82	Oncology ^e
Otolaryngologii ^{cf}	189	186	199	Otolaryngology ^{cf}
Pediatrici	383	398	404	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	484	488	465	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ^c	290	288	311	Psychiatry ^c
Radiodiagnostyki ^g	295	326	327	Radiology and diagnostic imaging ^g
LEKARZE SPECJALIŚCI (w % ogółu lekarzy)	69,2	67,7	67,7	SPECIALISTS (in % of total doctors)
LEKARZE DENTYŚCI OGÓLEM	238	241	243	TOTAL DENTISTS
w tym lekarze dentyści ze specjalizacją:				of which dentists with speciali- zation:
Chirurgii stomatologicznej	31	46	36	Dental surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej	14	7	9	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji	66	66	71	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii)	21	14	17	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej	55	55	53	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej	17	14	14	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej	33	39	42	Restorative dentistry
LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ (w % ogółu lekarzy dentyistów)	16,0	15,7	16,3	DENTAL SPECIALISTS (in % of total dentists)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 244 oraz notka a do tabl. 1 na str. 249. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. d-g Także: d – neuropatologii, e – patologii onkologicznej oraz onkologii i hematologii, f – otorynolaryngologii, g – radioterapii onkologicznej, radiologii dziecięcej oraz radiologii i diagnostyki obrazowej.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 3 on page 244 and footnote a to table 1 on page 249. c Including children's specialists. d-g Also: d – neuropathology, e – children's oncology and haematology, f – otorynolaryngology, g – oncological radiotherapy, paediatric radiology as well as radiology and diagnostic imaging.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 3 (163). AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a
OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	2814	2873	2849	Out-patient departments (as of 31 XII)
miasta	2372	2430	2406	urban areas
wieś	442	443	443	rural areas
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII)	425	414	382	Medical practices ^b (as of 31 XII)
miasta	314	304	281	urban areas
wieś	111	110	101	rural areas
Porady udzielone ^c w tys.	39777,3	40497,1	40175,8	Consultations provided ^c in thous.
miasta	35088,6	35788,8	35420,8	urban areas
wieś	4688,7	4708,3	4755,0	rural areas
lekarskie	35699,4	36368,6	36012,6	doctors
w tym specjalistyczne	14812,0	15259,0	15067,8	of which specialized
stomatologiczne	4078,0	4128,5	4163,2	dental

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 243. b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

a See general notes, item 1 on page 243. b Data concern medical practices that have signed contract with the National Health Fund or with out-patient department. c Including consultations paid by patients (non-public funds).

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration and the Central Statistical Office.

TABL. 4 (164). STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA^a
IN-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
ZAKŁADY – STAN W DNIU 31 XII FACILITIES – AS OF 31 XII				
Szpital ogólnie ^b	152	155	155	General hospitals ^b
Szpital psychiatryczne	5	5	5	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	3	3	4	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	8	8	8	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	–	–	–	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	46	44	45	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	25	26	24	Nursing homes ^c
Hospicja	1	2	6	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	13	13	7	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe:				Health resort treatment:
sanatoria	13	14	14	sanatoria
szpitale	2	2	2	hospitals

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 i 6 na str. 243 i 244. b Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 244. c Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego.

a See general notes, item 1 and 6 on page 243 and 244. b See general notes, item 5 on page 244. c Including psychiatric types facilities.

TABL. 4 (164). **STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA^a (dok.)**
 IN-PATIENT HEALTH CARE^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH – STAN W DNIU 31 XII BEDS IN FACILITIES – AS OF 31 XII				
Szpitala ogólne ^{bd}	25526	25418	25091	General hospitals ^{bd}
Szpitala psychiatryczne	2239	2239	2239	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	266	291	324	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	267	267	267	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	–	–	–	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	3253	3285	3253	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^e	1485	1434	1467	Nursing homes ^c
Hospicja	38	57	133	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	237	256	134	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe:				Health resort treatment:
sanatoria	2172	2404	2313	sanatoria
szpitale	221	221	190	hospitals
LECZENI IN-PATIENTS				
Szpitala ogólne ^a	936940	936960	933502	General hospitals ^a
Szpitala psychiatryczne	18906	19104	18332	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	4162	4140	4887	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	842	885	854	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	–	–	–	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	5301	5496	5473	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^e	3105	2827	2897	Nursing homes ^c
Hospicja	308	389	1437	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	3623	3710	1545	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe – kuracjusze:				Health resort treatment – patients:
w sanatoriach	34394	37429	38984 ^f	in sanatoria
w szpitalach	2329	2414	2359	in hospitals

a Patrz uwagi ogólne, ust.1 i 6 na str. 243 i 244. b Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 244. c Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. d Łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. e Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. f Ponadto 1339 kuracjuszy leczonych było w systemie ambulatoryjnym.

Ź r ó d ł o: w zakresie szpitali ogólnych – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie zakładów opieki długoterminowej – dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

a See general notes, item 1 and 6 on page 243 and 244. b See general notes, item 5 on page 244. c Including psychiatric types facilities. d Including beds and incubators for newborns. e Excluding inter-ward patient transfer. f Moreover, 1339 health resort patients were treated as out-patient.

S o u r c e: in regard to general hospitals – data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration, in regard to long-term facilities – data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration, in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

TABL. 5 (165). SZPITALA OGÓLNE^a
GENERAL HOSPITALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Szpitala ogólne (stan w dniu 31 XII)	152	155	155	General hospitals (as of 31 XII)
Lóżka (stan w dniu 31 XII)	25526	25418	25091	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	55,8	55,8	55,2	per 10 thous. population
w tym na oddziałach:				of which in specified wards:
chorób wewnętrznych	4517	4538	4411	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	1088	1106	1101	of which cardiological ^b
chirurgicznych	5487	5601	5312	surgical
pediatrycznych	948	927	860	paediatric
ginekologiczno-położniczych	1992	1948	1910	gynaecological-obstetric
onkologicznych	868	892	862	oncological
intensywnej terapii	443	497	459	intensive therapy
zakaźnych	203	203	213	communicable
gruźlicy i chorób płuc	1134	1143	1132	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	340	274	232	dermatological
neurologicznych	1275	1238	1239	neurological
psychiatrycznych	635	647	668	psychiatric
Leczeni^c w tys.	936,9	937,0	933,5	In-patients^c in thous.
w tym na oddziałach:				of which in specified wards:
chorób wewnętrznych	211,3	202,2	194,4	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	75,5	73,5	72,1	of which cardiological ^b
chirurgicznych	234,5	237,0	235,8	surgical
pediatrycznych	41,5	41,2	38,6	paediatric
ginekologiczno-położniczych	116,3	115,1	116,5	gynaecological-obstetric
onkologicznych	48,9	48,8	47,8	oncological
intensywnej terapii	14,0	14,6	13,2	intensive therapy
zakaźnych	6,8	7,0	7,1	communicable
gruźlicy i chorób płuc	28,0	28,4	28,9	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	8,0	7,7	6,4	dermatological
neurologicznych	45,0	43,9	43,6	neurological
psychiatrycznych	8,8	8,5	8,8	psychiatric
Wypisani w tys.	902,8	903,5	897,9	Discharges in thous.
Zmarli w tys.	23,0	21,8	24,4	Deaths in thous.
Leczeni na: 10 tys. ludności	2046,6	2052,8	2050,5	In-patients per: 10 thous. population
1 łóżko ^d	38,5	38,7	39,1	bed ^d
Przeciętny pobyt chorego w dniach	6,1	6,0	6,0	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	235,9	233,5	235,9	Average bed use in days

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1, 5 i 6 na str. 243 i 244. b Łącznie z oddziałami intensywnej nadzoru kardiologicznego. c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. d Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych. Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, items 1, 5 and 6 on page 243 and 244. b Including intensive cardiological care wards. c Excluding inter-ward patient transfer. d Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 6 (166). RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA^a
 Stan w dniu 31 XII
 EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	159	155	156	160	Medical emergency rescue teams
podstawowe	83	86	90	109	basic
specjalistyczne	76	69	66	51	specialists
Szpitalne oddziały ratunkowe	9	12	12	12	Hospital emergency wards
Izby przyjęć ^b	7	10	11	11	Admission rooms ^b
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	1	1	1	1	Medical air rescue ^c
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :					Calls to the occurrence places ^d :
w tysiącach	362,1	408,6	404,8	418,5	in thousands
na 1000 ludności	78,1	89,3	88,7	91,9	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d :					Persons who received health care service in the place of occurrence ^d :
w tysiącach	364,1	409,9	406,2	419,5	in thousands
w tym:					of which:
dzieci i młodzież w wieku do 18 lat	23,7	28,3	27,6	29,2	children and youth aged up to 18
w wieku 65 lat i więcej	135,9	159,3	169,1	180,9	aged 65 and more
na 1000 ludności	78,5	89,5	89,0	92,1	per 1000 population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 245. b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratunkowe. d W ciągu roku.

a See general notes, item 9 on page 245. b Organizational cells of hospitals applied to cooperate with emergency medical system. c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. d During the year.

TABL. 7 (167). APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a
 Stan w dniu 31 XII
 GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND
 PHARMACEUTICAL OUTLETS^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Apteki	1294	1486	1508	1526	Pharmacies
w tym prywatne	1293	1484	1507	1526	of which private
w tym na wsi	171	209	218	216	of which in rural areas
Punkty apteczne	97	104	106	110	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	97	104	106	110	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Population per:
1 aptekę i punkt apteczny	3332	2875	2825	2780	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	3834	3340	3238	3227	of which in rural areas
1 aptekę	3582	3076	3023	2980	pharmacy
w tym na wsi	6008	5003	4813	4871	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	2818	3164	3271	3246	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 245.

a See general notes, item 10 on page 245.

TABL. 8 (168). **KRWIODAWSTWO^a**
BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	2	2	2	2	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	13	13	13	13	Local branches (as of 31 XII)
Krwiodawcy w tys.	74,2	68,9	67,6	65,5	Blood donors in thous.
w tym honorowi	73,9	68,9	67,5	65,5	of which honorary blood donors
Liczba donacji ^b krwi pełnej w tys.	148,7	152,7	152,5	150,2	Number of collected donations ^b of whole blood in thous.
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c w tys.	187,0	163,4	160,4	156,9	Number of prepared units of freshly frozen plasma (FFP) ^c in thous.

a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. b Donacja jest to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom.

Źródło: Dane Narodowego Centrum Krwi.

a Excluding data of the Ministry of the Interior and Administration. b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units.

Source: Data of the National Blood Centre.

TABL. 9 (169). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
Gruźlica	1181	1213	972	952	25,5	26,5	21,3	20,9	Tuberculosis
Tężec	1	-	-	2	0,0	-	-	0,0	Tetanus
Krztusiec	120	535	633	228	2,6	11,7	13,9	5,0	Whooping cough
Odra	1	2	1	2	0,0	0,0	0,0	0,0	Measles
Wirusowe zapalenie wątroby:									Viral hepatitis:
typ A	35	7	3	547	0,8	0,2	0,1	12,0	type A
typ B	135	661	631	523	2,9	14,5	13,8	11,5	type B
typ C	160	582	587	517	3,5	12,7	12,9	11,4	type C
Różyczka	444	232	155	68	9,6	5,1	3,4	1,5	Rubella
AIDS ^a	17	14	11	20	0,4	0,3	0,2	0,4	AIDS ^a
Salmonellozy	856	755	863	811	18,5	16,5	18,9	17,8	Salmonella infections
Czerwonka bakteryjna ...	1	3	3	21	0,0	0,1	0,1	0,5	Shigellosis
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	742	571	497	163	16,0	12,5	10,9	3,6	Other bacterial foodborne intoxications
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^b	3465	4234	3751	4936	360,6	506,5	451,5	577,2	Acute diarrhoea in child- ren under 2 years ^b
Szkarlatyna (płonica)	2149	3833	3635	2112	46,3	83,9	79,6	46,4	Scarlet fever

a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2.

a Preliminary data due to specific features of the disease. b Ratio calculated per 10 thous. children up to the age of 2.

TABL. 9 (169). ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA (dok.)
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS (cont.)

CHOROBY	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	104	96	72	69	2,2	2,1	1,6	1,5	Bacterial meningitis and/or encephalitis
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	65	46	82	71	1,4	1,0	1,8	1,6	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu	16	16	17	14	0,3	0,4	0,4	0,3	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przyuszniczy nagminne)	411	302	293	209	8,9	6,6	6,4	4,6	Mumps
Grypa ^c	41862	286144	287108	460295	902,7	6260,2	6290,2	10110,5	Influenza ^c
Choroby weneryczne	145	135	142	129	3,1	3,0	3,1	2,8	Veneral diseases
Szczepienia przeciw wściekliznie	641	729	815	744	13,8	15,9	17,9	16,3	Rabies vaccinations

c Łącznie z podejrzeniami zachorowań.

Ź r ó d ł o: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

c Including influenza-like illness.

S o u r c e: data of the National Institute of Public Health – National Institute of Hygiene (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10 (170). ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE
Stan w dniu 31 XII
NURSERIES^a AND CHILDREN'S CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Żłobki	58	177	204	246	Nurseries
w tym publiczne	53	69	75	80	of which public
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach	4	1	1	3	Nursery wards of nursery schools
Kluby dziecięce	-	38	48	53	Children's clubs
w tym publiczne	-	4	5	5	of which public
Miejsca w tys.:					Places in thous.:
w żłobkach	3,4	7,6*	8,8	10,2	in nurseries
w klubach dziecięcych	-	0,7	0,8	1,0	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w tys.:					Children staying (during the year) in thous.
w żłobkach	5,6	11,4*	12,9	15,3	in nurseries
w klubach dziecięcych	-	0,9	1,1	1,4	in children's clubs
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w miastach	87,0	101,1	115,4	Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in urban areas
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych:					Children staying in nurseries and children's clubs:
na 1000 dzieci w wieku do lat 3	61,0	72,2	80,9	per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	92,9	94,7	92,9	per 100 places

a Miejsca i dzieci – łącznie z oddziałami żłobkowymi.

a Places and children – including nursery wards.

TABL. 11 (171). **WSPIERANIE RODZINY**
FAMILY SUPPORT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017	SPECIFICATION
Świadczenia wychowawcze ^a :		Child-raising benefit ^a :
przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenia	265061	average monthly number of families receiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	380151	average monthly number of children to which families receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	2338482	benefit payments in thous. zł
Dodatek wychowawczy ^a :		Child-rising supplement ^a :
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują dodatek	6304	average monthly number of children to which foster families and foster homes receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	38473	benefit payments in thous. zł
Dodatek do zryczałtowanej kwoty ^a :		Lump sum supplement ^a :
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego otrzymują dodatek	56	average monthly number of children to which family care and education centres receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	340	benefit payments in thous. zł
Rodziny posiadające Kartę Dużej Rodziny	40347	Family Large Family Card holder

a W ramach programu „Rodzina 500+”.

a Within the „Family 500 +” programme.

TABL. 12 (172). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	placówki (stan w dniu 31 XII) centres (as of 31 XII)				wychowankowie w tys. residents in thous.				
OGÓŁEM	281	305	304	310	14,2	13,6	13,3	14,0	TOTAL
Opiekuńcze	220	199	202	207	10,8	8,2	8,2	8,7	General care
Specjalistyczne	61	64	64	58	3,4	3,3	3,2	2,7	Specialised
W połączonych formach	-	38	34	36	-	1,5	1,3	1,4	In a combination of the forms
Pracy podwórkowej	-	4	4	9	-	0,6	0,5	1,1	Street work

TABL. 13 (173). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA**

Stan w dniu 31 XII
FAMILY FOSTER CARE
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2016 ^a	2017 ^a	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	5286	5297	5237	5145	Foster families
Spokrewnione	4218	3416	3380	3303	Related
dzieci ^b	5386	4323	4298	4188	children ^b
Niezawodowe	884	1654	1605	1587	Non-professional
dzieci ^b	1403	2245	2160	2111	children ^b
Zawodowe ^c	184	227	252	255	Professional ^c
dzieci ^b	783	794	864	881	children ^b
Rodzinne domy dziecka	-	69	78	86	Foster homes
dzieci ^d	-	471	518	570	children ^d

a Niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za 2010 r. z powodu zmiany przepisów prawnych. b W 2010 r. – w wieku do 18 lat, od 2015 r. – w wieku do 25 lat. c W 2010 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. d W wieku do 25 lat.

a Some data are not fully comparable with data for 2010 due to changes of the provisions of the law. b In 2010 up to the age of 18, since 2015 up to the age of 25. c In 2010 professional, not related to the child foster families. d Up to the age of 25.

TABL. 14 (174). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**
INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers			
	stan w dniu 31 XII as of 31 XII											
Placówki opiekuńczo- -wychowawcze Care and education centres	78	106	113	149	2316	2587	2254	2265 ^b	248	276	285	229
interwencyjne	3	2	3	4	50	34	38	35	3	2	2	-
rodzinne	25	16	13	12	199	133	82	71	6	2	1	1
socjalizacyjne	24	76	86	118	959	1972	1770	1915	75	223	224	200
łączące zadania placówek ^c	26	12	11	15	1108	448	364	244	164	49	58	28
łączące zadania placówek ^c of the centres ^c												
Regionalne placówki opiekuńczo-tera- peutyczne	-	4	4	4	-	104	115	112	-	-	-	-
Regional care and therapy centres												
Interwencyjne ośrod- ki preadopcyjne ... Pre-adoptive in- tervention centres	-	1	1	1	-	21	21	19	-	-	-	2

a Patrz uwagi ogólne, ust. 14 na str. 245. b W tym 47 wychowanków w wieku 0–3 lata i 114 w wieku 4–6 lat oraz 94 sieroty i 224 niepełnosprawnych. c Łączące zadania placówek interwencyjnych, socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; W 2010 r. – placówki wielofunkcyjne.

a See general notes, item 14 on page 245. b Of which 47 residents at age 0–3 and 114 residents at age 4–6, as well as 94 orphans and 224 disabled. c Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; in 2010 – multi-functional centres.

TABL. 15 (175). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA^a**
 Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	181	212	213	219	Homes and facilities (excluding branches)
Miejsca ^b :					Places ^b :
ogółem	11470	13431	13279	13660	total
na 10 tys. ludności	24,7	29,4	29,1	30,0	per 10 thous. population
Mieszkańcy ^b :					Residents ^b :
ogółem	11183	12707	12696	12845	total
w tym kobiety	5024	6142	6190	6417	of which women
w tym do 18 lat	486	416	350	289	of which up to age 18
w tym umieszczeni w ciągu roku	3707	4478	4435	4298	of which placed within during the year
na 10 tys. ludności	24,1	27,8	27,8	28,2	per 10 thous. population
Osoby oczekujące na umieszczenie ...	1633	1652	1746	2023	Persons awaiting a place

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b Including branches.

TABL. 16 (176). **PLACÓWKI STACJONARNE POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**
 Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii) ^b	181	212	213	219	Homes and facilities (excluding branches)^b
w których mogą przebywać:					in which may stay:
osoby w podeszłym wieku	55	79	79	84	aged persons
przewlekłe somatycznie chorzy	16	18	18	22	chronically ill with somatic disorders
dorośli niepełnosprawni intelektualnie	16	18	19	21	adults mentally retarded
dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	12	13	12	12	children and youth mentally retarded
przewlekłe psychicznie chorzy	23	21	21	21	chronically mentally ill
niepełnosprawni fizycznie	5	12	11	13	physically handicapped
matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	8	9	10	10	mothers with dependent children and pregnant women
bezdomni	45	52	51	54	homeless
inne osoby	8	10	11	10	other persons
Mieszkańcy w domach i zakładach^c ..	11183	12707	12696	12845	Residents in homes and facilities^c
dla:					for:
osób w podeszłym wieku	3076	3752	3877	4088	aged persons
przewlekłe somatycznie chorych	1316	1309	1383	1447	chronically ill with somatic disorders

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. c Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b In the further division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few group of residents. c Including branches.

TABL. 16 (176). **PLACÓWKI STACJONARNE POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
 STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Mieszkańcy w domach i zakładach^c (dok.)					Residents in homes and facilities^c (cont.)
dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	1278	1423	1484	1501	adults mentally retarded
dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	631	560	497	496	children and youth mentally retarded
przewlekle psychicznie chorych	2167	2215	2218	2179	chronically mentally ill
niepełnosprawnych fizycznie	414	490	450	467	physically handicapped
matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	132	185	157	173	mothers with dependent children and pregnant women
bezdomnych	1925	2561	2434	2348	homeless
innych osób	244	212	196	146	other persons

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. c Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. c Including branches.

TABL. 17 (177). **ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a**
 SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający ^b Beneficiaries ^b	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thous. zł	SPECIFICATION
OGÓŁEM			TOTAL
2010	185627	367413,9	
2015	159016	334633,6	
2016	142668	336603,3	
2017	124527	325591,0	
Pomoc pieniężna	126188	233104,0	Monetary assistance
w tym:			of which:
Zasiłek stały	20278	94179,7	Permanent benefit
Zasiłek okresowy	38804	67892,8	Temporary benefit
Zasiłek celowy	66348	68057,2	Appropriated benefit
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	297	1097,3	Assistance to reach self-dependence and to continue education
Pomoc niepieniężna	64449	92487,0	Non-monetary assistance
w tym:			of which:
Schronienie	4253	18818,6	Shelter
Posiłek	47002	27788,9	Meals
Ubranie	102	15,4	Clothing
Sprawienie pogrzebu	832	1758,8	Burial
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	12010	43944,5	Attendance services and specialized attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie	61	160,8	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household

a Patrz uwagi ogólne, ust. 19 na str. 247. b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie. Źródło: dane Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego.

a See general notes, item 19 on page 247. b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

S o u r c e: data of the Silesian Voivodship Office.

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, **brożura** – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) – to użytkownik zarejestrowany, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w ciągu roku.

4. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

5. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** oraz **przedsiębiorstwach estradowych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych i lalkowych**,
- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów (przedstawienia baletowe i musicalowe podano łącznie z operetkami),
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**,
- działalność sceniczną **zespołów pieśni i tańca**,
- działalność **rozrywkową estradową**.

6. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy). Wśród kin stałych wyróżnia się: **minipleksy** – posiadające od 3 do 7 sal i **multipleksy** – posiadające 8 sal i więcej.

General notes

Culture

1. **A book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while **a pamphlet** contains from 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialized and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

Reader/borrower (user actively borrowing books) – a person registered in the library, who borrowed at least one volume in reported year.

4. Information concerning **art galleries** includes entities, in which exhibiting is the basic type of activity.

5. Information regarding **theatres and music institutions** as well as **entertainment enterprises** concerns professional artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, distinguished in terms of their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic and puppet theatres**,
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances (ballet and musical performances are presented together with operettas),
- the concert activity of **philharmonic halls, orchestras and choirs**,
- the performing activity of **song and dance ensembles**,
- **entertainment** activities.

6. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e. established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive and magnetic tape exploited in video-technique, or digital media). Among fixed cinemas one can distinguish **miniplexes** – equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** – equipped with 8 screens and more.

7. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających – na mocy szczególnych przepisów – z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. Termin turystyka – zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r., oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Wszystkie kategorie podróźnych, które mieszczą się w zakresie pojęcia „turystyka” są określane mianem odwiedzających. W grupie tej wyróżnia się:

- turystów, tj. osoby, które spędziły co najmniej jedną noc poza miejscem stałego zamieszkania,
- odwiedzających jednodniowych, tj. osoby, które nie nocują w miejscu odwiedzanym.

2. Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych; do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwatery agroturystycznych).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań kategoryzacyjnych dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi typowe dla hoteli (np. zajazdy, gościeńce),
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

3. W informacjach o obiektach i miejscach noclegowych turystyki nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub pokoi jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

7. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions, which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g. disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in their vehicles.

Tourism

1. Tourism, in accordance with the Regulation (EU) No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

All categories of travellers which fall within the term "tourism" are defined as visitors. This group comprises:

- tourists, i.e. persons who spent at least one night away from their place of permanent residence,
- one-day visitors, i.e. persons who do not spend the night at the place visited.

2. Tourist accommodation establishments include hotels and similar facilities and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places; until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings).

Within:

- hotels and similar facilities, the group "other hotel facilities" has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns),
- other facilities, the group "miscellaneous facilities" includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).

3. Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation etc., are not included in data regarding **facilities and the number of bed places for tourists**.

4. Occupancy rate of bed places or rooms is a relation of the number of overnight stay or rooms in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

5. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych (tabl. 12 i 13) rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

6. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych obejmują wszystkie zakłady i punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie danego obiektu. Do barów zaliczono także: kawiarnie, herbaciarnie, winiarnie, piwiarnie, jadłodajnie itp.; do punktów gastronomicznych – także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Dane o organizacjach kultury fizycznej obejmują wybrane organizacje o ogólnopolskim zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku Polskiego Związku Sportu Niepełnosprawnych „Start” – rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

Informacje dotyczące klubów sportowych (tabl. 17 i 18) podaje się łącznie z uczniowskimi i wyznaniowymi klubami sportowymi.

2. W kategoriach ćwiczący, trenerzy i instruktorzy sportowi oraz inne osoby prowadzące zajęcia sportowe w klubach sportowych (tabl. 17) osoba uprawiająca lub prowadząca zajęcia w kilku rodzajach sportu jest wykazywana tylko jeden raz.

W kategoriach ćwiczący w organizacjach kultury fizycznej (tabl. 17) oraz ćwiczący, trenerzy i instruktorzy sportowi według grup i rodzajów sportu w klubach sportowych (tabl. 18) jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia, bądź prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

3. W statystyce obiektów sportowych przyjęto następujące rozwiązania:

- boiska znajdujące się w płycie głównej stadionu nie są wykazywane ponownie jako boiska do gier wielkich,
- boiska, na których można przeprowadzić kilka różnych gier (np. koszykówkę, siatkówkę, piłkę ręczną) wykazywane są raz, jako boiska uniwersalne-wielozadaniowe,
- boiska kryte, znajdujące się w halach sportowych lub salach gimnastycznych nie są wykazywane oddzielnie, lecz traktowane jako hale sportowe lub sale gimnastyczne w zależności od typu obiektu, w którym się znajdują.

Liczba stadionów podana jest łącznie z deklarowanymi obiektami nie spełniającymi wymogów stadionów, np. widowni.

5. Foreign tourists using tourist accommodation establishments (tables 12 and 13) are registered according to the country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

6. Catering establishments in tourist accommodation establishments include all catering facilities and outlets located on the premises of a given tourist accommodation establishment. Catering facilities also include cafes, tea-rooms, wine houses, beer halls, canteens etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice cream parlours and snack-bars.

Sport

1. Data regarding physical education organisations include selected organisations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled "Start", the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of "Rural Sports Clubs") and primarily concern recreational activity, and in case of the Polish Sports Association for the Disabled "Start" – rehabilitation activity for persons with disabilities.

Information concerning **sports clubs** (tables 17 and 18) are given together with student and religious sports clubs.

2. In the category of persons practising sports, coaches and sport instructors as well as other persons conducting sports activities in sports clubs (table 17) a person practising or conducting training in several kinds of sports is recognized only once.

In the category of persons practising sports in physical education organizations (table 17) as well as persons practising sports, coaches and sports instructors according to sports fields and kinds of sports in sports clubs (table 18) one person may be indicated more than once, if he practices or conducts classes in several sports disciplines.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual sports.

3. In the statistics concerning sports objects the following was assumed:

- sports fields located on the main surface of the stadium are not recognized again as sports fields for big games,
- sports fields on which several different games can be played (e.g. basketball, volleyball, handball) are recognized once as universal and multi-purpose sports fields,
- indoor sports fields located in sports halls or gyms are not recognized separately but treated as sports halls or gyms, depending on the type of facility where they are located.

The number of stadiums includes declared facilities not satisfying the requirements for stadiums, e.g. the seating.

Informacje o obiektach dostosowanych dla osób niepełnosprawnych uwzględniają obiekty dostosowane dla osób niepełnosprawnych ruchowo lub o innym niż ruchowy rodzaju niepełnosprawności (np. głusi, niewidomi).

Dane dotyczące ścieżek rowerowych obejmują ścieżki rowerowe służące głównie do celów komunikacyjnych, a nie turystycznych, tzw. szlaków rowerowych (np. położonych w lesie), czyli: samodzielnych dróg dla rowerów (położonych w pasie drogi); dróg wydzielonych z jezdni; dróg wydzielonych z chodnika; dróg zawartych w ciągach pieszorowerowych. Uwzględniają one łączną długość ścieżek rowerowych będących w obszarze właściwości gminy, starostwa i urzędu marszałkowskiego.

Information about facilities adapted for disabled guests include facilities adapted for people with reduced mobility or other than motor disability (e.g. the deaf or the blind).

Data concerning cycle paths include bike paths mainly used for communication purposes, without tourist bike trails (e.g. located in the forest), namely: self-roads for bicycles (located on the waysides); paths separated from the roadway; roads separated from the sidewalk; roads included in passageways for pedestrians and cyclists. The total length of cycle paths which are respectively in the area of competence of gminas, powiats and the marshal's office is taken into account.

Kultura
Culture
TABL. 1 (178). KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE^a
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Wydawnictwa naukowe Scientific publications	Podręczniki dla szkół wyższych University textbooks	Wydawnictwa zawodowe Professional publications	Podręczniki szkolne School textbooks	Wydawnictwa popularne Popular science	Literatura piękna Belles-lettres	
							razem total	w tym dla dzieci i młodzieży of which for children and youth
Tytuły 2010 Titles	2462	1003	147	89	16	805	402	59
2015	2798	826	83	314	10	944	621	106
2016	2423	877	56	71	10	821	588	109
2017	3004	796	69	460	16	971	692	189

^a Według miejsca wydania.

Źródło: Biblioteka Narodowa.

^a According to published place.

Source: National Library.

TABL. 2 (179). GAZETY I CZASOPISMA WYDANE^a
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Ukazujące się Published as specified								
		w tygodniu weekly		w miesiącu monthly		1 raz once				nieregularnie irregularly
		6–2 razy times	1 raz once	3–2 razy times	1 raz once	na 2 miesiące bimonthly	w kwartale quarterly	w półroczu half-yearly	w roku yearly	
Tytuły 2010 Titles	639	2	44	21	188	54	152	23	65	90
2015	581	2	37	24	153	45	127	29	58	106
2016	591	3	51	23	149	49	143	36	48	89
2017	621	3	47	22	140	50	149	33	71	106

^a Według miejsca wydania.

Źródło: Biblioteka Narodowa.

^a According to published place.

Source: National Library.

TABL. 3 (180). BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	814	791	788	784	Libraries (as of 31 XII)
w tym na wsi	340	334	333	333	of which in rural areas
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	34	28	25	24	Library service points (as of 31 XII)
w tym na wsi	18	x	x	x	of which in rural areas
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	16733,4	16396,1	16271,2	16145,5	Collection (as of 31 XII) in thous. vol.
w tym na wsi	3783,6	3784,5	3771,8	3777,4	of which in rural areas
Czytelnicy ^a w tys.	882,2	793,2	782,0	768,4	Borrowers ^a in thous.
w tym na wsi	140,6	141,6	139,0	136,2	of which in rural areas
Wypożyczenia ^{ab} :					Loans ^{ab} :
w tys. wol.	17363,9	15495,8	15229,0	14206,0	in thous. vol.
w tym na wsi	2863,2	2768,6	2711,5	2560,8	of which in rural areas
na 1 czytelnika w wol.	19,7	19,5	19,5	18,5	per borrower in vol.
w tym na wsi	20,4	19,6	19,5	18,8	of which in rural areas

a Łącznie z punktami bibliotecznymi; od 2015 r. przyporządkowane w podziale na miasto i wieś według siedziby jednostki macierzystej. b W 2010 r. bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points; since 2015 assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. b In 2010 excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (181). MUZEA
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	55	68	67	69	Museums with branches ^a
Muzealia ^a w tys.	1155,2	1160,0	978,3	879,1	Museum exhibits ^a in thous.
Wystawy czasowe					Temporary exhibitions
własne ^b	318	294	287	312	own ^b
obce ^c	149	151	175	129	exterior ^c
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	1108,7	1609,1	1444,3	1619,3	Museum and exhibition visitors in thous.
w tym młodzież szkolna ^d	274,6	230,1	252,2	233,5	of which primary and secondary school students ^d

a Stan w dniu 31 XII. b W kraju. c Krajowe i z zagranicy. d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a As of 31 XII. b In the country. c Domestic and foreign. d Visiting museums in organized groups.

TABL. 5 (182). INSTYTUCJE PARAMUZEALNE
MUSEUM-RELATED INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Instytucje (stan w dniu 31 XII) ...	8	10	12	13	Institutions (as of 31 XII)
Ogród zoologiczny	1	1	1	1	Zoological Garden
Ogród botaniczny ^a	3	4	4	4	Botanical Garden ^a
Inne	4	5	7	8	Others

a Łącznie z oddziałem.

a Including branch.

TABL. 5 (182). **INSTYTUCJE PARAMUZEALNE (dok.)**
MUSEUM-RELATED INSTITUTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zwiedzający w tys.	818,1	963,3	1094,1	1222,2	Visitors in thous.
w tym młodzież szkolna w zorganizowanych grupach ..	301,9	245,8	195,2	291,2	of which primary and secondary schools students visiting in organized groups
Ogród zoologiczny	280,6	315,8	368,6	398,3	Zoological Garden
Ogród botaniczny ^a	59,9	137,7	138,3	156,4	Botanical Garden ^a
Inne	477,6	509,7	587,2	667,5	Others

a Łącznie z oddziałem.

a Including branch.

TABL. 6 (183). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	sektor pu- blicz- ny public sector	sektor pry- watny private sector	
Galerie (stan w dniu 31 XII)	41	39	39	42	29	13	Galleries (as of 31 XII)
Wystawy ^a	421	439	471	533	424	109	Exhibitions ^a
w tym z zagranicy	26	21	10	14	6	8	of which foreign
Ekspozycje ^a	444	460	482	550	439	111	Expositions ^a
Zwiedzający w tys.	336,9	388,8	425,8	383,3	318,8	64,4	Visitors in thous.

a W kraju.

a In Poland.

TABL. 7 (184). **TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE**
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Instytucje ^a Institu- tions ^a	Miejsca na widow- ni w stałej sal ^a Seating in fixed halls ^a	Przedsta- wienia i koncerty ^b Perform- ances and concerts ^b	Widzowie i słucha- cze ^b w tys. Audience ^b in thous.	SPECIFICATION	
TEATRY I INSTYTUCJE MUZYCZNE	2010	20	8804	6583	1417,6	THEATRES AND MUSIC INSTI- TUTIONS
	2015	20	10007	7383	1509,1	
	2016	20	9993	7233	1546,3	
	2017	20	9985	6908	1461,0	
Teatry	11	4343	2971	585,6	Theatres	
dramatyczne	7	3706	2012	455,5	dramatic	
lalkowe	4	637	959	130,1	puppet	
Teatry muzyczne	3	1440	638	175,9	Musical theatres	
Filharmonie	3	1707	1925	278,0	Philharmonic halls	
Orkiestry symfoniczne i kameralne oraz chóry	2	2345	1265	360,7	Symphonic and chamber orche- stras and choirs	
Zespoły pieśni i tańca	1	150	109	60,8	Song and dance ensembles	

a Stan w dniu 31 XII. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a As of 31 XII. b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

TABL. 7 (184). **TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE (dok.)**
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Instytucje ^a Institutions ^a	Miejsca na widow- ni w stałej salii ^a Seating in fixed halls ^a	Przedsta- wienia i koncerty ^b Perform- ances and concerts ^b	Widzowie i słucha- cze ^b w tys. Audience ^b in thous.	SPECIFICATION
PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE					ENTERTAINMENT ENTERPRISES
2010	2	x	510	161,2	
2015	2	x	249	99,5	
2016	2	x	254	157,1	
2017	2	x	263	143,0	

a Stan w dniu 31 XII. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a As of 31 XII. b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

TABL. 8 (185). **CENTRA KULTURY^a, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**
Stan w dniu 31 XII
CENTRES OF CULTURE^a, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS
AND COMMUNITY CENTRES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Instytucje	387	366	368	372	225	147	Institutions
centra kultury ^a	x	30	29	32	25	7	centres of culture ^a
domy kultury	106	78	79	82	61	21	cultural establishments
ośrodki kultury	133	133	128	131	49	82	cultural centres
kluby	69	61	60	61	60	1	clubs
świetlice	79	64	72	66	30	36	community centres
Pracownie specjalistyczne	534	825	869	914	591	323	Specialized workshops
Imprezy (w ciągu roku)	22284	22891	25260	26812	22279	4533	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	3692,3	3734,7	3948,6	4080,2	3383,9	696,3	Event participants (during the year) in thous.
Kursy (w ciągu roku)	791	608	574	633	433	200	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku)	14399	9837	9312	10142	6517	3625	Course graduates (during the year)
w tym młodzież szkolna ^b	5245	6581	5984	6910	4540	2370	of which primary and second- ary school students ^b
Grupy artystyczne	2099	1875	1854	1936	1318	618	Artistic groups
Członkowie grup artystycz- nych	38253	40657	35189	35700	23601	12099	Members of artistic groups
w tym młodzież szkolna ^b	20512	23819	23525	23975	16332	7643	of which primary and second- ary school students ^b
Koła (kluby/sekcje)	1444	2676	2916	2958	2113	845	Groups (clubs/sections)
Członkowie kół (klubów/sekcji)	31320	80459	62649	65146	43496	21650	Members of groups (clubs/sections)
w tym młodzież szkolna ^b	13186	39282	29701	30282	22245	8037	of which primary and second- ary school students ^b

a W 2009 r. ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury. b Do 2013 r. w wieku poniżej 15 lat.

U w a g a. Do 2011 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.

a In 2009 presented among cultural establishments or cultural centres. b Until 2013 children and youth below the age of 15.
N o t e. Until 2011 data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 9 (186). **KINA STAŁE**
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	56	48 ^a	49 ^b	52 ^c	Cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	54	48	49	52	of which in urban areas
w tym multiplexy	10	11	11	11	of which multiplexes
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII)	182	186	192	199	Screens (as of 31 XII)
w tym miasta	180	186	192	199	of which in urban areas
w tym multiplexy	103	113	113	113	of which multiplexes
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)	39385	37917	38137	39046	Seats (as of 31 XII)
w tym miasta	38988	37917	38137	39046	of which in urban areas
w tym multiplexy	20483	21715	21541	21542	of which multiplexes
Seanse	308569	273914	302467	306293	Screenings
w tym miasta	308517	273914	302467	306293	of which in urban areas
w tym multiplexy	225157	186589	196575	194016	of which multiplexes
na 1 kino	5510	5707	6173	5890	per cinema
Widzowie	5460594	5989917	6553681	7083317	Audience
w tym miasta	5458153	5989917	6553681	7083317	of which in urban areas
w tym multiplexy	3658149	3836478	3885747	4170996	of which multiplexes
na 1 kino	97511	124790	133749	136218	per cinema
na 1 seans	18	22	22	23	per screening

a W tym 7 minipleksów. b W tym 8 minipleksów. c W tym 9 minipleksów.
a Of which 7 miniplexes. b Of which 8 miniplexes. c Of which 9 miniplexes.

TABL. 10 (187). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	625109	604452	533531	532495	TOTAL
Na 1000 ludności	135	132	117	117	Per 1000 population

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.
S o u r c e: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 11 (188). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
Stan w dniu 31 XII
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tysiącach in thousands				na 1000 ludności per 1000 population				
Abonenci radiowi	1005,6	999,5	992,4	990,6	217	219	218	218	Radio subscribers
miasta	849,5	842,9	835,3	831,9	235	239	238	238	urban areas
wieś	156,0	156,6	157,1	158,7	152	150	150	151	rural areas
Abonenci telewizyjni	975,5	964,0	956,5	954,3	210	211	210	210	Television subscribers
miasta	823,4	811,8	803,9	800,3	228	230	229	229	urban areas
wieś	152,1	152,2	152,6	154,1	148	146	145	146	rural areas

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.
S o u r c e: data of the Polish Post General Directorate.

U w a g a do tablic 12-16. Dane za lata 2016 i 2017 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

N o t e to tables 12-16. Data for 2016 and 2017 were compiled with consideration of imputation for units, which refused to participate in the survey.

Turystyka Tourism

TABL. 12 (189). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	511	633	646	645	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	470	582	596	590	of which open all year
Obiekty hotelowe	268	306	319	327	Hotels and similar facilities
hotele	156	198	209	213	hotels
motele	3	5	6	6	motels
pensjonaty	13	15	14	17	boarding houses
inne obiekty hotelowe	96	88	90	91	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	243	327	327	318	Other facilities
domy wycieczkowe	3	4	4	3	excursion hostels
schroniska	12	11	12	12	shelters
schroniska młodzieżowe	23	20	20	20	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	21	19	20	20	of which school youth hostels
kempingi	5	6	7	6	camping sites
pola biwakowe	13	14	14	15	tent camp sites
ośrodki wczasowe	50	42	46	47	holiday centres
ośrodki szkoleniowo- -wypoczynkowe	44	35	32	30	training-recreational centres
domy pracy twórczej	1	1	1	1	creative arts centres
zespoły domków turystycznych hostele	14	14	13	15	complexes of tourist cottages hostels
pokoje gościnne	80	84	77	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	43	42	43	agrotourism lodgings
inne obiekty	75	53	49	44	miscellaneous facilities
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	40989	45884	47240	47170	Bed places (as of 31 VII)
w tym całoroczne	38327	42378	43481	42316	of which open all year
Obiekty hotelowe	22831	26664	28374	27897	Hotels and similar facilities
hotele	16340	20778	22252	21905	hotels
motele	115	162	182	207	motels
pensjonaty	590	595	433	479	boarding houses
inne obiekty hotelowe	5786	5129	5507	5306	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	18158	19220	18866	19273	Other facilities
domy wycieczkowe	134	164	164	134	excursion hostels
schroniska	434	493	565	536	shelters
schroniska młodzieżowe	1351	1333	1171	1250	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	1149	1163	1171	1250	of which school youth hostels
kempingi	768	874	1106	906	camping sites
pola biwakowe	570	1210	1090	2090	tent camp sites
ośrodki wczasowe	4122	3530	3691	3644	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypo- czynkowe	3835	2770	2400	2372	training-recreational centres
domy pracy twórczej	19	19	19	19	creative arts centres
zespoły domków turystycz- nych ^b	552	652	559	608	complexes of tourist cottages ^b
hostele	190	443	258	431	hostels
pokoje gościnne	1852	2016	1879	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	832	798	800	agrotourism lodgings
inne obiekty	6183	5048	5029	4604	miscellaneous facilities

a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015-2017 dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu domków turystycznych.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015-2017 data concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist on the territory of the complex of tourist cottages.

TABL. 12 (189). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a (dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	1769019	2147365	2409144	2596643	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	252591	328606	366956	374751	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	1246710	1619845	1831514	1994042	Hotels and similar facilities
hotele	998994	1423966	1617575	1750899	hotels
motele	15881	8884	8947	10511	motels
pensjonaty	17370	16234	13730	15920	boarding houses
inne obiekty hotelowe	214465	170761	191262	216712	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	522309	527520	577630	602601	Other facilities
domy wycieczkowe	5023	3299	3706	3748	excursion hostels
schroniska	12399	18250	21110	24560	shelters
schroniska młodzieżowe	48882	38615	36892	33285	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	44549	36706	36608	33285	of which school youth hostels
kempingi	9830	9554	11041	11234	camping sites
pola biwakowe	1409	#	#	#	tent camp sites
ośrodki wczasowe	103479	98810	123765	127535	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypo- czynkowe	138155	79924	83787	99692	training-recreational centres
domy pracy twórczej	416	#	#	#	creative arts centres
zespoły domków turystycz- nych ^b	9014	10013	11491	13091	complexes of tourist cottages ^b
hostele	8749	36607	37124	44031	hostels
pokoje gościnne	41028	43331	43089	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	9359	10602	9927	agrotourism lodgings
inne obiekty	184953	174667	188952	183418	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	4585385	4945725	5450366	5810348	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym ...	597579	662287	800131	829962	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	2441711	3042373	3492831	3688806	Hotels and similar facilities
hotele	1770204	2504743	2895138	3053931	hotels
motele	18586	12297	12234	14564	motels
pensjonaty	50919	44281	41081	44071	boarding houses
inne obiekty hotelowe	602002	481052	544378	576240	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	2143674	1903352	1957535	2121542	Other facilities
domy wycieczkowe	13593	8491	10905	11353	excursion hostels
schroniska	18528	24617	31026	34977	shelters
schroniska młodzieżowe	117683	88451	91229	84244	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	107215	84909	90122	84244	of which school youth hostels
kempingi	16474	18000	20051	19374	camping sites
pola biwakowe	2639	#	#	#	tent camp sites
ośrodki wczasowe	425120	317688	363089	432489	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypo- czynkowe	389927	260787	259186	293699	training-recreational centres
domy pracy twórczej	2679	#	#	#	creative arts centres
zespoły domków turystycz- nych ^b	29413	29881	32889	34125	complexes of tourist cottages ^b
hostele	23983	87941	75587	92114	hostels
pokoje gościnne	107820	127199	161045	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	25650	29223	31001	agrotourism lodgings
inne obiekty	1103635	919447	905651	908731	miscellaneous facilities

a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015-2017 dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu domków turystycznych.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015-2017 data concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist on the territory of the complex of tourist cottages.

TABL. 13 (190). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	252591	328606	366956	374751	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	227410	307049	337517	347060	Hotels and similar facilities
hotele	210131	296955	324179	328907	hotels
motele	402	246	1052	966	motels
pensjonaty	736	1065	832	1363	boarding houses
inne obiekty hotelowe	16141	8783	11454	15824	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	25181	21557	29439	27691	Other facilities
domy wycieczkowe	254	24	112	81	excursion hostels
schroniska	77	208	242	286	shelters
schroniska młodzieżowe	1401	1230	2270	1977	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	1364	1213	2270	1977	of which school youth hostels
kempingi	3091	4363	3988	5189	camping sites
pola biwakowe	-	185	134	63	tent camp sites
ośrodki wczasowe	984	803	1047	1354	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypo- czynkowe	7108	1651	2364	2514	training-recreational centres
domy pracy twórczej	-	-	-	-	creative arts centres
zespoły domków turystycz- nych ^b	133	83	205	113	complexes of tourist cottages ^b
hostele	984	3063	4040	5756	hostels
pokoje gościnne	1167	1604	2162	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	296	458	375	agrotourism lodgings
inne obiekty	11149	8484	12975	7821	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	597579	662287	800131	829962	Nights spent (overnight stay)
Obiekty hotelowe	517157	603401	716780	725707	Hotels and similar facilities
hotele	418411	556775	632424	609909	hotels
motele	676	455	1746	1370	motels
pensjonaty	3729	1434	2027	4286	boarding houses
inne obiekty hotelowe	94341	44737	80583	110142	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	80422	58886	83351	104255	Other facilities
domy wycieczkowe	1004	83	329	840	excursion hostels
schroniska	77	212	253	328	shelters
schroniska młodzieżowe	4360	3724	7067	6338	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	4192	3707	7067	6338	of which school youth hostels
kempingi	4790	7352	6306	8015	camping sites
pola biwakowe	-	2487	1274	106	tent camp sites
ośrodki wczasowe	4048	3044	4907	4716	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypo- czynkowe	22662	6893	7137	9696	training-recreational centres
domy pracy twórczej	-	-	-	-	creative arts centres
zespoły domków turystycz- nych ^b	1575	446	1022	565	complexes of tourist cottages ^b
hostele	1804	5287	7806	11666	hostels
pokoje gościnne	3173	15950	36391	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	1071	1316	1230	agrotourism lodgings
inne obiekty	40102	25114	29984	24364	miscellaneous facilities

a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015-2017 dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu domków turystycznych.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015-2017 data concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist on the territory of the complex of tourist cottages.

TABL. 14 (191). WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a
OCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancy rate of bed places				stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms				
	w % in %								
Obiekty hotelowe	29,7	31,9	34,7	36,2	36,9	40,6	43,8	45,3	Hotels and similar facilities
hotele	29,9	33,5	36,4	38,1	38,2	43,0	46,2	47,7	hotels
motele	43,3	21,1	19,7	21,6	55,1	23,8	23,3	26,8	motels
pensjonaty	24,2	22,8	24,2	27,0	31,8	26,3	27,6	30,5	boarding houses
inne obiekty hotelowe	29,5	26,5	28,9	29,9	32,7	31,8	34,4	36,2	other hotel facilities
Pozostałe obiekty ...	37,7	32,2	33,7	35,7	x	x	x	x	Other facilities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 262.

a See general notes, item 4 on page 262.

TABL. 15 (192). PŁACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI
Stan w dniu 31 VII
CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS
As of 31 VII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restauracje Restaurants	Bary Bars	Stołówki Canteens	Punkty gastronomiczne Food stands	SPECIFICATION	
OGÓŁEM^a	2010	247	203	117	49	TOTAL^a
	2015	255	171	100	29	
	2016	262	161	92	36	
	2017	267	191	92	31	
Obiekty hotelowe	234	151	24	15	Hotels and similar facilities:	
hotele	187	123	10	10	hotels	
motele	3	2	-	1	motels	
pensjonaty	6	5	1	1	boarding houses	
inne obiekty hotelowe	38	21	13	3	other hotel facilities	
Pozostałe obiekty	33	40	68	16	Other facilities	
domy wycieczkowe	1	-	-	1	excursion hostels	
schroniska	-	4	1	3	shelters	
schroniska młodzieżowe	-	-	2	-	youth hostels	
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	-	-	2	-	of which school youth hostels	
kempingi	-	1	-	-	camping sites	
ośrodki wczasowe	6	14	26	4	holiday centres	
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	4	10	19	2	training-recreational centres	
domy pracy twórczej	-	-	-	-	creative arts centres	
zespoły domków turystycznych	3	1	2	-	complexes of tourist cottages	
hostele	-	-	-	-	hostels	
pokoje gościnne	10	1	4	2	rooms for rent	
kwatery agroturystyczne	-	1	4	1	agrotourism lodgings	
inne obiekty	9	8	10	3	miscellaneous facilities	

a W 2010 roku bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings.

TABL. 16 (193). HOTELE WEDŁUG KATEGORII
HOTELS BY CATEGORY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Kategorie Categories					w trakcie kategory- zacji in the process of the categori- sation	
		****	****	***	**	*		
OGÓŁEM^a	2010	156	3	18	68	40	13	14
TOTAL^a	2015	198	3	33	94	50	9	9
	2016	209	3	35	101	51	11	8
	2017	213	3	36	107	47	11	9
Pokoje ^a	2010	8216	269	2246	3019	1806	444	432
Rooms ^a	2015	10431	268	3550	3883	2078	287	365
	2016	11108	268	3558	4321	2234	359	368
	2017	11126	264	3788	4301	2047	356	370
Miejsca noclegowe ^a	2010	16340	513	4722	5838	3466	872	929
Bed places ^a	2015	20778	521	7213	7670	4053	586	735
	2016	22252	539	7272	8572	4417	724	728
	2017	21905	520	7358	8576	4003	726	722
Korzystający z noclegów w tys. Tourists accommodated in thous.	2010	999,0	23,3	270,5	349,9	223,5	89,3	42,6
	2015	1424,0	30,8	507,9	497,8	279,3	64,7	43,5
	2016	1617,6	33,7	554,4	603,7	313,3	69,9	42,6
	2017	1750,9	33,0	604,5	659,9	331,5	77,9	44,1
w tym turyści zagraniczni .. of which foreign tourists	2010	210,1	6,4	48,3	85,9	45,6	17,7	6,2
	2015	297,0	7,0	108,9	113,1	52,0	8,6	7,3
	2016	324,2	5,3	119,4	126,2	53,8	10,5	9,0
	2017	328,9	4,5	121,3	124,8	57,8	12,5	8,1
Stopień wykorzystania w %: Occupancy rate in %:								
miejsc noclegowych	2010	29,9	22,2	31,2	27,8	32,7	37,5	23,2
bed places	2015	33,5	31,2	33,9	32,3	35,1	43,1	27,9
	2016	36,4	36,5	36,6	35,6	36,7	43,1	34,7
	2017	38,1	36,9	38,3	38,3	36,8	46,3	32,3
pokoje	2010	38,2	30,7	39,8	38,7	39,7	39,3	25,8
rooms	2015	43,0	39,2	46,1	42,1	41,2	49,0	30,5
	2016	46,2	44,8	49,2	45,8	43,4	49,4	36,5
	2017	47,7	44,4	50,5	48,5	42,8	51,3	34,6

a Stan w dniu 31 VII.

a As of 31 VII.

Sport
Sport

TABL. 17 (194). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
Stan w dniu 31 XII
PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2016	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS				
Jednostki organizacyjne	254	256	161	Organizational entities
Członkowie	37019	35732	26829	Members
Ćwiczący ^a	41106	40647	31135	Persons practising sports ^a
KLUBY SPORTOWE SPORTS CLUBS				
Jednostki organizacyjne	1308	1378	1519	Organizational entities
Członkowie	97921	105092	121546	Members
Ćwiczący	94227	104432	122801	Persons practising sports
mężczyźni	73025	78766	91712	males
kobiety	21202	25666	31089	females
w wieku do 18 lat	64091	72463	89027	aged up to 18
Sekcje sportowe	2241	2204	2392	Sports sections
Trenerzy	1384	1873	3016	Coaches
Instruktorzy sportowi	2610	2681	2448	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zaję- cia sportowe	1019	926	990	Other persons conducting sports activities

^a Dane szacunkowe.

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

^a Estimated data.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 18 (195). WYBRANE GRUPY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2016

As of 31 XII

GRUPY I RODZAJE SPORTU	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Akrobatyka ^a	10	740	674	627	13	8	Acrobatics ^a
Badminton	26	796	355	680	6	32	Badminton
Biathlon ^a	10	418	182	326	16	12	Biathlon ^a
Boks	29	1491	327	697	34	26	Boxing
Brydż sportowy	11	632	133	353	5	12	Bridge
Gimnastyka artystyczna	8	427	427	427	9	10	Rhythmic gymnastics
Gimnastyka sportowa	7	355	175	328	16	9	Artistic gymnastics
Hokej na lodzie	29	1430	168	817	52	28	Ice hockey
Hokej na trawie	5	392	171	335	5	10	Field hockey
Jeździectwo ^a	46	684	542	305	19	64	Equestrian sport ^a
Judo	41	3237	966	3021	51	55	Judo
Kajakarstwo górskie	1	15	2	–	–	–	Mountain canoeing
Kajakarstwo klasyczne ..	7	243	84	196	20	13	Classic canoeing
Karate ^a	56	4141	1260	2992	42	124	Karate ^a
Kolarstwo szosowe	14	319	89	184	4	20	Road cycling
Kolarstwo torowe	1	35	6	28	1	1	Track cycling
Koszykówka	106	4776	1343	4067	150	65	Basketball
Lekkoatletyka	92	4028	1848	2868	96	80	Athletics
Łucznictwo	15	448	165	265	16	7	Archery
Łyżwiarstwo figurowe	3	214	166	194	2	6	Figure skating
Narciarstwo alpejskie	20	1246	565	490	23	29	Alpine skiing
Narciarstwo klasyczne ...	17	322	135	201	12	11	Classic skiing
Pięciobój nowoczesny ...	5	288	62	206	8	6	Modern pentathlon
Piłka nożna ^a	703	51533	2568	38492	1571	599	Football ^a
Piłka ręczna	59	2911	1609	2628	67	35	Handball
Piłka siatkowa ^a	229	9266	5147	7534	260	179	Volleyball ^a
Pływanie	81	6611	3245	6365	146	116	Swimming
Podnoszenie ciężarów ...	5	90	10	48	6	3	Weight lifting
Rugby	4	463	100	353	4	15	Rugby
Sport motorowy ^a	18	494	74	92	10	9	Motorsport ^a
Sport lotniczy ^a	25	1053	183	167	6	92	Air sport ^a
Strzelectwo sportowe ^a	29	1316	236	194	29	43	Sport shooting ^a
Szachy	47	2397	715	1793	16	83	Chess

a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a A sports field (consists of number of related kinds of sports).

TABL. 18 (195). **WYBRANE GRUPY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2016 R. (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
 SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2016 (cont.)
 As of 31 XII

GRUPY I RODZAJE SPORTU	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Szermierka	23	967	473	872	39	21	Fencing
Taekwon-do ITF	11	1343	478	1157	8	22	Taekwon-do ITF
Tenis	37	1952	701	1232	32	42	Tennis
Tenis stołowy	114	2928	855	2035	62	109	Table tennis
Zapasy w stylu klasycznym	5	337	46	307	10	5	Greco-Roman wrestling
Zapasy w stylu wolnym ..	8	467	185	425	11	8	Free style wrestling
Żeglarstwo ^a	30	835	278	336	11	60	Sailing ^a

a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a A sports field (consists of number of related kinds of sports).

TABL. 19 (196). **WYBRANE OBIEKTY SPORTOWE^a W 2014 R.**
 Stan w dniu 31 XII
 SELECTED SPORTS^a FACILITIES IN 2014
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym dostosowane do niepełnosprawnych osób ćwiczących Of which adapted for the disabled persons practicing sport	SPECIFICATION
Stadiony	206	73	Stadiums
w tym piłkarskie	141	44	of which football
Boiska do gier wielkich ^b	533	174	Fields for big games ^b
w tym piłkarskie	522	169	of which football
Boiska do gier małych ^b	209	68	Fields for small games ^b
w tym:			of which:
koszykówki	49	27	basketball
piłki ręcznej	15	6	handball
piłki siatkowej	35	13	volleyball
Boiska uniwersalne-wielozadaniowe ...	208	121	Universal and multipurpose sports fields
Korty tenisowe	196	69	Tennis courts
Hale sportowe	98	67	Sports halls
Salę gimnastyczne ^c	121	48	Gyms ^c
Pływalnie	120	71	Swimming pools
Tory sportowe	9	2	Sports tracks
Lodowiska sztuczne	38	8	Artificial skating rinks
Ścieżki rowerowe ^d w km	648,7	x	Bicycle paths ^d – length in km

a Bez obiektów przyszkolnych. b Łącznie z obiektami niepełnowymiarowymi. c Łącznie z salami pomocniczymi. d Bez szlaków rowerowych.

a Excluding schools facilities. b Including non-fit-size facilities. c Including auxiliary gym. d Excluding bicycle trails.

DZIAŁ XIII NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Nauka i technika

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

- a) **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- b) **badania stosowane** (w tym badania przemysłowe), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy, zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce. Prowadzone są w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzania znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów i usług. Badania te uwzględniają tworzenie elementów składowych systemów złożonych, budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub w środowisku symulującym istniejące systemy;
- c) **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej prezentuje się, zgodnie z metodyką stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) oraz w układzie sektorów instytucjonalnych**.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 995/2012 z dnia 26 X 2012 r. statystyki dotyczące działalności badawczo-rozwojowej na poziomie regionalnym za 2016 r. zostały opracowane na podstawie danych jednostek lokalnych. Wzorem lat ubiegłych dane dotyczące podmiotów w tabl. 1 opracowano metodą przedsiębiorstw.

1. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują:

- 1) podmioty **wyspecjalizowane badawczo**, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem dzia

CHAPTER XIII SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY

General notes

Science and technology

Research and development (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental development. It is creative work, conducted in methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge, including knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge.

Research and development (R&D) includes:

- a) **basic research**, i.e. original experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any direct commercial application or use in view;
- b) **applied research** (including industrial research), i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice. It is conducted to develop new products, processes and services or to bring about a significant improvement in existing products, processes and services. This type of research comprises the creation of components of complex systems, construction of prototypes in laboratory environment or in environment simulating existing systems;
- c) **experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plans and arrangements or designs for new, altered or improved products, processes and services.

Data on research and development are presented, in accordance with methodology applied by Eurostat, in a breakdown by **Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2) and by institutional sectors**.

According to Commission Implementing Regulation (EU) No 995/2012 of 26 X 2012 statistics on Research and Development at regional level for 2016 have been compiled on the basis of local units data. As in previous years, data on entities in table 1 were compiled using an enterprise method.

1. Information regarding research and development covers:

- 1) dedicated **research entities**, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific rese

łalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:

- a) **instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk**, działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 572, z późn. zm.);
 - b) **instytuty badawcze** działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o instytutach badawczych (tekst jednolity Dz. U. 2017, poz. 1158);
 - c) **szkoły wyższe**;
 - d) **pozostałe**, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe” oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące, zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”;
- 2) podmioty gospodarcze, które obok swojej podstawowej działalności prowadzą prace badawczo-rozwojowe.

2. Do pracujących (do 2015 r. zatrudnionych) w działalności badawczej i rozwojowej zaliczono:

- 1) w kategorii **pracowników naukowo-badawczych**:
 - a) pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych, badawczo-technicznych, inżynierskich i technicznych w jednostkach wyspecjalizowanych badawczo oraz uczestników studiów doktoranckich prowadzących prace badawczo-rozwojowe,
 - b) pracowników naukowych i innych pracujących w działalności badawczej i rozwojowej w podmiotach gospodarczych prowadzących prace badawcze i rozwojowe,
- 2) w kategorii **techników i pracowników równorzędnych** — pracowników, którzy uczestniczą w działalności badawczej i rozwojowej wykonując zadania naukowe i techniczne zazwyczaj pod kierunkiem pracowników naukowo-badawczych;
- 3) w kategorii **pozostały personel** — pracowników na stanowiskach robotniczych oraz administracyjno-ekonomicznych uczestniczących w realizacji prac badawczych i rozwojowych lub bezpośrednio z nimi związanych.

3. Dane o pracujących (do 2015 r. zatrudnionych), dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R; podawane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach (tabl. 2) i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy (tabl. 1).

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby faktycznie pracujących w działalności badawczo-rozwojowej. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Dane o pracujących – personelu wewnętrznym (w osobach i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy) od 2016 r. obejmują pracujących w danej jednostce w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy. Dane do 2015 r. prezentowane:

- 1) w osobach obejmowały wyłącznie zatrudnionych w ramach etatowego czasu pracy,

arch and experimental development or their direct support; they include:

- a) **scientific institutes of the Polish Academy of Sciences**, functioning on the basis of the Polish Academy of Sciences Act of 30 IV 2010 (uniform text, Journal of Laws 2016, item 572, with later amendments);
 - b) **research institutes** functioning on the basis of Research Institutes Act of 30 IV 2010 (uniform text, Journal of Laws 2017, item 1158);
 - c) **higher education institutions**;
 - d) **other**, i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 ‘Scientific research and development’ or other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 ‘Scientific research and development’;
- 2) economic entities which apart from their main activity conduct research and development.

2. Persons employed (up to 2015 employees) in R&D include:

- 1) **researchers (RSE)**:
 - a) researchers, academics, research and technical assistants, engineering and technical assistants employed in dedicated research units and students of doctoral studies conducting R&D,
 - b) researchers and other staff employed in R&D in economic entities conducting R&D,
- 2) **technicians and equivalent staff** are persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks, normally under the supervision of researchers;
- 3) **other supporting staff** include skilled and unskilled craftsmen, secretarial and clerical staff participating in R&D projects or directly associated with such projects.

3. Data on persons employed (up to 2015 employees) cover personnel directly engaged in R&D; data are presented in two units, i.e. in persons (table 2) and full-time equivalents (tables 1).

Full-time equivalent (FTE) is a conversion unit used to determine the number of person actually employed in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

Data on **persons employed – internal personnel** (in persons and full-time equivalents) since 2016 covered persons employed in a given unit under employment contracts and civil law contracts. Data up to 2015 presented in:

- 1) persons covered only employees under employment contracts,

2) w tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy obejmowały zatrudnionych w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy oraz niezatrudnionych w danej jednostce, a wykonujących na jej rzecz prace B+R na podstawie umów cywilnoprawnych.

Od 2016 r. osoby niezatrudnione w danej jednostce, a wykonujące na jej rzecz prace B+R w ramach umów cywilnoprawnych lub nieodpłatnie (na zasadzie wolontariatu), zaliczane są do **personelu zewnętrznego**.

4. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową obejmują **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania, a w przypadku nakładów na działalność innowacyjną w przemyśle obejmują również **nakłady zewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych w danej jednostce nabytych od innych jednostek (krajowych i zagranicznych).

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwałe łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. **Od 2016 r. zawierają także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe**, które do 2015 r. zaliczano do nakładów bieżących.

5. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową (tabl. 5) prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbliżonych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonawcze**, obejmujące krajowe grupy podmiotów prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe, wydające środki na tę działalność, jak i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

- 1) **sektor rządowy** – podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych szkół wyższych;
- 2) **sektor przedsiębiorstw** – krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych szkół wyższych;
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** – krajowe szkoły wyższe: publiczne i prywatne (w tym organizacji wyznaniowych) oraz podległe im instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;
- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** – krajowe klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem szkół wyższych organizacji wyznaniowych;

2) full-time equivalents covered employees under employment contracts and civil law contracts as well as persons not employed in a unit performing R&D on the basis of civil law contracts.

Since 2016 persons not employed in a given unit but performing R&D for it under civil law contracts or without remuneration (voluntary work) were included in **external personnel**.

4. Expenditures on research and development include **intramural expenditures**, including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing, as well as in case of expenditures on innovation activities in industry include **external expenditures**, including the value of research and development works of a given entity purchased from other (national and foreign) entities.

Capital R&D expenditures include expenditures on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. **Since 2016 they included, i.a. expenditures on intangible assets and software** which up to 2015 were included in current expenditures.

5. Data on expenditures on research and development (table 5) are presented in a breakdown by **institutional sectors**, on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as **performance sectors** covering national groups of entities conducting R&D, spending funds on this activity and **financing sectors** which provide outlays on research and development. The following institutional sectors can be distinguished:

- 1) **government sector** - entities of government and local self-government institutions sector in the system of national accounts; excluding public higher education institutions;
- 2) **business enterprise sector** – national economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sector; excluding public higher education institutions;
- 3) **higher education sector** – national higher education institutions: public and private (including religious organizations) and subordinated to them institutes, research centres and clinics. Since 2016 this sector has included institutes of the Polish Academy of Sciences and research institutes offering doctoral studies;
- 4) **private non-profit sector** – entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households; excluding higher education institutions of religious organisations.

5) **zagranica** – wyłącznie wśród sektorów finansujących i obejmuje jednostki będące nierezydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami. Włączone są tu instytucje i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.

6. W tablicach działu wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin nauk zgodnie z Klasyfikacją Dziejzin Nauki i Techniki OECD, tj. nauki: przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

7. Działalność innowacyjna obejmuje całokształt działań naukowych, technicznych, organizacyjnych, finansowych i komercyjnych, które rzeczywiście prowadzą lub mają w zamierzeniu prowadzić do wdrażania innowacji. Niektóre z tych działań same z siebie mają charakter innowacyjny, natomiast inne nie są nowościami, lecz są konieczne do wdrażania innowacji. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczo-rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

8. **Nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych** obejmują nakłady na: prace badawcze i rozwojowe (B+R) wykonane przez własne zaplecze badawcze przedsiębiorstw, jak również nabyte od innych jednostek, zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (patenty, wynalazki nieopatentowane, licencje, ujawnienia know-how, znaki towarowe itp.), zakup oprogramowania, nakłady inwestycyjne na środki trwałe niezbędne do wprowadzenia innowacji produktowych i procesowych (maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia, środki transportu, budynki, budowle oraz grunty), szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną, marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów oraz pozostałe nakłady poniesione na wprowadzenie innowacji produktowych i procesowych.

9. **Innowacja produktowa** to wprowadzenie na rynek wyrobu lub usługi, które są nowe lub istotnie ulepszone w zakresie swoich cech lub zastosowań. Zalicza się tu znaczące udoskonalenia pod względem specyfikacji technicznych, komponentów i materiałów, wbudowanego oprogramowania, łatwości obsługi lub innych cech funkcjonalnych.

10. **Innowacja procesowa** to wdrożenie nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, dystrybucji i wspierania działalności w zakresie wyrobów i usług.

5) **abroad** – only distinguished among financing sectors and covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections with residents. European Union institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included.

6. Six main fields of science were listed in the chapter tables according to Fields of Science and Technology Classification of OECD, i.e. natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural and veterinary sciences, social sciences as well as humanities including the arts.

7. **Innovation activities** comprise all scientific, technological, organisational, financial and commercial actions which actually, or are intended to, lead to the implementation of innovations. Some innovation activities are themselves innovative, others are not novel activities but are necessary for the implementation of innovations. Innovation activities also include R&D that is not directly related to the development of a specific innovation.

8. **Expenditures on product and process innovations** include expenditures on R&D (intramural and extramural), acquisition of knowledge from external sources (patents, non-patented inventions, licences, disclosures of know-how, trademarks etc.), acquisition of software, capital expenditures on fixed assets required for introduction of product and process innovations (machinery, technical equipment, tools, transport equipment, buildings constructions and land), personnel training connected with innovation activity, marketing connected with new or significantly improved products and other preparations for the implementation of product and process innovations.

9. **A product innovation** is the market introduction of a good or service that is new or significantly improved with respect to its characteristics or intended uses. This includes significant improvements in technical specifications, components and materials, incorporated software, user friendliness or other functional characteristics.

10. **A process innovation** is the implementation of new or significantly improved production or delivery methods and supporting methods in range of goods and services.

Spółeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

Information society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalised results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonized methodology.

2. Dane o przedsiębiorstwach dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) do wybranych sekcji: przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę; dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja, budownictwo, handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja, obsługa rynku nieruchomości, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), administrowanie i działalność wspierająca, pozostała działalność usługowa – naprawa i konserwacja komputerów i sprzętu komunikacyjnego.

3. Pojęcie **administracja publiczna** odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administracyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe prowadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

4. Pojęcie **handel elektroniczny** (e-handel) odnosi się do sprzedaży i zakupów produktów (wrobów i usług), towarów i materiałów dokonywanych poprzez sieci komputerowe za pomocą metod zaprojektowanych specjalnie do otrzymywania lub składania zamówień. Podczas gdy zamówienia powinny być dokonywane za pośrednictwem ww. metod, płatności i dostawy nie muszą być przeprowadzane on-line. Transakcje e-handlu wykluczają zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail) lub faksem.

2. Data on enterprises concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the Polish Classification of Activities (NACE Rev. 2): manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply, sewerage and waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities (excluding veterinary activities); administrative and support service activities; other service activities (repair of computers and communication equipment).

3. **Public administration** refers to organs providing public services as well as conducting typical administrative activities. They may include e.g. tax authorities, social insurance institutions, public health authorities, environmental protection institutions and other organs performing public services. Public administration can be at local, regional or national level.

4. An **e-commerce transaction** is the sale or purchase of goods or services conducted over computer networks by methods specifically designed for the purpose of receiving or placing of orders. The goods or services are ordered by those methods, but the payment and the ultimate delivery of the goods or services do not have to be conducted online. E-commerce transactions exclude orders made by manually typed e-mail messages or messages sent using a fax.

Nauka i technika
Science and technology

TABL. 1 (197). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
ENTITIES AND EMPLOYED PERSONS IN RESEARCH AND DEVELOPMENT

A. PODMIOTY
Stan w dniu 31 XII

ENTITIES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	234	493	528	627	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	73	67	75	125	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	5	4	4	4	scientific units of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	15	11	11	17	research institutes
szkoły wyższe	#	24	22	70	higher education institutions
pozostałe	#	28	38	34	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	-	-	#	2	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	#	289	309	321	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	120	264	278	287	of which manufacturing
Budownictwo	#	12	#	12	Construction
Usługi^a	103	192	206	292	Services^a

B. PRACUJĄCY^b
EMPLOYED^b PERSONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION
	ogółem total			pracownicy naukowo-badawczy researchers	technicy i pracownicy równorzędni technicians and equivalent staff	pozostały personel other supporting staff		
	w EPC			in FTE				
OGÓŁEM	7241,7	9406,7	9226,2	9800,1	7957,6	1163,4	679,1	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	5739,4	5727,6	5567,6	5405,1	4756,7	418,3	230,1	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	215,1	228,3	230,8	225,5	153,5	29,9	42,1	scientific units of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze ..	1125,6	1372,4	1319,3	1232,1	955,1	206,5	70,5	research institutes
szkoły wyższe	3996,6	3674,3	3576,0	3520,1	3337,8	124,6	57,7	higher education institutions
pozostałe	402,1	452,6	441,5	427,4	310,3	57,3	59,8	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	-	#	#	#	#	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	#	2380,8	2518,3	2934,2	2208,1	398,7	327,4	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	1247,8	2291,8	2449,1	2861,5	2158,9	383,1	319,5	of which manufacturing
Budownictwo	#	#	#	#	#	#	#	Construction
Usługi^a	5957,9	6943,9	6629,9	6802,2	5704,2	749,4	348,6	Services^a

a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U). b W latach 2010 i 2015 – zatrudnieni.

a Concern other sections of activity (G-U sections). b In 2010 and 2015 – paid employees.

TABL. 2 (198). PRACUJĄCY^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED^a PERSONS IN RESEARCH AND DEVELOPMENT BY EDUCATIONAL LEVEL
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z wykształceniem Education				pozosta- łym other
			wyższym higher			innym others	
			z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of			
			doktora habilito- wanego habilitated doctor ^b (HD)	doktora doctor (PhD)			
OGÓŁEM	2010	11699	794	1137	4449	3751	1568
TOTAL	2015	14007	975	1734	4220	5463	1615
	2016	14634	965	1877	4249	5943	1600
	2017	15724	986	1906	4180	6918	1734
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		9713	#	#	3972	2365	580
of which R&D dedicated entities							
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk		250	18	26	71	94	41
scientific units of the Polish Academy of Sciences							
instytuty badawcze		1450	59	69	412	674	236
research institutes							
szkoły wyższe		7370	827	1790	3426	1190	137
higher education institutions							
pozostałe		643	#	#	63	407	166
others							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		#	-	-	-	#	#
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		3935	#	#	118	2880	861
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		3754	#	#	110	2752	817
Budownictwo		#	#	#	3	#	#
Construction							
Usługi^c		11703	913	1898	4059	3989	844
Services^c							

a W latach 2010 i 2015 – zatrudnieni. c Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a In 2010 and 2015 paid employees. b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions. c Concern other sections of activity (G-U sections).

TABL. 3 (199). NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)
EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017				
	ogółem grand total				nakłady expenditures			
					bieżące current		inwestycyjne capital on fixed assets	
					razem total	w tym osobowe of which labour costs	razem total	w tym maszyny, urządzenia techniczne ^b i narzędzia oraz środki transportu of which machinery, technical equipment ^b as well as transport equipment
w mln zł				in mln zł				
OGÓŁEM	848,8	1352,2	1204,6	1530,5	1259,3	742,9	271,3	170,8
TOTAL								
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	645,6	684,4	593,6	719,6	648,2	401,3	71,4	47,3
of which R&D dedicated entities								
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	44,6	27,6	35,5	25,3	23,2	15,9	2,0	1,7
scientific units of the Polish Academy of Sciences								
instytuty badawcze	275,1	215,7	185,9	206,3	186,0	107,8	20,3	12,5
research institutes								
szkoły wyższe	#	355,3	290,8	399,1	364,4	242,4	34,6	23,5
higher education institutions								
pozostałe	#	85,8	81,3	89,0	74,5	35,1	14,4	9,5
others								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	-	#	#	#	#	#	#	#
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	#	493,2	456,0	596,2	450,7	228,6	145,5	95,5
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe	155,0	469,8	446,6	579,0	439,2	221,9	139,8	90,2
of which manufacturing								
Budownictwo	#	#	#	#	#	#	#	#
Construction								
Usługi ^c	688,4	848,3	742,1	924,2	804,0	511,7	120,2	73,9
Services ^c								

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. b Dotyczy „maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi” oraz „środków transportu”. c Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Internal, excluding depreciation of fixed assets. b Concerns "machinery, technical equipment and tools" as well as "transport equipment". c Concern other sections of activity (G-U sections).

TABL. 4 (200). **NAKLĄDY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG DZIEDZIN B+R**
EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY FIELDS OF R&D

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	848,8	1352,2	1204,6	1530,5	TOTAL
Nauki przyrodnicze	83,5	149,8	134,4	159,4	Natural sciences
Nauki inżynieryjne i techniczne	641,4	1021,9	891,3	1133,5	Engineering and technology
Nauki medyczne i nauk o zdrowiu	40,0	75,5	70,1	94,4	Medical and health sciences
Nauki rolnicze i weterynaryjne	3,5	5,8	11,6	13,0	Agricultural and veterinary sciences
Nauki społeczne	59,1	46,1	45,1	69,8	Social sciences
Nauki humanistyczne i sztuki	21,3	53,0	52,2	60,5	Humanities and the arts

a Wewnętrzne w cenach bieżących, bez amortyzacji środków trwałych.

a Internal, in current prices, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (201). **NAKLĄDY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH (ceny bieżące)**
EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY INSTITUTIONAL SECTORS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	848,8	1352,2	1204,6	1530,5	TOTAL
sektor:					sector:
Rządowy	507,0	515,8	483,3	579,6	Government
Przedsiębiorstw	234,4	605,5	591,7	786,7	Business enterprise
Szkołnictwa wyższego	17,0	36,9	30,8	59,0	Higher education institutions
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	3,8	2,4	#	2,8	Private non-profit
Zagranica	86,7	191,7	#	102,4	Abroad

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6 (202). NAKŁADY BIEŻĄCE^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ (ceny bieżące)
CURRENT EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY TYPES OF RESEARCH (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwojowe Experimental development	SPECIFICATION
			podstawowe basic	stosowane ^b applied ^b		
			w mln zł	in mln zł		
OGÓŁEM	2010	609,7	162,0	149,2	298,6	TOTAL
	2015	1104,3	290,7	227,0	586,7	
	2016	1021,2	264,0	208,6	548,5	
	2017	1259,3	328,8	267,3	663,1	
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		648,2	316,4	160,8	171,0	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk		23,2	17,0	#	#	scientific units of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze		186,0	21,3	80,8	83,9	research institutes
szkoły wyższe		364,4	277,6	64,5	22,3	higher education institutions
pozostałe		74,5	0,5	#	#	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		#	#	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		450,7	4,1	70,1	376,5	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe		439,2	4,1	67,1	368,0	of which manufacturing
Budownictwo		#	#	#	#	Construction
Usługi^b		804,0	323,5	196,2	284,3	Services^b

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. b Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Internal, excluding depreciation of fixed assets. b Concern other sections of activity (G-U sections).

TABL. 7 (203). STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ
Stan w dniu 31 XII
DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	73,1	80,4	82,5	78,8	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	73,9	82,9	87,3	84,5	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	76,1	97,3	96,1	94,0	scientific units of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	#	82,5	85,8	70,6	research institutes
szkoły wyższe	77,8	84,5	90,5	94,5	higher education institutions
pozostałe	29,4	59,7	60,3	63,0	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	x	#	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	57,5	70,1	48,2	43,5	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	57,5	69,1	48,4	43,9	of which manufacturing
Budownictwo	#	#	#	#	Construction
Usługi^b	73,6	82,2	86,9	84,1	Services^a

a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Concern other sections of activity (G-U sections).

TABL. 8 (204). UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSŁE^a W 2017 R.
SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2015-2017 Products – in % – introduced into the market during 2015-2017			
	Ogółem Total	z tego produkty nowe lub istotnie ulepszone of which new or significantly improved product		w tym eksport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise	
OGÓŁEM	8,8	4,9	3,9	5,0
TOTAL				
sektor publiczny	1,3	0,6	0,7	0,2
public sector				
sektor prywatny	10,1	5,6	4,5	5,8
private sector				
W tym przetwórstwo przemysłowe	10,8	5,9	4,9	6,2
Of which manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja napojów	9,3	3,0	6,3	0,0
Manufacture of beverages				
Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych Manufacture of leather and related products	12,6	10,7	1,9	8,2
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	12,7	12,4	0,3	7,6
Manufacture of paper and paper products				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	8,2	1,7	6,6	2,2
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	6,3	3,2	3,1	3,0
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	5,2	0,9	4,3	1,9
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja wyrobów z metali ^a	8,6	7,4	1,2	1,5
Manufacture of metal products ^a				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	13,3	7,2	6,1	4,8
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	15,0	1,9	13,1	11,9
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^a	17,8	13,2	4,6	8,0
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^a	17,1	8,5	8,6	10,3
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego Manufacture of other transport equipment	58,4	58,1	0,4	52,7

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2015-2017.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices, applies to products introduced into the market during 2015-2017.

TABL. 9 (205). PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2015-2017
 INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2015-2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2015-2017 Industrial enterprises, which introduced product or process innovation in % of total enterprises during 2015-2017			
	ogółem grand total	nowe lub istotnie ulepszone produkty new or significantly improved products		nowe lub istotnie ulepszone procesy new or significantly improved processes
		razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market	
OGÓŁEM	37,9	25,4	14,6	33,4
TOTAL				
sektor publiczny	40,9	16,1	5,4	37,6
public sector				
sektor prywatny	37,7	26,1	15,4	33,1
private sector				
W tym przetwórstwo przemysłowe	39,6	28,6	16,7	34,6
Of which manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	25,7	17,6	5,1	22,1
Manufacture of food products				
Produkcja napojów	44,4	33,3	11,1	44,4
Manufacture of beverages				
Produkcja odzieży	42,1	15,8	10,5	42,1
Manufacture of wearing apparell				
Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych	38,5	23,1	15,4	15,4
Manufacture of leather and related products				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	54,5	48,5	27,3	45,5
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	45,2	36,5	24,0	39,4
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	37,2	23,3	4,7	37,2
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja wyrobów z metali ^a	33,5	24,1	17,6	28,2
Manufacture of metal products ^a				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	85,0	65,0	40,0	75,0
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	66,0	54,0	34,0	52,0
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^a	43,1	33,8	20,0	36,9
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^a	47,3	27,5	11,0	46,2
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (206). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
 EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures						
		na działalność badawczą i rozwojową ^b on research and development activity ^b	na zakup on the acquisition		inwestycyjne na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c capital on the acquisition of machinery and technical equipment, tools and transport equipment ^c	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną on staff training connected with innovation activity	na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów on the marketing for new or significantly improved products	
			wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw) of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights)	oprogramowanie of the software				
w tys. zł in thous. zł								
OGÓŁEM	2010	3871815	1175091	20206	65876	2101602	25772	21913
TOTAL	2015	3359642	1060225	#	59828	1787250	4105	16829
	2016	3142146	898392	6446	27203	1828517	9786	15579
	2017	3027921	881582	9765	51407	1613391	#	12562
w tym: of which:								
Górnictwo i wydobywanie		13175	#	#	-	#	-	#
Mining and quarrying								
Przetwórstwo przemysłowe		2867384	849518	9224	35622	1548624	#	#
Manufacturing								
w tym: of which:								
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products		69892	4697	#	#	41167	#	2254
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji		22807	#	#	629	21474	-	-
Printing and reproduction of recorded media								
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych		104173	21713	#	#	#	28	612
Manufacture of chemicals and chemical products								

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Dane łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b Internal and external expenditures. c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 10 (206). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (cd.)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures					
		na działalność badawczą i rozwojową ^b on research and development activity ^b	na zakup on the acquisition		inwestycyjne na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c capital on the acquisition of machinery and technical equipment, tools and transport equipment ^c	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną on staff training connected with innovation activity	na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów on the marketing for new or significantly improved products
			wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw) of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights)	oprogramowanie of the software			
w tys. zł in thous. zł							
Przetwórstwo przemysłowe (cd.) Manufacturing (cont.)							
w tym: of which:							
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	139220	50833	#	1865	71221	225	579
Manufacture of rubber and plastic products							
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	48435	7161	#	211	35859	162	#
Manufacture of other non-metallic mineral products							
Produkcja wyrobów z metali ^a	266538	89687	5829	4891	123066	#	1879
Manufacture of metal products ^a							
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	43192	15923	305	387	20418	91	694
Manufacture of computer, electro- nic and optical products							
Produkcja urządzeń elektrycznych	89287	25967	-	624	54828	#	480
Manufacture of electrical equipment							

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Dane łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b Internal and external expenditures. c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 10 (206). **NAKLĄDY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures					
		na działalność badawczą i rozwojową ^b on research and development activity ^b	na zakup on the acquisition		inwestycyjne na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c capital on the acquisition of machinery and technical equipment, tools and transport equipment ^c	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną on staff training connected with innovation activity	na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów on the marketing for new or significantly improved products
			wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw) of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights)	oprogramowanie of the software			
			w tys. zł in thous. zł				
Przetwórstwo przemysłowe (cd.) Manufacturing (cont.)							
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c. ^Δ	#	13365	#	580	#	88	1002
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	1177251	471225	#	9557	#	192	-
Manufaktury pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ							
Pozostała produkcja wyrobów	19133	11682	#	1335	5851	#	#
Other manufacturing							
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	7705	4255	#	#	1919	40	122
Repair and installation of machinery and equipment							
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ ...	130460	14667	#	#	#	#	-
Electricity, gas, steam and air conditioning supply							

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Dane łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b Internal and external expenditures. c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 11 (207). **NAKLĄDY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS
 (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z tego źródki Of which funds				
		własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not repayable)	kredyty bankowe bank credits	pozostałe ^b others ^b	
w tys. zł in thous. zł						
OGÓŁEM	2010	3871815	3446181	129324	209933	86377
TOTAL	2015	3359642	2888109	125695	132453	213385
	2016	3142146	2691636	25210	135091	290209
	2017	3027921	2590103	111888	173570	152359
Górnictwo i wydobywanie		13175	12856	#	-	#
Mining and quarrying						
Przetwórstwo przemysłowe		2867384	2457418	110104	#	146421
Manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products		69892	#	-	#	-
Produkcja skór i wyrobów skórza- nych ^a		5515	5515	-	-	-
Manufacture of leather and related products						
Poligrafia i reprodukcja zapisa- nych nośników informacji		22807	7206	#	15230	#
Printing and reproduction of recor- ded media						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych		104173	77253	#	1729	#
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych		139220	112290	6221	14798	5912
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemeta- licznych		48435	33319	#	#	-
Manufacture of other non-metallic mineral products						
Produkcja wyrobów z metali ^a		266538	179822	3909	19995	62812
Manufacture of metal products ^a						
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych		43192	#	#	-	-
Manufacture of computer, electro- nic and optical products						
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equip- ment		89287	79716	#	4496	#
Produkcja maszyn i urządzeń ^a		#	#	691	#	#
Manufacture of machinery and equipment n.e.c. ^a						

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Na pozostałe nakłady składają się: nakłady budżetowe, nakłady pochodzące z funduszy kapitału ryzyka i pozostałe źródki.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b The others consist of budget funds, funds from venture capital and other resources.

TABL. 11 (207). **NAKLĄDY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (dok.)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z tego środków Of which funds			
		własne own	pozyskane z zagranicy (bezwrotne) received from abroad (not repayable)	kredyty bankowe bank credits	pozostałe ^b others ^b
w tys. zł in thous. zł					
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)					
w tym: of which:					
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	1177251	1092811	65301	#	#
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers ^Δ					
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	103280	80595	#	#	#
Manufacture of other transport equipment					
Pozostała produkcja wyrobów	19133	10689	-	#	#
Other manufacturing					
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	7705	6169	#	-	#
Repair and installation of machinery and equipment					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	130460	108830	1149	#	#
Electricity, gas, steam and air conditioning supply					
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	16902	11000	#	-	#
Water supply; sewerage, waste management					

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Na pozostałe nakłady składają się: nakłady budżetowe, nakłady pochodzące z funduszy kapitału ryzyka i pozostałe środki.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b The others consist of budget funds, funds from venture capital and other resources.

TABL. 12 (208). **WYNAŁAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE^a**
RESIDENT INVENTIONS AND UTILITY MODELS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wynalazki:					Inventions:
zgłoszone	436	601	490	489	patent applications
udzielone patenty	233	299	477	351	patents granted
Wzory użytkowe:					Utility models:
zgłoszone	170	220	154	150	utility model application
udzielone prawa ochronne	90	96	137	163	rights of protection granted

a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej. Ź r ó d ł o: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

S o u r c e: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Spółeczeństwo informacyjne
Information society

TABL. 13 (209). **PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-TELEKOMUNIKACYJNE**
Stan w styczniu
ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
As of January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Komputery ^b	97,2	95,0	95,5	97,5	Computers ^b
Dostęp do Internetu	95,8	93,4	94,8	96,6	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe ^c	72,6	93,4	94,3	96,4	Internet access via broadband connection ^c
w tym mobilne łącze szerokopasmowe	21,8	64,0	67,8	74,4	of which mobile broadband
Własna strona internetowa	67,7	68,4	68,1	69,6	Own website

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Stacjonarne i przenośne, np. laptopy (notebooki); od 2011 r. również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych. c Od 2010 r. obejmuje także mobilne łącze w technologii 3G.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); since 2011 including smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes. c Since 2010 includes mobile connection via 3G technology.

TABL. 14 (210). **CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną	90,4	94,7	96,4	94,9	Enterprises using the Internet in their contacts with public administration
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe	10,5	12,0	12,1	12,3	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa dokonujące zakupów przez sieci komputerowe	18,2	33,3	33,1	34,2	Enterprises which sent orders via computer networks

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

DZIAŁ XIV CENY

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług (ok. 1500 w 2017 r.).

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego i wydatków na ubezpieczenie na życie) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Europejskiej Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu ECOICOP (do 2013 r. - COICOP /HICP).

2. Źródłem informacji o **cenach detalicznych** towarów i usług są:

- notowania cen dokonywane przez ankierów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen,
- cenniki, zarządzenia i decyzje w zakresie cen jednolitych obowiązujących na terenie całego kraju lub jego części,
- notowania cen towarów i usług zakupywanych przez Internet.

Ceny towarów i usług notowane są raz w miesiącu, z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone są dwa razy w miesiącu (do 2010 r. trzy razy w miesiącu).

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono jako średnie ważone współczynnikami wyrażającymi udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów. Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są miesięczne notowania cen wybranych produktów prowadzonych przez sieć stałych ankierów na celowo wytypowanych targowiskach. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

CHAPTER XIV PRICES

General notes

1. The basis for compiling **price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services (about 1500 in 2017).

Price indices of consumer goods and services have been calculated applying the weight system based on the structure of households' expenditure (excluding own consumption and expenditures on life insurance) on purchasing consumer goods and services, from the year preceding the surveyed year, derived from the households budgets survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose COICOP (until 2013 - COICOP/HICP).

2. The sources of information on **retail prices** of goods and services are the following:

- quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions,
- price lists, regulations and decisions applicable as the uniform prices ruling throughout the country or its part,
- collected prices of goods and services purchased online.

Prices of goods and services are noted down once a month, with the exclusion of fruit and vegetables, which are noted down twice a month (till 2010 three times a month).

Annual prices have been calculated as the arithmetic means of the average monthly prices, excluding annual prices of selected goods which have been calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months.

3. Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers. Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from quotations of selected products provided every month by a network of interviewers collecting it on purposely selected marketplaces. Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1 (211). WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
OGÓŁEM	102,4	98,8	99,2	101,9	TOTAL
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,6	97,4	100,6	104,4	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	104,8	101,5	100,0	101,0	Alcoholic beverages, tobacco
Odzież i obuwie	92,4	94,2	92,8	93,1	Clothing and footwear
Mieszkanie	103,2	100,3	99,5	101,7	Dwelling
Zdrowie	102,8	101,3	98,8	101,1	Health
Transport	106,3	91,0	95,8	103,5	Transport
Rekreacja i kultura	100,1	100,4	98,1	101,0	Recreation and culture
Edukacja	102,6	100,4	101,0	100,9	Education

TABL. 2 (212). CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ryż – za 1 kg	3,52	3,74	3,60	3,65	Rice – per kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg ..	2,22	2,54	2,56	2,68	Wheat-rye bread – per 0,5 kg
Makaron jajeczny – za 400 g	3,15	3,74	3,78	3,70	Egg pasta – per 400 g
Mąka pszenna – za 1 kg	1,95	2,65	2,65	2,59	Wheat flour – per kg
Mięso wołowe z kością (rostbef) – za 1 kg	19,99	25,57	25,50	26,42	Beef meat, bone-in (roast beef) – per kg
Mięso wieprzowe bez kości (schab środkowy) ^a – za 1 kg	13,91	12,90	12,99	17,03	Pork meat, boneless (centre loin) ^a – per kg
Kurczęta patroszone – za 1 kg	6,48	7,10	7,05	6,97	Disembowelled chicken – per kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	22,04	24,05	23,81	24,36	Pork ham, boiled – per kg
Kiełbasa wędzona – za 1 kg	12,37	14,39	14,17	16,34 ^b	Smoked sausage – per kg
Filety z morszczuka mrożone – za 1 kg	16,95	21,28	23,44	23,17	Fillets of hake, frozen – per kg
Karp świeży – za 1 kg	13,27	14,09	14,88	15,05	Fresh carp – per kg
Śledź solony odgłowiony – za 1 kg	9,20	12,17	12,59	13,70	Salted herring, headless – per kg

a Do 2016 r. – z kością. b Z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen dane nie w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

a Until 2016 – bone-in. b Due to the change of representative item covered by the price survey, data not fully comparable to those published for the previous years.

TABL. 2 (212). CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (cd.)
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3–3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,55	2,94	2,75	2,81	Cows' milk, fat content 3–3,5%, sterilized – per l
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg	12,84	14,55	14,20	14,02	Semi-fat cottage cheese – per kg
Ser dojrzewający – za 1 kg	17,18	19,03	18,19	20,92	Ripening cheese – per kg
Jaja kurze świeże – za 1 szt.	0,44	0,52	0,51	0,55	Hen eggs, fresh – per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% – za 200 g	4,22	4,03	4,03	5,77	Fresh butter, fat content about 82,5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	5,63	5,96	5,73	5,95	Rape-oil, domestic production – per l
Pomarańcze – za 1 kg	5,24	4,65	4,89	5,43	Oranges – per kg
Jabłka ^a – za 1 kg	2,63	2,50	2,59	2,99	Apples ^a – per kg
Buraki ^a – za 1 kg	1,63	1,59	1,77	1,78	Beetroots ^a – per kg
Marchew ^a – za 1 kg	1,90	2,24	2,04	1,71	Carrots ^a – per kg
Ziemniaki ^a – za 1 kg	1,41	0,99	1,15	1,10	Potatoes ^a – per kg
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,65	2,16	2,79	3,02	White sugar, crystallized – per kg
Kawa naturalna, mielona – za 250 g	6,11	7,04	6,92	7,33	Natural coffee, ground – per 250 g
Herbata czarna, liściasta – za 100 g	3,18	4,18	4,09	4,21	Black tea, leaf – per 100 g
Wódka czysta 40% – za 0,5 l	18,88 ^b	24,71	24,11	23,86	Pure vodka 40% – per 0,5 l
Papierosy – za 20 szt.	9,21	12,80	13,40	13,82	Cigarettes – per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny – za 1 kpl.	477,41 ^b	808,13	772,93	815,74	Men's suit, fabric of wool – per set
Półbuty męskie skórzane, na podszewie nieskórzanej – za 1 parę	140,03	181,17	178,44	181,02	Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Półbuty damskie skórzane, na podszewie nieskórzanej – za 1 parę	153,45	172,83	166,85	164,20	Women's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Podzelowanie obuwia męskiego – za 1 parę	34,18	40,05	40,48	40,36	Resoling men's shoes – per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej – za 1 m ³	4,27	5,00	5,08	5,18	Cold water by municipal water supply system – per 1 m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) ^c – za 1 kWh	0,59	0,64	0,63	0,64	Electricity for households (all-day tariff) ^c – per kWh
Gaz ziemny wysokometanowy, z sieci, dla gospodarstw domowych ^d – za 1 kWh	2,51	0,25	0,22	0,22	Natural net-gas, high-methanated for households ^d – per 1 kWh

a Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku. b Z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen dane nie w pełni porównywalne z danymi za lata 2015-2017. c Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi przy zużyciu miesięcznym: do 2016 r. – 100 kWh energii elektrycznej, w 2017 r. – 150 kWh. d Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi przy zużyciu miesięcznym 280 kWh, w 2010 r. – 18,25 m³ gazu, cena za 1 m³.

a Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing shares of purchases made by consumers in particular months of the year. b Due to the change of representative item covered by the price survey, data not fully comparable to those published for the years 2015-2017. c Including standing and variable charges at monthly consumption of: until 2016 – 100 kWh of electric energy, in 2017 – 150 kWh. d Including standing and variable charges at monthly consumption of 280 kWh, in 2010 – 18.25 m³ of gas, price per 1 m³.

TABL. 2 (212). CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)
 RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Węgiel kamienny – za 1 t	633,48	694,88	683,35	741,90	Hard coal – per t
Ciepła woda – za 1 m ³	15,75	20,13	20,50	21,12	Hot water – per 1 m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych – za 1 m ² p u	3,44	3,93	4,09	4,13	Heating of dwellings – per m ² of useful floor space
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego ^a , poj. 319 l	1303	1087	1093	1656	Fridge-freezer, capacity about ^a 319 l
Pralka automatyczna typu domowego, na 5-7 kg suchej bielizny ^b	1190	1186	1173	1208	Automatic washing machine, dry-linen, capacity not exceeding 5-7 kg ^b
Odkurzacz typu domowego	354,11	379,92	349,48	339,12	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	207,19	217,28	218,79	228,47	Iron with duschsystem
Proszek do prania ^c – za 300 g	4,63	5,50	5,33	5,31	Washing powder ^c – per 300 g
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa – za 1 l	4,53	4,61	4,32	4,57	Unleaded 95 octane motor petrol – per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy ...	2,52	3,14	3,14	3,16	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna – za 5 km	15,73	15,89	15,82	15,91	Taxi daily fare – for 5 km distance
Bilet normalny do kina	16,40	19,98	20,64	21,24	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	63,22	78,31	77,28	81,08	Women's cold wave
Ciągnik rolniczy	78675	–	–	–	Farm tractor
Kopaczka do ziemniaków ciągnikowa, zawieszana	14345	15621	15621	14863	Mounted tractor potato digger
Mocznik nawozowy 46% N – za 25 kg	32,68	38,60	35,71	32,69	Urea, nutritive content 46% N – per 25 kg
Przemiał pszenicy – za 1 dt	23,96	31,45	31,45	31,68	Grinding of wheat – per dt

a W 2010 r. – poj. ok. 300 l, w latach 2015 i 2016 – poj. ok. 340 l. b W 2010 r. – na 5 kg suchej bielizny. c W 2010 r. – za 400 g, w 2015 r. – za 280 g.

a In 2010 – capacity about 300 l, in 2015 and 2016 – capacity about 340 l. b In 2010 – dry-linen capacity not exceeding 5 kg. c In 2010 per 400 g, in 2015 – per 280 g.

TABL. 3 (213). PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					Cereal grain consumer and for feeds – per dt:
pszenicy	59,95	65,61	61,40	65,92	wheat
żyta	41,72	50,18	51,39	56,40	rye
jęczmienia	45,20	55,27	53,67	57,07	barley
owsa i mieszanek zbożowych ...	40,74	41,35	45,42	49,15	oats and mixed cereal
pszenżyta	45,49	51,86	52,39	55,62	triticale
Ziemniaki – za 1 dt	80,37	54,67	55,10	60,28	Potatoes – per dt
w tym jadalne (bez wczesnych)	78,79	52,27	54,06	61,06	of which edible (excluding early kinds)
Buraki cukrowe – za 1 dt	11,56	11,78	11,36	7,58	Sugar beets – per dt
Rzepak i rzepik przemysłowy – za 1 dt	127,54	153,89	163,89	156,11	Industrial rape and turnip rape – per dt
Liście tytoniu – za 1 dt	615,47	677,11	733,00	732,46	Raw tobacco – per dt
Chmiel surowy – za 1 dt	–	1913,00	–	–	Raw hop – per dt
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					Animals for slaughter – per kg:
bydło (bez cieląt)	4,45	5,86	5,91	6,01	cattle (excluding calves)
cielęta	5,77	8,78	9,67	9,53	calves
trzoda chlewna	3,78	4,12	4,59	5,11	pigs
Mleko krowie – za 1 l	1,02	1,15	1,10	1,38	Cows' milk – per l
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt.	0,25	0,34	0,35	0,40	Consumer hens eggs – per piece

TABL. 4 (214). PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH
AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziarno zbóż – za 1 dt					Cereal grain – per dt:
pszenicy	72,02	83,92	83,15	83,62	wheat
żyta	61,01	68,99	72,22	73,94	rye
jęczmienia	64,90	77,24	75,86	74,90	barley
owsa	60,85	74,50	73,63	73,33	oats
pszenżyta	61,18	74,52	72,32	72,64	triticale
Ziemniaki (bez jadalnych wczesnych) – za 1 dt	111,45	81,15	99,94	92,69	Potatoes (excluding edible early kinds) – per dt
Zwierzęta gospodarskie – za 1 szt.:					Livestock – per head:
krowa dojna	dairy cow
jałówka 1-rocza	one-year heifer
prosię na chów	166,27	224,67	234,74	235,27	piglet
koń roboczy	4011,11	.	.	.	farm horse
Żywiec rzeźny – za 1 kg					Animals for slaughter – per kg
cielęta	8,67	.	.	.	calves
trzoda chlewna	pigs
Jaja kurze – za 1 szt.	0,49	0,66	0,67	0,72	Hens' eggs – per piece

DZIAŁ XV ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

Rolnictwo

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007, do której są zaliczane.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną. Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Do działalności rolniczej zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, danielle) i pszczoł, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

4. **Powierzchnia użytków rolnych** obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze – utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi Ustawy z dnia 5 II 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1551) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

CHAPTER XV AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

General notes

Agriculture

1. The presented information has been compiled using the **kind-of-activity method** and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the NACE Rev. 2 sections in which they are included.

2. **An agricultural holding** is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity**.

A private farm is understood as an agricultural holding used by a natural person. Private farms include:

- 1) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant (determined by the appropriate thresholds) scale, of which special branches of agricultural activities.

An agricultural activity includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boars, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

4. **The agricultural land area** includes the area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition maintained in accordance with norms meeting requirements of the Law on payments under direct support schemes, dated 5 II 2015 (uniform text Journal of Laws 2015 item 1551) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczanych od 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek są szacowane łącznie według położenia gruntów.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółek (**sady**), szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornym obsianych trawami w ramach płodozmianu.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which since 2010 were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries have included also organic plantations.

Since 2014, the areas of vegetable, fruit and strawberry level are estimated only according to the location of the land.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (**orchards**), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. Gross agricultural output includes:

- 1) **crop output**, i.e. raw (not processed) products of plant origin (production for a given year);
- 2) **animal output**, i.e. production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock - the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

6. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

7. Dane o zbiorach i plonach zbóż dotyczą ziarna zbóż. Dane dotyczące zbóż obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące zbóż podstawowych, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (peluszką, wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. mieszanki strączkowe).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i od 2003 r. len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorię).

Uprawy **pastewne** obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na zielonkę.

8. Dane o ciągnikach rolniczych dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

9. Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

10. Lata gospodarcze obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2016/17 oznacza okres od 1 VII 2016 r. do 30 VI 2017 r.).

11. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu, a w 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 VI.

12. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

13. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.

In agricultural output (gross, final and market) the presented data do not include supplementary area payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

6. When calculating agricultural output in constant prices the average national current prices for the year preceding the surveyed year were assumed (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruits, for which the average prices from two consecutive years, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

7. Data regarding crop production and cereal yields concern cereal grains. Data concerning cereals include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat millet and other cereals. Data regarding basic cereals, i.e. wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise indicated, do not include cereal mixed.

Pulses for grain include: consumer pulses (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (field peas, vetch, lupine, field beans and others, e.g. pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oilseeds crops (rape, turnip rape, poppy, sunflower, soya, mustard and since 2003 oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory).

Feed plants include: pulses, small-seed legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for green feed.

8. Data regarding **agricultural tractors** concern 4-wheeled and tracked tractors.

9. Procurement of agricultural products includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

10. Farming years cover the period from 1 VII to 30 VI (e.g. the 2016/17 farming year covers the period from 1 VII 2016 to 30 VI 2017).

11. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June, unless otherwise indicated, in 2010 on the basis of the Agricultural Census conducted in September 2010 – as of 30 VI.

12. Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.

13. Data – unless otherwise stated – are presented by the official residence of the land user.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

- 1) **lasów publicznych** stanowiących własność:
 - a) Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub w całości przez:
 - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”), nadzorowane przez Ministra Środowiska,
 - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
 - jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych,
 - b) gmin (w tym gmin mających również status miasta na prawach powiatu),
 - c) innych jednostek publicznych;
- 2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:
 - a) osób fizycznych,
 - b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
 - c) spółdzielni produkcji rolniczej,
 - d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestrów zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1–20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie – 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21–40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszlorębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębiami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

- 1) **public forests** owned by:
 - a) the State Treasury – managed and utilized temporarily or perpetually by:
 - the State Forests National Forest Holding (abbreviated as „State Forests”) supervised by the Minister of the Environment,
 - nature protection units (national parks),
 - organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the Agricultural Property Agency,
 - b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status),
 - c) other public units;
- 2) **private forests** owned by:
 - a) natural persons,
 - b) land held in common by all or part of the residents of a village,
 - c) agricultural production cooperatives,
 - d) other legal persons.

2. Forest land includes forest areas as well as land connected with silviculture.

Forest areas include land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 year as well as crops and greenwoods in age category (1–20 years), with plantings at less than 0,5 (full plantings at 1,0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in age category II (21–40 years) with plantings of up to 0,3 inclusive or planted with trees in category III or higher (41 years or more) with plantings of up to 0,2 inclusive, excluding tree stands in the renewal and to be renewed classes.

Tree stands in renewal class are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilized and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilized through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed artificially or naturally as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszlębne użytkowane rębniami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnie warunkiem kontynuacji cięć tymi rębniami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu uszanowanego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na gruntach leśnych z samosiewu i odrośli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni w miastach i wsiach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Wskaźnik lesistości (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej kraju/województwa.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej kraju/województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej kraju/województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące morskie wody wewnętrzne, powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1034) – do powierzchni lądowej zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Informacje o krajowych zasobach leśnych i drzewnych na pniu pochodzą z **wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów (WISL)** realizowanej przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej.

Celem wielkoobszarowej inwentaryzacji jest cykliczne dostarczanie wiarygodnych, kompleksowych informacji o lesie, poczynając od podstawowych charakterystyk dotyczących biomasy drzewnej (miąższość, przyrost, pozyskanie, śmiertelność), a na specjalistycznych obserwacjach kończąc.

W tegorocznej publikacji zaprezentowano **wyniki WISL z okresu 2013–2017**. Inwentaryzacja prowadzona w sposób ciągły (w pełnym cyklu trwa-

Tree stands to be renewed include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilized through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Tree stands with a selection structure are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilization, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.

Renewals are understood as new tree stands formed in place of removed stands:

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- 2) natural renewals are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities and rural, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. The forest cover indicator (forest cover) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total geodesic area of the country/voivodship.

Share of forest land in land area of the country/voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area (including land connected with silviculture) to the total area of the country/voivodship without lands under waters (i.e. internal marine water, surface flowing waters and surface standing waters); according to the decree of the Minister of Regional Development and Construction dated 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034) – since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.

4. Information on national forest resources and growing stock of standing wood come from the **National Forest Inventory (NFI)** undertaken by the Bureau of Forest Management and Geodesy.

The aim of cyclical large-inventory is to provide reliable, comprehensive information about the forest, ranging from the basic characteristics of wood biomass (volume of standing wood, increment, removals, mortality), and the special observations ending.

In this year's publication **the results of NFI from 2013–2017** are presented. Inventory carried out continuously (full cycle over 5 years) in the de-

jącym 5 lat) na wyznaczonych stałych powierzchniach próbnych objęła lasy wszystkich własności, a wyniki zostały odniesione do jednostek fizyczno-geograficznych (krajiny przyrodniczo-leśne), administracji leśnej (regionalne dyrekcje Lasów Państwowych) oraz jednostek terytorialnych (województwa). Dane z powierzchni próbnych założonych w latach 2013–2017 zostały przeliczone na powierzchnię lasów poszczególnych własności zebraną w badaniach GUS według stanu na 31 XII 2016 r.

Na powierzchniach próbnych przeprowadzono inwentaryzację drzew i krzewów żywych i martwych stojących, martwych leżących oraz pniaków. Przy opisie drzewostanów uwzględniano również przyczynę występujących uszkodzeń.

Zasobność drzewostanów oblicza się dzieląc cały zapas drzewostanów (miąższość drewna na pniu) przez ich ogólną powierzchnię.

Przyrost przeciętny drzewostanów stanowi średnią roczną wartość przyrostu ich miąższości w określonej liczbie lat życia.

Grupy rodzajowe drzew podano według gatunków panujących (przeważających) w drzewostanie.

5. Dane o pozyskaniu drewna w układzie sortymentowym zaprezentowano według klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

signed permanent sample plots, for the first time covered forests of all the properties and the results are related to the physico-geographical units (natural-forest regions), forest administration (regional directorates of State Forests) and the territorial units (voivodships). Data from sample plots established in 2013–2017 were converted to individual ownership of forest area collected in the surveys of the CSO as of 31 XII 2016.

For an inventory plots of trees and shrubs live and dead standing and lying dead as well as stumps were covered. In the description of stands taken into account also the reason why damage occurring.

Tree stands resources are calculated by dividing the entire stock of tree stands (stocks of standing wood) by their total area.

The average increase in tree stands is the annual average rate of increase in the tree stand thickness in a given number of years.

Type groups of trees were presented according to the dominant species in a given tree stand.

5. Data on removals in assortment order were presented according to the quality and size classification defined by the Polish Norms.

Rolnictwo
Agriculture
TABL. 1 (215). UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE
W ROLNICTWIE^a
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS
IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne ^b w tys.	64,7	.	54,5	.	Agricultural holdings ^b in thous.
w tym gospodarstwa indywidualne	64,6	.	54,4	.	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	391,2	356,7	368,8	371,4	Agricultural land area (as of June) ^b in thous. ha
w tym gospodarstwa indywidualne	362,9	330,4	342,8	346,8	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) ^b w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zbóż podstawowych	64,5	62,2	63,7	64,8	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	65,6	62,9	64,5	65,8	of which private farms
ziemniaków ^c	4,2	2,9	3,1	3,1	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	4,6	3,1	3,3	3,3	of which private farms
roślin przemysłowych	8,8	8,3	9,1	8,4	industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne	7,3	7,2	7,9	7,1	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zbóż podstawowych	31,1	36,4	40,4	41,6	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	30,1	34,6	39,0	40,2	of which private farms
ziemniaków ^c	184	163	285	221	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	184	162	283	221	of which private farms
rzepaku i rzepiku	18,0	28,7	30,3	29,2	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne	18,0	25,9	29,2	28,2	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{bd} na 100 ha użytków rolnych	41,8	40,5	39,2	39,2	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{bd} per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	41,4	39,2	37,8	38,0	of which private farms
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %	41,8	38,0	37,0	35,4	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	41,7	37,7	36,7	35,0	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w czerwcu) ^b w %	9,6	9,1	8,5	9,2	Share of sows in pig stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	10,0	8,8	9,3	9,9	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^e na 1 ha użytków rolnych w kg	341,8	426,4	478,2	482,8	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^e per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l:					Production of cows' milk in l:
na 1 ha użytków rolnych	584,1	675,1	700,8	697,6	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	570,1	659,3	684,4	674,7	of which private farms
na 1 krowę	4425	5293	5841	5813	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	4255	5105	5664	5604	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b na 100 ha użytków rolnych w szt.	12,4	.	12,4	.	Agricultural tractors (as of June) ^b per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	13,1	.	13,2	.	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskład- nikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^{df} na 1 ha użytków rolnych w kg ..	112,7	114,7	123,0	124,2	Consumption of mineral or chemical ferti- lizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^{df} per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne	108,3	107,7	119,7	121,1	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 301. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. d Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 316. e Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. f Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17.

a See general notes, item 3 on page 301. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Since 2010 excluding kitchen gardens. d See note to the table 11 on page 316. e Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. f Concerns respectively the: 2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17 farming years.

TABL. 2 (216). POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW^a
 Stan w czerwcu
 AGRICULTURAL LAND AREA BY LANDTYPE^a
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem	W tym gospodarstwa	SPECIFICATION	
		Total	indywidualne		
		w ha	in ha		
OGÓŁEM	2010 ^b	391197	362938	TOTAL	
	2016	368805	342799		
	2017	371445	346757		
W dobrej kulturze rolnej		364977	341680	In good agricultural condition	
Pod zasiewami		269996	249912	Sown area	
Grunty ugorowane		7734	7122	Fallow land	
Uprawy trwałe		2853	2845	Permanent crops	
Ogrody przydomowe		818	818	Kitchen gardens	
Łąki trwałe		76349	74409	Permanent meadows	
Pastwiska trwałe		7227	6574	Permanent pastures	
Pozostałe		6467	5077	Other	

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4, na str. 301. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.
 a See general notes, item 4 on page 301. b Data of the Agricultural Census.

TABL. 3 (217). GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH^a
 Stan w czerwcu
 FARMS BY AREA GROUPS^a
 As of June

LATA YEARS	Gospodarstwa Farms									Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha Average total farm area in ha	
	w tys. in thous.	o powierzchni użytków rolnych – w odsetkach with agricultural land area – in percent								ogółem total	w tym użytki rolne of which agri- cultural land
		do 1,00 ha up to	1,01 – – 1,99	2,00 – – 4,99	5,00 – – 9,99	10,00 – – 14,99	15,00 – – 19,99	20,00 – – 49,99	50,00 ha i więcej and more		
OGÓŁEM TOTAL											
2010	64,7	3,2	33,9	36,9	15,8	4,7	1,8	2,6	1,0	6,9	6,0
2013	59,0	3,6	30,6	37,7	16,5	4,8	2,0	3,4	1,4	7,4	6,5
2016	54,5	4,6	30,5	36,3	15,9	4,8	2,6	3,7	1,6	7,6	6,8
W TYM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE OF WHICH PRIVATE FARMS											
2010	64,6	3,2	34,0	37,0	15,9	4,7	1,8	2,6	0,9	6,4	5,6
2013	58,9	3,6	30,7	37,7	16,5	4,8	2,0	3,4	1,3	6,9	6,1
2016	54,4	4,6	30,6	36,4	15,9	4,8	2,5	3,7	1,5	7,1	6,3

OGÓŁEM TOTAL

2010	64,7	3,2	33,9	36,9	15,8	4,7	1,8	2,6	1,0	6,9	6,0
2013	59,0	3,6	30,6	37,7	16,5	4,8	2,0	3,4	1,4	7,4	6,5
2016	54,5	4,6	30,5	36,3	15,9	4,8	2,6	3,7	1,6	7,6	6,8

W TYM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE OF WHICH PRIVATE FARMS

2010	64,6	3,2	34,0	37,0	15,9	4,7	1,8	2,6	0,9	6,4	5,6
2013	58,9	3,6	30,7	37,7	16,5	4,8	2,0	3,4	1,3	6,9	6,1
2016	54,4	4,6	30,6	36,4	15,9	4,8	2,5	3,7	1,5	7,1	6,3

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 301; dane Powszechnego Spisu Rolnego.
 U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzonego co trzy lata.
 a See general notes, item 3 on page 301; data of the Agricultural Census.
 N o t e. Since 2013 on the basis of periodic survey conducted every three years.

TABL. 4 (218). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	ogółem total			w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms			
	rok poprzedni=100			previous year=100			
Produkcja globalna	91,4	99,6	116,0	91,1	99,4	116,1	Gross output
roślinna	77,5	88,2	117,1	77,0	87,6	114,9	crop
zwierzęca	104,2	111,1	115,1	104,4	111,7	117,1	animal
Produkcja końcowa	96,6	100,7	119,2	96,9	100,3	119,5	Final output
roślinna	81,9	84,5	125,5	81,8	83,0	122,4	crop
zwierzęca	104,4	112,0	115,7	104,6	112,6	117,9	animal
Produkcja towarowa	94,1	107,9	112,6	94,6	107,9	113,5	Market output
roślinna	80,8	96,7	112,8	82,4	96,7	109,4	crop
zwierzęca	101,8	115,1	112,5	101,3	115,2	115,8	animal

a Patrz uwagi ogólne, ust 6 na str. 303.

a See general notes item 6 on page 303.

TABL. 5 (219). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent			

PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT

OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	40,8	44,2	45,8	Crop output
Zboża	13,1	16,3	16,4	Cereals
w tym zboża podstawowe	10,1	13,5	12,9	of which basic cereals
w tym: pszenica	5,2	7,1	6,8	of which: wheat
żyto	1,0	0,9	1,0	rye
jęczmień	1,6	2,3	2,0	barley
Ziemniaki	4,2	2,6	4,0	Potatoes
Przemysłowe	2,4	3,0	3,7	Industrial
w tym buraki cukrowe	0,4	0,3	0,5	of which sugar beets
Warzywa	7,0	10,4	10,0	Vegetables
Owoce	2,0	1,4	1,4	Fruit
Siano łąkowe	3,0	1,1	1,7	Meadow hay
Pozostałe	9,2	9,4	8,5	Others

a Patrz uwagi ogólne ust. 6 na str. 303. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

a See general notes item 6 on page 303. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 5 (219). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (dok.)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent			
PRODUKCJA GLOBALNA (dok.) GROSS OUTPUT (cont.)				
Produkcja zwierzęca	59,2	55,8	54,2	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	34,5	34,7	35,7	Animals for slaughter ^b
w tym:				of which:
bydło (bez cieląt)	5,8	5,7	5,4	cattle (excluding calves)
cielęta	0,1	0,2	0,0	calves
trzoda chlewna	12,3	9,6	7,1	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	15,4	18,6	22,5	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	0,6	-1,3	0,7	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	9,7	12,1	9,9	Cows' milk
Jaja kurze	12,5	9,0	6,9	Hens' eggs
Obornik	1,0	0,7	0,6	Manure
Pozostałe	0,8	0,6	0,4	Other
PRODUKCJA TOWAROWA MARKET OUTPUT				
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	31,4	35,4	36,6	Crop output
Zboża	7,6	10,1	9,7	Cereals
w tym zboża podstawowe	5,5	8,4	7,2	of which basic cereals
w tym: pszenica	4,0	6,4	5,4	of which: wheat
żyto	0,3	0,2	0,3	rye
jęczmień	0,7	1,0	0,9	barley
Ziemniaki	2,9	1,9	3,1	Potatoes
Przemysłowe	3,5	3,1	3,6	Industrial
w tym buraki cukrowe	0,6	0,6	0,6	of which sugar beets
Warzywa	8,4	11,2	11,2	Vegetables
Owoce	2,1	1,5	1,6	Fruit
Pozostałe	6,9	7,7	7,4	Other
Produkcja zwierzęca	68,6	64,6	63,4	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	44,4	41,6	44,3	Animals for slaughter ^b
w tym:				of which:
bydło (bez cieląt)	7,6	7,0	6,8	cattle (excluding calves)
cielęta	0,2	0,2	0,0	calves
trzoda chlewna	15,1	11,9	9,0	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	20,4	21,9	27,7	poultry
Mleko krowie	11,3	13,4	11,5	Cows' milk
Jaja kurze	12,5	9,2	7,3	Hens' eggs
Pozostałe	0,4	0,4	0,3	Other

a Patrz uwagi ogólne ust. 6 na str. 303. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

a See general notes item 6 on page 303. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6 (220) **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW^a**

Stan w czerwcu
SOWN AREA^a
As of June

ZIEMIOPŁODY	2010	2015	2016	2017		CROPS
				ogółem grand total	w tym gospo- darstwa indywidu- alne of which private farms	
w ha in ha						
OGÓŁEM	267992	263955	261138	269996	249912	TOTAL
Zboża	213120	200188	198805	210334	196841	Cereals
zboża podstawowe	172920	164232	166229	175077	164506	basic cereals
pszenica	65013	65696	67043	71482	64221	wheat
żyto	29794	16877	19366	19640	19232	rye
jęczmień	31475	31264	28725	33607	31699	barley
owies	14068	11767	13048	12436	12112	oats
pszenżyto	32570	38628	38047	37914	37242	triticale
mieszanek zbożowe	22214	14706	12147	15168	15127	cereal mixed
gryka, proso i pozostałe zbożowe	3166	1049	1387	2019	1972	buckwheat, millet and other cereals
kukurydza na ziarno	14820	20201	19042	18070	15236	maize for grain
Strączkowe	2154	8862	6274	5133	4801	Pulses
konsumpcyjne	562	1177	982	489	442	edible
pastewne ^b	1592	7685	5292	4644	4359	feed ^b
Ziemniaki	11301	7588	8074	8242	8215	Potatoes
Przemysłowe	23543	21885	23832	22560	17813	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	1681	1165	1999	1959	1506	sugar beets
oleiste	21843	20658	21773	20601	16307	oilseeds
w tym rzepak i rzepik	20686	19687	20998	19916	15654	of which rape and turnip rape
Pastewne	13848	21450	19395	19423	18030	Feed
w tym:						of which:
okopowe	561	209	191	114	114	root plants
kukurydza na pasze	7779	9959	10409	9995	9113	maize for feeds
Pozostałe uprawy ^c	4026	3982	4758	4304	4212	Other crops ^c

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne ust. 3 na str. 301. b Łącznie z mieszkankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. c Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes item 3 on page 301. b Including cereal and pulse mixed for grain. c Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABL. 7 (221). ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPLÓDÓW
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPLÓDY	2010	2011- -2015 ^a	2015	2016	2017		CROPS
					ogółem total	w tym gospo- darstwa indywi- dualne of which private farms	

ZBIORY W T PRODUCTION IN T

Zboża	694538	815507	745894	873901	925226	834033	Cereals
w tym:							of which:
zboża podstawowe	537875	624044	597880	671556	728710	660571	basic cereals
pszenica	236229	282068	285572	320470	344893	295051	wheat
żyto	70640	67475	44952	59080	59960	58465	rye
jęczmień	90333	106701	103709	109909	133019	121640	barley
owies	37607	42486	35453	43592	43898	42634	oats
pszenżyto	103066	125315	128193	138506	146940	142781	triticale
mieszkanki zbożowe	61388	63425	44612	42001	54842	54709	cereal mixed
Ziemniaki	207497	197498	123487	229822	187819	187209	Potatoes
Buraki cukrowe	76293	105363	68171	127001	129176	100290	Sugar beets
Rzepak i rzepik	37193	56191	56473	63523	58210	44143	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	392386	332070	239516	407266	384540	379260	Meadow hay

PLONY Z 1 HA W DT^b YIELDS PER 1 HA IN DT^b

Zboża	32,6	39,0	37,3	44,0	44,0	42,4	Cereals
w tym:							of which:
zboża podstawowe	31,1	36,8	36,4	40,4	41,6	40,2	basic cereals
pszenica	36,3	43,3	43,5	47,8	48,2	45,9	wheat
żyto	23,7	27,7	26,6	30,5	30,5	30,4	rye
jęczmień	28,7	35,0	33,2	38,3	39,6	38,4	barley
owies	26,7	31,3	30,1	33,4	35,3	35,2	oats
pszenżyto	31,6	35,1	33,2	36,4	38,8	38,3	triticale
mieszkanki zbożowe	27,6	32,3	30,3	34,6	36,2	36,2	cereal mixed
Ziemniaki	184	217	163	285	221	221	Potatoes
Buraki cukrowe	454	634	585	635	721	750	Sugar beets
Rzepak i rzepik	18,0	28,5	28,7	30,3	29,2	28,2	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	53,8	44,8	33,4	52,4	50,4	51,0	Meadow hay

a Przeciętne roczne. b Łącznie z powierzchnią wspólnot gruntowych.

a Annual averages. a Including the area of land communities.

TABLE 8 (222). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a**
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WARZYWA	2015	2016	2017		VEGETABLES
			ogółem total	w tym gospo- darstwa indywi- dualne of which private farms	

POWIERZCHNIA W HA – STAN W CZERWCU AREA IN HA – AS OF JUNE

OGÓŁEM	2587	2530	2502	2446	TOTAL
Kapusta	421	350	340	340	Cabbages
Kalafiory	65	55	50	50	Cauliflowers
Cebula	188	188	200	200	Onions
Marchew jadalna	651	578	617	593	Carrots
Buraki ćwikłowe	300	304	299	268	Beetroots
Ogórki	186	186	182	182	Cucumbers
Pomidory	100	95	97	97	Tomatoes
Pozostałe ^b	676	774	716	716	Others ^b

ZBIORY W T PRODUCTION IN T

OGÓŁEM	63144	72757	69222	66295	TOTAL
Kapusta	15441	18166	14703	14703	Cabbages
Kalafiory	1058	1041	806	806	Cauliflowers
Cebula	3149	3708	3762	3762	Onions
Marchew jadalna	21394	21832	24302	22887	Carrots
Buraki ćwikłowe	7875	9697	8738	7226	Beetroots
Ogórki	2899	3392	3003	3003	Cucumbers
Pomidory	1616	1692	1715	1715	Tomatoes
Pozostałe ^b	9712	13229	12193	12193	Others ^b

PLONY Z 1 HA W DT YIELDS PER 1 HA IN DT

Kapusta	367	520	432	432	Cabbages
Kalafiory	164	190	160	160	Cauliflowers
Cebula	168	197	188	188	Onions
Marchew jadalna	328	377	394	386	Carrots
Buraki ćwikłowe	263	319	293	270	Beetroots
Ogórki	156	182	165	165	Cucumbers
Pomidory	161	178	176	176	Tomatoes
Pozostałe ^b	144	171	170	170	Others ^b

a Łącznie z ogrodami przydomowymi; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 301. b Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar i inne.

a Including kitchen gardens; see general notes, item 4 on page 301. b Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb and other.

TABL. 9 (223). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW W SADACH^a**
AREA AND PRODUCTION OF FRUIT TREE IN ORCHARDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA W HA – STAN W CZERWCU AREA IN HA – AS OF JUNE

OGÓŁEM	1251	1260	1186	1182	TOTAL
Jablonie	690	688	663	660	Apples
Grusze	89	88	88	87	Pears
Śliwy	145	145	143	143	Plums
Wiśnie	76	76	76	76	Cherries
Czereśnie	95	95	94	94	Sweet cherries
Pozostałe ^b	155	168	122	122	Other ^b

ZBIORY^c W T PRODUKCI^c IN T

OGÓŁEM	8335	8147	5161	5160	TOTAL
Jabłka	5975	6134	3996	3996	Apples
Gruszki	406	336	205	205	Pears
Śliwki	692	593	311	311	Plums
Wiśnie	361	317	193	193	Cherries
Czereśnie	477	398	230	230	Sweet cherries
Pozostałe ^b	424	370	226	226	Other ^b

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4, na str. 301. b Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. c W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

a See general notes, item 4, on page 301. b Peaches, apricots, walnuts. c In 2015 fruit harvested in orchards and outside orchards.

TABLE 10 (224). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH W SADACH^a**
AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT IN ORCHARDS^a

OWOCE	2015	2016	2017		FRUIT
			ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which pri- vate farms	

POWIERZCHNIA W HA – STAN W CZERWCU AREA IN HA – AS OF JUNE

OWOCE	2015	2016	ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which pri- vate farms	FRUIT
OGÓŁEM	589	611	618	614	TOTAL
Truskawki ^b	385	385	400	400	Strawberries ^b
Maliny ^c	50	51	51	51	Raspberries ^c
Porzeczki	77	78	75	74	Currants
Agrest	10	11	11	11	Gooseberries
Pozostałe ^d	67	87	82	78	Other ^d

ZBIORY^e W T PRODUKCYJ^e W T

OWOCE	2015	2016	ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which pri- vate farms	FRUIT
OGÓŁEM	4444	4002	2805	2795	TOTAL
Truskawki ^b	2584	3088	2180	2180	Strawberries ^b
Maliny ^c	289	225	200	200	Raspberries ^c
Porzeczki	961	461	248	248	Currants
Agrest	237	86	36	36	Gooseberries
Pozostałe ^d	373	143	140	130	Other ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4, na str. 301. b Łącznie z poziomkami; łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. c Łącznie z jeżyną bezkolcową. d Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne. e W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

a See general notes, item 4, on page 301. b Including wild strawberries; including cultivation in kitchen gardens. c Including thornless blackberry. d Chokeberry, northern highbush blueberry, vine, filbert and others. e In 2015 fruit harvested in orchards and outside orchards.

TABL. 11 (225) **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE^a**

Stan w czerwcu
CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES^a
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				
W SZTUKACH IN HEADS									
Bydło	127454	122320	122809	126397	120158	115787	115958	119899	Cattle
w tym krowy ..	53312	46510	45475	44754	50078	43629	42543	41905	of which cows
Trzoda chlewna	348773	251562	247981	235390	292281	186743	184146	179875	Pigs
w tym lochy ...	33599	22899	21152	21729	32203	16402	17121	17777	of which sows
Owce	13059	12834	13806	11906	12298	12069	13274	11151	Sheep
w tym maciorki	8313	7175	7682	7307	7921	6858	7372	6884	of which ewes
Konie ^b	8128	.	8167	.	7919	.	8020	.	Horses ^b
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	163452	144552 ^c	144716	145546 ^d	150370	129403 ^c	129470	131813 ^d	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

NA 100 HA UŻYTKÓW ROLNYCH W SZT. PER 100 HA OF AGRICULTURAL LAND IN HEADS

Bydło	32,6	34,3	33,3	34,0	33,1	35,0	33,8	34,6	Cattle
w tym krowy ..	13,6	13,0	12,3	12,0	13,8	13,2	12,4	12,1	of which cows
Trzoda chlewna ^b	89,2	70,5	67,2	63,4	80,5	56,5	53,7	51,9	Pigs ^b
w tym lochy ...	8,6	6,4	5,7	5,8	8,9	5,0	5,0	5,1	of which sows
Owce	3,3	3,6	3,7	3,2	3,4	3,7	3,9	3,2	Sheep
w tym maciorki	2,1	2,0	2,1	2,0	2,2	2,1	2,2	2,0	of which ewes
Konie ^b	2,1	x	2,2	x	2,2	x	2,3	x	Horses ^b
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	41,8	40,5 ^c	39,2	39,2 ^d	41,4	39,2 ^c	37,8	38,0 ^d	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 301. b Dane szacunkowe; od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata. c Do obliczeń przyjęto stan koni z 2013 r. d Do obliczeń przyjęto stan koni z 2016 r.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników): dla bydła – 0,8, dla trzody chlewnej – 0,15, dla owiec – 0,08, dla koni – 1,0.

a In 2010 data of the Agricultural Census, see general notes, item 3 on page 301. b Estimated data; since 2013 data on the basis of period surveys conducted every three years. c The number of horses as of 2013 was accepted for calculations. d The number of horses as of 2016 was accepted for calculations.

N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle – 0,8, for pigs – 0,15, for sheep – 0,08, for horses – 1,0.

TABL. 12 (226). **DRÓB^a**
 Stan w końcu roku
 POULTRY^a
 End of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym go- spodarstwa indywidu- alne of which private farms	
Kury w tys. szt.	8556,4	6938,8	6527,4	8470,9	7214,0	Hens in thous. heads
w tym nioski	3965,9	2287,7	2552,6	2300,0	1579,6	of which laying hens
Gęsi w tys. szt.	16,7	.	6,0	6,0	6,0	Geese in thous. heads
Indyki w tys. szt.	32,1	.	98,9	81,6	81,6	Turkeys in thous. heads
Kaczki ^b w tys. szt.	82,2	.	51,5	90,3	90,3	Ducks ^b in thous. heads
Kury na 100 ha użytków rolnych w szt.	2187,2	1945,3	1769,9	2280,5	2080,4	Hens per 100 ha of agricultural land in heads
w tym nioski	1013,8	641,3	692,1	619,2	455,5	of which laying hens

a W latach 2010 i 2015 w wieku powyżej 2 tygodni. b Łącznie z drobiem pozostałym.
 a In 2010 and 2015 aged more than 2 weeks. b Including other poultry.

TABL. 13 (227). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŻNEGO^a**
 PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym go- spodarstwa indywidu- alne of which private farms	

W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS

Bydło (bez cieląt)	50,0	40,7	47,0	46,8	45,3	Cattle (excluding calves)
Cielęta	3,6	3,9	1,1	0,3	0,3	Calves
Trzoda chlewna	478,6	374,3	340,5	359,8	259,7	Pigs
Owce	7,4	3,5	9,2	5,4	5,2	Sheep
Konie	4,9	2,7	3,5	2,6	2,6	Horses

a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.
 a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales as well as slaughter intended for own consumption.

TABL. 13 (227). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŻNEGO^a (dok.)**
PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym go- spodarstwa indywidu- alne of which private farms	

W TYSIĄCACH TON ŻYWEJ WAGI IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT

Bydło (bez cieląt)	27,5	26,2	27,3	29,3	28,5	Cattle (excluding calves)
Cielęta	0,4	0,5	0,1	0,0	0,0	Calves
Trzoda chlewna	58,2	56,0	51,0	55,6	44,0	Pigs
Owce	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	Sheep
Konie	2,9	1,9	2,5	2,0	2,0	Horses
Drób	91,3	120,4	157,5	155,6	146,3	Poultry
Kozy i króliki	0,5	0,1	0,0	0,0	0,0	Goats and rabbits

a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales as well as slaughter intended for own consumption.

TABL. 14 (228). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES

Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	133,7	152,1	176,4	179,3	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	126,3	143,7	166,5	169,3	meat and fats
wołowe	14,4	13,3	13,9	14,9	beef
cielęce	0,2	0,3	0,1	0,0	veal
wieprzowe	45,4	43,7	39,8	43,4	pork
baranie	0,1	0,1	0,1	0,1	mutton
końskie	1,5	1,1	1,3	1,1	horseflesh
drobiowe	63,9	84,3	110,3	108,9	poultry
kozie i królicze ^b	0,8	1,0	1,0	1,0	goat and rabbit ^b
podroby	7,4	8,4	9,9	10,0	pluck

NA 1 HA UŻYTKÓW ROLNYCH W KG PER 1 HA OF AGRICULTURAL LAND IN KG

OGÓŁEM | **341,8** | **426,4** | **478,2** | **482,8** | **TOTAL**

a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. b Łącznie z dziczyzną.

a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales as well as slaughter intended for own consumption. b Including game.

TABL. 15 (229). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
PRODUCTION OF COWS' MILK AND HENS' EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka:						Milk production:
w milionach litrów	228,5	240,8	258,5	259,1	234,0	in million litres
na 100 ha użytków rolnych w tys. I	58,4	67,5	70,1	69,8	67,5	per 100 ha of agricultural land in thous. I
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	4425	5293	5841	5813	5604	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt.	704,5	512,2	437,4	398,9	321,1	Egg production in mln units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury nioski w szt.	177	186	198	176	202	Average annual number of eggs per layinghen in units

TABL. 16 (230). **CIĄGNIKI ROLNICZE**
Stan w czerwcu
AGRICULTURAL TRACTORS
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
W sztukach	2010 ^a	48445	47723	In units
	2013	46687	46094	
	2016	45866	45283	
Powierzchnia użytków rolnych ^b na 1 ciągnik w ha	2010 ^a	8,1	7,6	Agricultural land area ^b per tractor in ha
	2013	8,2	7,7	
	2016	8,0	7,6	

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 301.

U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a Data of the Agricultural Census. b See general notes, item 3 on page 301.

N o t e. Since 2013 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 17 (231). **ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**
CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS IN TERMS OF PURE INGREDIENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009/10 ^a	2014/15	2015/16	2016/17		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

W TONACH IN TONNES

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	44103	40902	45370	46133	41981	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	24883	22292	24613	25522	23054	nitrogenous
fosforowe	9233	7152	8214	7752	7023	phosphatic
potasowe	9987	11458	12543	12859	11904	potassic
Nawozy wapniowe ^c	16417	7911	18613	15700	10230	Lime fertilizers ^c

NA 1 HA UŻYTKÓW ROLNYCH W KG PER 1 HA OF AGRICULTURAL LAND IN KG

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	112,7	114,7	123,0	124,2	121,1	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	63,6	62,5	66,7	68,7	66,5	nitrogenous
fosforowe	23,6	20,0	22,3	20,9	20,3	phosphatic
potasowe	25,5	32,1	34,0	34,6	34,3	potassic
Nawozy wapniowe ^c	42,0	22,2	50,5	42,3	29,5	Lime fertilizers ^c

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 301. b Łącznie z wieloskładnikowymi.
 c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym.

a Data of the Agricultural Census 2010; see general notes, item 3 on page 301. b Including mixed fertilizers. c Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime.

TABL. 18 (232). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)**
VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUS. ZLOTYS

OGÓŁEM	1014122,6	1309425,2	1351769,9	1458159,1	1213300,3	TOTAL
Produkty roślinne	223089,7	354808,5	373718,6	366163,9	251123,2	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	81450,8	134700,5	123667,6	133344,5	83327,7	Cereals

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT.

a Paid to suppliers; excluding VAT.

TABLE 18 (232) **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (dok.)**
VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUS. ZLOTYS						
Zboża (dok.)						Cereals (cont.)
w tym zboża podstawowe	66318,0	115235,4	98892,5	102693,0	58240,1	of which basic cereals
pszenica	54469,3	98221,2	84136,3	89459,2	48503,5	wheat
żyto	3202,0	3461,3	2896,2	2212,2	1593,6	rye
jęczmień	4844,5	6846,3	6983,6	6483,6	3978,8	barley
owies i mieszanki zbożowe	131,0	590,0	423,4	483,8	446,8	oats and cereal mixed
pszenżyto	3671,1	6116,7	4453,1	4054,3	3717,5	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	80987,7	133969,6	123176,4	133097,0	83181,7	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	65854,9	114607,0	98441,5	102493,2	58094,2	of which basic cereals
pszenica	54273,2	97960,6	83884,0	89413,6	48503,5	wheat
żyto	3202,0	3461,3	2896,2	2212,2	1593,6	rye
jęczmień	4640,9	6797,3	6943,8	6475,4	3978,8	barley
owies i mieszanki zbożowe	67,6	365,1	297,5	351,9	314,9	oats and cereal mixed
pszenżyto	3671,1	6022,7	4420,0	4040,2	3703,3	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^b	42,2	-	92,0	-	-	Edible pulses ^b
Ziemniaki	1356,7	3429,1	4854,8	3940,9	3729,7	Potatoes
Buraki cukrowe	8815,6	13310,5	13192,5	9691,0	7594,4	Sugar beets
Rzepak i rzepik	54379,0	64019,1	79085,8	72908,9	38761,3	Rape and turnip rape
Warzywa	16207,3	67453,5	73707,4	65859,1	39820,7	Vegetables
Owoce	12432,5	6224,6	7687,7	3810,2	3757,4	Fruit
Produkty zwierzęce	791032,8	954616,7	978051,4	1091995,2	962177,1	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^c	576023,6	700731,0	718579,4	752348,6	657604,7	Animals for slaughter ^c
bydło (bez cieląt)	104677,8	126972,2	136116,3	140690,4	136209,4	cattle (excluding calves)
cielęta	484,9	746,0	657,6	581,2	461,5	calves
trzoda chlewna	188855,9	220897,8	210829,0	247989,8	188758,3	pigs
owce	31,3	42,8	23,4	12,6	12,6	sheep
konie	6900,0	9282,3	12558,7	8466,2	8466,2	horses
drób	275073,7	342790,0	358394,5	354608,4	323696,7	poultry
Mleko krowie	183411,6	236468,7	244127,1	322987,7	289479,2	Cows' milk
Jaja kurze konsumpcyjne	7320,9	1281,9	1393,7	1719,5	902,2	Consumer hens' eggs

NA 1 HA UŻYTKÓW ROLNYCH W ZŁ PER 1 HA OF AGRICULTURAL LAND IN ZŁ

OGÓŁEM	2592	3671	3665	3926	3499	TOTAL
Produkty: roślinne	570	995	1013	986	724	Products: crop
zwierzęce	2022	2676	2652	2940	2775	animal

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. b Bez materiału siewnego. c W wadze żywej.

a Paid to suppliers; excluding VAT. b Excluding sowing. c In live weight.

TABL. 19 (233). **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2016	2017		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywi- dualne of which private farms	
Zboża w t	143069	217747	214093	214652	138516	Cereals in t
w tym zboża podstawowe	117266	181833	164919	159249	93506	of which basic cereals
pszenica	90709	149537	136896	135676	75980	wheat
żyto	7676	6898	5636	3922	2855	rye
jęczmień	10526	12374	13001	11351	7029	barley
owies i mieszanki zbożowe	284	1296	893	999	921	oats and cereal mixed
pszennyto	8071	11728	8493	7301	6721	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	142510	216918	213461	214298	138196	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	116707	181009	164289	158897	93186	of which basic cereals
pszenica	90526	149315	136623	135649	75980	wheat
żyto	7676	6898	5636	3922	2855	rye
jęczmień	10268	12299	12939	11346	7029	barley
owies i mieszanki zbożowe ..	166	883	655	716	638	oats and cereal mixed
pszennyto	8071	11614	8436	7264	6684	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^a w t	13	-	22	-	-	Edible pulses ^a in t
Ziemniaki w t	1688	6272	8811	6538	6188	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t	76292	113013	116140	127817	98930	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik w t	42575	41601	48251	46701	24747	Rape and turnip rape in t
Warzywa w t	9205	42835	60421	36354	24772	Vegetables in t
Owoce w t	8157	5127	9189	1955	1951	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t	160404	172807	173735	174780	153889	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt)	23504	21676	23032	23409	22721	cattle (excluding calves)
cielęta	84	85	68	61	49	calves
trzoda chlewna	49916	53651	45921	48513	37292	pigs
owce	5	6	3	2	2	sheep
konie	1362	1413	1557	1280	1280	horses
drób	85533	95976	103154	101515	92545	poultry
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w t	111921	120921	120701	121544	106150	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in t
Mleko krowie w tys. l	179312	206082	221237	234420	209901	Cows' milk in thous. l
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	29803	3763	3971	4308	2207	Consumer hens' eggs in thous. units

a Bez materiału siewnego. b W wadze żywej. c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej.

a Excluding sowing. b In live weight. c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABL. 20 (234). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem Certified		W okresie przestawiania Under conversion	
	gospodarstwa farms	powierzchnia eko- logicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land area in ha	gospodarstwa farms	powierzchnia eko- logicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land area in ha
2010	153	3451	75	2288
2015	173	5822	28	816
2016	151	4402	29	922
2017	132	2973	30	753

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo Hunting

TABL. 21 (235). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE***

Stan w dniu 10 III
MAJOR GAME SPECIES^a
As of 10 III

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010	2015	2016	2017	GAME SPECIES
W SZTUKACH IN HEADS					
Łosie	68	106	124	121	Moose
Daniele	1184	1293	1022	1241	Fallow deer
Muflony	11	16	16	17	Mouflons
W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS					
Jelenie	7,8	8,4	7,9	11,2	Deer
Sarny	33,4	33,4	33,1	37,8	Roe deer
Dziki	8,1	9,5	9,1	7,9	Wild boars
Lisy	8,0	8,7	8,7	8,9	Foxes
Zające	17,5	17,8	19,1	18,0	Hares
Bażanty	33,4	30,6	30,2	30,1	Pheasants
Kuropatwy	15,1	8,2	7,8	7,2	Partridges

^a Dane szacunkowe; do 2011 r. nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Agencji Nieruchomości Rolnych, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

a Estimated data; until 2011 excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Agricultural Property Agency, the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 22 (236). **ODSTRZAŁ^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**
SHOOTING^a OF MAIN GAME SPECIES

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010/11 ^b	2015/16	2016/17	2017/18	GAME SPECIES
Jelenie	2437	3570	3870	4264	Deer
Daniele	465	422	418	451	Fallow deer
Sarny	6821	8163	8564	9206	Roe deer
Dziki	7127	11185	10708	15672	Wild boars
Lisy	5285	7495	7503	8082	Foxes
Zające	977	931	852	752	Hares
Bażanty	8109	9478	8411	7023	Pheasants
Kuropatwy	62	30	67	64	Partridges

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Ź r ó d ł o: dane Agencji Nieruchomości Rolnych (do roku łowieckiego 2011/12), Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

a Data concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

S o u r c e: data of the Agricultural Property Agency (until the hunting year 2011/12), the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 23 (237). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE**
Stan w dniu 10 III
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS
As of 10 III

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^a	210	176	176	175	number ^a
członkowie ^b	6907	6663	6742	6823	members ^b
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	218	207	207	207	number
powierzchnia w tys. ha	949,1	931,9	929,6	926,6	area in thous. ha
w tym na gruntach leśnych	360,9	358,1	358,2	358,3	of which on forest land

a Dane grupowane według siedziby koła łowieckiego. b Dane grupowane według siedziby zamieszkania członka koła.

Ź r ó d ł o: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

a Data grouped according to the seat of hunting club. b Data grouped according to the seat of member of the hunting club.

S o u r c e: data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo
Forestry
TABL. 24 (238). POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH
 Stan w dniu 31 XII
 FOREST LAND AREA
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM w ha	401862	403826	404011	404768	TOTAL in ha
Lasy w ha	392085	393858	394033	394802	Forests in ha
Publiczne	323332	324644*	325051	325815	Public
zalesione	308315	309073	309330	309463	wooded
niezalesione	5240	5651	5788	6414	non-wooded
własność Skarbu Państwa	319331	320806*	321259	322024	owned by the State Treasury
zalesione	304478	305382	305682	305813	wooded
niezalesione	5158	5571	5709	6337	non-wooded
w tym:					of which:
w zarządzie Lasów Państwowych	312015	314249*	314751	315370	managed by the State Forests
zalesione	297320	299062	299410	299386	wooded
niezalesione	5033	5363	5502	6140	non-wooded
własność gmin ^a	4001	3795*	3756	3748	gmina ^a owned
zalesione	3837	3654	3615	3610	wooded
niezalesione	82	75	76	74	non-wooded
Prywatne	78530	79182*	78960	78953	Private
zalesione	76741	76885	76761	76574	wooded
niezalesione	1786	2249	2154	2351	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną	9781	9967	9978	9966	Land connected with silviculture
LESISTOŚĆ w %	31,8	31,9	31,9	32,0	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI LĄDOWEJ WOJEWÓDZTWA W %	33,0	33,2	33,3	33,3	SHARE OF FORESTS LAND AREA IN LAND AREA OF THE VOIVODSHIP IN %

a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Concerns also gminas which are cities with powiat status.

U w a g a do tablic 25 i 26. Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2013–2017 przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej; dane nie są w pełni porównywalne z danymi publikowanymi w poprzednich edycjach rocznika.

N o t e to tables 25 and 26. Data were elaborated basing on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2013–2017 by the Bureau for Forest Management and Geodesy; data are not strictly comparable with the data published in previous editions of the Yearbook.

TABL. 25 (239). **POWIERZCHNIA LASÓW**
FOREST AREAS
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Grand total in ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona Of which wooded area in % of grand total area							
		razem total	drzewostany tree stands						w klasie odno- wienia ^a i o budo- wie przerę- bowej in re- stocking class ^a with a selec- tion structure
			w klasie wieku in age group						
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe (101 lat i więcej) and higher (101 years and older)	
OGÓŁEM	394033	94,9	13,6	16,7	19,3	20,3	13,3	8,0	3,7
TOTAL w tym: of which: w zarządzie Lasów Państwowych	304914	95,9	15,2	15,9	17,8	20,1	13,7	9,3	3,9
managed by the State Forests lasy prywatne	78915	91,9	8,7	18,3	24,8	20,4	12,6	3,8	3,3
private forests									

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STAND

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Pań- stwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w ha	in ha	w odsetkach	in percent	
OGÓŁEM	394033	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	257776	65,4	66,6	62,6	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	193799	49,2	51,6	40,3	pine
świerk	48478	12,3	11,2	17,9	spruce
jodła	8739	2,2	2,0	3,5	fir
Drzewa liściaste	136257	34,6	33,4	37,4	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	40504	10,3	9,6	14,1	beech
dąb	27236	6,9	7,5	3,8	oak
grab	2916	0,7	0,8	0,3	hornbeam
brzoza	33031	8,4	7,5	10,9	birch
olsza	20558	5,2	6,0	2,9	alder
osika	3464	0,9	0,1	3,0	aspens

a Łącznie z klasą do odnowienia.

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Including class for restocking.

S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 26 (240). **ZASOBY DRZEWNE NA PNIU**
 GROWING STOCK OF STANDING WOOD
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
 BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem grubizna brutto ^a w tys. m ³ Gross ^a grand total timber in thous. m ³	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands						w klasie odnowienia ^c i o budowie przerobowej ^c in re-stocking class ^c with a selection structure	prze-sto-je ^b hold-over trees ^b
			w klasie wieku in age group					VI i wyższe (101 lat i więcej) and higher (101 years and older)		
			I (1–20 lat years)	II (21-40)	III (41-60)	IV (61-80)	V (81-100)			
OGÓŁEM TOTAL	106036,4	99,6	1,0	10,2	21,3	25,9	20,8	13,4	5,1	1,9
w tym: of which:										
w zarządzie Lasów Państwowych ... managed by the State Forests	83718,8	99,7	1,2	10,2	19,1	25,9	20,9	15,6	5,3	1,5
las prywatne private forests	20074,0	98,9	0,4	9,2	29,9	26,2	19,8	5,3	4,8	3,3

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
 BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a Gross ^a total timber		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	las prywatne private forests	
	w tys. m ³ in thous. m ³	w odsetkach in percent			
OGÓŁEM	106036,4	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	71386,2	67,4	68,5	62,6	Coniferous trees
w tym: of which:					
sosna	54810,3	51,8	54,2	41,9	pine
świerk	11496,2	10,8	10,3	13,9	spruce
jodła	3240,9	3,1	2,6	5,1	fir
Drzewa liściaste	34650,2	32,6	31,5	37,4	Broadleaved trees
w tym: of which:					
buk	11956,2	11,3	9,8	18,2	beech
dąb	7403,2	7,0	8,0	2,9	oak
grab	841,1	0,8	0,8	0,7	hornbeam
brzoza	6837,7	6,4	5,8	8,4	birch
olsza	4921,1	4,6	5,3	2,6	alder
osika	741,7	0,7	0,0	2,8	aspen

a W korze. b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębności. c Łącznie z klasą do odnowienia.
 Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Overbark. b Trees not felled in the assumed throughfell order. c Including class for restocking.
 Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 27 (241). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests		lasy prywatne ^a private forests ^a	
					razem total	w tym własność Państwa of which owned by the State Treasury		
w ha in ha								
Powierzchnia produkcyjna szkólek leśnych (stan w dniu 31 XII)	105	66	62	58	58	58	-	Production area of forest nurseries (as of 31 XII)
Odnowienia i zalesienia	3178	3108	3373	2533	2379	2369	154	Renewals and afforestations
odnowienia:								renewals:
sztuczne	2809	2482	2467	2183	2128	2121	55	artificial
zrębów ^b	2701	2411	1338	2091	2054	2051	37	felling sites ^b
halizn i płazowizn	58	63	31	73	71	67	2	blanks and irregularly stocked open stands
naturalne	369	626	906	351	251	248	99	natural
zalesienia ^c	50	8	1097	18	3	3	15	afforestations ^c
Poprawki i uzupełnienia ^d	270	213	231	361	201	200	160	Corrections and supplements ^d
Pielęgnowanie ^e	16020	16476	16106	15737	15577	15512	160	Tending ^e
w tym:								of which:
upraw ^f	10795	11707	11625	10799	10639	10582	160	crops ^f
młodników	5156	4762	4474	4930	4930	4930	-	greenwoods
wprowadzanie podszytów ^g	-	2	-	-	-	-	-	introduction of undergrowth ^g
Melioracje	6428	4262	4174	4069	4069	4069	-	Drainage

a Dane szacunkowe. b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. f W lasach prywatnych łącznie z pielęgnowaniem młodników. g Sadzenie krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. f In private forests including greenwoods tending. g Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (242). **POZYSKANIE DREWNA^a**
REMOVALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests		lasy pry- watne private forests	
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		
OGÓŁEM w dam³	2078,6	1670,2	1790,9	1896,7	1815,0	1810,8	81,7	TOTAL in dam³
Grubizna	2035,1	1629,1	1755,4	1862,6	1780,9	1776,7	81,7	Timber
Grubizna iglasta	1721,7	1195,7	1327,9	1407,4	1345,3	1342,8	62,1	Coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	914,4	705,9	759,1	817,9	771,4	769,8	46,5	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	670,8	397,8	478,0	498,5	489,3	488,7	9,2	medium-size wood for industrial uses
Grubizna liściasta ...	313,4	433,4	427,5	455,2	435,6	433,9	19,6	Non-coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	85,6	131,6	121,2	128,6	119,1	118,2	9,6	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	151,6	213,7	217,7	230,6	226,2	225,9	4,4	medium-size wood for industrial uses
Drewno małowymiarowe^b	43,5	41,0	35,6	34,1	34,1	34,1	-	Slash^b
Do przerobu przemysłowego	1,8	1,8	0,9	0,4	0,4	0,4	-	Slash for industrial uses
Opalowe	41,7	39,2	34,6	33,7	33,7	33,7	-	Slash for fuel
Karpina^b w m³	1	24	-	-	-	-	-	Stump wood^b in m³
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m³	519,0	413,6	445,5	471,8	563,8	569,2	103,5	TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREAS in m³

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. b Wyłącznie w lasach publicznych.

a Excluding logging (large timber) from plantings. b Exclusively in public forests.

TABL. 29 (243). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIŃ**
TREES AND SHRUPS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym na gruntach prywat- nych of which on private land	
Sadzenie w szt. drzew	44189	53732	25426	21725	12530	Plantings in units of: trees
krzewów	336749	21639	11583	8480	1689	bushes
Pozyskanie drewna (grubi- zny) ^a w m ³	44768	50906	59932	33266	19675	Removals (timber) ^a in m ³
grubizna iglasta	17451	19976	26888	12682	8935	coniferous
w tym drewno wielko- wymiarowe ogólnego przeznaczenia	9442	10814	14536	6813	4914	of which large-size general purpose wood
grubizna liściasta	27317	30930	33044	20584	10740	non-coniferous
w tym drewno wielko- wymiarowe ogólnego przeznaczenia	9262	11386	11111	6764	3759	of which large-size general purpose wood

a Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).

a Estimated data; excluded from data on total removals (timber).

TABL. 30 (244). **POŻARY W LASACH^a**
FOREST FIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pożary	356	832	410	279	Number of fires
w tym: podpalenia	119	277	148	76	of which: arsons
nieostrożność dorosłych	158	300	129	104	negligence of adults
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	182,5	355,3	138,5	74,0	Area of forest burned in ha
w tym: podpalenia	57,9	112,0	38,3	13,4	of which: arsons
nieostrożność dorosłych	86,2	159,5	75,8	29,2	negligence of adults
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha	0,5	0,4	0,3	0,3	Average forest areas burned by fire in ha

a Od 2010 r. łącznie z pożarami ugaszonymi bez udziału jednostek straży pożarnej.

Źródło: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej i Instytutu Badawczego Leśnictwa.

a Since 2010 including fires extinguished without the participation of fire service units.

Source: data of the Main Office of the State Fire Service and the Forest Research Institute.

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007) do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

W tabl. 3 dane o produkcji wyrobów dotyczą podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności sklasyfikowanej według PKD 2007. Ponadto uwzględniono jednostki i zakłady budżetowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych (zaliczonych do wyżej wymienionych sekcji).

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 6 na str. 26.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług – PKWiU 2015 oraz nomenklaturą PRODPOL stosowaną w badaniach produkcji wyrobów przemysłowych, która zharmonizowana jest z Listą PRODCOM, rekomendowaną przez EUROSTAT do badań produktowych w krajach członkowskich UE. W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących sumę niektórych pozycji PKWiU/PRODPOL-u.

Ponadto w niektórych wyrobach zastosowano skrócone nazwy.

4. **Produkcja sprzedana** dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with the Polish Classification of Activities (the NACE Rev. 2), in the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas steam, and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities", as an additional grouping.

In table 3 data on production of products concern entities producing industrial products independently of the conducted activity classified according to the NACE Rev. 2. Moreover, budgetary units and establishments and till 2010 auxiliary units of budgetary units (classified to the above mentioned sections) are also included.

2. Data were compiled using the **enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 26.

3. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Goods and Services – PKWiU 2015 and PRODPOL nomenclature used in surveys of manufacturing industrial products which is harmonized with PRODCOM List, recommended by the EUROSTAT for product surveys in EU member states. In some cases products are presented according to additional groupings, comprising the sum of some PKWiU/PRODPOL headings.

Moreover, abbreviated names were used for some products.

4. **Sold production** concerns the total activity of an economic entity, i.e. both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of paid work and services rendered, i.e. both industrial and non-industrial;
- 3) flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent's fee in the case of concluding an agency agreement;

- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję ceny bazowej podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 10 na str. 27.

Jako **cenę stałą** od 2016 r. przyjęto ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne – na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) – czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane dotyczące **zatrudnienia w przemyśle** obejmują zatrudnionych na podstawie stosunku pracy.

Do zatrudnionych w przemyśle nie zaliczono:

- 1) uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego,
- 2) agentów,
- 3) osób wykonujących pracę nakładczą.

Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych wynagrodzeń wykazano w przeliczeniu niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych.

- 4) the value of products in the form of settlements in kind;

- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented at basic prices. The definition of basic price is given in general notes to the Yearbook, item 10 on page 27.

As **constant prices** since 2016, 2015 constant prices (2015 average current prices) have been adopted.

5. Data concerning production include the value of outwork.

Outwork in industry is the paid execution, by natural persons – on the order of and for the benefit of economic entities (outworkers) – of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.

6. Data concerning **paid employment in industry** include employees hired on the basis of employment contracts.

Paid employees in industry do not include:

- 1) apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training,
- 2) agents,
- 3) persons engaged in outwork.

Data concerning average paid employment and average wages and salaries are presented after converting part-time paid employees into full-time paid employees.

Budownictwo

1. Informacje dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007) do sekcji „Budownictwo”.

2. Dane według działów PKD opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika ust. 6 na str. 26.

3. **Produkcja budowlano-montażowa** dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów – wykonane siłami własnymi systemem zleceńiowym przez podmioty budowlane na rzecz obcych zleceńiodawców.

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Dane o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów) dotyczą:

- w zakresie liczby budynków – budynków nowo wybudowanych,
- w zakresie kubatury budynków – budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

Construction

1. Information concerns activities of economic entities included in accordance with the Polish Classification of Activities (the NACE Rev. 2) in the section “Construction”.

2. Data according to the NACE Rev. 2 divisions were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in general notes to the Yearbook, item 6 on page 26.

3. **Construction and assembly production** concerns activity realized domestically and includes construction works with an investment and a restoration-conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contract system for outside clients.

4. The division of construction and assembly production by type of construction as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Types of Constructions (PKOB).

5. Data on **buildings completed** (by all investors) concern:

- within the scope of the number of buildings – newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings – newly built and expanded buildings (the expanded part only).

6. Dane dotyczące zatrudnienia w budownictwie obejmują zatrudnionych na podstawie stosunku pracy.

Do zatrudnionych w budownictwie nie zaliczono:

- 1) uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego,
- 2) agentów,
- 3) osób wykonujących pracę nakładczą.

Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych wynagrodzeń wykazano w przeliczeniu niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych.

6. Data concerning paid employment in construction include employees hired on the basis of employment contracts.

Paid employees in construction do not include:

- 1) apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training,
- 2) agents,
- 3) persons engaged in outwork.

Data concerning average paid employment and average wages and salaries are given after converting of part-time paid employees into full-time paid employees.

Przemysł
Industry

TABL. 1 (245). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
	w mln zł		in mln zł	w odsetkach in percent		2016 = = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące		current prices			
OGÓŁEM	173623,3	193638,7	203661,3	221533,3	100,0	104,8
TOTAL						
sektor publiczny	37833,0	27978,2	27450,0	31405,1	14,2	x
public sector						
sektor prywatny	135790,3	165660,5	176211,3	190128,2	85,8	x
private sector						
Górnictwo i wydobywanie	23162,7	21351,9	20395,0	23368,5	10,5	91,3
Mining and quarrying						
w tym: of which:						
Wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego (lignitu)	22462,1	19514,1	18639,5	21393,0	9,7	89,4
Mining of coal and lignite						
Przetwórstwo przemysłowe	133106,4	159739,4	171189,7	184939,1	83,5	106,1
Manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych	9582,0	12438,7	13312,9	14335,1	6,5	106,1
Manufacture of food products						
Produkcja napojów	#	3742,2	3691,9	3539,3	1,6	94,1
Manufacture of beverages						
Produkcja wyrobów tekstylnych	608,6	902,5	1162,5	1177,6	0,5	101,2
Manufacture of textiles						
Produkcja odzieży	407,3	506,4	547,9	573,1	0,3	105,0
Manufacture of wearing apparel						
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^A	400,0	490,5	536,6	586,4	0,3	107,1
Manufacture of leather and related products						
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^A	921,7	1264,6	1534,1	1568,4	0,7	105,8
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^A						
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	741,4	876,3	988,3	1073,4	0,5	108,2
Manufacture of paper and paper products						
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośni- ków informacji	376,9	643,0	630,1	681,4	0,3	105,7
Printing and reproduction of recorded media						

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (245). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a** (cd.)
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		2016 = = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	w mln zł		in mln zł	w odset- kach in percent		
	ceny bieżące		current prices			
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej ^Δ	4542,4	#	#	#	#	#
Manufacture of coke, refined petroleum products						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicz- nych	3102,3	4205,1	4286,7	4418,8	2,0	104,2
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	#	#	#	#	#	#
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	7262,4	10661,6	12162,3	13689,3	6,2	111,9
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineral- nych surowców niemetalicznych	5432,7	7678,8	9250,3	9813,9	4,4	108,2
Manufacture of other non-metallic mineral products						
Produkcja metali	22119,4	24004,6	23254,6	31361,6	14,2	119,8
Manufacture of basic metals						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	11464,7	17214,7	18411,6	19054,6	8,6	101,9
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja komputerów, wyrobów elektro- nicznych i optycznych	1143,2	762,2	841,4	1006,6	0,5	111,4
Manufacture of computer, electronic and optical products						
Produkcja urządzeń elektrycznych	4904,7	7592,6	7034,1	6767,0	3,1	95,9
Manufacture of electrical equipment						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	5176,2	4909,0	4629,5	4970,1	2,2	107,0
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	44651,9	50769,6	57563,2	57002,7	25,7	101,9
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers						
Produkcja pozostałego sprzętu transporto- wego	2047,3	2575,0	2463,6	3061,3	1,4	126,3
Manufacture of other transport equipment						
Produkcja mebli	702,7	1132,3	1312,5	1389,6	0,6	106,1
Manufacture of furniture						
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	12424,8	7067,7	6658,4	7020,3	3,2	107,9
Electricity, gas, steam and air condition- ing supply						

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (245). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (dok.)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		2016 = = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	w mln zł		in mln zł	w odset- kach in percent		
	ceny bieżące		current prices			
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	4929,3	5479,6	5418,2	6205,5	2,8	110,5
w tym: of which:						
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	1622,2	1931,0	1954,0	2008,4	0,9	103,6
Water collection, treatment and supply						
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery	2817,7	2887,1	2723,5	3433,0	1,5	117,5

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (246). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH
 W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
**SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES
 IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY^a (current prices)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	173623,3	193638,7	203661,3	221533,3	TOTAL
podmioty o liczbie zatrudnionych:					entities with following number of paid employees:
49 osób i mniej	13008,3	16456,3	17324,3	19294,3	49 persons and less
50 – 249	29363,3	36182,5	36584,8	37248,1	50 – 249
250 – 499	21608,9	23146,9	26332	25952,0	250 – 499
500 – 999	26149,9	24360,8	29354	28161,1	500 – 999
1000 osób i więcej	83492,8	93492,3	94066,3	110877,7	1000 persons and more

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (247). PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a

WYROBY	2010	2015	2016	2017		PRODUCTS
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %	
Węgiel kamienny ^b w mln t	66,9	61,4	58,0	53,0	80,3	Hard coal ^b in mln t
Soki z owoców i warzyw w tys. hl	1665,0	1873,2	2254,2	2141,5	23,7	Fruit and vegetable juice in thous. hl
Mleko płynne przetworzone ^c w tys. hl	415,8	285,5	301,5	315,1	0,9	Processed liquid milk ^c in thous. hl
Sery i twarogi w tys. t	29,1	23,0	23,2	25,9	2,9	Cheese and curd in thous. t
Piwo otrzymywane ze słodu ^d w mln hl	11,0	11,1	11,1	10,2	25,2	Beer from malt ^d in mln hl
Okrycia i ubiory z tkanin w tys. szt:						Clothes and garments in thous. units:
garnitury i komplety męskie lub chłopięce	186	198	209	191	12,8	men's or boys' suits and ensembles
kostiumy i komplety damskie lub dziewczęce	48	25	27	12	2,0	women's or girls' suits and ensembles
Obuwie z wierzchami wykonany- mi ze skóry ^e w tys. par	1160	1591	1574	1715	11,6	Footwear with leather uppers ^e in thous. pairs
Tarcica w dam ³	217,9	178,7	181,7	130,3	2,6	Sawnwood in dam ³
w tym iglasta	212,4	172,1	178,4	127,8	2,9	of which coniferous sawnwood
Okna i drzwi, ościeżnice i progi z drewna w tys. szt	1160	2675	2937	3152	22,9	Wooden windows and their fra- mes, doors and their frames and thresholds in thous. units
Papier i tektura w tys. t	106,8	82,2	75,8	89,8	1,9	Paper and paperboard in thous. t
Koks i półkoks z węgla kamien- nego i brunatnego (lignitu) lub torfu; węgiel retortowy w tys. t	4841,6	8602,7	8615,0	#	#	Coke and semi-coke obtained from coal, lignite or peat; retort carbon in thous. t
Cegła w mln cegieł	51,5	26,3	15,7	13,7	2,2	Bricks in mln bricks

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Z wyłączeniem brykietów i podobnych paliw stałych. c Łącznie z mlekiem przerzutowym do dalszej produkcji. d O objętościowej mocy alkoholu powyżej 0,5%. e Bez obuwia sportowego, obuwia z metalowym noskiem ochronnym oraz obuwia specjalnego różnego typu; łącznie z obuwem ze spodem z drewna.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Excluding coal briquettes and similar solid fuels. c Including milk for further processing. d Of an alcoholic strength of more than 0,5%. e Excluding sports footwear, footwear incorporating a protective metal toe-cap and miscellaneous special footwear; including footwear with wooden outer soles.

TABL. 4 (248). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
OGÓŁEM	440604	425324	429092	435208
TOTAL				
sektor publiczny	145387	112494	102886	97705
public sector				
sektor prywatny	295218	312830	326206	337503
private sector				
Górnictwo i wydobywanie	119006	98402	89117	84662
Mining and quarrying				
Przetwórstwo przemysłowe	283315	296267	309601	320223
Manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	33983	32132	31794	32106
Manufacture of food products				
Produkcja napojów	2946	3095	3158	3194
Manufacture of beverages				
Produkcja wyrobów tekstylnych	4411	4285	5010	5132
Manufacture of textiles				
Produkcja odzieży	6392	4976	5225	5288
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	2969	2937	3087	3004
Manufacture of leather and related products				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	5793	5514	5847	5812
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	2980	2517	2719	2687
Manufacture of paper and paper products				
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	1894	2337	2498	2658
Printing and reproduction of recorded media				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych produktów	6363	5980	6590	6361
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	98	136	128	137
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucz- nych	22909	27811	30214	32383
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	14352	15174	16869	17921
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja metali	28225	25526	26157	27794
Manufacture of basic metals				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	34913	41539	41652	43656
Manufacture of metal products ^Δ				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicz- nych i optycznych	2613	2869	3025	3196
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	15168	16113	15992	16218
Manufacture of electrical equipment				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 4 (248). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
Produkcja maszyn i urządzeń ^a	18966	16997	15696	15061
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^a	45454	54380	59915	63810
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego Manufacture of other transport equipment	3875	4524	4492	4393
Produkcja mebli	5337	5533	6140	6055
Manufacture of furniture				
Pozostała produkcja wyrobów	4137	3908	4147	4384
Other manufacturing				
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	16179	14789	15699	15795
Repair and installation of machinery and equipment				
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^a ...	18205	11368	10881	10583
Electricity, gas, steam and air conditioning supply				
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^a	20078	19286	19493	19740
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
w tym: of which:				
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	8380	8186	8245	8202
Water collection, treatment and supply				
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^a	9220	8356	8331	8522
Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (249). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w zł in zł			
OGÓŁEM	4026,04	4769,95	4792,77	5003,27
TOTAL				
sektor publiczny	5435,62	6694,06	6664,61	6738,84
public sector				
sektor prywatny	3331,85	4078,05	4202,39	4500,83
private sector				
Górnictwo i wydobywanie	5792,43	6916,73	6854,23	6945,75
Mining and quarrying				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (249). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a (cd.)
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w zł in zł			
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	3240,24	4040,38	4177,26	4471,09
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	2264,61	2730,04	2871,77	3098,50
Manufacture of food products				
Produkcja napojów	6258,09	7217,58	7434,21	7425,97
Manufacture of beverages				
Produkcja wyrobów tekstylnych	2354,44	2868,11	3078,10	3306,48
Manufacture of textiles				
Produkcja odzieży	1695,11	2178,81	2302,94	2493,16
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	1867,13	2361,78	2456,34	2692,39
Manufacture of leather and related products				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	2015,40	2515,69	2702,72	2911,31
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	2667,44	3418,85	3562,69	3979,43
Manufacture of paper and paper products				
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	2719,69	3405,54	3490,34	3771,33
Printing and reproduction of recorded media				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych produktów	3790,18	4662,07	4665,77	5080,74
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	2697,53	5028,43	5575,85	4472,06
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2949,29	3615,43	3754,37	4258,18
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	3625,04	4626,27	4903,05	5268,55
Manufacture of other non-metallic mineral products				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (249). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w zł in zł			
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)				
Produkcja metali	3978,57	4946,15	5166,88	5416,63
Manufacture of basic metals				
Produkcja wyrobów z metali ^a	3129,90	4040,54	4164,69	4403,86
Manufacture of metal products ^a				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicz- nych i optycznych	3342,51	4121,33	4279,74	4474,91
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	3424,80	4315,49	4231,30	4474,91
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^a	3622,92	4271,88	4470,53	4764,48
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^a	3702,84	4531,94	4655,69	4934,33
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego Manufacture of other transport equipment	3012,82	4626,78	4923,66	5263,38
Produkcja mebli	2035,10	2541,51	2616,37	2873,95
Manufacture of furniture				
Pozostała produkcja wyrobów	2194,36	2804,67	2932,99	3213,85
Other manufacturing				
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	3689,02	4600,91	4655,58	4900,73
Repair and installation of machinery and equipment				
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^a ...	5322,46	6426,80	6521,28	6776,04
Electricity, gas, steam and air conditioning supply				
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^a	3469,05	4047,76	4179,49	4354,92
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
w tym: of which:				
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	3654,16	4394,53	4547,05	4676,64
Water collection, treatment and supply				
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^a	3207,89	3569,84	3694,93	3938,83
Waste collection, treatment and disposal acti- vities; materials recovery				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Budownictwo
Construction

TABL. 6 (250). PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a (ceny bieżące)
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	16439,1	18914,5	19127,8	19090,6	100,0	TOTAL
w tym:						of which:
Podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób	9673,0	10421,2	9183,8	9902,7	51,9	Entities employing more than 9 persons
Budowa budynków ^A	3210,3	2898,7	2591,0	2738,6	14,3	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^A	3789,6	3912,9	3212,5	3803,9	19,9	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	2673,1	3609,6	3380,3	3360,2	17,6	Specialized construction activities

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa śląskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

a Realized by enterprises which have a seat of board in Śląskie Voivodship, without subcontractors participation.

TABL. 7 (251). PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTION (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyjnym Works with an investment character	Roboty o charakterze remontowym Works with a renovation (restoration) character	SPECIFICATION	
		w mln zł in mln zł			
OGÓŁEM	2010	9673,0	5435,6	4237,5	TOTAL
	2015	10421,2	5611,6	4809,6	
	2016	9183,8	5354,4	3829,4	
	2017	9902,7	6098,2	3804,5	
Budynki	4406,9	2714,9	1692,0	Buildings	
Budynki mieszkalne	1259,1	722,6	536,5	Residential buildings	
budynki mieszkalne jednorodzinne	294,1	182,9	111,2	one-dwelling buildings	
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe	891,1	511,4	379,7	two- and more dwelling buildings	
budynki zbiorowego zamieszkania	74,0	28,3	45,6	residences for communities	

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa śląskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Realized by enterprises which have a seat of board in Śląskie Voivodship, without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7 (251). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPES OF CONSTRUCTION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyj- nym Works with an investment character	Roboty o charakterze remontowym Works with a renovation (restoration) character	SPECIFICATION
		w mln zł	in mln zł	
Budynki (dok.)				Buildings (cont.)
Budynki niemieszkalne	3147,8	1992,3	1155,4	Non-residential buildings
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	74,6	45,9	28,7	hotels and similar buildings
budynki biurowe	257,8	137,3	120,5	office buildings
budynki handlowo-usługowe	645,7	477,9	167,8	wholesale and retail trade buildings
budynki transportu i łączności	13,1	8,9	4,3	traffic and communication buildings
budynki przemysłowe i magazynowe	1537,4	945,9	591,4	industrial buildings and ware- houses
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyj- nym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej	546,4	339,1	207,3	public entertainment, educa- tion, hospital or institutional care buildings and sports halls
pozostałe budynki niemieszkalne	72,7	37,3	35,4	other non-residential buildings
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	5495,8	3383,3	2112,5	Civil engineering works
Infrastruktura transportu	2463,4	1533,6	929,7	Transport infrastructures
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	1433,0	841,7	591,2	motorways (highways), expressways, streets and roads
drogi szynowe, drogi kolei napo- wietrznych lub podwieszanych	272,7	132,0	140,8	railways, suspension and elevated railways
drogi lotniskowe	#	#	-	airfield runways
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	593,5	422,4	171,1	bridges, elevated highways, tunnels and subways
budowle wodne	#	#	26,6	harbours, waterways, dams and other water works
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	1126,8	705,8	421,1	Pipelines, communication and electricity lines
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	615,8	398,9	216,9	long-distance pipelines, com- munication and electricity power lines
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	511,0	306,8	204,1	local pipelines and cables
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	1772,6	1032,6	740,0	Complex constructions on industrial sites
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe	133,0	111,3	21,7	Other civil engineering works

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa śląskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Realized by enterprises which have a seat of board in Śląskie Voivodship, without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8 (252). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a
BUILDINGS COMPLETED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Budynki^b	9202	9373	9828	10147	Buildings^b
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszka- niowe ^c	7004	7146	7311	7840	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
miasta	5407	5594	5944	6094	urban areas
wieś	3795	3779	3884	4053	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	8154	8190	8517	8801	Of which private buildings ^d
miasta	4472	4524	4779	4878	urban areas
wieś	3682	3666	3738	3923	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniove ^c	6589	6575	6731	7101	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
niemieszkalne	1478	1551	1723	1660	non-residential
w tym gospodarstw rolnych	151	157	193	203	of which farm buildings
Kubatura^e w dam³	13954,3	15114,3	15990,7	20184,6	Cubic volume^e in dam³
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszka- kaniowe ^c	5588,4	5720,2	6012,2	6312,1	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
miasta	10711,2	11625,4	12200,1	15531,0	urban areas
wieś	3243,1	3488,9	3791,7	4653,7	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	6498,5	6580,7	6321,9	6934,2	Of which private buildings ^d
miasta	3845,5	3651,2	3457,9	3636,1	urban areas
wieś	2653,0	2929,4	2863,9	3298,1	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniove ^c	4700,5	4791,9	4856,0	5050,8	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
niemieszkalne	1777,1	1745,7	1430,7	1858,7	non-residential
w tym gospodarstw rolnych	138,4	254,1	305,9	463,1	of which farm buildings

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 332. b Nowo wybudowane. c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). d Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem. e Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 5 on page 332. b Newly built. c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). d Realized by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent. e Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9 (253). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW**
BUILDINGS COMPLETED^a BY TYPES OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
BUDYNKI^b BUILDINGS^b					
Budynki mieszkalne	7095	7210	7375	7882	Residential buildings
w tym:					of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkańciowe ^c	7004	7146	7311	7840	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne	6776	6816	6971	7406	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	5	3	7	5	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	2107	2163	2453	2265	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	52	40	27	29	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	83	81	82	52	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	467	364	324	309	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	6	4	8	3	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	839	1087	1337	1152	Garage buildings
Budynki przemysłowe	157	103	126	116	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	191	205	249	223	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	23	16	12	5	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	13	19	13	17	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	32	22	16	24	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	46	24	9	11	Sports halls
Budynki gospodarstw rolnych	162	162	199	203	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	16	11	11	11	Buildings used as places of worship and for religious activities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 332. b Nowo wybudowane. c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). d Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 5 on page 332. b Newly built. c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). d Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9 (253). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW (dok.)
 BUILDINGS COMPLETED^a BY TYPES OF BUILDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
KUBATURA ^d W DAM ³ CUBIC VOLUME ^d IN DAM ³					
Budynki mieszkalne	5635,6	5765,4	6063,8	6355,1	Residential buildings
w tym:					of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkańc ^c	5588,4	5720,2	6012,2	6312,1	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne	4703,6	4810,5	4888,8	5049,1	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	26,8	27,3	34,1	30,4	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	8318,7	9348,9	9926,9	13829,5	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	151,7	88,5	119,0	114,0	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	505,4	444,8	689,4	284,7	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	2185,3	2160,5	1116,4	962,8	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	7,3	52,3	164,7	15,9	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	213,5	180,1	146,1	132,4	Garage buildings
Budynki przemysłowe	2418,3	2472,6	2734,6	3983,8	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	1791,0	2454,9	3993,4	6686,8	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	57,5	469,9	47,1	10,9	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	173,4	235,9	98,3	132,8	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	164,9	158,8	124,2	281,7	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	392,8	274,1	244,9	673,7	Sports halls
Budynki gospodarstw rolnych	171,0	262,6	369,1	463,1	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	71,4	79,9	58,1	45,0	Buildings used as places of worship and for religious activities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 332. b Nowo wybudowane. c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). d Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 5 on page 332. b Newly built. c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). d Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 10 (254). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	64288	53149	51688	51174	Average paid employment
sektor publiczny	2272	1280	1341	1195	public sector
sektor prywatny	62016	51869	50347	49980	private sector
Budowa budynków ^Δ	22391	15294	15342	15303	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	20776	18113	16706	16868	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	21122	19472	19640	19004	Specialized construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	2919,04	3443,12	3616,71	3802,10	Average monthly gross wages and salaries in zł
sektor publiczny	4056,04	4811,39	4670,86	4791,81	public sector
sektor prywatny	2877,39	3409,36	3588,63	3778,44	private sector
Budowa budynków ^Δ	2554,81	2915,84	3062,88	3265,66	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	3182,17	3647,87	3918,47	4215,12	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne ..	3046,22	3663,76	3792,65	3867,50	Specialized construction activities

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

DZIAŁ XVII TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA

Uwagi ogólne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 XII ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. Linia kolejowa jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. **Drogi publiczne**, na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 III 1985 r. o drogach publicznych (jednolity tekst Dz. U. 2016 r. poz. 1440), dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Do **dróg krajowych** zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i towarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

Do **dróg o nawierzchni twardej** zalicza się drogi o nawierzchni twardej ulepszonej (z kostki kamiennej, klinkieru, betonu, z płyt kamienno-betonowych, bitumu) oraz drogi o nawierzchni nieulepszonej (tłuczniowej i brukowej).

CHAPTER XVII TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS

General notes

Transport

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31 XII were established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and broad gauge railway lines (data concerning the length of these lines are given in terms of standard gauge lines) operating on that day. The railway line is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. **Public roads**, on the basis of the Law on Public Roads dated 21 III 1985 (uniform text, Journal of Laws from 2016 item 1440) are divided into the following categories: national roads, regional roads, district roads and communal roads.

National roads include:

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Regional roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among national roads.

District roads include roads other than those mentioned above, which link powiat capital cities with gmina capital cities and gmina capital cities with other such cities.

Communal roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Urban roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Non-urban roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

Hard surface roads include roads with improved surface (cobble stone, clinker, concrete, stone and concrete slabs, bitumen) and roads with unimproved surface (with macadam or cobbled surface).

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przyjęła zasadę, że w przypadku nie przekazania przez zarządcę dróg danych za ostatni okres sprawozdawczy przyjęto ostatnie przekazane dane.

3. Od 2009 r. dane o pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych według stanu w dniu 31 XII pochodzą z Centralnej Ewidencji Pojazdów (CEPiK) prowadzonej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji i nie obejmują pojazdów wyrejestrowanych. Do roku 2010 dane nie obejmują również pojazdów posiadających pozwolenie czasowe wydawane w końcu danego roku. Pozwolenie czasowe wydawane jest na okres do około 30 dni w celu załatwienia wszystkich formalności związanych z rejestracją pojazdu i niezbędnych do otrzymania docelowego dowodu rejestracyjnego.

W latach 2002–2008 dane dotyczące pojazdów samochodowych i ciągników pozyskiwane były z ewidencji prowadzonych przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, przy czym w latach 2004–2008 – z systemu „POJAZD” służącego do rejestracji pojazdów w organach rejestrujących pojazdy. Do 2001 r. dane o pojazdach samochodowych i ciągnikach pochodziły z ewidencji prowadzonych przez wojewodów.

4. Dane o liniach regularnej komunikacji autobusowej obejmują:

- linie miejskie, tj. linie w obrębie miast z ewentualnym przekroczeniem granic miasta do najbliższej strefy ciężenia o długości od 5 do 10 km,
- linie podmiejskie, tj. linie w granicach 50–60 km łączące osiedla wiejskie z ośrodkami gminnymi, powiatowymi i wojewódzkimi,
- linie regionalne, tj. linie w granicach powyżej 50–60 km do 160 km obejmujące obszar kilku stycznych województw, łączące ośrodki gminne i mniejsze miasta z ważniejszymi ośrodkami miejsko-przemysłowymi regionu,
- linie dalekobieżne, tj. linie powyżej 160 km obejmujące swym zasięgiem obszar dwóch lub więcej regionów, łączące miasta wojewódzkie oraz ważniejsze ośrodki przemysłowe, kulturalne i turystyczno-uzdrowiskowe z dużymi aglomeracjami miejsko-przemysłowymi kraju,
- linie międzynarodowe, tj. linie wybiegające poza granice państwa.

Linia autobusowa jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w km pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od ilości kursów autobusów odbywających się na tej linii.

5. Transport samochodowy zarobkowy obejmuje usługi przewozowe za opłatą. Do 2003 r. za transport samochodowy zarobkowy uważano transport, w którym usługi transportu stanowiły podstawową działalność gospodarczą.

The General Directorate for National Roads and Motorways has adopted the principle that in case of lack of transfer of data for the current reporting period by the roads manager, data available for the last reporting period have been accepted.

3. Since 2009 data on registered road vehicles and tractors as of 31 December are obtained from the Central Vehicle Register maintained by the Ministry of the Interior and Administration and do not include vehicles being devoid of car registration. Till 2010 data do not include also vehicles having temporary permission given by the end of reference year. Temporary permission is passed by about 30 daily period with the aim of taking care of formalities connected with vehicle registration and receiving ordinary registration book.

In years 2002–2008 data on road motor vehicles and tractors were obtained from databases maintained by starosts, presidents of cities and mayors, but in years 2004–2008 from the system “POJAZD” being designed for vehicle registration in bodies registering vehicles. Until 2001 data on road motor vehicles and tractors were obtained from registers maintained by voivodes.

4. Data concerning line of scheduled bus communication include:

- urban lines, i.e. lines within cities, possibly with crossing the boundaries of the town into the nearest gravitation area, of the length of 5 to 10 km,
- suburban lines, i.e. lines of the length of 50 to 60 km, which connect villages with gmina, powiat or voivodship centres,
- regional lines, i.e. lines of the length of more than 50–60 km up to 160 km, going through several adjacent voivodships, connecting gmina centres and smaller towns with more important urban and industrial centres of the region,
- long-distance lines, i.e. lines of the length of more than 160 km, going through two or more regions, connecting voivodship capital cities and more important industrial, cultural and tourist centres with large urban and industrial agglomerations of the country,
- international lines, i.e. lines reaching outside national borders.

A bus line is a permanent road link between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses travelling between these locations on a regular basis according to a defined schedule.

The length of a bus line is the length of the route in km between the two terminal locations regardless of the number of trips made by buses on that line.

5. Hire or reward road transport includes services for remuneration. Till 2003 hire or reward transport included entities for which road transport services were the basic economic activity.

6. Informacje o **komunikacji miejskiej naziemnej** dotyczą **komunikacji autobusowej, tramwajowej i trolejbusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, publicznych i prywatnych. W danych o komunikacji autobusowej uwzględniono również autobusy pospieszne oraz obsługę ruchu podmiejskiego i międzymiastowego; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw Państwowej Komunikacji Samochodowej obsługujących niektóre miasta oraz linii i tras komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, tramwajowych, trolejbusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

Długość tras jest to długość odcinków ulic (dróg, torowisk), po których kursują autobusy, tramwaje lub trolejbusy.

7. Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

8. Dane o przewozach ładunków i pasażerów **transportem lotniczym** obejmują ładunki i pasażerów przewiezionych w lotach rozkładowych, dodatkowych i wynajętych (czarterowych) samolotami polskich przewoźników transportu lotniczego rozkładowego (transport pasażerów lub ładunków na stałych trasach i według stałych rozkładów lotów) oraz innych polskich przewoźników świadczących zarobkowo tego rodzaju usługi w komunikacji międzynarodowej i w komunikacji krajowej. Wielkość przewozów ładunków ustala się jako sumę wagi brutto przesyłek towarowych, pocztowych i bagażu płatnego.

Telekomunikacja

1. Informacje w zakresie usług telekomunikacyjnych – operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej, tj. sieci służącej do świadczenia usług telekomunikacyjnych (z wyłączeniem sieci wewnętrznej – sieci eksploatowanej przez podmioty wyłącznie na własne potrzeby lub założonej w budynkach niemieszkalnych usytuowanych na terenie jednej nieruchomości gruntowej).

2. **Telefoniczne łącza główne** obejmują standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej) oraz łącza w dostępcach ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci dla transmisji głosu, obrazu, faksów, danych.

6. Information regarding **urban ground transport** concerns **bus, tram and trolley bus communication** and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies. In the data regarding bus service, express buses and minibuses as well as suburban and intercity service have also been included; data do not include the activity of the Państwowa Komunikacja Samochodowa enterprises servicing some urban areas as well as transport lines and routes exclusively servicing work places.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles marked with the same number or letter. The length of transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, tram and trolley bus lines over which vehicles marked with separate numbers or letters travel.

The **length of routes** is the length of the sections of streets (roads, tracks) over which buses, trams or trolley buses travel.

7. Data regarding **road traffic accidents** cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

A **road traffic accident fatality** is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road traffic accident injury** is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

8. Data concerning **air transport** of goods and passengers include freight and passengers carried on scheduled flights, additional and rented (chartered), by aircrafts owned by Polish operators in scheduled air transport (transport of passengers or goods on permanent routes and according to permanent flight schedules) as well as other Polish operators providing such services against payment in international and national transport. Volume of goods transport is the total gross weight of all goods and postal parcels as well as paid luggage.

Telecommunications

1. Information in scope of telecommunication services – operators of the public telecommunication network, i.e., the network used for rendering telecommunications services (excluding internal networks – networks used by entities exclusively for their own needs or installed in non-residential buildings located on a single piece of real estate)

2. **Telephone main line** includes standard main line (fixed line telephone subscribers) and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e. a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data.

Transport
Transport

TABL. 1 (255). LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE^a
Stan w dniu 31 XII
RAILWAY LINES OPERATED^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w km in km				
OGÓŁEM^b	2155	1970	1964	1943	TOTAL^b
Normalnotorowe	2155	1970	1964	1943	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	1744	1653	1655	1636	of which electrified
jednotorowe	1043	913	910	911	single track
dwu- i więcej torowe	1112	1057	1054	1032	double and more tracks
Na 100 km² powierzchni ogólnej ..	17,5	16,0	15,9	15,8	Per 100 km² of total area

a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej. b Nie wystąpiły linie kolejowe szerokotorowe i wąskotorowe.

a Data concern PKP network and other entities managing railway network. b Broad and narrow gauge lines have not existed.

TABL. 2 (256). DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI
Stan w dniu 31 XII
HARD SURFACE PUBLIC ROADS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o nawierz- chni ulep- szonej of which improved	
				w km in km		
OGÓŁEM	21264	21649	21762	21807	20505	TOTAL
miejskie	9543	9781	9879	9867	9579	urban
zamiejskie	11721	11867	11883	11940	10926	non-urban
Krajowe	1133	1222	1221	1228	1227	National
miejskie	581	632	631	640	639	urban
zamiejskie	552	590	590	589	588	non-urban
Wojewódzkie	1424	1518	1531	1496	1495	Regional
miejskie	539	600	613	597	596	urban
zamiejskie	885	918	918	899	899	non-urban
Powiatowe	6062	6098	6067	6067	6017	District
miejskie	2518	2543	2540	2524	2505	urban
zamiejskie	3543	3555	3526	3542	3512	non-urban
Gminne	12645	12801	12944	13016	11766	Communal
miejskie	5905	6007	6095	6106	5839	urban
zamiejskie	6740	6804	6849	6910	5927	non-urban

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

TABL. 3 (257). POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE^a
 Stan w dniu 31 XII
 REGISTERED ROAD VEHICLES AND TRACTORS^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M^b	2521534	2952996	3061756	3148647	T O T A L^b
w tym:					of which:
Samochody osobowe	2041565	2398119	2487250	2559013	Passenger cars
Autobusy	10193	10969	11170	11435	Buses
Samochody ciężarowe i ciągniki siodłowe ^c	305749	342406	351195	357958	Lorries and road tractors ^c
Ciągniki balastowe i rolnicze ...	56536	60415	61398	62198	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	91277	121792	130429	136900	Motorcycles

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 349. b Łącznie z trolejbusami. c Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.
 a See general notes, item 3 on page 349. b Including trolley buses. c Including vans.

TABL. 4 (258). LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a
 Stan w dniu 31 XII
 REGULAR BUS COMMUNICATION LINES^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Krajowe: liczba	1163	702	619	599	National: number
	długość w km	50479	29450	26076	
dalekobieżne: liczba	29	23	16	12	long distance: number
	długość w km	11773	6697	5690	
regionalne: liczba	156	84	51	45	regional: number
	długość w km	12089	6481	4504	
podmiejskie: liczba	955	573	525	523	suburban: number
	długość w km	26217	16019	15549	
miejskie: liczba	23	22	27	19	urban: number
	długość w km	400	253	333	
Międzynarodowe: liczba	18	8	1	1	International: number
	długość w km	33321	15738	801	

a Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzących regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international communication activity; excluding urban transport enterprises.

TABL. 5 (259). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a**
HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					National communication
Przewozy ładunków w tys. t	12852,7	15422,4	14985,9	17011,9	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	177,3	108,6	95,2	82,9	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	52531,9	31088,1	27733,2	27699,8	Transport of passengers ^b in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	30,6	29,8	28,0	29,3	Average transport distance per passenger in km
Komunikacja międzynarodowa					International communication
Przewozy ładunków w tys. t	7840,0	15288,4	14872,4	17854,9	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	1153,0	894,0	959,0	811,2	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	254,2	218,6	134,4	157,7	Transport of passengers ^b in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	2184,7	2107,7	1994,3	1835,8	Average transport distance per passenger in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Excluding transports by urban road transport fleet (of which by taxis).

TABL. 6 (260). **KOMUNIKACJA MIEJSKA^a**
Stan w dniu 31 XII
URBAN TRANSPORT^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna – linie w km ...	11257	12829	11849	12209	Transport network - lines in km
autobusowe	10839	12353	11363	11719	bus
tramwajowe	346	395	405	408	tram
trolejbusowe	72	81	81	81	trolley bus
Tabor:					Fleet of:
autobusy: w sztukach	1983	1937	1873	1977	buses: in units
liczba miejsc	221992	216663	206363	210982	number of seats
tramwaje: w sztukach	394	368	359	355	trams: in units
liczba miejsc	51666	54039	52928	52377	number of seats
trolejbusy: w sztukach	21	21	21	21	trolley buses: in units
liczba miejsc	2331	1869	1867	1867	number of seats
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) w mln:					Transport of passengers ^b (during the year) in mln:
komunikacja naziemna	461	417	414	406	ground transport

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Dane szacunkowe.

a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. b Estimated data.

TABL. 7 (261). RUCH PASAŻERÓW^a W PORTACH LOTNICZYCH
PASSENGER TRAFFIC^a AT AIRPORTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pasażerowie przybyli ^b z portów w tys.:					Passenger arrivals ^b from airports in thous.:
krajowych	60,1	28,6	29,8	50,0	domestic
zagranicznych	1123,4	1482,8	1557,3	1882,6	foreign
Pasażerowie odprawieni ^c do portów w tys.:					Passenger departures ^c to airports in thous.:
krajowych	48,7	31,0	31,9	50,5	domestic
zagranicznych	1149,3	1505,6	1585,5	1902,7	foreign

a Dane nie obejmują dzieci w wieku do 2 lat. b–c Pasażerowie, dla których Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach jest: b – portem zakończenia podróży rozpoczętej w porcie krajowym lub zagranicznym, c – portem rozpoczęcia podróży kończącej się w porcie krajowym lub zagranicznym.

a Data not include children below the age of 2. b–c Passengers for whom the indicated domestic International Airport Katowice in Pyrzowice is: b – the final destination of a journey begun at a domestic or foreign airport, c – the point of departure for a journey terminating at a domestic or foreign airport.

TABL. 8 (262). PRZEŁADUNEK^a ŁADUNKÓW W PORTACH LOTNICZYCH
FREIGHT LOADED AND UNLOADED^a AT AIRPORTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tonach		in tonnes		
Ładunki przybyłe z portów ^b					Freight arrivals from airports ^b
krajowych	702	171	136	177	domestic
zagranicznych	5661	6799	7379	8755	foreign
Ładunki odprawione do portów ^b					Freight deapartures to airports ^b
krajowych	564	190	148	321	domestic
zagranicznych	4268	5588	7193	8088	foreign

a W lotach komunikacyjnych. b Patrz uwagi do działu ust. 8 str. 350.

a In transport flights. b See general notes, item 8 on page 350.

TABL. 9 (263). WYPADKI DROGOWE^a I ICH OFIARY
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wypadki	5015	3792	3650	3502	Accidents
na 10 tys. pojazdów samocho- dowych i ciągników zarejestro- wanych ^b	19,9	12,8	11,9	11,1	per 10 thous. registered motor vehicles and tractors ^b
Ofiary wypadków					Road traffic casualties
Śmiertelne	352	255	257	246	Fatalities
na 100 tys. ludności	7,6	5,6	5,6	5,4	per 100 thous. population
Ranni	6132	4584	4347	4307	Injured
na 100 tys. ludności	132,2	100,1	95,2	94,6	per 100 thous. population

a Zarejestrowane przez Policję. b Pojazdy według stanu w dniu 31 XII; od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Vehicles as of 31 XII; since 2011 including motor vehicles having temporary permission given at the end of the year.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABLE 10 (264). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYŃ I RODZAJÓW POJAZDÓW**
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wypadki	3792	3650	3502	Accidents
Z winy kierujących pojazdami	3125	3140	2967	Guilt of drivers
w tym:				of which:
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	583	618	479	inappropriate speed for road conditions
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	899	876	838	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie ..	164	119	117	incorrect overtaking
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	534	534	515	incorrect behaviour towards the pedestrian
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	356	332	387	not keeping a safe distance between vehicles
Z winy pieszych	349	303	301	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	259	217	199	of which careless entrance to the roadway
Pozostałe ^b	318	207	234	Others ^b
Pojazdy kierujących będących sprawcami wypadków	3125	3140	2967	Vehicles of drivers being accident culprits
Samochody osobowe	2409	2406	2244	Passenger cars
Motocykle	98	105	97	Motorcycles
Rowery	181	169	156	Bicycles
Motorowery	76	73	61	Mopeds
Samochody ciężarowe	227	244	272	Lorries
Inne pojazdy ^c	134	143	137	Other vehicles ^c
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	365	330	217	Accidents involving intoxicated road users
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:				of which caused by intoxicated:
Kierujących	163	168	136	Drivers
samochodami osobowymi	110	119	82	of passenger cars
motocyklami	4	9	7	of motorcycles
rowerami	27	18	26	of bicycles
motorowerami	14	17	14	of mopeds
samochodami ciężarowymi	4	3	3	of lorries
innymi pojazdami	4	2	4	of other vehicles
Pieszycy	87	77	81	Pedestrians

a Zarejestrowane przez Policję. b Dane obejmują winę pasażerów, współwinę uczestników ruchu oraz inne przyczyny. c Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Data include guilt of passengers, complicity of traffic participants and other reasons. c Including unidentified vehicles.

Source: data of the National Police Headquarters.

Telekomunikacja
Telecommunications

TABL. 11 (265). **ABONENCI TELEFONICZNI I APARATY TELEFONICZNE^a**
Stan w dniu 31 XII
TELEPHONE SUBSCRIBERS AND TELEPHONE SETS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Telefoniczne łącza główne w tys. ...	929,3	570,3	551,6	488,8	Telephone main line in thous.
w tym abonenci prywatni ^b	658,2	409,9	396,2	346,7	of which private subscribers ^b
miasta	814,8	500,3	486,9	434,0	urban areas
w tym abonenci prywatni ^b	566,0	354,5	336,6	303,9	of which private subscribers ^b
wieś	114,4	70,0	64,7	54,8	rural areas
w tym abonenci prywatni ^b	92,2	55,4	59,6	42,8	of which private subscribers ^b
w tym standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej)	796,0	485,3	468,5	376,6	of which standard main line (fixed line telephone subscri- bers)
miasta	690,4	420,7	408,8	326,0	urban areas
wieś	105,6	64,6	59,7	50,6	rural areas
Aparaty telefoniczne publiczne samoinkasujące	5160	590	282	173	Public pay telephones
miasta	4056	437	201	144	urban areas
wieś	1104	153	81	29	rural areas

a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. b Posiadający aparaty telefoniczne zainstalowane w mieszkaniach prywatnych.

a Data concern operators of public telecommunication network. b Possessing telephones installed in private dwellings.

DZIAŁ XVIII HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których przeważającym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności – PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

- 1) sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych w:
 - punktach sprzedaży detalicznej,
 - hurtowniach oraz u producentów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców;
- 2) sprzedaż towarów handlowych (konsumpcyjnych) oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej uwzględniono sprzedaż towarów zarówno ludności, jak i konsumentom zbiorowym, tj.: urzędom, instytucjom, żłobkom, przedszkolom itp., nie uwzględniono natomiast sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

3. Podziału towarów na **konsumpcyjne i niekonsumpcyjne** dokonano umownie, zaliczając do niekonsumpcyjnych te towary, których zużycie odbywa się głównie w sferze produkcji. Do towarów niekonsumpcyjnych zaliczono w szczególności towary przeznaczone do produkcji rolniczej (np. maszyny, narzędzia i urządzenia rolnicze, nasiona, pasze, środki ochrony roślin, nawozy sztuczne), materiały budowlane itp.

Podziału towarów konsumpcyjnych na żywność, napoje alkoholowe i towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

4. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

5. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

CHAPTER XVIII TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter concerns all entities of the national economy conducting trade or catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the principal activity of which is the sale of commodities, classified in accordance with the Polish Classification of Activities – PKD 2007 (NACE Rev. 2) in the section “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”.

2. Data regarding **retail sales** include:

- 1) sales of consumer and non-consumer goods in:
 - retail sales outlets,
 - wholesale stores as well as at producers in quantities indicating purchases for the individual needs of the purchaser;
- 2) sales of commercial consumer goods as well as catering products in catering establishments.

Sales of goods both for the general public as well as for collective consumers, i.e. government offices, institutions, nurseries, nursery schools etc. are included in the value of retail sales. Not included, however, are marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g. sales of agricultural products conducted by farmer producers, sales at automobile markets).

Data concerning retail sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

3. The division of commodities into **consumer and non-consumer** goods was made on the following basis: non-consumer goods include those goods, the consumption of which occurs primarily in the sphere of production. In particular, goods designated for agricultural production (e.g. agricultural machinery, tools and equipment, seeds, animal feeding-stuffs, plant protection chemicals, artificial fertilizers), building materials, etc., were included in non-consumer goods.

The division of consumer goods into food, alcoholic beverages and non-foodstuff goods was made by estimation.

4. Data regarding the **wholesale of commodities** include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sale realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sale realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, bypassing the warehouses which realize the delivery.

5. The division of **stores by organizational form** was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do innych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

Liczbę sklepów podano według ich faktycznej lokalizacji.

6. Do placówek gastronomicznych zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowywanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

7. Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

8. Magazyny handlowe (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

9. Dane o działalności handlowej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw, opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 4% próbie tych jednostek. Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

10. Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

Department stores and trade stores are stores divided into separate departments, each selling a broad and universal assortment, particularly non-foodstuff goods, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales area from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hypermarkets are stores with a sales area of 2500 m² and more, selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Grocery stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption, with a sales area from 120 to 399 m².

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods etc.).

Other stores include stores with a sales area up to 119 m².

The number of shops is given according to their actual location.

6. Catering establishments include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and takeout consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

7. Mobile retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

8. Trade warehouses (wholesale and retail distribution) are organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing up commodities, occupying separate storage space, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering the amount and the changes in stocks

9. Data regarding trade activity, including information about shops and petrol stations, are compiled based on reporting. For entities employing up to 9 persons, the data have been generalized on the basis of the results of sample survey conducted on a 4% sample of these entities. Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons.

10. Marketplaces are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or daily (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g. holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (266). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
 RETAIL SALES OF GOODS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM w mln zł	45333,3	49215,2	50688,4	57877,8	TOTAL in mln zł
W tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a :					Of which in trade enterprises ^a :
w milionach złotych	8372,7	10908,3	12342,5	14211,3	in million zlotys
w %	18,5	22,2	24,3	24,6	in %
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	9775	10751	11105	12713	PER CAPITA in zł

a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (267). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP^a (ceny bieżące)**
 RETAIL SALES BY GROUPS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
OGÓŁEM	21267,7	23726,6	25650,9	29464,5	TOTAL
W ODSETKACH IN PERCENT					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Towary konsumpcyjne	78,8	90,2	92,5	91,4	Consumer goods
żywność i napoje bezalkoholowe	24,0	19,9	21,2	20,1	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe	3,5	4,0	3,4	4,1	alcoholic beverages
towary nieżywnościowe	51,3	66,3	67,9	67,2	non-foodstuffs
Towary niekonsumpcyjne	21,2	9,8	7,5	8,6	Non-consumer goods

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern trade enterprises conducting trade activities (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3 (268). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH^a**
 (ceny bieżące)
 WHOLESALE OF GOODS IN TRADE ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
OGÓŁEM	71475,0	71199,5	69449,4	76521,7	TOTAL
W ODSETKACH IN PERCENT					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Żywność i napoje bezalkoholowe..	7,7	11,3	12,5	14,0	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	2,1	0,6	0,8	0,8	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	90,2	88,1	86,7	85,2	Non-foodstuffs ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (269). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW^{ab}**
 Stan w dniu 31 XII
 SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORM AND PETROL STATIONS^{ab}
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sklepy	43089	44373	41497	40807	Shops
Domy towarowe	6	8	5	8	Department stores
Domy handlowe	31	20	15	15	Trade stores
Supermarkety	564	869	903	923	Supermarkets
Hipermarkety	102	103	103	98	Hypermarkets
Sklepy powszechne	858	727	713	725	General shops
Sklepy wyspecjalizowane	3642	4572	4755	4755	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^c	37886	38074	35003	34283	Other shops ^c
Stacje paliw	918	1043	1039	1168	Petrol stations

a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 358. b Według lokalizacji sklepu/stacji paliw. c Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a See general notes, item 9 on page 358. b According to location of shop/petrol station. c Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5 (270). **GASTRONOMIA^a**
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII)	1581	1765	1767	1672	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje	570	624	613	560	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł	1095994	1511082	1659413	1792875	Sales from catering activity (current prices) in thous. zł
w tym:					of which:
z produkcji gastronomicznej	848474	1233868	1369595	1506271	from catering production
ze sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych ...	140220	153076	145649	149545	from the sale of alcoholic beverages and tobacco

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (271). MAGAZYNY HANDLOWE^a
 Stan w dniu 31 XII
 TRADE WAREHOUSES^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2012	2015	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:				Secured warehouses:
liczba	2878	3175	3023	number
powierzchnia składowa w tys. m ² ..	1715,5	2287,9	2655,6	storage area in thous. m ²
Magazyny zadaszone:				Roofed warehouses:
liczba	370	483	499	number
powierzchnia składowa w tys. m ² ..	170,8	293,7	529	storage area in thous. m ²
Place składowe:				Storage sites:
liczba	565	667	696	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	2385,5	2685,5	1948,1	storage area in thous. m ²
Silosy i zbiorniki:				Siloses and reservoirs:
liczba	302	410	391	number
pojemność w dam ³	147,8	185,0	146,4	capacity in dam ³

a Hurtu i rozdzielcze detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
 U w a g a. Od 2006 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.

a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities employing more than 9 persons.

N o t e. Since 2006 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7 (272). TARGOWISKA
 Stan w dniu 31 XII
 MARKETPLACES
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					Permanent marketplaces:
liczba	183	187	184	179	number
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	171	185	182	177	of which with predominance of small-retail sales
powierzchnia w tys. m ²	1149,4	1173,5	1185,9	1140,8	area in thous. m ²
w tym sprzedażowa	641,8	554,7	547,4	528,5	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	13944	10996	10740	9505	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie	7861	6000	5790	4677	of which at marketplaces opened daily
Targowiska sezonowe^a (w ciągu roku)	349	380	395	718	Seasonal marketplaces^a (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	29014,4	28637,8	24808,4	23207	Annual receipts from marketplace fees in thous. zł

a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

a Number of marketplaces or places located on streets and squares open periodically.

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 395, z późniejszymi zmianami).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują banków, instytucji ubezpieczeniowych, domów i biur maklerskich, towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- 3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny, aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności społecznej, przychody z wynajmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

3. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);

General notes

1. Financial results of enterprises are presented according to the Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2018 item 395, with later amendments).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, insurance companies, brokerage houses and brokerage offices, investment and pension societies, national investment funds, tertiary education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net revenues from sale of products (goods and services), including subsidies on products;
- 2) net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- 3) other operating revenues, i.e. revenues not directly connected with the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages, reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, revenues from social activities, revenues from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights;
- 4) financial revenues, i.e. revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) the cost of products sold (goods and services), i.e. the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;
- 2) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;

- 3) pozostałe koszty operacyjne, do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży: produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży, z uwzględnieniem opustów w postaci rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Zyski i straty nadzwyczajne to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia.

Do zdarzeń nadzwyczajnych nie są kwalifikowane zdarzenia, takie jak: zmiana metod produkcji, sprzedaż zorganizowanej części jednostki, zaniechania lub zawieszenia części działalności, postępowanie układowe.

Od 2016 r. wszelkie zdarzenia związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki, które dotychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik finansowy na działalności gospodarczej; do 2015 r. był korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

9. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanych ulg.

- 3) other operating costs, to which the following are included: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e. surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future legal liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge;

- 4) financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment, the surplus of foreign exchange losses over gains.

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of: products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices, taking into account discounts in the form of rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Extraordinary profits and losses are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity. Such events as change in the methods of production, the sale of an organised part of an entity, ceased or suspended activity as well as negotiations are not qualified as extraordinary events.

Since 2016 all events indirectly connected with the operating activity of the entity which previously affected the extraordinary profits or losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. The gross financial result (profit or loss) is the financial result on economic activity; until 2015 corrected by the result on extraordinary events.

8. Obligatory encumbrances on gross financial result include income tax on legal and natural persons as well as other payments resulting from separate regulations.

9. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted.

Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczoną tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego. Przy czym rezerwę tworzy się niezależnie od tego czy jednostka osiągnie zysk, czy poniesie stratę bilansową. Konsekwencją przyjętego rozwiązania jest to, że w rachunku wyników strata brutto może być wyższa niż strata netto.

10. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymujemy po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

11. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

- 1) **wskaznik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaznik rentowności obrotu:**
 - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
 - **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- 3) **wskaznik płynności finansowej:**
 - **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
 - **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i krótkoterminowych należności do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
 - **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, krótkoterminowych należności, inwestycji krótkoterminowych, krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

12. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy, krótkoterminowe należności, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

13. Kapitały (fundusze) własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu

It includes:

- the current part, i.e. the tax presented in the tax declarations for a given reporting period,
- the deferred part, i.e. the difference between the state of reserves and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between the gross financial result and the basis for taxation resulting from the different moments of the income and cost statement, in accordance with the tax and accounting regulations) in the end and in the beginning of the reporting period. The reserve is created irrespective of the balance profit or loss of a given entity. Consequence of the accepted solution is that gross loss can be higher than net loss in the income statement.

10. The net financial result (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

11. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
- 2) **turnover profitability rate:**
 - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
 - **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;
- 3) **financial liquidity ratio of the:**
 - **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities excluding special funds,
 - **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues to short-term liabilities excluding special funds,
 - **third degree** as the relation of current assets (stocks, short-term dues, short-term investments and short-term interperiod settlements) to short-term liabilities excluding special funds.

12. Current assets include: stocks, short-term dues, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term inter-period settlements.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of their due date).

13. Share equity (funds) is recorded in accounting ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit

roku obrotowego. Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne. Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych – kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych – fundusz założycielski,
- w spółdzielniach – fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych – kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

14. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów bankowych i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

15. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

for the turnover year. Until 2015 it has also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock). Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- initial capital – in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,
- founders' capital – in state owned enterprises,
- participation fund – in cooperatives,
- owners' capital – in limited partnership, unlimited partnership, professional partnership and civil law partnership companies.

Share capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in cooperatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

14. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from bank credits and loans and are divided into: long-term liabilities – when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities – when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

15. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (273). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES
BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł		in mln zł	
Przychody z całokształtu działalności	314914,3	369166,7	379008,5	409494,3
Revenues from total activity				
sektor publiczny	58695,7	42493,7	39710,2	49165,6
public sector				
sektor prywatny	256218,6	326673,0	339298,3	360328,7
private sector				
w tym:				
of which:				
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wytworów i usług)	210094,9	238971,4	249538,0	271282,1
Net revenues from sale of products (goods and services)				
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	94482,1	114186,3	114840,8	119794,5
Net revenues from sale of goods and materials				
Przychody finansowe	4425,1	6084,0	5657,0	5352,5
Financial revenues				
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	299820,5	367014,5	363648,4	388936,7
Costs of obtaining revenues from total activity				
sektor publiczny	54609,2	47456,4	38986,7	46018,7
public sector				
sektor prywatny	245211,2	319558,1	324661,7	342918,0
private sector				
w tym:				
of which:				
Koszt własny sprzedanych produktów (wytworów i usług)	206178,1	238960,7	247598,6	266321,3
Cost of products sold (goods and services)				
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	83486,4	101289,1	101051,1	105821,7
Value of goods and materials sold				
Koszty finansowe	4897,5	11307,9	8143,5	5211,3
Financial costs				
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	15093,8	2152,2	15360,1	20557,6
Financial result on economic activity				
sektor publiczny	4086,4	-4962,7	723,5	3146,9
public sector				
sektor prywatny	11007,3	7115,0	14636,7	17410,7
private sector				
Zyski nadzwyczajne	68,2	133,6	x	x
Extraordinary profits				
sektor publiczny	41,5	82,3	x	x
public sector				
sektor prywatny	26,7	51,4	x	x
private sector				

TABL. 1 (273). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI (dok.)**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł		in mln zł	
Straty nadzwyczajne	54,6	150,7	x	x
Extraordinary losses				
sektor publiczny	32,0	111,5	x	x
public sector				
sektor prywatny	22,6	39,2	x	x
private sector				
Wynik finansowy brutto	15107,4	2135,2	15360,1	20557,6
Gross financial result				
sektor publiczny	4095,9	-4992,0	723,5	3146,9
public sector				
sektor prywatny	11011,5	7127,2	14636,7	17410,7
private sector				
Zysk brutto	17654,9	18421,5	20662,6	23599,9
Gross profit				
Strata brutto	2547,6	16286,4	5302,5	3042,3
Gross loss				
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	2219,2	860,3	2576,5	3413,4
Obligatory encumbrances on gross financial result				
sektor publiczny	845,0	-329,9	263,0	690,1
public sector				
sektor prywatny	1374,1	1190,2	2313,5	2723,4
private sector				
Wynik finansowy netto	12888,2	1274,9	12783,6	17144,1
Net financial result				
sektor publiczny	3250,8	-4662,1	460,5	2456,8
public sector				
sektor prywatny	9637,4	5937,0	12323,1	14687,3
private sector				
Zysk netto	15325,4	16334,1	18209,7	20276,4
Net profit				
Strata netto	2437,2	15059,2	5426,1	3132,3
Net loss				

TABL. 2 (274). PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przychody z całokształtu działalności Revenues from total activity	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności Costs of obtaining revenues from total activity	Wynik finansowy brutto Gross financial result	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto Obligatory encumbrances of gross financial result	Wynik finansowy netto Net financial result
		w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	2010	314914,3	299820,5	15107,4	2219,2	12888,2
TOTAL	2015	369166,7	367014,5	2135,2	860,3	1274,9
	2016	379008,5	363648,4	15360,1	2576,5	12783,6
	2017	409494,3	388936,7	20557,6	3413,4	17144,1
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		668,6	581,0	87,7	6,1	81,6
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		258009,2	243291,4	14717,7	2494,6	12223,1
Industry						
górnictwo i wydobywanie		33007,7	30096,2	2911,5	627,6	2283,9
mining and quarrying						
przetwórstwo przemysłowe		198339,0	188338,9	10000,0	1625,5	8374,6
manufacturing						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		19878,3	18416,9	1461,4	171,0	1290,4
electricity, gas, steam and air conditioning supply						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		6784,2	6439,4	344,8	70,8	274,2
water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities						
Budownictwo		16867,0	15852,9	1014,1	188,0	826,1
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		85669,5	82722,2	2947,4	388,6	2558,8
Transport i gospodarka magazynowa		18294,3	18035,6	258,8	81,5	177,2
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		969,6	919,2	50,4	7,8	42,7
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		3701,7	3449,3	252,4	51,2	201,2
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		5510,9	5234,8	276,1	29,0	247,2
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		4772,5	4524,4	248,1	39,2	208,9
Real estate activities						

TABL.3 (275). PRZEDSIĘBIORSTWA WEDŁUG UZYSKANYCH WYNIKÓW FINANSOWYCH (dok.)
 ENTERPRISES BY OBTAINED FINANCIAL RESULTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba przedsiębiorstw Number of enterprises	Z wynikiem finansowym brutto With gross financial result			Z wynikiem finansowym netto With net financial result		
		dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)	dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)
		w % ogółu przedsiębiorstw			in % of total of enterprises		
Przemysł	2269	81,6	18,3	0,1	81,3	18,7	0,0
Industry							
górnictwo i wydobywanie	68	67,6	32,4	–	67,6	32,4	–
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe	1972	82,2	17,8	0,1	81,7	18,2	0,1
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	57	78,9	19,3	1,8	80,7	19,3	–
electricity, gas, steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywa- cja ^Δ	172	82,0	18,0	–	81,4	18,6	–
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo	661	83,7	16,3	–	83,5	16,5	–
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	1627	87,5	12,4	0,1	87,2	12,7	0,1
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa	367	81,5	18,3	0,3	80,9	18,8	0,3
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	106	72,6	26,4	0,9	71,7	28,3	–
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja	225	77,8	21,8	0,4	76,9	22,7	0,4
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	61	80,3	19,7	–	78,7	21,3	–
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	254	87,0	13,0	–	86,6	13,4	–
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	362	78,7	21,3	–	77,6	22,4	–
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	267	74,5	24,3	1,1	73,8	25,5	0,7
Administrative and support service activities							
Edukacja	31	77,4	22,6	–	77,4	22,6	–
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	345	80,3	19,7	–	80,0	20,0	–
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	21	47,6	52,4	–	47,6	52,4	–
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa	20	80,0	20,0	–	80,0	20,0	–
Other service activities							

TABL. 4 (276). RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability rate		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the			
		brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree	
		w % in %					
OGÓŁEM	2010	95,2	4,8	4,1	40,1	106,8	145,4
TOTAL	2015	99,4	0,6	0,3	33,9	93,7	132,5
	2016	95,9	4,1	3,4	36,0	101,8	144,6
	2017	95,0	5,0	4,2	37,5	104,1	147,4
sektor publiczny		93,6	6,4	5,0	64,4	127,2	152,0
public sector							
sektor prywatny		95,2	4,8	4,1	34,1	101,2	146,9
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		86,9	13,1	12,2	74,0	150,9	231,4
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		94,3	5,7	4,7	37,9	104,5	143,9
Industry							
górnictwo i wydobywanie		91,2	8,8	6,9	50,9	104,3	120,2
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe		95,0	5,0	4,2	33,3	103,4	149,7
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		92,6	7,4	6,5	47,6	96,1	109,8
electricity, gas, steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		94,9	5,1	4,0	92,4	180,7	205,9
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo		94,0	6,0	4,9	35,1	98,1	151,3
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		96,6	3,4	3,0	20,4	84,9	148,9
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		98,6	1,4	1,0	19,0	84,7	107,4
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		94,8	5,2	4,4	86,9	128,6	138,1
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		93,2	6,8	5,4	77,4	172,9	200,9
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		95,0	5,0	4,5	255,7	355,6	363,6
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		94,8	5,2	4,4	173,5	222,0	278,3
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		93,1	6,9	6,0	98,1	191,2	222,2
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		96,0	4,0	3,2	32,4	126,8	142,0
Administrative and support service activities							
Edukacja		92,1	7,9	6,7	119,7	187,7	195,1
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ...		98,0	2,0	1,4	60,8	131,2	142,5
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		95,0	5,0	3,8	136,8	150,4	154,6
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		92,1	7,9	7,1	40,6	108,2	121,1
Other service activities							

TABL. 5 (277). AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW
 Stan w dniu 31 XII
 CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES
 As of 31 XII

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zapasy			
			razem total	w tym		
				materiały materials	półprodukty i produkty w toku semi-finished products and work in progress	
w mln zł						
1	OGÓŁEM	2010	106833,0	24536,8	8793,8	3432,3
2	TOTAL	2015	123952,6	32921,3	10471,0	4866,2
3	2016	136815,7	36634,9	11943,4	5296,1
4	2017	145383,0	38773,2	12640,9	6262,4
5	sektor publiczny		16585,3	2119,7	702,1	309,8
	public sector					
6	sektor prywatny		128797,6	36653,6	11938,8	5952,7
	private sector					
7	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybnictwo		296,9	99,4	30,2	20,8
	Agriculture, forestry and fishing					
8	Przemysł		90597,8	22925,8	11413,7	4150,7
	Industry					
9	górnictwo i wydobywanie		8897,6	699,4	127,0	17,1
	mining and quarrying					
10	przetwórstwo przemysłowe		73070,5	21311,6	10812,9	4085,3
	manufacturing					
11	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^A		5944,0	635,0	343,6	2,7
	electricity, gas, steam and air conditioning supply					
12	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^A		2685,8	279,8	130,3	45,6
	water supply; sewerage, waste management and remediation activities					
13	Budownictwo		9612,6	2472,0	244,6	1764,6
	Construction					
14	Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A ...		27462,1	11605,2	702,4	111,9
	Trade; repair of motor vehicles ^A					
15	Transport i gospodarka magazynowa		5542,9	1068,9	90,4	10,5
	Transportation and storage					
16	Zakwaterowanie i gastronomia ^A		255,6	12,2	6,3	0,3
	Accommodation and catering ^A					
17	Informacja i komunikacja		1790,2	143,9	21,2	43,1
	Information and communication					
18	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		1767,7	24,1	0,8	–
	Financial and insurance activities					
19	Obsługa rynku nieruchomości ^A		2995,8	66,6	6,6	45,4
	Real estate activities					
20	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		2385,0	207,5	62,2	106,8
	Professional, scientific and technical activities					
21	Administrowanie i działalność wspierająca ^A		1340,4	105,2	30,5	6,3
	Administrative and support service activities					
22	Edukacja		45,8	1,1	0,1	0,7
	Education					
23	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		959,2	37,7	30,0	1,3
	Human health and social work activities					
24	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		285,5	1,6	0,7	0,0
	Arts, entertainment and recreation					
25	Pozostała działalność usługowa		45,3	1,9	1,2	–
	Other service activities					

Stocks		Należności krótkoterminowe		Inwestycje krótkoterminowe	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	Lp. No.
of which		Short-term dues				
produkty gotowe finished products	towary goods	razem total	w tym z tytułu dostaw i usług of which from deliveries and services	Short-term investments	Short-term inter-period settlements	
in mln zł						
4157,9	7731,6	49021,7	41662,7	29456,3	3818,1	1
5400,3	11205,4	55969,4	46439,5	31693,4	3368,5	2
5370,0	12561,4	62253,5	52056,4	34064,4	3862,9	3
5513,7	12832,1	65695,5	53395,4	36926,3	3987,9	4
460,7	292,0	6852,5	4243,7	7029,0	584,2	5
5052,9	12540,1	58843,0	49151,7	29897,3	3403,7	6
43,9	3,8	98,7	60,9	94,9	3,9	7
4913,7	1857,4	41949,6	33205,9	23829,1	1893,3	8
361,9	184,1	3949,7	2263,6	3768,7	479,8	9
4469,6	1379,6	34226,7	28255,3	16275,6	1256,7	10
30,5	255,2	2621,7	1893,5	2579,5	107,7	11
51,6	38,5	1151,6	793,6	1205,3	49,0	12
196,3	150,4	4005,8	3382,5	2228,2	906,7	13
282,4	9723,4	11885,9	10655,2	3768,6	202,4	14
1,0	957,0	3390,2	2738,2	980,8	103,1	15
0,1	4,6	77,2	34,6	160,8	5,5	16
47,0	29,1	851,1	752,9	689,2	106,0	17
–	22,6	485,3	137,2	1243,3	15,0	18
0,9	12,0	522,1	395,4	1867,3	539,8	19
15,8	14,9	999,2	864,0	1052,7	125,5	20
12,1	51,3	890,2	706,4	305,9	39,0	21
–	0,2	16,0	12,3	28,1	0,6	22
0,6	4,0	473,7	421,8	409,4	38,3	23
–	0,7	25,1	10,4	252,7	6,1	24
–	0,7	25,3	17,5	15,2	2,9	25

TABL. 6 (278). KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 XII
SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which				
		kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplemen- tary capital (fund)	niepodzielony (nierozliczo- ny) wynik finansowy z lat ubie- głych undistributed (unsettled) fi- nancial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year	
		w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	2010	137872,6	66475,3	45469,4	-7960,9	12817,2
TOTAL	2015	151717,6	65350,6	70471,3	-10780,0	926,1
	2016	158704,8	68750,1	64320,4	-11714,8	12679,4
	2017	170758,2	68757,8	68874,8	-9554,2	16915,8
sektor publiczny		31781,2	20773,8	5701,0	-3163,2	2454,7
public sector						
sektor prywatny		138977,0	47983,9	63173,8	-6391,0	14461,1
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		427,7	107,4	106,0	16,1	67,9
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		118533,8	45623,0	48282,8	-6877,1	12040,1
Industry						
górnictwo i wydobywanie		11662,1	6667,2	2859,0	-2568,6	2282,8
mining and quarrying						
przetwórstwo przemysłowe		73972,8	20211,9	33311,6	-3233,6	8194,4
manufacturing						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		24670,4	13294,3	9868,2	-884,2	1288,8
electricity, gas, steam and air condition- ing supply						
dostawa wody; gospodarowanie ścieka- mi i odpadami; rekultywacja ^Δ		8228,5	5449,7	2244,1	-190,7	274,1
water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities						
Budownictwo		5753,5	1312,1	3233,6	-220,6	825,6
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		20269,9	6050,4	7992,8	-73,5	2541,5
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa		3885,1	2458,2	1824,6	-1165,2	177,3
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		808,6	668,4	133,8	-115,5	43,9
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		1651,6	362,0	919,3	3,6	199,4
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		2690,8	2734,8	395,6	-54,8	253,0
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		9227,2	5710,5	2659,3	-76,8	208,9
Real estate activities						

TABL. 6 (278). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which			
		kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplemen- tary capital (fund)	niepodzielony (nierozliczo- ny) wynik finansowy z lat ubie- głych undistributed (unsettled) fi- nancial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4642,5	1994,4	1861,4	-129,9	270,9
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^A	1033,7	280,4	597,2	-72,4	128,1
Administrative and support service activities					
Edukacja	63,3	23,4	27,4	-3,9	14,5
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1342,7	834,2	761,7	-387,2	33,8
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	328,7	577,3	16,5	-396,3	103,3
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa	99,1	21,2	62,6	-0,7	7,8
Other service activities					

TABL. 7 (279). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^A**
Stan w dniu 31 XII
SHARE CAPITAL OF COMPANIES^A
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym mienie Of which estate of				
		Skarbu Państwa the State Treasury	państwowych osób praw- nych state legal persons	krajowych osób fizycznych domestic na- tural persons	osób zagra- nicznych foreign persons	
						w mln zł in mln zł
OGÓŁEM	2010	58853,7	11814,2	2949,6	4185,6	12865,6
TOTAL	2015	57716,5	8474,1	2970,2	5290,6	15307,9
	2016	61132,7	8811,9	4933,9	5391,8	15535,1
	2017	61488,4	6650,0	6392,5	5675,3	15757,9
sektor publiczny		19768,3	4011,1	6383,2	75,7	72,5
public sector						
sektor prywatny		41720,1	2638,9	9,4	5599,6	15685,4
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		80,5	-	-	66,1	3,5
Agriculture, forestry and fishing						

a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and other companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 7 (279). KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^a (dok.)
 Stan w dniu 31 XII
 SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym mienie Of which estate of			
		Skarbu Państwa the State Treasury	państwowych osób praw- nych state legal persons	krajowych osób fizycznych domestic nat- ural persons	osób zagra- nicznych foreign persons
		w mln zł in mln zł			
Przemysł	44071,6	3891,3	5805,2	2041,0	12004,5
Industry					
górnictwo i wydobywanie	5985,3	935,5	3977,5	30,2	757,9
mining and quarrying					
przetwórstwo przemysłowe	19361,9	296,2	1631,6	1911,2	11003,6
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	13294,3	2659,6	93,7	25,5	69,2
electricity, gas, steam and air condition- ing supply					
dostawa wody; gospodarowanie ścieka- mi i odpadami; rekultywacja ^Δ	5430,1	–	102,5	74,1	173,7
water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities					
Budownictwo	1274,3	0,1	18,6	276,7	129,5
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ	4991,5	559,1	106,1	1621,6	2183,5
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa	2198,6	229,9	10,8	207,7	309,0
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	625,6	113,7	133,1	127,9	82,8
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja	330,8	1,4	7,8	190,9	52,4
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	2695,5	1697,7	6,2	31,0	799,0
Obługa rynku nieruchomości ^Δ	1888,5	137,3	113,5	107,3	4,5
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1638,0	19,5	167,7	776,4	115,6
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ . Administrative and support service activities	260,6	–	8,3	103,4	68,2
Edukacja	21,4	–	–	4,9	0,2
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	825,0	0,2	15,3	108,5	2,4
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	577,3	–	–	6,8	2,6
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa	9,1	–	–	5,2	0,2
Other service activities					

a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and other companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (280). ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW
Stan w dniu 31 XII
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term		
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which	
					kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług from deli- veries and services
		w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM 2010	94813,0	20211,8	9082,9	74601,2	10507,0	41477,9
TOTAL 2015	129811,1	35324,6	19615,0	94486,6	18401,9	45099,1
2016	142417,5	46733,9	22590,3	95683,6	17499,5	52357,5
2017	143001,7	43263,7	21325,7	99738,0	19422,6	54073,0
sektor publiczny public sector	18762,6	7455,8	1981,8	11306,8	738,7	5109,5
sektor prywatny private sector	124239,1	35807,8	19343,9	88431,2	18683,8	48963,5
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	196,2	41,8	38,7	154,4	47,1	58,6
Przemysł Industry	95049,1	31685,6	14143,9	63363,5	11377,2	34881,1
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	11882,3	4233,1	476,1	7649,2	600,8	3386,1
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	61734,6	12763,8	9397,0	48970,8	7417,6	29455,4
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^A .. electricity, gas, steam and air conditioning supply	18783,6	13365,7	3137,2	5417,9	3007,7	1555,0
dostawa wody; gospodaro- wanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^A water supply; sewerage, waste management and remedia- tion activities	2648,5	1323,0	1133,7	1325,5	351,1	484,6
Budownictwo Construction	7213,2	845,9	377,8	6367,3	1016,3	3000,7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A Trade; repair of motor vehicles ^A	21787,0	3317,6	2069,1	18469,3	4577,0	11270,2
Transport i gospodarka magazy- nowa Transportation and storage	7541,7	2370,5	781,5	5171,2	1082,5	2785,0
Zakwaterowanie i gastronomia ^A .. Accommodation and catering ^A	463,8	267,5	237,1	196,4	50,6	56,6

TABL. 8 (280). ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW (dok.)
 Stan w dniu 31 XII
 LIABILITIES OF ENTERPRISES (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term		
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which	
					kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług from deli- veries and services
		w mln zł		in mln zł		
Informacja i komunikacja	1135,6	241,5	164,4	894,2	155,0	324,5
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1295,4	737,5	579,2	558,0	270,3	44,7
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^A ...	3826,7	2271,5	1867,3	1555,1	264,3	531,0
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1437,1	308,9	190,3	1128,2	254,4	463,5
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^A	1106,9	153,1	87,2	953,8	139,4	268,2
Administrative and support service activities						
Edukacja	36,7	12,7	8,1	24,0	3,3	8,5
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1481,8	802,4	613,4	679,4	136,3	329,5
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	354,7	169,3	138,2	185,4	30,3	45,3
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa	75,8	37,9	29,5	37,9	18,8	5,7
Other service activities						

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego, zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów, województwa).

3. Podstawę prawną określającą procesy związane z gromadzeniem i rozdysponowaniem środków publicznych stanowi ustawa o finansach publicznych:

- do 2009 r. z dnia 30 VI 2005 r. (Dz. U. 2005 Nr 249, poz. 2104, z późniejszymi zmianami),
- od 2010 r. z dnia 27 VIII 2009 r. (tekst jednolity, Dz. U. 2017, poz. 2077, z późniejszymi zmianami) i przepisy wprowadzające ustawę (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241, z późniejszymi zmianami).

Podstawę prawną gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego stanowią również:

- ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity, Dz. U. 2017, poz. 1453),
- ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2017, poz. 1875),
- ustawy z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym i o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. 2017, poz. 1868 i 2096),

4. Dochody i wydatki budżetów gmin, miast na prawach powiatu, powiatów i województwa uchwalane są przez właściwe rady na okres roku kalendarzowego, w terminach i na zasadach określonych w ustawach o samorządzie terytorialnym.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

General notes

1. Public finance include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and particularly: the collection and accumulation of revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the local government units budgets, incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public debt, as well as settlements with the European Union budget.

2. The presented data include information concerning the local government units budgets (i.e. of gminas, cities with powiat status, powiats and the voivodship).

3. The legal basis defining processes connected with the accumulation and allocation of public funds is the Law on Public Finances:

- till 2009 dated 30 VI 2005 (Journal of Laws 2005 No. 249, item 2104, with later amendments),
- since 2010 dated 27 VIII 2009 (uniform text Journal of Laws 2017, item 2077, with later amendments) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241, with later amendments).

Moreover, legal basis for the financial management of local government units are:

- the Law on Incomes of Local Government Units, dated 13 XI 2003 (uniform text Journal of Laws 2017, item 1453),
- the Law on Gmina Government, dated 8 III 1990 (uniform text Journal of Laws 2017, item 1875.),
- the Law on Powiat Government, and the Law on Voivodship Government, dated 5 VI 1998 (uniform text Journal of Laws 2017, items 1868 and 2096),

4. Revenue and expenditure of budgets of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship are passed by the appropriate councils for a period of one calendar year, within periods and on the basis of principles defined in acts on local government.

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat. Therefore, in tables concerning revenue and expenditure of gminas, data are presented excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status, while revenue and expenditure of cities with powiat status include revenue and expenditure of both gmina and powiat jointly.

5. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się na podstawie klasyfikacji budżetowej, którą ustala Minister Finansów w drodze rozporządzenia. Prezentowane dane w podziale według działów i paragrafów opracowano zgodnie z klasyfikacją dochodów i wydatków budżetowych, obowiązującą na mocy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (tekst jednolity Dz. U. 2014 poz. 1053 z późniejszymi zmianami).

6. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

1) dochody własne, tj.:

- a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
- b) wpływy z podatków ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, tj.: podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, wpływy z karty podatkowej, podatek od spadków i darowizn, podatek leśny, podatek od czynności cywilno-prawnych,
- c) wpływy z opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, m.in.: z opłaty skarbowej, eksploatacyjnej, targowej,
- d) dochody z majątku jednostek samorządu terytorialnego,
- e) pozostałe dochody, w tym środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł oraz m.in. spadki, zapisy i darowizny, dochody z kar pieniężnych i grzywien, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych, odsetki od nieterminowo wnoszonych należności stanowiących dochody gminy;

2) dotacje:

- a) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania:
 - z zakresu administracji rządowej,
 - własne,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
- b) dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego,
- c) dotacje otrzymane z funduszy celowych,
- d) dotacje celowe z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań,
- e) dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności w ramach budżetu środków europejskich, (paragrafy 200 i 620 oraz od 2015 roku 205 i 625 według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych);

3) subwencja ogólna z budżetu państwa przekazywana jednostkom samorządu terytorialnego dla uzupełnienia ich własnych dochodów składająca się z części wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej, regionalnej oraz uzupełnienia subwencji ogólnej.

5. Revenue and expenditure of local government units budgets are grouped on the basis of budget classification, introduced by the decree of the Minister of Finance. The presented data divided into divisions and paragraphs were compiled in accordance with the classification of budget revenue and expenditure, obligatory on the basis of the decree of the Minister of Finance dated 2 III 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (uniform text Journal of Laws 2014 item 1053 with later amendments).

6. Revenue of local government units budgets comprise:

1) own revenue, i.e.:

- a) revenues from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
- b) receipts from taxes established and collected on the basis of separate acts (i.e. tax on real estate, agricultural tax, tax on means of transport, receipts from lumpsum taxation, inheritance and endowment tax, forest tax, tax on civil law transactions),
- c) receipts from fees established and collected on the basis of separate acts (i.e. from stamp duty, service, marketplace fees),
- d) revenue from property of local government units,
- e) other revenues, of which funds for financing own tasks obtained from other sources i.e. inheritances, entries and donations, income from monetary penalties and fines, interest on funds deposited in bank accounts, interest on late payments constituting the revenue of a gmina;

2) grants:

- a) targeted grants from the state budget for:
 - government administration-related tasks,
 - own tasks,
 - tasks realized on the basis of agreements with bodies of the government administration,
- b) targeted grants for tasks realized on the basis of local government units agreements,
- c) grants received from targeted funds,
- d) targeted grants on account of financial aid provided among territorial government units for subsidizing own tasks,
- e) targeted grants provided under the programmes financed with European funds and other foreign funds that are not reimbursable, and payments from the European funds budget (paragraphs 200 and 620 and since 2015 - 205 and 625 of the detailed classification of income, expenses, revenues and expenditures, and funds from foreign sources);

3) general subsidy from the state budget transferred to all local government units for supplementing their own revenue, comprising equalization, educational, compensating, balancing, regional parts and supplement to the general subsidy.

7. Na wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

- 1) wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne),
- 2) wydatki bieżące, do których zalicza się:
 - dotacje (w tym dotacje dla samorządowych zakładów budżetowych),
 - świadczenia na rzecz osób fizycznych,
 - wydatki bieżące jednostek budżetowych, w tym wydatki na wynagrodzenia (w tym osobowe), pochodne od wynagrodzeń, zakup materiałów i usług,
 - wydatki na obsługę długu,
 - wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji.

8. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdawczości budżetowej Ministerstwa Finansów.

7. Expenditure of local government units budgets include:

- 1) property expenditure (of which investment),
- 2) current expenditure, of which:
 - grants (of which for local government budgetary units),
 - benefits for natural persons,
 - current expenditure of budgetary entities, of which wages and salaries (of which personal), derivatives of wages and salaries, purchase of materials and services,
 - expenditure for debt servicing,
 - expenditure connected with granting of warranties and guarantees.

8. Information concerning local government units budgets was compiled in the Central Statistical Office on the basis of the Ministry of Finance budgetary reporting.

TABL. 1 (281). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WEDŁUG RODZAJÓW
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS
BY TYPES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
		w tys. zł in thous. zł				
OGÓŁEM	2010	18073187,5	5382334,9	9827352,6	1524509,0	1338991,0
TOTAL	2015	22286065,1	6540237,3	12298258,0	1684204,1	1763365,7
	2016	23404636,0	7595527,3	12916860,4	1664061,9	1228186,4
	2017	24732217,2	8155731,7	13580631,7	1745726,2	1250127,6
Dochody własne		13576997,1	4164297,5	7844835,7	734869,7	832994,3
Own revenue						
w tym:						
of which:						
Udziały w podatku dochodowym		6635213,4	1822866,4	3591381,6	489122,8	731842,6
Share in income tax						
od osób prawnych		845055,9	66035,7	219566,0	13865,1	545589,0
corporate income tax						
od osób fizycznych		5790157,5	1756830,6	3371815,6	475257,7	186253,6
personal income tax						
Podatek od nieruchomości		2932041,6	1128922,0	1803119,6	–	–
Tax on real estate						
Podatek rolny		51545,9	46414,8	5131,0	–	–
Agricultural tax						
Podatek od środków transportowych		109439,8	51107,7	58332,2	–	–
Tax on means of transport						
Podatek od czynności cywilnoprawnych ..		246604,7	73077,5	173527,2	–	–
Tax on civil law transactions						
Opłata skarbowa		42650,5	12419,8	30230,7	–	–
Stamp duty						
Dochody z majątku		1025565,8	259297,7	696972,9	18648,4	50646,8
Revenue from property						
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze		525265,8	134394,0	366941,8	12132,7	11797,3
of which income from renting and leasing as well as agreements with a similar character						

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 1 (281). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS
BY TYPES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiaty	Województwo Voivodship
Dochody własne (dok.) Own revenue (cont.)					
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł	71155,0	27679,8	25395,9	12115,5	5963,8
Funds for additional financing of own tasks from other sources					
Dotacje ogółem	5826680,4	2219542,2	2929425,6	425709,7	252002,9
Total grants					
Dotacje celowe	5186275,2	2074102,2	2647103,2	367169,0	97900,8
Targeted grants					
z budżetu państwa	4900428,8	2009170,9	2562048,3	268696,0	60513,6
from the state budget					
na zadania: for tasks:					
z zakresu administracji rządowej	4232605,8	1766293,9	2250365,4	162117,9	53828,6
for government administration tasks					
własne	661708,9	241285,9	307607,1	106175,1	6640,7
for own tasks					
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej ...	6114,1	1591,0	4075,8	403,1	44,3
realized on the basis of agreements with government administration bodies					
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	159891,9	38633,5	65752,3	46055,5	9450,6
for tasks realized on the basis of agreements between local govern- ment units					
otrzymane z państwowych funduszy celowych	37980,6	17755,7	16747,7	3477,1	–
received from state targeted funds					
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań	87973,8	8542,0	2554,9	48940,2	27936,6
for financial assistance between local government units for additional finan- cing of own tasks					
Dotacje z paragrafów 200 i 620 ^b	79464,2	35765,4	3655,2	8826,1	31217,5
Grants from paragraphs 200 and 620 ^b					
Dotacje z paragrafów 205 i 625 ^b	560941,0	109674,6	278667,2	49714,7	122884,5
Grants from paragraphs 205 and 625 ^b					
Subwencja ogólna z budżetu państwa General subvention from the state budget	5328539,8	1771892,1	2806370,5	585146,8	165130,4
W tym część oświatowa	4704017,0	1525291,1	2584554,2	511535,7	82636,0
Of which educational part					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 2 (282). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU
TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2017 R.
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS
BY DIVISIONS IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł in thous. zł				
OGÓŁEM	24732217,2	8155731,7	13580631,7	1745726,2	1250127,6
TOTAL w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	83869,8	48144,6	751,0	3312,4	31661,7
Agriculture and hunting					
Przetwórstwo przemysłowe	317,1	–	317,0	–	0,1
Manufacturing					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz i wodę	24100,1	23700,1	400,0	–	–
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność	615195,3	120114,4	304067,7	124713,9	66299,3
Transport and communication					
Gospodarka mieszkaniowa	1258842,5	275079,1	927823,8	33168,1	22771,4
Dwelling economy					
Działalność usługowa	107529,6	6635,6	44536,8	29283,0	27074,2
Service activity					
Administracja publiczna	190865,8	54656,4	82318,9	45901,6	7988,9
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpo- żarowa	283604,6	16390,1	185384,0	81830,6	–
Public safety and fire care					
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobo- wości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	10431454,9	3286983,2	5899105,0	512025,4	733341,2
Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal personality and expenses associated with their intake					
Różne rozliczenia	5532259,1	1795373,5	2843615,7	587787,9	305482,0
Miscellaneous settlements					
Oświata i wychowanie	613845,6	253309,3	315524,0	43902,3	1109,9
Education					
Ochrona zdrowia	106717,9	2665,3	64465,7	33270,5	6316,5
Health care					
Pomoc społeczna	610196,8	135732,3	314972,0	159459,8	32,8
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej Other tasks in sphere of social policy	72200,4	3612,6	41954,6	15959,5	10673,7
Edukacyjna opieka wychowawcza	37658,2	12421,2	19640,3	3879,8	1717,0
Educational care					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska ...	903265,7	359977,3	528544,4	11612,5	3131,4
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	17483,0	4543,3	2668,1	186,2	10085,4
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	88884,9	40606,2	46164,6	1821,9	292,3
Physical education					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3 (283). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
		w tys. zł in thous. zł				
OGÓŁEM	2010	18947046,4	5769063,3	10147953,1	1619996,1	1410034,0
TOTAL	2015	22216373,5	6502375,4	12277455,4	1644812,4	1791730,3
	2016	22746122,6	7245819,0	12694009,2	1599565,8	1206728,7
	2017	24751557,6	8177971,6	13617144,9	1729321,7	1227119,3
Wydatki bieżące		21394425,7	7056468,8	11911599,9	1479199,7	947157,3
Current expenditure						
w tym:						
of which:						
Dotacje		2167536,6	477045,1	1092859,7	152144,7	445487,1
Grants						
w tym dla samorządowych zakładów budżetowych		81431,9	31610,0	49676,9	145,0	–
of which for government budgetary establishments						
Świadczenia na rzecz osób fizycznych		4225304,3	1877924,4	2268225,7	71990,0	7164,2
Benefits for natural persons						
Wydatki bieżące jednostek budżetowych		14224809,4	4552043,8	7980442,5	1230216,9	462106,2
Current expenditure of budgetary entities						
w tym:						
of which:						
wynagrodzenia		7410905,3	2405834,4	4052041,0	731985,7	221044,2
wages and salaries						
w tym osobowe		6764376,9	2195633,6	3705680,0	658878,0	204185,3
of which personal						
pochodne od wynagrodzeń ^b		1354797,8	460280,0	731688,0	122256,4	40573,4
derivatives from wages and salaries ^b						
zakup materiałów i usług		4572306,1	1427607,4	2694253,7	293005,2	157439,9
purchase of materials and services						
Wydatki na obsługę długu		153972,8	43696,6	86896,8	8266,7	15112,7
Expenditures on debt servicing						
Wyплаты z tytułu gwarancji i poręczeń		1227,3	70,0	–	1157,3	–
Payments related to granting guarantees and endorsements						
Wydatki majątkowe		3357131,9	1121502,8	1705545,1	250121,9	279962,1
Property expenditure						
W tym inwestycyjne ^c		3104077,2	1099452,5	1548292,1	248548,5	207784,1
Of which investment expenditure ^c						

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytalny Pomostowych. c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. c Including grants for financing investment tasks of government budgetary establishments.

TABL. 4 (284). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WEDŁUG DZIAŁÓW W 2017 R.
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS
BY DIVISIONS IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thous. zł				
OGÓŁEM	24751557,6	8177971,6	13617144,9	1729321,7	1227119,3
TOTAL					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	163172,9	111322,6	1207,5	3532,4	47110,4
Agriculture and hunting					
Przetwórstwo przemysłowe	1615,9	9,6	761,2	–	845,1
Manufacturing					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	45039,4	33269,4	11756,1	13,9	–
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność	2874355,3	686232,8	1450764,7	297877,6	439480,0
Transport and communication					
Gospodarka mieszkaniowa	1022689,7	249181,5	745115,8	21928,7	6463,7
Dwelling economy					
Działalność usługowa	217899,2	24415,6	87977,4	29928,0	75578,1
Service activity					
Administracja publiczna	2077150,9	800572,5	911300,2	211406,0	153872,1
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	488601,1	111470,4	289173,0	83910,2	4047,5
Public safety and fire care					
Obsługa długu publicznego ^b	154135,6	43755,7	87000,5	8266,7	15112,7
Public debt servicing ^b					
Różne rozliczenia	143770,2	7042,2	109815,7	13831,7	13080,5
Miscellaneous settlements					
Oświata i wychowanie	7413422,5	2645998,9	4176281,6	509649,8	81492,1
Education					
Ochrona zdrowia	400771,6	48501,4	237355,9	49883,6	65030,7
Health care					
Pomoc społeczna	1455253,2	384303,4	876529,0	186183,9	8236,9
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	221738,8	5192,8	119877,0	53346,8	43322,1
Other tasks in sphere of social policy					
Edukacyjna opieka wychowawcza	554012,1	83200,7	311308,3	120656,5	38846,7
Educational care					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1805327,8	718763,5	1079400,2	5782,0	1382,1
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodo- wego	803603,4	244702,5	382378,4	7288,7	169233,8
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	736091,5	205975,1	500489,2	4936,6	24690,6
Physical education					

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmuje wydatki na obsługę długu publicznego oraz wydatki bieżące jednostek budżetowych związane z tą obsługą.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Includes public debt servicing and current expenditure of budgetary units connected with this servicing.

TABL. 5 (285). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH**
 REVENUE AND COSTS OF GOVERNMENT BUDGETARY ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasta	Powiaty	Wojewódz-
		Total	Gminas ^a	na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiaty	two Voivodship
w tys. zł in thous. zł						
Przychody	2015	779845,5	299530,1	478827,6	1487,8	–
Revenue	2016	769471,0	282602,2	485247,0	1621,8	–
	2017	755401,6	267886,5	485673,7	1841,3	–
w tym: of which:						
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątkowych i usług		336649,5	161743,7	174453,1	452,6	–
Revenue from sale of products, asset compo- nents and services						
Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego ^b		80797,0	31456,3	49195,7	145,0	–
Grants from local government units budget ^b						
Koszty	2015	773374,0	298270,8	473646,3	1456,9	–
Costs	2016	761277,7	282692,0	477003,3	1582,4	–
	2017	743583,9	266900,0	474853,4	1830,6	–
w tym: of which:						
Materiały i usługi		335641,8	97297,5	238009,8	334,6	–
Materials and services						
Podatek dochodowy od osób prawnych		5057,6	1017,0	4040,6	–	–
Corporate income tax						
Wpłaty nadwyżek do budżetu jednostek samorządu terytorialnego		2179,3	398,4	1780,9	–	–
Surplus payments to local government units budgets						

a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

a Excluding revenue and costs of government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status. b Including grants from the state budget as well as payments within the European funds budget.

DZIAŁ XXI INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentację projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, udoskonalenia gruntów oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji, z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR) wprowadzone od 1 I 2005 r.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne – jeśli nie zaznaczono inaczej – zaliczono do odpowiednich sekcji PKD 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,

CHAPTER XXI INVESTMENTS. FIXED ASSETS

General notes

Investments

1. Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and places as well as civil engineering works), of which, i.a. construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and endowments),
- transport equipment,
- others, i.e. detailed meliorations, land improvement as well as livestock (basic herd) and long-term plantings, moreover interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization, excluding interests not included in the value of outlays on fixed assets by entities applying International Accounting Standards (IAS), implemented since 1 I 2005.

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays, unless otherwise indicated, are included into the appropriate sections of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and premises, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

3. The value of investment outlays incurred by:

- legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,

– osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne – ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytku. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytku w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonych w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do środków trwałych zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty i inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 395, z późniejszymi zmianami).

2. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez **wartość brutto** środków trwałych w **bieżących cenach ewidencyjnych** według stanu w dniu 31 XII należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
 - przed 1 I 1995 r. – wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
 - po 1 I 1995 r. – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia;
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r. – również wycenę według wartości godziwej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 I 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 I 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

– legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing not more than 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private construction: residential, recreational (not adapted for permanent residence) as well as sacral was estimated.

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e. not including the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. Fixed assets include asset components and other objects completed and ready for usage, with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, meliorations, water structures, land and livestock (basic herd) as well as since 1 I 2002 cooperative ownership right to residential premise and cooperative right to non-residential (utilitarian) premise.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised, since 1 I 1991, as a fixed asset, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12 XII 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual use of land, regarded as fixed assets since 1 I 2002, in accordance with the Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2018, item 395, with later amendments).

2. The gross value of fixed assets is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The **gross value of fixed assets at current book-keeping prices** as of 31 XII is understood:

- within the scope of fixed assets designated for exploitation:
 - before 1 I 1995 – the value at replacement prices of September 1994,
 - after 1 I 1995 – the purchase or manufacturing value at current prices;
- in entities that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005 – also revaluation according to fair value.

The **gross value at replacement prices** was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1 I 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Minister of Finance, dated 20 I 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).

3. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych oraz budowli wodnych – ustalono szacunkowo.

4. Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

3. The gross value of fixed assets:

- of legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) employing more than 9 persons – was compiled on the basis of statistical reports,
- of legal persons and organizational entities without legal personality, natural persons conducting economic activity employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational buildings not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and detailed meliorations and water structures – was estimated.

4. Division of fixed assets by the NACE Rev. 2 sections was made according to the seat of the local kind-of-activity unit.

Inwestycje

Investments

TABLE 1 (286). **NAKLADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**
 INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł in mln zł			
OGÓŁEM	26304,5	29502,9	29063,4	30111,2
TOTAL				
sektor publiczny	12451,9	10731,6	9030,7	10010,4
public sector				
sektor prywatny	13852,6	18771,4	20032,7	20100,8
private sector				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	192,6	206,8	179,3	240,1
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł	10487,4	14913,1	15584,4	15228,3
Industry				
górnictwo i wydobywanie	1959,3	2133,7	2158,0	2564,5
mining and quarrying				
przetwórstwo przemysłowe	5221,4	7295,8	9299,0	9471,7
manufacturing				
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a	1741,6	4156,5	3396,2	2348,2
electricity, gas, steam and air conditioning supply				
dostawa wody; gospodarowanie ściekami odpadami; rekultywacja ^a	1565,2	1327,1	731,2	843,9
water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
Budownictwo	736,8	555,9	438,3	583,8
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a	1798,9	1895,0	2055,5	2251,1
Trade; repair of motor vehicles ^a				
Transport i gospodarka magazynowa ^b	5899,8	4124,6	2866,1	3917,0
Transportation and storage ^b				
Zakwaterowanie i gastronomia ^a	302,1	183,1	377,0	140,8
Accommodation and catering ^a				
Informacja i komunikacja	192,2	460,5	413,1	304,7
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	334,1	238,7	158,4	164,4
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^a	2532,8	3310,8	3065,2	2869,2
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	790,6	437,4	404,0	380,4
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^a	164,4	223,7	339,6	196,6
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	372,0	743,0	1461,2	1809,0
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja	648,3	705,7	579,3	632,0
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	722,8	679,9	676,4	790,3
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1025,5	719,0	396,3	516,8
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa	104,2	105,7	69,2	86,8
Other service activities				

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.

a By localization of investments. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2 (287). NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)
 INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł in mln zł			
OGÓŁEM	14067,5	20116,2	19968,9	20368,1
TOTAL				
sektor publiczny	4438,0	5742,0	4589,7	5211,4
public sector				
sektor prywatny	9629,5	14374,1	15379,1	15156,7
private sector				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	49,7	59,6	48,4	58,8
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł	9597,5	14061,1	15047,2	14287,2
Industry				
górnictwo i wydobywanie	1950,8	2131,8	2156,3	2551,2
mining and quarrying				
przetwórstwo przemysłowe	5019,5	7141,1	9006,5	9209,9
manufacturing				
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^A	1719,7	4000,9	3301,4	1863,3
electricity, gas, steam and air conditioning supply				
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^A	907,5	787,4	583,0	662,7
water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
Budownictwo	539,2	401,0	314,6	360,9
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A	1422,0	1589,4	1596,2	1808,1
Trade; repair of motor vehicles ^A				
Transport i gospodarka magazynowa	669,0	1853,1	1142,7	2166,2
Transportation and storage				
Zakwaterowanie i gastronomia ^A	239,1	118,8	129,2	73,1
Accommodation and catering ^A				
Informacja i komunikacja	128,6	355,7	348,6	270,9
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	191,3	193,8	136,9	132,1
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^A	291,3	375,6	317,9	236,7
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	244,8	292,5	191,5	206,2
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^A	86,8	103,2	108,1	119,5
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,3	0,0	0,1	0,0
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja	30,6	32,2	9,4	20,0
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	489,5	455,5	476,2	522,1
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	69,0	197,7	83,7	86,4
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa	18,9	26,8	18,2	20,1
Other service activities				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; by localization of investments.

TABL. 3 (288). NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)
 INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUP (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which			
		budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment	
					w mln zł
OGÓŁEM	2010	12567,0	4776,3	6765,4	992,8
TOTAL	2015	17847,1	6574,6	9624,4	1502,8
	2016	18838,7	6210,1	11033,5	1396,2
	2017	18133,9	5848,5	10502,6	1698,1
w tym: of which:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		84,6	42,7	19,3	21,6
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		13353,0	3823,7	9017,8	459,1
Industry					
górnictwo i wydobywanie		2667,7	1151,0	1468,6	48,0
mining and quarrying					
przetwórstwo przemysłowe		8951,9	1863,7	6738,5	345,5
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		1090,1	349,3	686,0	7,1
electricity, gas, steam and air conditioning supply					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		643,3	459,7	124,8	58,5
water supply; sewerage, waste management and remediation activities					
Budownictwo		921,4	687,1	166,6	52,8
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		1391,3	559,2	536,1	291,5
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa		964,9	144,5	71,1	744,9
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		59,3	28,0	26,0	5,0
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja		150,4	39,4	92,5	18,0
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		111,6	26,6	70,0	12,8
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		227,5	188,9	29,6	5,7
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		200,1	44,2	131,6	23,9
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		113,9	14,5	56,3	42,7
Administrative and support service activities					
Edukacja		19,9	11,6	7,5	0,6
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		450,2	197,4	236,4	16,2
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..		81,0	38,5	39,9	2,6
Arts, entertainment and recreation					

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to the seat of the investor.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4 (289). WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a (bieżące ceny ewidencyjne)

Stan w dniu 31 XII

GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a (current book-keeping prices)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM	304668,1	417408,3	426376,3	438245,5
TOTAL				
sektor publiczny	126266,1	165950,0	163226,3	164183,5
public sector				
sektor prywatny	178402,0	251458,3	263150,0	274062,0
private sector				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5440,6	6188,7	6267,9	6442,0
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł	145490,6	192926,7	193667,9	196298,3
Industry				
górnictwo i wydobywanie	26537,9	38113,8	30026,2	26053,6
mining and quarrying				
przetwórstwo przemysłowe	71782,8	94297,5	100582,9	105464,2
manufacturing				
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a	31410,7	37288,6	38975,4	40341,1
electricity, gas, steam and air conditioning supply				
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^a	15759,2	23226,8	24083,4	24439,4
water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
Budownictwo	6386,2	8273,9	8634,0	8837,1
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a	14449,9	20322,8	22058,3	21533,2
Trade; repair of motor vehicles ^a				
Transport i gospodarka magazynowa ^b	30484,6	54820,5	56328,4	60857,4
Transportation and storage ^b				
Zakwaterowanie i gastronomia ^a	2584,8	3657,1	3910,6	3910,2
Accommodation and catering ^a				
Informacja i komunikacja	5378,8	8543,0	7148,1	7334,8
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3334,6	4039,4	3914,0	3936,3
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^a	55243,2	68447,3	72922,1	74955,1
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3277,8	4714,7	5126,6	5259,7
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^a	2279,2	2683,2	2977,9	3670,8
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	10160,7	11115,8	10792,2	11100,7
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja	8674,7	12042,2	12548,9	13112,5
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	6689,9	10720,5	10800,9	11239,7
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4010,2	7658,2	8068,5	8508,7
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa	782,3	1254,3	1210,2	1249,2
Other service activities				

a Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

a The division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the seat of the local kind-of-activity unit.

b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (290). WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a
(bieżące ceny ewidencyjne)
 Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a
 (current book-keeping prices)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł in mln zł			
OGÓŁEM	193316,6	252226,1	254386,0	256635,2
TOTAL				
sektor publiczny	72954,7	81029,1	75175,3	71292,7
public sector				
sektor prywatny	120361,9	171197,0	179210,7	185342,6
private sector				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1050,6	1416,2	1420,4	1439,2
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł	138642,1	179740,4	180837,9	182759,4
Industry				
górnictwo i wydobywanie	26452,8	37832,8	29715,1	25639,9
mining and quarrying				
przetwórstwo przemysłowe	69472,8	91224,8	97449,2	102172,5
manufacturing				
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a	30494,4	34275,0	36589,8	37734,1
electricity, gas, steam and air conditioning supply				
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^a	12222,2	16407,7	17083,8	17212,8
water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
Budownictwo	4187,3	4308,1	4268,5	4222,3
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a	9965,3	14227,7	15657,7	14844,6
Trade; repair of motor vehicles ^a				
Transport i gospodarka magazynowa ^b	5351,9	10147,4	10032,2	10816,4
Transportation and storage ^b				
Zakwaterowanie i gastronomia ^a	1752,5	2234,2	2342,4	2231,2
Accommodation and catering ^a				
Informacja i komunikacja	4789,6	7510,3	6071,5	6173,1
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2660,4	3046,0	2906,6	2861,8
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^a	14065,2	14281,6	15305,1	14775,1
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2057,2	2829,4	3128,3	3133,3
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^a	1633,8	1254,3	1301,0	1768,5
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1,9	1,8	1,8	0,9
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja	435,2	520,6	456,0	445,8
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5209,5	8365,8	8088,5	8335,0
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1370,6	2142,7	2399,6	2660,1
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa	143,4	199,8	168,5	168,6
Other service activities				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the seat of the local kind-of-activity unit.

Uwagi ogólne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)”, wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26.06.2013 r., z późn. zm.).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

6. Zużycie pośrednie obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych, usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM), koszty podróży służbowych (bez diet) oraz inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

General notes

1. Regional accounts were compiled according to the principles of the “European System of Accounts 2010 (the ESA 2010)”, introduced by Regulation (EU) No 549/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26.06.2013 with later amendments).

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

Current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices in the calculations of gross domestic product volume indices.

4. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. Gross output includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. Intermediate consumption includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM), costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g. advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

8. **Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych** składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

9. **Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych** powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniądze, pozostałe świadczenia z ubezpieczeń społecznych, świadczenia z pomocy społecznej pieniądze) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

10. Grupowanie danych z rachunków regionalnych według województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe) i prowadzące księgi rachunkowe,
- 2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz ubezpieczeniami,
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono jednostki będące producentami nierynkowymi, których produkcja przeznaczona jest na spożycie indywidualne i ogólnospołeczne, finansowane z obowiązkowych płatności dokonywanych przez jednostki należące do pozostałych sektorów, a także jednostki, których podstawową działalnością jest redystrybucja dochodu i bogactwa narodowego oraz jednostki kontrolowane przez sektor, które zgodnie z metodologią ESA 2010 spełniają kryteria zaliczenia do sektora,

7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

8. **Gross primary income in the households sector** is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.

9. **Gross disposable income in the households sector** is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, other social security benefits, social assistance benefits in cash) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

10. Grouping regional accounts data by voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities (PKD 2007) was accomplished applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

11. Criteria for classifying a given unit of the national economy into specific **institutional sector** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services) and keeping accounting books,
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as insurance activity,
- 3) general government sector, which consists of institutional units which are non-market producers whose output is intended for individual and collective consumption, and are financed by compulsory payments made by units belonging to other sectors, and institutional units principally engaged in the redistribution of national income and wealth as well as units which are controlled by the sector and accordingly to the ESA 2010 meet criteria for including in the sector,

- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najmniejszej i niezarobkowych źródeł,
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. **Szara gospodarka** obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi prostytutki).

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług prostytutki przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2014–2016 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych, dokonaną stosownie do standardowej procedury dotyczącej nadmiernego deficytu (tzw. notyfikacja fiskalna). Zmiany dotyczyły przeklasyfikowania kolejnych jednostek publicznych do sektora instytucji rządowych i samorządowych.

14. Szczegółowy opis zmian wprowadzonych do rachunków narodowych znajduje się w notatce informacyjnej GUS „Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie skorygowanego szacunku produktu krajowego brutto za 2017 rok” z dnia 3 X 2018 r., dostępnej na stronie <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/informacja-glownego-urzedu-statystycznego-w-sprawie-skorygowanego-szacunku-produktu-krajowego-brutto-za-2017-rok,9,4.html>.

15. Informacje dotyczące rachunków regionalnych zamieszczono w publikacji „Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

- 4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working on own-account outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,
- 5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.

12. The estimation of the hidden economy and illegal activities is included in the regional accounts. **Hidden economy** covers the legal concealed production estimated for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including persons providing prostitution services).

Within **illegal activities** there were included estimations concerning activity of persons deriving profits from exploiting prostitution, production and trafficking in narcotics and smuggling of cigarettes.

13. Data from the regional accounts for the years 2014–2016 were changed in relation to those previously published as a consequence of revision in the annual national accounts, made due to the standard excessive deficit procedure (the so-called fiscal notification). The changes concerned reclassification of further public entities into the general government sector.

14. Detailed description of the changes introduced in the national accounts can be found in the CSO news release “Revised estimate of gross domestic product for the year 2017” of 3 X 2018, available at website <http://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-the-year-2017,7,4.html>.

15. Information concerning regional accounts are placed in the publication “Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

TABL. 1 (291). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2014	2015	2016	2014	2015	2016
	w mln zł in mln zł			w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	213640	222880	229060	x	x	x
TOTAL						
W tym wartość dodana brutto ...	189429	197739	202337	100,0	100,0	100,0
Of which gross value added						
w tym sektor: of which sector:						
przedsiębiorstw niefinansowych non-financial corporations	105100	110355	112433	55,5	55,8	55,6
instytucji rządowych i samorządowych general government	24690	25634	26702	13,0	13,0	13,2
gospodarstw domowych households	52802	55146	55969	27,9	27,9	27,7
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1395	1275	1450	0,7	0,6	0,7
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł	65384	68934	71382	34,5	34,9	35,3
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe	44679	49198	51930	23,6	24,9	25,7
of which manufacturing						
Budownictwo	15129	15920	14927	8,0	8,1	7,4
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^A ; informacja i komunikacja	50160	52587	53501	26,5	26,6	26,4
Trade; repair of motor vehicles ^A ; transportation and storage; accommodation and catering ^A ; information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^A	14727	14448	15729	7,8	7,3	7,8
Financial and insurance activities; real estate activities						
Pozostałe usługi	42634	44576	45348	22,5	22,5	22,4
Other services						
NA 1 MIESZKAŃCA	46511	48686	50184	x	x	x
PER CAPITA						

TABL. 2 (292). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW (ceny bieżące)**
 BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
Produkcja globalna	440465	461799	479931	Gross output
Zużycie pośrednie	251036	264060	277594	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	189429	197739	202337	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	86812	87725	91441	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	100940	107776	107874	Gross operating surplus

TABL. 3 (293). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH**
 NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych	139248	141532	145307	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	30315	30916	31835	per capita in zł
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych	140025	143758	148533	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	30484	31402	32542	per capita in zł

DZIAŁ XXIII PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

Prezentowane dane dotyczą podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON woj. śląskiego i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej REGON jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 997, ze zm.) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz.U. z 2015 r., poz. 2009, ze zm.)

CHAPTER XXIII ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

Presented data concern entities of the national economy recorded in the REGON register in śląskie voivodship and include legal persons, organisational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register REGON is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29 June 1995 (uniform text Journal of Laws from 2018, item 997, with later amendments) and the provisions of the Regulation of the Council of Ministers dated 30 November 2015 on the mode and methodology of running and updating the National Official Business Register, application, questionnaire and certificate specimens (Journal of Laws from 2015, item 2009, with later amendments).

U w a g a do tablic. W podziale według sektorów własności, form własności oraz sekcji PKD dane nie uwzględniają podmiotów, dla których informacja o formie własności oraz rodzaju działalności przeważającej nie występuje w rejestrze REGON.
N o t e to tables. In the division by ownership sectors, forms of ownership and PKD sections data do not include entities for which the information on the form of ownership and type of predominant activity does not occur in the REGON register.

TABL. 1 (294). PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	451635	465779	467090	469927	T O T A L
sektor publiczny	16551	16032	15986	15247	public sector
sektor prywatny	435084	447042	447965	450659	private sector
w tym:					of which:
Przedsiębiorstwa państwowe ..	19	8	7	6	State owned enterprises
Spółki	68139	83948	87708	90636	Companies
w tym:					of which:
handlowe	32809	47907	51813	54829	commercial
cywilne	35189	35878	35732	35643	civil law
Spółdzielnie	1162	1151	1172	1185	Cooperatives
Fundacje	884	1678	1935	2112	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	8395	10181	10594	10931	Associations and social organizations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	342941	334531	331065	330891	Natural persons conducting economic activity

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (295). PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which						
				razem total	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives		
					w tym of which	jednosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury				z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation
OGÓŁEM	2010	451635	108694	19	32809	87	5629	35189	1162	342941
TOTAL	2015	465779	131248	8	47907	45	6830	35878	1151	334531
	2016	467090	136025	7	51813	44	7145	35732	1172	331065
	2017	469927	139036	6	54829	42	7194	35643	1185	330891
w tym: of which:										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		4866	900	–	268	–	36	162	141	3966
Agriculture, forestry and fishing										
Przemysł		47847	14303	5	9835	19	1726	4176	124	33544
Industry										
w tym przetwórstwo przemysłowe		44779	12409	5	8261	11	1534	3973	117	32370
of which manufacturing										
Budownictwo		52785	10765	–	6745	–	624	3796	154	42020
Construction										
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		123270	29996	–	15376	3	2690	14330	176	93274
Trade; repair of motor vehicles ^Δ										
Transport i gospodarka magazynowa		28972	3872	–	2466	7	342	1348	8	25100
Transportation and storage										
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		14359	4046	–	1264	3	185	2691	32	10313
Accommodation and catering ^Δ										
Informacja i komunikacja		14690	3640	–	2696	2	258	898	16	11050
Information and communication										

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (295). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
 ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity		
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which						spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives
				razem total	spółki handlowe commercial companies		z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation				
					jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	14469	2651	–	1767	2	92	732	68	11818		
Financial and insurance activities											
Obsługa rynku nieruchomości ^a	27047	22580	1	2587	5	243	674	320	4467		
Real estate activities											
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ...	44861	9305	–	6082	1	455	2940	52	35556		
Professional, scientific and technical activities											
Administrowanie i działalność wspierająca ^a	13287	3554	–	2441	–	342	1022	34	9733		
Administrative and support service activities											
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1778	1764	–	10	–	1	3	1	14		
Public administration and defence; compulsory social security											
Edukacja	16367	8044	–	583	–	37	521	11	8323		
Education											
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	25753	3373	–	1675	–	51	958	23	22380		
Human health and social work activities											
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8746	4842	–	540	–	63	550	10	3904		
Arts, entertainment and recreation											
Pozostała działalność usługowa	29696	14267	–	463	–	49	842	14	15429		
Other service activities											

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3 (296). SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI
Stan w dniu 31 XII
COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe Partnerships		
			razem total	akcyjne joint-stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	razem total	w tym of which	
							jawne unlimited partnerships	komandytowe limited partnerships
OGÓŁEM	2010	32809	27988	1077	26911	4821	4047	556
TOTAL	2015	47907	40899	1262	39637	7008	4569	1856
	2016	51813	44223	1310	42913	7590	4671	2366
	2017	54829	46780	1325	45455	8049^a	4679	2809
w tym: of which:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		268	247	6	241	21	11	10
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		9835	8504	395	8109	1331	800	496
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		8261	7076	310	6766	1185	745	411
Budownictwo		6745	5872	141	5731	873	364	488
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		15376	12720	223	12497	2656	1897	717
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazy- nowa		2466	2088	28	2060	378	250	123
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ... Accommodation and catering ^Δ		1264	1084	14	1070	180	115	59
Informacja i komunikacja		2696	2458	74	2384	238	126	106
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		1767	1547	125	1422	220	110	70
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		2587	2094	84	2010	493	201	212
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		6082	5370	130	5240	712	246	279
Professional, scientific and techni- cal activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		2441	2188	28	2160	253	134	107
Administrative and support servi- ce activities								
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne		10	9	-	9	1	-	1
Public administration and defen- ce; compulsory social security								
Edukacja		583	515	6	509	68	49	17
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1675	1146	17	1129	529	319	87
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		540	487	47	440	53	27	26
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa .. Other service activities		463	424	6	418	39	27	11

a W tym 275 spółek partnerskich i 286 spółek komandytowo-akcyjnych.

a Of which 275 professional partnerships and 286 limited joint-stock partnerships.

**TABL. 4 (297). PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a WEDŁUG
 WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
**ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a BY SELECTED LEGAL FORMS
 AND SECTIONS**
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		razem total	spółki companies				cywilne civil law partnerships	spół- dzielnie coope- ratives	osoby fizyczne prowa- dzące dzia- łalność gospo- darczą natural persons conduct- ing eco- nomic activity
			w tym of which		handlowe commercial				
			razem total	akcyjne joint- -stock	z ogra- niczoną odpo- wie- dzialno- ścią with limited liability				
OGÓŁEM	2010	46390	3753	2303	39	1957	1447	13	40681
TOTAL	2015	36213	5055	4226	36	3622	826	5	29524
	2016	34617	5323	4486	44	3775	837	41	27736
	2017	34840	4904	4163	30	3524	739	36	28442
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		227	19	18	–	17	1	1	207
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł		3215	607	504	2	412	103	7	2598
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		3052	526	426	2	346	100	6	2518
Budownictwo		5126	632	542	2	423	90	–	4491
Construction									
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^a		7138	987	790	2	670	197	1	6149
Trade; repair of motor vehicles ^a									
Transport i gospodarka magazynowa		2387	267	230	–	203	37	–	2118
Transportation and storage									
Zakwaterowanie i gastronomia ^a		1222	219	144	–	125	75	3	998
Accommodation and catering ^a									
Informacja i komunikacja		1884	271	257	5	230	14	1	1611
Information and communication									

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 4 (297). PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		spółki companies							
		razem total	w tym of which				cywilne civil law partnerships		
			handlowe commercial		w tym of which				
			razem total	akcyjne joint-stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	1001	159	150	2	129	9	–	842	
Obsługa rynku nieruchomości ^a Real estate activities	955	270	241	5	200	27	1	379	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	3898	716	652	8	577	64	6	3168	
Administrowanie i działalność wspierająca ^a Administrative and support services activities	1527	351	310	1	281	41	5	1168	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	5	1	1	–	1	–	–	2	
Edukacja Education	1452	99	73	–	69	26	5	989	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	1668	143	126	–	86	17	4	1511	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	705	73	60	3	51	13	–	548	
Pozostała działalność usługowa Other service activities	1946	86	61	–	48	25	2	1663	

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (298). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which							
			razem total	spółki companies				cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
				w tym of which						
				handlowe commercial		z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability				
razem total	akcyjne joint-stock									
OGÓŁEM	2010	25473	1324	370	26	261	952	12	23838	
TOTAL	2015	32115	1268	420	18	253	848	13	29907	
	2016	32986	1609	743	16	526	866	17	30813	
	2017	31919	2143	1350	32	1077	792	20	28362	
w tym: of which:										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		185	13	10	–	9	2	3	169	
Agriculture, forestry and fishing										
Przemysł		2887	328	234	8	200	94	4	2548	
Industry										
w tym przetwórstwo przemysłowe		2734	288	199	6	170	89	4	2440	
of which manufacturing										
Budownictwo		4322	267	181	4	152	86	1	4048	
Construction										
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a		9765	740	447	6	351	293	5	9013	
Trade; repair of motor vehicles ^a										
Transport i gospodarka magazynowa		2362	68	53	2	46	15	–	2290	
Transportation and storage										
Zakwaterowanie i gastronomia ^a		1186	85	35	–	29	50	–	1099	
Accommodation and catering ^a										
Informacja i komunikacja		905	78	52	2	47	26	–	826	
Information and communication										

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (298). PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		razem total	spółki companies					spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
			w tym of which						
			razem total	handlowe commercial		z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	cywilne civil law partnerships		
				akcyjne joint-stock					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	1245	90	67	3	45	23	1	1152	
Obsługa rynku nieruchomości ^a Real estate activities	419	73	49	3	27	24	3	335	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	2560	169	101	1	72	68	1	2369	
Administrowanie i działalność wspierająca ^a Administrative and support services activities	1235	83	54	2	47	29	–	1151	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	10	1	1	–	1	–	–	4	
Edukacja Education	1855	33	10	–	10	23	1	758	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	980	51	29	–	18	22	–	923	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	475	31	18	1	15	13	–	415	
Pozostała działalność usługowa ... Other service activities	1518	31	7	–	7	24	1	1262	

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.